ION LUPU

VOIEVODUL MARTIR

EDITURA VICOVIA

ION LUPU

VOIEVODUL MARTIR

Închin această carte celor care preţuiesc jertfirea Marilor noştri Voievozi, ostenitori întru apărarea fiinţei neamului românesc şi a credinţei noastre străbune.

MOTO:

„Sta neclintit Moldova, ţesând la pânza vremii,
Viteji îi erau fiii şi purtătorii stemei,
Cei dătători de lege ş-aşezători de datini
Lumine din lumine, Muşatini din Muşatini.”

Mihai Eminescu

Credincios şi vrednic păzitor ale celor gramaticeşti, mare logofăt şi dascăl, PETRE COLĂCEL, de la Colegiul „Dimitrie Ghica” din Comăneşti

ION VODĂ CEL VITEAZ, DOMNUL ŢĂRII MOLDOVEI

O iarnă îndârjită se înstăpânise peste Ţara Moldovei la sfârşitul văleatului 7028, Anul Domnului 1520, troienind văile şi dealurile cu omăt rece şi gros, peste care îşi slobozise hergheliile de bidivii cu răsuflări de gheaţă şi ger, gonite de vijelii bezmetice, învârtejite peste întinderea pustie şi albă care se pierdea sub zările bântuite de viscol.

Satele şi târgurile Moldovei, afundate în omătul care pe alocuri suia până la streaşina caselor, se pierdeau sub povara nămeţilor, descoperind priveliştii fuioarele de fum albăstriu, ce-şi căutau, prin gârliciurile sobelor, scăparea către cerul îngheţat.

Dinspre Nistru, cinci sănii, la care opinteau din greu câte două perechi de cai, se încumetau a lua în piept pustietatea albă, însoțite fiind de câţiva oşteni călări cu săbii la cingătoare şi cu lăncile în cumpănire, menite a le apăra de lotri şi de fiarele sălbatice care le-ar fi ieşit pe cale. Săniile grăbeau către Suceava, ce se afla încă departe şi nu se desluşea sub zările învăluite de neguri albastre, ducându-i pe Alusan Petrosian şi pe fiica sa Serpega, împreună cu câţiva slujitori, care fugiseră din Armenia, ţara lor de baştină, pe care turcii, după ce o cuceriseră, o trecuseră prin foc şi sabie, dezlănţuind moartea şi jalea peste tot cuprinsul ei. Alusan îşi luase fiica şi pornise pribeag către alte tărâmuri mai liniştite, unde cumpănea să-şi continue viaţa alături de fiica sa, singura care scăpase teafără din măcelul în care îşi pierduse nevasta şi pe ceilalţi patru copii ai săi. În sinea sa, mulţumea Bunului Dumnezeu că-i îngăduise să apuce măcar cele câteva pungi cu galbeni agonisite de-a lungul vieţii sale, peste care păgânii încă nu dăduseră. Îngrozit de ceea ce se întâmpla în ţara sa, Alusan lăsă totul baltă, îşi luă fata care scăpase ca prin minune din pârjolul ce-i cuprinsese conacele şi casele slujitorilor, apucă a pune mâna pe câţiva cai, de trebuinţă pentru drum şi însoţit de cei câţiva dintre slujitorii săi, care scăpaseră cu viaţă se încumetă să apuce calea pribegiei către Moldova, nădăjduind că Domnul Ţării, Ştefăniţă Voievod, feciorul Măritului Bogdan al III-lea Voievod îi va îngădui a se aşeza

în Ţara Măriei Sale.

Nevoia îl mâna din urmă pe Alusan Petrosian, deoarece turcii, cărora li se împotrivise cu puterea oştenilor săi, ridicaţi de pe moşiile pe care le avea, puseseră mare preţ pe capul domniei sale şi-i adulmecaseră urma, căutând a-l împresura înainte de a se pune la adăpost prin locuri ferite. Cu frica în spinare, Alusan îşi îndemna slujitorii să zorească şi să nu zăbovească pe pământurile tătarilor care i-ar fi hărăzit aceeaşi soartă pe care i-o pregătiseră turcii. După ce trecu Nistrul şi călcă pe pământul Moldovei, armeanul răsuflă uşurat şi mulţumi Bunului Dumnezeu că scăpase cu viaţă, chiar dacă în sufletul său purta povara ucigătoare a pierderii celor dragi.

— Mai îndeamnă caii, Ianan şi nu-i lăsa în legea lor, căci ne prinde întunericul prin pustietatea asta albă şi ajungem hrană la fiarele sălbatice.

— Zadarnic îi îndemn, stăpâne. Sleite le sunt puterile de atâta opinteală încât nu mai au cum răzbate. Dacă nici după colinele care ni se arată pe cale nu dăm peste aşezare omenească, unde să ne punem la adăpost cât de cât, degeaba am scăpat de mânia păgânilor, căci vom pieri cu toţii sub pustiul acesta alb, vijelios şi învârtejit în toate care, după cum văd, nu mai are capăt.

— Muşcă-ţi limba, Ianan şi nu mai bate câmpii cu vorbele tale fără de nici un folos. Dumnezeu nu va îngădui să ne prăpădim şi nu ne va lăsa să ajungem hrană la corbi şi nici la fiarele sălbatice, care se tot ţin pe urmele noastre.

— Dumnezeu să ne ţină în paza Sa, cinstite stăpâne, dar mai grabnic de-atâta nici că se poate.

— Atunci să staţi gata a înfrunta tot ceea ce ne va sta potrivnic pe cale. Aprindeţi feştilele şi staţi cât mai aproape unii de alţii.

— La porunca înălţimii tale, stăpâne, răspunseră oştenii.

— Se desluşesc oarece licăriri colo sub zare, stăpâne.

— Unde, Ianan?!

— Sub zarea de colo, stăpâne Alusan.

Dumnezeu nu şi-a întors faţa de la noi, grăi Alusan

întorcându-se către fiica sa, care amorţise de frig.

— Mai avem mult, taicule?

— Mai rabdă o vreme, fata taichii şi vom opri la casă de om creştin, unde ne vom dezmorţi ciolanele şi ne vom pune la adăpost.

Vreme de două săptămâni, pribegii armeni au tot înfruntat nămeţii, de la trecerea peste Nistru şi până la Cetatea de Scaun a Ţării Moldovei, unde au ajuns sleiţi de puteri, ca nişte osândiţi ai sorţii. Au tras la „Zimbrul”, banul cel mai de vază al târgului, unde au cerut găzduire şi hrană pentru vreme îndelungată. Hangiul îşi freca mâinile de bucurie că Dumnezeu îl pricopsise cu asemenea oaspeţi care îi cerură hrană şi adăpost, pentru ei şi animale şi-i luară în stăpânire aproape tot hanul, de nu mai aveau loc şi alţi muşterii. Cugeta hangiul, în sinea sa, că armeanul, căruia ceilalţi însoţitori ai săi i se plecau la poruncă, nu era om de rând, ci boier mare, năpăstuit de soartă să pribegească prin locuri străine. Însă de vreme ce boierul necunoscut, care-i ceruse adăpost şi hrană pentru el şi oamenii săi, plătea cinstit şi la vreme toate cele poruncite, el nu avea de ce să se teamă şi se bucura.

După ce se aşezară în odăile cerute, se spălară, se primeniră de haine şi cerură să se ospăteze ca să-şi ostoiască foamea care le-a tot dat târcoale pe cale, atâta vreme. După ce toate au fost împlinite, Alusan îl chemă la sine pe Ianan.

— La porunca înălţimii tale, stăpâne!

— Ianan, mergi degrabă şi-l cauţi pe jupânul hangiu, vezi pe unde-l afli şi-i zici că voiesc a grăi cu domnia sa, aici în odăile mele.

— Numaidecât, stăpâne.

— Spune-i că-l aştept în odăile domniei mele.

— Precum ţi-e porunca, stăpâne.

— După ce voi grăi cu jupânul hangiu, să se înfăţişeze la porunca domniei mele căpitanul Cocerian, căci am o vorbă şi cu domnia sa.

— Precum ţi-e voia, stăpâne.

Soarele cobora către asfinţit când Ianan bătea la uşa

odăii stăpânului său.

— Îngăduinţă, stăpâne!

— Îndrăzneşte, Ianan.

— L-am poftit pe jupânul hangiu, aşa cum a fost porunca înălţimii tale.

— Prea bine, Ianan. Să intre jupânul hangiu, iar domnia ta să rămâi prin preajmă, la poruncă.

— La voia înălţimii voastre, stăpâne.

— Cu îngăduinţă, înălţimea ta, grăi hangiul intrând.

— Intră, hangiule şi nu te sfii, îi răspunse armeanul, căci am a grăi cu domnia ta. Aşază-te şi nu te mai codi atâta, doar te afli în casa domniei tale şi nu în alta, străină.

— După cum ţi-e porunca, înălţimea ta.

— Jupâne hangiu, voiesc să-ţi aduc spre ştiinţă, că domnia mea, împreună cu fiica mea şi cu toţi cei care mă însoţesc ne vom îngădui a-ţi fi oaspeţi pentru mai multă vreme, până voi pune rânduială în toate cele de trebuinţă, cutezând a lua viaţa de la capăt aici pe pământul Ţării Moldovei, dacă Măria Sa, Ştefăniţă Voievod, ne va îngădui îndrăzneala. Cât despre găzduirea noastră la han să nu-ţi faci griji, căci osteneala domniei tale va fi răsplătită după dreptate şi sârg. Să nu lipsească nimic din ceea ce ne-ar putea face să trecem în uitare întâmplările care ne-au silit să apucăm pe calea pribegiei şi mai cu seamă fiicei domniei mele, care-i încă o copilă.

— Gata la porunca înălţimii voastre, răspunse hangiul.

— După cum am luat aminte, pe la hanul domniei tale se perindă numai feţe alese şi cu mare trecere pe la Curtea Ţării Moldovei. Voiesc a mă înfăţişa Măriei Sale, Voievodului Ştefăniţă, iar pentru aceasta am trebuinţă de cineva care ar putea desluşi şi înlesni calea domniei mele către Măria Sa, Domnul Ţării.

— Precum pofteşte înălţimea voastră, răspunse hangiul.

— Îngăduie şi păzeşte, cinstite hangiule, taina vorbelor grăite cu domnia ta.

— Cu străşnicie, înălţimea voastră. Căci răsplata va fi şi ea după osteneala domniei tale, jupâne hangiu.

— Precum ţi-e voia, înălţimea ta, răspunse hangiul

ridicându-se de plecare.

— Te aştept cu veşti, cinstite hangiule.

— Veni-vor negreşit, înălţimea voastră.

După ce plecă hangiul, aşa cum fusese porunca, la înălţimea sa se înfăţişă căpitanul Cocerian.

— Iată-mă-s la poruncă, înălţimea voastră.

— Stai, căpitane şi spune-mi ce fac oamenii.

— După zbuciumarea prin care ne-a fost hărăzit să trecem cu toţii, şi-au aflat izbăvirea şi aduc mulţumiri Bunului Dumnezeu că ne-a îngăduit să rămânem în viaţă şi înălţimii voastre pentru toate cele de trebuinţă.

— Să nu lipsească nimic oamenilor şi nici cailor, căci ei ne-au scos către limanul cel bun.

— După porunca înălţimii voastre vor fi împlinite toate.

— Grijeşte şi află dacă jupânul hangiu se află om de credinţă şi cu frică de Dumnezeu, căci nădăjduiesc în ajutorul domniei sale. Pe la han se perindă şi-şi îngăduie popas mulţi dregători domneşti, unii chiar cu mare trecere pe la Curtea Moldovei şi de folos ne-ar sta să izbutim a desluşi care dintre aceştia ne-ar putea slobozi calea către Măria Sa, Ştefăniţă Voievod.

— Precum ţi-e porunca, înălţimea ta.

— Să fii cu mare băgare de seamă şi să nu trezeşti bănuiala cuiva, căpitane Cocerian.

— După poruncă, înălţimea voastră.

După plecarea căpitanului său, Alusan Petrosian se ridică şi porni către odăile fiicei sale, Serpega, megieşe cu cele ale sale.

— Cum se află fata taichii? îşi întrebă Alusan fiica, după ce intră în odaie.

— Mai zdravănă de cum am ajuns aici, taicule.

— Ai toate cele de trebuinţă, copila mea?

— Nimic nu-mi lipseşte, taicule, în afară de maica şi de frăţiori, răspunse fata plângând.

— Liniştеşte-te, fata taichii şi-ntoarce-ţi gândurile spre aiurea, lăsând uitării nenorocirea care s-a abătut asupră-ne. Odihneşte-te şi caută să dai alinare sufletului, din care să goneşti durerea, pentru a nu te înrobi deznădejdii. Ce-a

fost mai greu s-a dus, chiar dacă drumul vieţii noastre va mai trece şi prin alte încercări, de aceea va trebui să fii bărbată şi să nu te lasi doborâtă de durere, căci numai aşa vom izbuti în toate cele.

— Mă voi osteni în toate, taicule.

— Nădejdea la Dumnezeu, fata taichii, căci numai pe El îl putem ruga să se milostivească de sufletele noastre zbuciumate, să ne tămăduiască inimile şi să ne dea tărie în toate hotărârile pe care siliţi vom fi a le lua.

— Aşa voi face, taicule, stai fără grijă! Mă voi învrednici în toate, ca să nu-ţi stau povară pe cale, căci domnia ta ai destule de împlinit.

— Nu-mi stai povară, Serpega. Cum poţi grăi astfel, copila mea?! Eşti tot ceea ce mi-a rămas mai drag pe lumea aceasta şi nu-mi voi afla odihna până când nu voi întoarce bucuria şi fericirea în privirile ochilor tăi, în care nu mai licăreşte lumina aceea dătătoare de viaţă.

— Ce vom face noi în tară străină, taicule?

— Dumnezeu ne va călăuzi în toate, copila mea.

— Vom rămâne aici în Ţara Moldovei sau vom pribegi către alte meleaguri tot atât de străine?

— Vom rămâne în Ţara Moldovei, copila mea, cu îngăduinţa Măriei Sale Ştefăniţă Voievod. Oamenii de aici sunt îngăduitori, deschişi la suflet şi simţitori la necazurile altora. Ne vom osteni să ne facem un rost în această Tară, către care Bunul Dumnezeu ne-a călăuzit paşii. Aici puterea turcului nu ne poate ajunge şi nu vom mai trăi cu spaima în suflet aşa cum trăiam la noi acasă. Mă voi înfăţişa la Voievodul Moldovei, căruia îi voi cere îngăduinţa să rămânem aici, sub oblăduirea Măriei Sale.

— După atâtea nenorociri abătute asupra noastră, după atâta zbucium şi după toate primejdiile care ne-au însoţit la tot pasul până când am ajuns aici, mă-nvăluie teama când cuget că n-am fi ajuns la limanul cel bun.

— Nu-ţi pierde nădejdea, copila mea!

— Am nădăjduit în multe, taicule şi risipite în cele patru vânturi au rămas toate. Buimăceala m-a împresurat din toate părţile şi mă învârtejeşte amarnic, de nu mai

desluşesc nici o scăpare. Ce blesteme nebănuite s-au abătut asupra noastră de ne-au smuls dintre cei dragi, care au pierit sub privirile noastre, ne-au scos din pământul nostru străbun şi ne-au aruncat prin aceste locuri străine?

— Numai Bunul Dumnezeu le poate şti pe toate, Serpega, fata taichii.

— Am rămas ai nimănui, taicule.

— Domoleşte-ţi durerea, fata mea, ridică ochii spre cer şi nu deznădăjdui. Să mulţumim Bunului Dumnezeu că am scăpat cu viaţă şi cu o parte din agoniseala noastră, că ne-a scos la loc luminat şi fără primejdie pentru vieţile noastre.

— Dar cum să astup hăul din sufletul meu, taicule? Cu ce să înăbuş pojarul şi vâlvătaia care mă mistuie şi mă arde fără tăgadă?

— Serpega, copila mea, îngăduie alinare.

— Dar unde s-o aflu, taicule, unde?!

— Nu te zdruncina într-atât şi nu te lăsa pradă deznădejdii. Ridică-te deasupra nenorocirilor care s-au abătut asupra noastră şi stai în ajutorul părintelui tău, care se luptă cu deznădejdea asemenea ţie.

— Îngăduie de iertare, taicule şi nu mă prigoni pentru deznădejdea mea. Îmi voi înghiţi lacrimile şi-mi voi acoperi durerile, îmi voi struni zbuciumarea şi voi căuta să mă ridic către tăria de care avem trebuinţă ca să izbutim a trece peste toate, să-ţi stau de ajutor şi nu povară peste toate cele pe care le porţi pe umerii domniei tale.

— Aşa să faci, Serpega, copila mea cea dragă, căci numai aşa îmi dai puteri ca să răzbat prin toate şi-mi slobozeşti paşii pe cale.

— Afla-voi puterea să mă ridic din nenorocire, taicule. Am să calc peste zbuciumul lăuntric, nădăjduind într-o vreme care va fi să vină, când păgânii, care ne-au trecut prin foc şi sabie, aducând moarte şi năruinţă peste tot neamul nostru, vor da socoteală şi vor plăti, măcar şi o frântură de ceas, pentru fărădelegile lor. Ura mea le va da târcoale câtă vreme voi călca pe pământ şi dacă Dumnezeu mă va chema la El înainte de împlinirea osândei, de-acolo

de Sus îmi voi vărsa ura asupra păgânilor. De voi fi hărăzită cu urmaşi, îi voi creşte în frica lui Dumnezeu, însă le voi sădi în suflete ura împotriva turcilor, zi de zi, clipă de clipă, nădăjduind ca măcar unul dintre ei să se poată învrednici a răzbuna nenorocirea aruncată de păgâni asupra noastră. Abia atunci îmi voi afla liniştea şi alinarea.

— Cu greu blestem şi aprig legământ ţi-ai încărcat sufletul, copila mea!

— Aprig şi greu, taicule, însă numai aşa mă voi putea ridica iarăşi la viaţă.

— Dumnezeu să te ocrotească, fata mea, să te aibă necontenit în paza Sa şi să-ţi lumineze calea! Acum odihneşte-te şi alungă departe gândurile cele negre, care-ţi dau atâtea târcoale, căci destul ne-am hrănit cu pâinea îngrijorării şi ne-am ostoit setea cu apa strâmtorării.

— Îţi voi urma sfatul, taicule dragă.

— Aşa să faci, copila mea, răspunse armeanul îmbrăţişându-şi fiica şi sărutând-o pe frunte, după care ieşi, se întoarnă în odăile sale, voind a cugeta nestingherit la toate ce aveau să urmeze, care cereau rânduială bună în cumpăniri.

După ce-şi făcu rugăciunea de culcare, stinse lumânările care-i luminau odaia, se băgă sub aşternut şi-şi slobozi gândurile către întâmplările din care abia scăpase cu viaţă. Din stăpânul cel mare care fusese în Armenia, ţara sa şi a străbunilor săi, cu moşii necuprinse şi bogăţii de nu le mai ştia socoteala, cu mulţime de slujitori şi vajnici oşteni pe care-i avea sub poruncă şi ascultare, ajunsese pribeag în Ţara Moldovei, cu fiica sa Serpega şi o mână de oşteni, care mai scăpaseră din sângeroasa încleştare cu turcii. În afară de fiica sa, îi pierduse pe toţi cei dragi sufletului său, nevasta şi pe cei patru feciori, pe părinţii săi bătrâni şi împovăraţi de ani, dar şi pe cei cinci fraţi, căzuţi unul după altul, ce s-au ridicat alături de el potrivnici păgânilor. Dumnezeu îl ocrotise şi-l slobozise din ghearele morţii, hărăzindu-i o viaţă de pribeag şi mult zdruncin sufletesc pentru cei pierduţi. Dacă el avea păcatele sale şi plătea pentru înfăptuirea acestora cu

pribegia şi viaţa celor dragi, atunci Serpega, singura lui fiică, la numai cele cincisprezece primăveri, ce păcate avea de plătit, de pătimea atât de mult? Fata nu greșise cu nimic în fata Bunului Dumnezeu, era o bună creştină şi nu rătăcise niciodată calea de la credinţa ortodoxă ori poate păcatele celor din veac îşi aflau ispăşirea prin fiica sa, un suflet neprihănit, căruia i se hărăzise atâta suferinţă. Va încerca să facă tot ceea ce-i va sta în puteri ca să ostoiască durerea fetei sale, să-i netezească drumul către fericire, rugându-se la Dumnezeu să-i tămăduiască rănile sufletului, aducându-i pe chip lumina bucuriei de viaţă. Scăpase din iadul care se prăbuşise peste tot neamul său, se afla pribeag dar nu lipsit de cele de trebuinţă traiului. Avea la-ndemână tot ceea ce putea să-i deschidă alt drum, pentru el şi pentru fiica sa, dar şi pentru cei care-l urmaseră în necunoscut, faţă de care avea datoria să-i tină sub oblăduire aşa cum i-a avut şi-n Armenia, zbuciumata lor tară. De el şi numai de el atârna viaţa şi toate cele care aveau să urmeze pentru fiica sa şi pentru oamenii săi. Şi cum niciodată până acum nu le-a zdruncinat credinţa cu care l-au înconjurat, nici de acum în acolo nu-i va lăsa în voia sorţii. Urmându-l în nenorocirea care se abătuse peste el, oamenii aceştia i s-au apropiat de suflet şi i-au împărtăşit durerea fiind, pentru vremea ce avea să vină, toată familia sa, căreia va trebui să-i poarte de grijă şi altfel nu-şi va îngădui să facă. Va mai trece o vreme, nu multă, până se va înfăţişă Măriei Sale, Ştefăniţă Voievod, Domnul Ţării Moldovei, de la care nădăjduia milostivire şi îngăduinţă. Îşi pusese toate nădejdile în Voievodul Moldovei, avea credinţa că Măriei Sale îi stătea în puteri să-i hotărască drumul pe care va trebui să apuce. Se mângâia că soarta îl mânase în mijlocul unui popor iubitor de Dumnezeu, de aceeaşi credinţă şi luptători neostenitţi împotriva păgânilor, care-i încercaseră cu atâtea războaie şi distrugeri, însă Voievozii Moldovei s-au ridicat cu tărie asupra duşmanilor, cărora le-au tăiat de atâtea ori poftirea cea nesăţioasă de lărgire a Împărăţiei Otomane, pe care o opriseră la Dunăre şi Marea cea Mare. De-atunci veghea

moldovenilor la fruntariile Moldovei e necurmată şi tot de atunci fiecare om adoarme cu sabia la căpătâi şi calul înşeuat, pentru a nu le mai îngădui păgânilor să le mai calce pământurile. Când va ajunge în faţa Măriei Sale, va cere Voievodului să-i îngăduie a-şi pune sabia sa şi pe cele ale oştenilor săi în slujba Ţării Moldovei, cugetând că bucuroşi s-ar afla cu toţii dacă soarta le-ar hărăzi să-şi spele săbiile în sângele duşmanilor păgâni, apărând pământul care i-a primit şi-i ocroteşte. Năpădit de aceste gânduri care îl munceau de-atâta vreme, Alusan Petrosian, nefericitul pribeag în Ţara Moldovei, căzu pradă unui somn adânc, odihnitor, de care nu mai avusese parte de multă vreme.

Când zorii mijeau pe la ferestrele odăilor sale, Alusan se ridică din aşternut, dădu cu apă rece pe faţă, îşi făcu rugăciunea de dimineaţă, după care îşi chemă oamenii la poruncă şi le grăi:

— Astăzi vom purcede să cutreierăm târgul Sucevei ca să cunoaştem locurile şi oamenii. La han rămân numai trei oameni, care vor îngriji caii şi vor sta la porunca domniţei Serpega. După ce ne vom astâmpăra foamea, cu cele de folos păcătoaselor noastre făpturi, căpitanul Cocerian îi va rândui pe cei care vor rămâne la han, după care ceilalţi, împreună cu domnia mea ne vom slobozi paşii pe uliţele târgului Suceava, cu gânduri paşnice şi creştineşti, fără să uitaţi că ne aflăm în Ţară străină, cu alte pravile decât cele ale noastre, cărora va trebui să le arătăm supunere, căci de astăzi înainte vor fi şi ale noastre. Închinarea şi rugăciunile precum şi bisericile în care vom pătrunde pentru a ne ruga sunt de o fiinţă cu cele din Armenia noastră, moldovenii fiind creştini ortodocşi ca şi noi. Aceasta ne va sta de ajutor ca să ne apropiem mai lesne de oamenii aceştia atât de primitori şi îngăduitori în toate cele.

— Precum ţi-e porunca, înălţimea voastră!

— Cu vremea ne vom schimba şi straiele. Dacă Bunul Dumnezeu tot ne-a hărăzit să ajungem moldoveni în grai şi-n purtare, cu toate că-n cuget vom rămâne de-a pururi

armeni, atunci să facem voia Domnului, că potrivnici nu-i putem sta, în veci.

— Aşa vom face, înălţimea voastră.

— Până când Voievodul Moldovei ne va da slobozenie să ne aşezăm gospodăreşte pe pământul acesta, voi griji de toate cele ca să nu vă lipsească cele de trebuinţă.

— Mulţumim înălţimii tale, stăpâne!

— Ne vom purta în aşa fel, încât moldovenii să ne îngăduie ca pe nişte fraţi, să le deprindem graiul, obiceiurile şi să ne aplecăm cu osârdie asupra simţămintelor lor, precum ar fi ale noastre, să le cinstim neamul şi strămoşii, la bunăvoinţă să le răspundem cu bunăvoire şi să arătăm credinţă acestei Ţări, care va fi casa noastră de-aici în acolo, pentru noi şi pentru cei care ne vor urma nouă, ştiind că nu se află putinţă de întoarcere pe meleagurile care ne-au zămislit, atâta vreme cât păgânii vor stăpâni acolo.

— Te vom urma în toate, stăpâne.

— Atunci să dăm pas voinţei noastre.

Alusan Petrosian, însoţit de căpitanul Cocerian şi de ceilalţi oşteni ai săi, luară la pas domol târgul Sucevei, făcând popas prin dughene şi hanuri, intrând în biserici, unde îngenuncheau şi se rugau, se amestecau printre localnici cărora le răspundeau mai mult prin semne şi cu jumătăţi stâlcite de cuvinte româneşti, bucurându-se de slobozenie în toate şi fără nici o grijă că fesul turcului s-ar putea ivi de pe undeva ca să le primejduiască preumblarea. În hoinăreala lor fără ţintă ajunseseră până la zidurile Cetăţii de Scaun a Ţării Moldovei, unde nu se putea intra după voie, de aceea se mulţumiră doar să privească vestita cetate de la oarecare depărtare.

— Frumoasă şi măreaţă cetate au moldovenii, stăpâne.

— Puternică şi de necucerit, căpitane Cocerian. Măreţia şi puterea Cetăţii de Scaun a Ţării Moldovei, în care au răsunat poruncile Voievodului Ştefan cel Sfânt, ale feciorului său, Bogdan al III-lea Voievod, faptele lor de vitejie şi mai cu seamă curajul cu care s-au ridicat potrivnici duşmanilor, au dat tărie şi încredere

moldovenilor, care i-au izgonit pe turci dincolo de fruntarii, nimicindu-i în războaiele care au adus atâta faimă Moldovei, făcând-o ştiută în toate ţările pământului. De atunci sultanii otomani privesc cu respect la Ţara Moldovei cu care are înţelegeri iscălite şi păzite ca între marile împărăţii ale lumii.

— Înălţimea ta a mai fost în Ţara Moldovei?

— În solie la Bogdan Voievod, feciorul Măritului Ştefan cel Sfânt. Aşa am ajuns să cunosc Cetatea Sucevei şi blândeţea moldovenilor.

— Atunci ţi-e lesne în toate cele, stăpâne Alusan.

— Chiar lesne nu-mi este, căpitane Cocerian, căci pe Scaunul Moldovei nu se mai află Măritul Bogdan Voievod, ci Măria Sa Ştefăniţă, feciorul acestuia, pe care nu l-am văzut niciodată şi nu-i ştiu cumpănirea.

— Bunul Dumnezeu va călăuzi paşii înălţimii voastre pe calea cea bună şi aducătoare de folos.

— Nădăjduiesc în toate cele, cinstite căpitane. Stăpânul cel Atotputernic ne-a slobozit din ghearele morţii hărăzindu-ne o altă soartă, asupra căreia va trebui să ne plecăm cu mare băgare de seamă şi luare-aminte, ca să-i putem desluşi din vreme potecile ascunse şi mai cu seamă potrivniciile ce ni se vor ridica pe cale, peste care să trecem cu grijă către limanul dobândirilor noastre.

— Drept ai grăit, înălţimea ta.

— Să-mi staţi aproape şi-n ascultare, aşa cum aţi stat mereu, căci soarta noastră e una pentru toţi şi nu deosebită. Alături vom călca pe drumul către izbândă, pe care vom osteni laolaltă, fără osebire.

— La porunca înălţimii voastre ne vom afla cu toţii.

Vorbele de îndemn ale stăpânului lor, tăria şi cutezanţa cu care acesta îşi călăuzea supuşii pe calea cea nouă a vieţii, îngăduiau uşurarea sufletelor acestor năpăstuiţi, care se încălzeau la focul nădejdii, ridicându-i din durerea care le cotropea făpturile, făcându-i să se întoarcă la hanul la care aflaseră adăpost mai bucuroşi şi mai încrezători în steaua lor, care începea să suie iarăşi pe cerul vieţii lor.

Ajuns la han, Alusan Petrosian fu întâmpinat de jupânul

Petrache, hangiul, care-i şopti că are o vorbă de taină cu înălţimea sa.

— Numaidecât, jupâne hangiu, îi răspunse armeanul, îngăduie numai cât să mă ostenesc până-n odăile mele pentru oarecare trebuinţă.

— Precum ti-e voia, înălţimea ta.

La scurtă vreme, armeanul îşi făcu apariţia în odaia de taină a hangiului, unde era aşteptat.

— Îngăduie de iertare, jupâne hangiu, grăi armeanul intrând în odaie.

— Nu-ncape pricină de iertare, înălţimea voastră.

— Voia domniei tale, jupâne hangiu, răspunse armeanul aşezându-se.

— Slobozită-a fost pe cale poftirea înălţimii voastre.

— Nerăbdător mă aflu să-ţi deslușesc taina, cinstite hangiule.

— Îndată, înălţimea voastră.

— S-auzim…

— Voinţa înălţimii voastre a purces pe cale către Măria Sa Ştefăniţă Voievod, prin bunăvoirea unui apropiat al domniei mele, căpitan în Garda Voievodului, care-l va pune în ştiinţă pe marele logofăt Trotuşan. Domnia sa va înfăţişa Măriei Sale, Ştefăniţă Voievod, voinţa înălţimii tale.

— Cum nu se poate mai bine, jupâne hangiu.

— După cum bănuiesc, continuă hangiul, marele logofăt nu va înfăţişa Voievodului Ţării rugămintea înălţimii voastre, până când nu va avea ştiinţă despre toate cele câte vor fi de aflat, de aceea cred că va trebui să vă înfăţişaţi mai înainte de toate la marele logofăt Trotuşan şi numai după aceea la Măria Sa.

— Cum va fi porunca, jupâne hangiu, aşa voi face.

— Înălţimea voastră va trebui să stea gata la chemarea marelui logofăt, care poate veni în orice vreme.

— O veste mai bună nici că se putea, jupâne hangiu, Dumnezeu să te binecuvânteze în toate cele, iar domnia mea nu va uita să te răsplătească pentru osteneală.

— Bunăvoinţa înălţimii voastre mi-e îndestulătoare răsplată, luminate.

— Dumnezeu îmi va îngădui şi mă va învrednici să te răsplătesc după străduinţele domniei tale, cinstite hangiu.

— La vremea cuvenită, înălţimea voastră.

— Aştept vestirea marelui logofăt, jupâne hangiu.

— Fără îngăduinţă de răgaz, înălţimea voastră.

— Mulţumesc încă odată, cinstite hangiu.

Înainte de plecare, Alusan puse mâna pe umărul jupânului hangiu şi-i grăi:

— Osteneala domniei tale, cinstite hangiu, te apropie de sufletul domniei mele făcându-mă a te simţi ca pe un frate, ale cărui fapte nu-ngăduie negura uitării.

— Cinstirea înălţimii voastre mă năpădeşte, răspunse hangiul făcând o plecăciune înaintea armeanului Alusan, care ieşi cu băgare de seamă şi sui nebănuit în odăile sale.

— Dumnezeu şi-a întors fata către domnia mea şi către toţi cei pe care-i am în grijă, grăi în sinea sa armeanul. Purces-am pe cale, Doamne şi nădejdile toate-mi sunt numai la Tine, Părintele Luminilor. Facă-se voia Ta în toate cele şi miluieşte-ne pe noi, păcătoşii şi nevrednicii Tăi robi, cu marea şi nesfârşita Ta milostivire, risipind puterea vrăjmaşilor noştri care voiau a ne robi şi a ne lua viaţa îngăduită de voinţa Ta cea Preaînaltă. Mulțumescu-ți Tie, Doamne!

După câteva zile de aşteptare, nerăbdarea începu să se strecoare în sufletul zbuciumat al armeanului Alusan, care aştepta chemarea marelui logofăt al Ţării Moldovei ca pe-o izbăvire de toate necazurile care-i umbreau toată făptura. La scurtă vreme de grea şi anevoioasă aşteptare, care i se păru armeanului cât o veşnicie, jupânul hangiu îi dădu vestea cea mare. Marele logofăt Trotuşan îngăduia înfăţişarea armeanului la domnia sa, după trei zile de la înştiinţare.

— Pe ce cale mă voi înfăţişa la marele logofăt, jupâne hangiu?

— Călăuzit de domnia sa, căpitanul Gruia, înălţimea ta, care se va afla aici la vremea sorocită.

— Mulţumesc, cinstite hangiu, mi-ai luat o mare povară de pe suflet, neştiind cum voi afla calea către marele

logofăt. Cinstire domniei tale!

— Bunătatea înălţimii voastre, luminate.

În ziua sorocită, însoţit de căpitanul Gruia, armeanul Alusan Petrosian se înfăţişă marelui logofăt al Moldovei, întâiul stătător al Cancelariei Domneşti, cel care ţinea sub ascultare şi sub porunca sa capuchehaialele Ţării, soliile şi toată politichia cea diplomatică a Ţării Moldovei, cu a cărui încuviinţare şi ştiinţă se puneau în lucrare toate treburile cele tainice şi de trebuinţă Domniei Moldovei, omul care ţinea locul Voievodului în Sfatul Ţării, atunci când Măria Sa nu era de faţă, cel sub a cărui poruncă şi ascultare se afla toată Ţara Moldovei şi Sfatul acesteia, până la urcarea în Scaun al noului Voievod, atunci când Voievodul Ţării trecea la cele sfinte.

Ajuns la Cetatea de Scaun a Ţării, căpitanul Gruia îl încredinţă pe armeanul Alusan celui de-al doilea logofăt, care îl călăuzi până la marele logofăt Trotuşan.

— Îngăduie, domnia ta, grăi cel de-al doilea logofăt intrând la marele logofăt, urmat de Alusan Petrosian.

— Cu îngăduinţă, logofete al doilea, îndrăzneşte a intra şi a ni-l înfăţişa pe necunoscutul care te însoţeşte.

— L-am adus în faţa domniei tale, mărite logofete, pe cel care a cerut înfăţişare la domnia ta, grăi cel de-al doilea logofăt, plecându-se în faţa preaînaltului dregător.

— Îndrăzneşte şi te apropie, străine, grăi marele logofăt, făcând semn cu mâna.

Alusan făcu câţiva paşi către marele logofăt, îşi duse mâna la piept şi făcu o plecăciune adâncă în faţa celui care cu mâna sa ţinea toate frâiele diplomaticeşti ale Moldovei, grăind destul de bine în graiul moldovean:

— Cu îngăduinţa şi milostivirea înălţimii voastre, mărite logofete!

— Bucuros mă găsesc să aflu că stăpâneşti graiul nostru, domnia ta…

— Alusan Petrosian, mărite logofete, fost mare dregător al ţării mele Armenia, înainte de prăbuşirea ei sub iataganul turcului, care a trecut-o prin foc şi sabie după cum le stă în fire şi-n obicei acestor fiare păgâne, pe care

Bunul Dumnezeu le-a îngăduit pe faţa pământului, ca să încerce tăria credinţei noastre şi plata păcatelor săvârşite de noi.

— Aşază-te, domnia ta, că-mi voi îngădui să mă aplec cu luare aminte asupra tuturor necazurilor abătute asupra domniei tale, care te-au mânat pe calea pribegiei, silindu-te a cere îngăduinţa şi milostivirea Măriei Sale, Ştefăniţă Voievod, Domnul nostru şi al Ţării Moldovei.

— Mulţumesc, mărite logofete, pentru îngăduinţa şi milostivirea domniei voastre. Voi aduce spre ştiinţă înălţimii voastre, toată urgia abătută asupra domniei mele şi asupra întregului meu neam, urgie care m-a silit să apuc pe calea pribegiei şi astăzi să mă aflu la milostivirea înălţimii voastre şi la cea a Măriei Sale, Voievodul Ţării Moldovei.

— Ai îngăduinţa, domnia ta. Voi fi cu luare-aminte la toate cele, ca să pot înfăţişa Măriei Sale, Voievodului, poftirea domniei tale.

Alusan Petrosian începu a depăna firul nenorocirilor abătute asupra sa şi asupra neamului său. Nimic din cele întâmplate nu-i scăpă din grai pribeagului armean, totul fusese adus spre ştiinţă măritului logofăt al Moldovei, aşa cum se întâmplase, în adâncul întâmplărilor şi al înfăptuirilor care avuseseră loc.

— Adânc mâhnit mă găsesc la aflarea nenorocirilor abătute asupra capului domniei tale, cinstite dregătorule. Mă voi strădui să aduc spre ştiinţă Măriei Sale, Ştefăniţă Voievod, întocmai, toate cele înfățișate aici de domnia ta şi voi stărui pe lângă Voievodul nostru pentru alinarea durerii înstăpânite asupra domniei tale. Vestit vei fi din vreme de toate cele hotărâte de Măria Sa şi-ţi vor fi aduse spre ştiinţă prin trimişii domniei mele.

— Mulţumesc de îngăduinţă, mărite logofete şi-l rog pe Bunul Dumnezeu să-l proteguiască pe Măria Sa, Voievodul, pe înălţimea voastră şi toată Ţara Moldovei, revărsând nesfârşita sa miluire asupra acestui popor de oameni cu suflet mare, simțitor la nevoile şi durerile semenilor săi, grăi armeanul Alusan ducându-şi mâna la piept, într-o

plecăciune adâncă în faţa marelui logofăt Trotuşan.

— Dumnezeu cu noi toţi, cinstite dregătorule, răspunse marele logofăt.

Alusan Petrosian se întorcea la hanul jupânului Petrache cu sufletul uşurat şi mai încrezător în vremea ce avea să vină. Acum nu-i mai rămânea decât să aştepte bunăvoinţa Măriei Sale, Ştefăniţă Voievod, în care îşi pusese toate nădejdile sale.

***

Înainte de a înfăţişa Voievodului cerinţa armeanului, marele logofăt Trotuşan porunci tainicului căpitan Nicoară să-şi slobozească iscoadele pe urmele năpăstuitului dregător Alusan Petrosian, pentru a se încredinţa că nu-i vreo iscoadă strecurată de otomani la Curtea Ţării Moldovei, cu gânduri necurate asupra Măriei Sale, Ştefăniţă Voievod. Aşa a aflat marele logofăt Trotuşan că armeanul Alusan nu numai că înfăţişase tot adevărul despre cele întâmplate, dar că se afla şi în primejdie de moarte, deoarece guvernatorul otoman, Ibrahim Paşa, statornicit în Armenia, pusese mare preţ pe capul armeanului, pentru a împlini porunca Sultanului, care poruncise să i se înfăţişeze capul celui care pricinuise atâtea stricăciuni oştirii otomane, împuţinându-i urdiile. Cu toate cele aflate, marele logofăt Trotuşan se înfăţişă la Voievodul Ţării Moldovei.

— Îngăduie, Măria Ta, să tulbur liniştea Voievodului Ţării Moldovei.

— Ai îngăduinţa, mărite logofete, însă voiesc a afla cu ce greşit-am faţă de domnia ta, de voieşti a mă tulbura?!

— Cu nimic, Măria Ta, însă bănuiesc în sinea mea că cele ce vor fi aduse spre ştiinţă Măriei Tale te vor tulbura.

— Stai, cinstite logofete şi dă grai celor ce voieşti a-mi aduce spre ştiinţă, căci mi-ai strecurat în adânc nerăbdarea.

— Măria Ta, în târgul Sucevei s-a pripăşit un armean pribeag, împreună cu fiica sa şi cu câţiva oşteni cu care a

izbutit să scape din nenorocirea abătută de otomani asupra neamului său şi a tării sale.

— Înseamnă că armeanul cu pricina nu-i un om de rând.

— Nu, Măria Ta, nu-i om de rând, ci un înalt dregător al ţării sale, precum s-ar afla marii vornici în Ţara Moldovei.

— Te pui chezăşie pentru nişte vorbe aflate din gura armeanului, logofete Trotuşan?

— Nicidecum, Măria Ta. Slobozit-am iscoadele noastre pe urmele armeanului şi m-am cutremurat de cele aflate şi negrăite de domnia sa.

— Aşadar e om cinstit şi de credinţă, armeanul!

— În toate cele, Mărite Doamne.

— De ce l-au năpăstuit păgânii, mărite logofete?

— Pentru că le-a stat potrivnic, Măria Ta şi s-a jertfit pentru neatârnarea Armeniei, pricinuindu-le înfrângeri şi mari stricăciuni turcilor, încât Sultanul a rostogolit în ţărână capetele multor paşale care s-au arătat nevrednici de a cuprinde Armenia şi a înfăţişa la picioarele sale capul acestui îndrăzneţ viteaz care i s-a ridicat potrivnic şi i-a nimicit urdiile care s-au arătat neputincioase în faţa sa. Înfuriat de neputinţa oştenilor săi, Sultanul Soliman Magnificul a poruncit Paşei Ibrahim, noul guvernator al Armeniei să-i trimită la Istambul capul armeanului Alusan. Pentru a putea împlini porunca stăpânului său, Ibrahim Paşa a pus mare preţ pe capul armeanului care, pribeag fiind, se află la milostivirea Măriei Tale.

— Cum a scăpat armeanul din nenorocirea abătută asupra ţării sale?

— După ce a făcut mare pagubă în urdia otomană, care năvălise în ţinuturile sale pentru a-l prinde, unde păgânii au trecut prin foc şi sabie tot ceea ce le ieşea pe cale, viteazul armean, însoţit de fiica sa, pe care a izbutit s-o salveze din mâinile păgânilor, cu câţiva oşteni care-i mai rămăseseră alături, luă calea pribegiei, ajungând în Ţara Moldovei. Păgânii, în furia lor oarbă, au dat foc tuturor conacelor sale, i-au ucis familia toată, nevasta şi cei patru feciori, precum şi pe părinţii acestuia care se aflau la apusul vieţii lor. Fraţii armeanului, cinci la număr, au

căzut cu sabia-n mână împotrivindu-se nelegiuiţilor păgâni. Abia aici, pe pământul nostru, a scăpat viteazul armean de furia păgânilor, unde aşteaptă milostivirea Măriei Tale.

— S-a făcut cunoscut, pribeagul?

— Nu, Măria Ta. Nimeni nu ştie cine sunt şi de unde au venit aceşti pribegi.

— Într-altfel s-ar afla în primejdie de moarte, mărite logofete, căci aflându-se că pribegeşte în Ţara noastră, păgânii ar prinde de veste iar Sultanul ar putea cere să i-l trimitem la Ţarigrad ori să trimită oarecare iscoade tăinuite care să-i dea de urmă şi să-i ia capul, ştiind că am putea să ne împotrivim cerinţei sale.

— Cumpănire dreaptă, Măria Ta.

— Care ar fi să fie dorinţa armeanului, mărite logofete?

— Nădăjduieşte în oblăduirea şi milostivirea Măriei Tale, Doamne.

— Nu putem îngădui a lăsa la voia sorţii un frate întru credinţa noastră, aflător la strâmtoare şi mare nevoie, cinstite logofete. Îl vom împământeni în Ţara Moldovei, pe el şi pe ceilalţi aflaţi cu el, sub alte nume, moldoveneşti, pentru a li se şterge numele ca să nu mai poată fi bănuiţi de cineva. Îl vom face dregător al Domniei noastre iar pe oşteni îi vom cuprinde în Oştirea Ţării, unde ne vor fi de mare folos. Aşa îi vom putea protegui de toate cele rele.

— Voia Măriei Tale, Doamne.

— Porunceşte să se scrie carte de împământenire în Ţara noastră pentru viteazul armean şi pentru oamenii săi, iar peste şapte zile să ni-i înfăţişezi la Domnie, ca să răsplătim după datină şi obiceiul pământului nostru, un mare viteaz şi apărător al credinţei străbune.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta.

După ce ieşi de la Voievodul Ţării, marele logofăt porunci celui de-al doilea logofăt să dea de veste armeanului ca la vremea poruncită să se înfăţişeze la Cetatea de Scaun a Ţării, împreună cu fiica sa şi cu oştenii săi, la porunca Măriei Sale, Ştefăniţă Voievod.

O bătaie în uşa odăii sale îl făcu pe Alusan să tresară din gândurile sale.

— Îngăduie de iertare, înălţimea voastră, grăi hangiul Petrache, deschizând uşa odăii.

— Îngăduinţă, jupâne hangiu.

— Aduc vestea cea mare, înălţimea voastră. Măria Sa Voievodul a poruncit a vă înfăţişa la Palat, împreună cu fiica şi cu oştenii înălţimii voastre, peste şapte zile.

— Mulţumescu-ti Tie, Doamne că mi-ai ascultat rugăciunea şi nu Ţi-ai întors faţa de la păcătosul Tău rob.

— Căpitanul Gruia, cel care a adus vestea pentru înălţimea voastră, a zis că marele logofăt Trotuşan voieşte a vă înfăţişă domniei sale mai înainte, la Logofeţia cea Mare a Ţării şi împreună cu domnia sa vă veţi înfăţişa la Voievodul Ţării Moldovei.

— S-apropie izbăvirea noastră, cinstite hangiule.

— Să fie cât mai grabnică, înălţimea voastră.

— Ne vom pregăti cât mai temeinic pentru ziua în care ne vom afla în fata Voievodului Moldovei. Mulţumescu-ti pentru vestirea cea bună, cinstite hangiule, iar răsplata va fi pe măsura râvnei domniei tale.

— La vremea împlinirilor, înălţimea voastră.

În zilele care urmară, Alusan Petrosian, împreună cu fiica sa şi cu oamenii săi, bătură uliţele târgului în lung şi-n lat, cumpărându-şi straie noi, încălţări şi toate cele de trebuinţă, pentru a se înfăţişa Voievodului, în ziua sorocită.

Ziua cea mult aşteptată descălecă peste târgul Sucevei pe razele unui Soare blând şi mângâietor, dând vestire nămeţilor de prin împrejurimi că domnia lor se afla pe sfârşite. Pribeagul armean, însoţit de fiica sa, Serpega, se urcară în trăsura care îi aştepta la intrarea cea mare a hanului şi urmat de cei cincisprezece oşteni ai săi, călări, porniră către Palatul Voievodal aflat în Cetatea Sucevei. Ajunşi la Cetatea de Scaun, Alusan Petrosian se înfăţişă la marele logofăt Trotuşan, aşa cum ceruse înaltul dregător al Ţării, care îl puse în cunoştinţă pe armean cu tot ceea ce trebuia să ştie, înainte de-a se afla în faţa Voievodului. Porunci apoi căpitanului Gruia să-l însoţească pe Alusan cu toţi ai săi, la Palatul Voievodal, unde vor rămâne în aşteptare până când li se va îngădui să intre la Măria Sa.

Măria Sa se afla în Sala Tronului, împreună cu câţiva boieri din Sfatul Ţării, marii vornici, Petru şi Isac, marele portar de Suceava, Luca Arbore, marele spătar Hrană şi boierul Negrilă, pârcălabul de la Hotin.

— Îngăduie, Măria Ta, grăi marele logofăt intrând.

— Îngăduinţă, mărite logofete Trotuşan. Astăzi ar trebui să ni se înfăţişeze pribegii armeni, aşa cum a fost porunca.

— Aşteaptă cu toţii la porunca Măriei Tale, Doamne.

— Oleacă de zăbavă, cinstite logofete.

— Voia Măriei Tale, Doamne.

— Rămâneţi de faţă şi domniile voastre, cinstiţi boieri ai Ţării, la înfăţişarea unor pribegi armeni, năpăstuiţi de vitregia vremurilor sub care trăim, grăi Voievodul către boieri, care ne roagă să-i milostivim şi să le îngăduim a se aşeza în Ţara Moldovei. Unul dintre aceştia nu-i om de rând, ci mare boier şi dregător în ţara sa, trecută prin foc şi sabie de păgânii otomani.

— Să-i cinstim şi să-i omenim, Măria Ta, după datină şi obiceiul cel vechi, din străbuni, grăi Luca Arbore, marele portar de Suceava.

— O vom face cu mare bucurie, moş Luca, răspunse Voievodul, punând mâna pe umărul celui care îl crescuse şi-l ocrotise pe Voievod, ca pe propriul său fecior.

Nemaiaflându-se cale de întoarcere în ţara lor pentru aceşti nefericiţi, voiesc a le îngădui aşezarea şi împământenirea în Ţara Moldovei, boieri dumneavoastră.

— Cugetat-ai drept, Măria Ta, grăi marele vornic Isac.

— Atunci să le îngăduim a ni se înfăţişa aceşti fraţi ai noştri întru credinţă, grăi Voievodul, aşezându-se pe Scaunul Ţării Moldovei.

Marele logofăt Trotuşan făcu semn oştenilor de la intrare, care dădură în lături uşile cele mari, poruncind căpitanului Gruia să-i poftească pe armeni să intre la Măria Sa, Ştefăniţă Voievod.

Alusan Petrosian, însoţit de fiica sa Serpega, urmat la câţiva paşi de cei cincisprezece oşteni ai săi, păşiră în marea Sală a Tronului Ţării Moldovei, se apropiară de Scaunul Voievodal şi îngenunchează cu toţii în faţa Măriei

Sale, grăind:

— Să trăieşti, Mărite Doamne, îngăduitorul şi salvatorul nostru!

De la intrarea pribegilor, Voievodul rămăsese cu privirile aţintite asupra acelei minuni de fată, care îl însoţea pe dregătorul armean şi nu-şi mai putea lua ochii de la ea. I se părea un înger coborât din ceruri în Sala Tronului Moldovei. O frumuseţe nemaivăzută, care parcă plutea atunci când păşea, ce se plecase în genunchi alături de părintele său, în faţa Voievodului Moldovei. Tânărul Voievod, vrăjit de frumuseţea care se afla îngenuncheată în faţa sa, se ridică de pe Scaunul Voievodal, coborî treptele Tronului, se apropie de făptură aceea de vis, îi întinse mâna şi o sprijini să se ridice, grăind:

— Nu se cade unui înger să stea îngenuncheat în faţa unui muritor, fie acesta chiar şi Domnul Ţării Moldovei.

— Măria Ta… îngână domniţa Serpega.

— Ridicaţi-vă, oameni buni, porunci Voievodul şi fiţi bineveniţi în Ţara Moldovei. Se întoarse apoi către acea făptură dumnezeiască, pe care încă o mai ţinea de mână, i-o sărută ca pe sfintele moaşte, apoi grăi:

— Domniţă…!

— Serpega, Măria Ta, răspunse îngerească făptură.

Voievodul îi lăsă mâna, apoi se întoarse, urcă treptele Tronului, se aşeză, după care grăi:

— Avem ştiinţă despre nenorocirea care s-a abătut asupra domniilor voastre şi întristaţi ne aflăm că nu stă în puterea noastră a vă întoarce tot ceea ce vi s-a risipit. Îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă întărească şi să ostoiască pojarul care vă mistuie, ca să puteţi păşi mai departe pe cale. Vă vom milui cu tot ceea ce ne stă în putere, pentru a vă ridica din zdruncinarea care v-a cuprins, înlesnindu-vă calea către un alt început.

— Mulţumim Măriei Tale, Doamne, răspunse armeanul Alusan, plecându-se în faţa Voievodului.

— Mulţumirea să fie de partea domniilor voastre, căci nu am făcut altceva decât ceea ce ar fi făcut orice creştin.

— Dumnezeu să vă întoarcă înzecit milostivirea cu care

Măria Voastră s-a aplecat asupra durerilor noastre, să vă țină sănătos şi să vă binecuvânteze cu ani mulţi şi buni în Domnia Ţării Moldovei!

— Aceleaşi gânduri bune şi domniilor voastre. Şi pentru a nu vă mai atinge primejdia, poruncit-am împământenirea domniilor voastre în Ţara Moldovei, după datina strămoşească şi obiceiul pământului nostru, care ne îndeamnă a ne apleca asupra durerilor celor năpăstuiţi, să le alinăm sufletele, ridicându-i din zbuciumare. Pentru aceasta am poruncit marelui nostru logofăt Trotuşan să scrie carte de împământenire pentru domnia sa, Alusan Petrosian şi fiica domniei sale, Serpega, precum şi pentru cei cincisprezece oşteni, care au purces pe calea pribegiei, urmându-şi stăpânul. Domnia sa, Alusan Petrosian, mare dregător în Ţara Armeniei, îşi va păstra rangul şi va intra în rândul marilor boieri ai Ţării Moldovei, cinstit fiind în rândul acestora. Fiica domniei sale se va bucura de aceeaşi cinstire şi mărire pe care i-o îngăduie rangul părintelui său şi demnitatea de care se bucură domniţele Ţării Moldovei. Şi încă mai hotărâm şi poruncim primirea în rândurile oştirii noastre a cinstitului căpitan Cocerian şi a celorlalţi oşteni, care de astăzi înainte dobândesc toate drepturile de care se bucură ostenii noştri moldoveni, aflându-se sub ascultarea şi porunca stăpânului lor, ridicat în dregătoria de mare armaş.

La auzul celor rostite de Ştefăniţă Voievod, Alusan Petrosian cu toţi cei care îl însoţeau, îngenunchează din nou în fata Măriei Sale, mulţumind Voievodului Moldovei pentru marea sa milostivire.

— Şi încă mai hotărâm şi poruncim să se scrie carte de danie pentru domnia sa Alusan Petrosian şi celor dimpreună cu domnia sa, pentru stăpânirea pe vecie a unor pământuri în Ţinutul Cârligăturii, unde îşi vor ridica sate şi vor desţeleni ogoare, pe care le vor avea în stăpânire cât îi va îngădui Dumnezeu pe această lume, apoi urmaşii lor şi urmaşii urmaşilor lor, neclintite în vecii vecilor. Să fie volnici în ocina lor şi nimeni să nu le aducă vreo pricină.

— Îngăduie, Mărite Doamne, a-ţi aduce toate mulţumirile noastre, pentru milostivirea Măriei Tale, primeşte credinţa noastră pe care o aşternem astăzi la picioarele Măriei Tale, credinţă ce nu se va clinti în veacul veacurilor.

— Şi pentru că nu se cuvine ca tânăra domniţă Serpega să-şi ducă traiul printre oşteni, până la aşezarea părintelui său pe pământurile dăruite de Domnia Moldovei, cerem îngăduinţa boierului nostru Alusan să dea învoire fiicei sale de a rămâne la Curtea Moldovei, pe lângă domniţa Oana, iubita şi cinstita noastră mătuşă.

— Milostivirea Măriei Tale, Doamne, nu va putea afla răsplătirea noastră pe lumea aceasta, căci neputincioşi ne aflăm a ne ridica la măsura acesteia. Îţi vom sluji cu nestrămutată credinţă iar vieţile noastre chezăşie şi mărturie vor sta pentru înalta milostivire a Măriei Tale.

— Îngăduiţi, boieri dumneavoastră, milostivirea Ţării Moldovei către cei care astăzi stau în fata noastră şi se află la mare strâmtorare?

— Din toată inima noastră şi cu tot cugetul nostru, Măria Ta, răspunseră boierii de faţă.

— Ridicaţi-vă, oameni buni şi aduceţi mulţumirile domniilor voastre către Bunul Dumnezeu şi nu Domniei Mele, care nu a făcut nimic altceva decât să împlinească voinţa Sa, cea Preaînaltă. Marele nostru logofăt Trotuşan va pune în mâinile domniilor voastre cărţile de împământenire şi cele de danie, iar marele nostru portar de Suceava, atotstăpânitorul Cetăţii noastre de Scaun, Luca Arbore, va rândui statornicirea domniilor voastre la cetatea noastră, cu toate îndatoririle pe care le veţi avea fiecare. Domniţa Serpega va fi înfăţişată mătuşii noastre Oana şi va rămâne, cu voia părintelui domniei sale, la Palat.

— Mulţumesc Măriei Tale, Doamne, pentru cinstirea noastră şi a copilei mele, pe care Bunul Dumnezeu mi-a lăsat-o în viaţă ca o mângâiere, îngăduindu-mi să trec mai lesne peste pierderea celorlalţi copii, pe care iataganul celor fără de credinţă i-a trecut în lumea umbrelor.

— Ce zici, domniţă Serpega, te-nvoieşti a rămâne la Palat în preajma domniţei Oana, mătuşa Domniei Mele?

— Cu toată bucuria primesc, Măria Ta!

— Atunci, marele nostru logofăt va împlini cele poruncite de Voievodul Ţării.

— După voia Măriei Tale, Doamne, răspunse marele logofăt Trotuşan.

— Sloboziţi vă aflaţi, domniile voastre, grăi Voievodul ridicându-se.

— Să trăieşti, Măria Ta! glăsuiră toţi cei de faţă, închinându-se în faţa Voievodului, după care ieşiră din sală.

— Îngăduie şi mai rămâi, moş Luca, grăi Voievodul.

— Voia Măriei Tale, Doamne.

— Moş Luca, domnia ta mi-ai fost, încă din pruncie, mai mult decât un părinte, m-ai crescut ca pe feciorul domniei tale şi m-ai sfătuit în toate cele, căci neştiutor m-am aflat până la deprinderea lor.

— Datoria de oştean, Măria Ta şi credinţa cu care am slujit Ţării Moldovei, încă de pe vremea Măritului Ştefan Voievod cel Sfânt, bunicul Măriei Tale.

— Întotdeauna a fost mai mult decât datoria, moş Luca.

— Bunătatea Măriei Tale, Doamne.

— Acum grăieşte-mi, făcut-am ceea ce trebuia şi era de cuviinţă, milostivindu-mă faţă de pribegii armeni?

— Bunul Dumnezeu ţi-a trimis gândul cel bun şi cumpănirea cea dreaptă, Măria Ta. Ai înfăptuit tot ceea ce ar fi făcut orice bun creştin cu frică de Dumnezeu. Te-ai întrecut în milostivire şi dacă n-as fi ştiut că toate acestea au fost hotărâte înainte de-a ţi se fi înfăţişat aceşti pribegi, m-aş fi aflat îndreptăţit să cuget că frumuseţea acelei domniţe Serpega, care te-a fermecat pe dată, a fost îndemnul înaltei milostiviri.

— Nespus de frumoasă, moş Luca.

— Fruct oprit, Măria Ta. Tinereţea şi avântul Măriei Tale vor trebui strunite de frâie trainice, pentru a nu umbri înfăptuirea de astăzi şi a nu aduce în sufletul domniţei, cotropit şi aşa de multă durere, o alta şi mai mare, care ar

învălui-o cu totul.

— Departe de mine gândul acesta, moş Luca.

— Dumnezeu să te-audă, Măria Ta.

— În faţa Domniei Mele a apărut ca un înger pe care nu-l poţi atinge decât cu rugăciunea şi preamărirea.

— Nu lăsa cale slobodă pornirilor adânci, Mărite Doamne, struneşte-le din vreme, grămădeşte-le pe calea cugetului şi cea a dreptei cumpăniri şi adu-ţi aminte în fiecare clipită că eşti Domnul Ţării Moldovei şi astăzi ai ajuns să te afli şi stăpânul acestui înger. Nu-l face, Doamne, să se plece voinţei tale lăuntrice, c-ar fi mare păcat.

— Voiesc a o face Doamna Ţării, moş Luca.

— Domoleşte-te, Măria Ta şi pune în cumpănă toate cele. Nu-ţi lăsa inima să zburde prin locuri nebănuite şi primejdioase. Cugetul şi cumpănirea să stea în faţa tuturor, căci numai aşa afla-vei calea cea dreaptă către limanul cel bun şi de folos Ţării. Abia ai văzut-o şi te-ai aprins precum culmile de veghe, care ard atunci când primejdia bate la hotarele Moldovei. Ostoieşte-ti vâlvătaia şi nu te lăsa în voia inimii, căci ai alte îndatoriri, cele faţă de Ţara Moldovei, care nu îngăduie rătăcire pe calea împlinirii lor.

— Grea povară, moş Luca!

— Grea, dar măreaţă, Măria Ta. Împlinirea ei vine către Măria Ta de la Putna Măritului Ştefan Voievod cel Sfânt şi a Voievodului Bogdan, poruncă prin veacuri şi către urmaşii Măriei Tale. De aceea nu-ţi este îngăduit a te lăsa pradă deşertăciunilor şi bucuriilor trecătoare, căci pieritoare sunt toate, numai Moldova-i veşnică şi fără de sfârşit. Măriei Tale i-a fost hărăzită o altă cale, deosebită de cea a altor pământeni şi în vreme ce nu-ţi este îngăduită slobozire în toate simţirile sufleteşti, ti s-a hărăzit însemnarea numelui în viaţa Ţării, care va dăinui peste veacuri în Cartea de Aur a Ţării Moldovei, alături de cei mai vrednici de cinstire voievozi ai neamului nostru. Singur, Măria Ta, stai chezaş acestei înfăptuiri poruncite din veac.

— Întotdeauna mi-ai fost bun sfătuitor, moş Luca şi ţi-am urmat poveţele.

— Tinereţea, Măria Ta, este aplecată către ispitele ce-i năvălesc pe cale şi de cele mai multe ori acestea iau locul dreptelor cumpăniri, coborând în rătăcire cugetul cel sănătos al omului, pe care-l sminteşte de cap şi-l prăpădeşte, abătându-l de pe calea cea dreaptă.

— Voi chibzui adânc, moş Luca şi nu voi duce-n uitare porunca strămoşilor şi nici datoria sfântă pe care o am faţă de Ţara Moldovei.

— Mă bucur să aud aceasta, Măria Ta.

— Aşa voi face, moş Luca şi nu mă voi avânta pe cale fără sfătuirea domniei tale, nicicând.

— Atunci îngăduie slobozire, Măria Ta, căci liniştit mă aflu în toate cele.

— Precum ţi-e voia, moş Luca, grăi Voievodul, punând mâinile pe umerii bătrânului dregător, peste care se revărsau pletele albite de grijile Ţării Moldovei, purtate de marele dregător sub cele trei Domnii, cea a Măritului Ştefan Voievod cel Sfânt, cea a urmaşului său, Bogdan al III-lea Voievod şi cea de faţă, a feciorului acestuia, Ştefan Voievod cel Tânăr, numit Ştefăniţă Voievod.

— Cu bine, Măria Ta!

— Cu bine, moș Luca!

Luca Arbore ieşi din Palatul Voievodal mai îngândurat ca altădată. Tânărului Voievod i se aprinseseră călcâiele, cum spune vorba din bătrâni, după domniţa Serpega, căreia, după Pravilă nu i s-ar fi cuvenit să ajungă Doamna Ţării Moldovei, iar Ştefăniţă, la cele douăzeci de primăveri ale sale, nu se arăta atât de statornic în hotărâri şi nu moştenise tăria bunicului său, a cărui viaţă a fost pusă numai în slujirea Ţării Moldovei. Va trebui să vegheze straşnic asupra tânărului Voievod şi a înlesni, cât mai grabnic cu putinţă, plecarea domniţei Serpega de la Curtea Moldovei, a cărei cinstire era primejduită.

Rămas singur în Sala Tronului, tânărul Voievod porunci căpitanului străjii de la intrare să nu îngăduie nimănui a tulbura liniştea Voievodului. Se aşeză pe Scaunul

Voievodal şi-şi pironi privirile pe locul pe care îngenunchease domniţa Serpega, îngerul acela coborât din ceruri, care-i vrăjise toată făptură şi se înstăpânise peste sufletul său, de parcă ar fi fost acolo de când lumea. Moş Luca Arbore, părintele său de suflet, îi amintise ce îndatoriri avea către Ţara Moldovei şi nu-i era îngăduit să-şi lase sufletul cotropit de alte cugete, căci numai ea singură, Ţara Moldovei trebuia să se afle în inima şi în sufletul Voievodului, a cărui viaţă trebuia închinată Ţării. Aceasta era porunca ce-i venea de la măritul său bunic, Ştefan Voievod cel Sfânt şi încă de mai departe, de la străbunul Alexandru Voievod cel Bun, care n-au avut altă durere şi nici alte bucurii, decât numai cele ale Ţării Moldovei. Marii săi înaintaşi se aflau trecuți sub vremuri şi-n odihna cea veşnică, sub lespezi de mormânt, însă puterea lor dăinuia asupra Moldovei, chiar şi de dincolo de morminte, coborâtă parcă din Tăriile Cerului, iar el, Ştefan Voievod cel Tânăr nu putea face altfel decât să se supună poruncii din veac şi Pravilei Ţării Moldovei. Căuta în adâncul fiinţei sale puterea de care avea trebuinţă ca să se smulgă de sub puterea vrajei ce l-a cuprins, însă nu desluşea nici o scăpare. Era Domnul Ţării şi putea porunci să i se împlinească dorinţele, însă tocmai acestor dorinţe trebuia să se opună, să le înfrunte şi să se slobozească de sub puterea lor. Făptura care i-a apărut astăzi în cale şi i-a robit sufletul cu frumuseţea şi gingăşia ei de înger, a căzut pe neaşteptate, ca o pedeapsă a Cerului sau ca o mângâiere, prin care urma să se împlinească un destin nebănuit. Nu afla puteri prin care s-ar fi putut ridica potrivnic acestei chemări, de aceea hotărî să se lase în voia sorţii şi ceea ce stătea menit asupra sa să se înfăptuiască.

***

După ce ieşi de la Măria Sa, Alusan Petrosian îşi îmbrăţişă fiica, o sărută pe frunte dându-i binecuvântarea de părinte, o îndemnă să fie cumpătată în toate cele, după care o lăsă în grija căpitanului Gruia, care o însoţi în

partea cealaltă a Palatului Domnesc, către odăile în care se afla domniţa Oana, mătuşa Măriei Sale, care o întâmpină cu negrăită bucurie.

— Am pierdut un fiu şi m-am ales cu o fiică, grăi râzând domniţa Oana, care o îmbrăţişă pe Serpega ca pe copilul ei.

— Cu închinăciune, Măria Voastră, grăi domniţa Serpega, plecându-se în faţa fiicei Măritului Ştefan Voievod cel Sfânt şi a Măriei Rareş de la Hârlău.

— Bine-ai venit, domniţă Serpega! Mă bucur negrăit de mult să te am aproape, ca să alung singurătatea din odăile mele. Voiesc să deosebeşti în domnia mea sora mai mare a domniei tale, căreia să-i poţi împărtăşi toate gândurile şi temerile care te-mpresoară.

— Aduc mulţumiri Măriei Voastre, domnită Oana, pentru întâmpinarea părintească la care m-aţi făcut părtaşă, cât şi pentru bunătatea cu care m-aţi primit.

— Vino, copila mea şi-alungă departe gândurile cele întunecate, găseşte-ţi liniştea şi bucuria sufletului, căci viaţa e una singură şi nu ne este îngăduit s-o risipim în deşertăciuni şi durere.

— Cu îngăduinţa Măriei Voastre, domniţă Oana.

Intrând în odăile palatului, unde avea să petreacă multă vreme, domniţa Serpega desluşi aceleaşi încăperi primitoare şi pline de tihnă, ca acele ale casei sale părinteşti, din care întâmplările vieţii o smulseseră fără milă şi o aruncaseră în necunoscutul vieţii, într-o lume nebănuită până la acea vreme.

— Aceasta va fi şi casa domniei tale, de-acum înainte, domniţă Serpega, pentru câtă vreme va hotărî Dumnezeu şi cât îţi va fi îngăduinţa, grăi domniţa Oana. Să nu te sfieşti a cere ceea ce-ţi va fi de trebuinţă, vei porunci slujitoarelor şi ele îţi vor împlini poruncile, după cum îţi va fi voia. Odihneşte-te cât mai mult, vindecă-ti rănile sufletului şi slobozeşte-ţi inima către un alt început, pe drumul căruia să purcezi cu încredere şi fără teamă. Dacă îmi va sta în puteri să tămăduiesc durerile domniei tale, slăbeşte chingile sufletului în care le-ai adunat şi

destăinuieşte-te.

— Bunătatea Măriei Voastre mi-alină sufletul hăituit de cele dureri. Cum aş putea îndrăzni mai mult?!

— Să îndrăzneşti, fata mea, să îndrăzneşti, îi răspunse domniţa Oana.

Nu trecu multă vreme şi domniţa Serpega începu să se regăsească din ce în ce mai mult în odăile sale din casa părintească. Devenise mai slobodă în purtări, se apleca mai mult decât era îngăduit asupra nevoinţelor celor care o slujeau şi-i împlineau poruncile, dobândind acea tihnă sufletească de care avea trebuință un suflet rănit ca să-şi afle tămăduirea deplină. Zile întregi stătea alături de domniţa Oana, grăind una către alta ca două surori iubitoare, îmbărbătându-se la nevoie, încât zilele păreau încărcate de farmec şi lumină. Ieşise la liman şi se descătuşase de zbuciumarea care pusese stăpânire pe toată făptura sa. Tânjea după meleagurile armene, din care fusese smulsă şi aruncată în nedesluşitul vieţii, de acea putere ticăloasă care-i răpise mama şi frăţiorii, răpuşi de iataganul păgân sub privirile sale îngrozite. Nopţi de-a rândul se zbătuse în chinurile cele mai groaznice ale acelor vedenii, de a căror frică se ridica din pat înspăimântată şi-şi căuta scăparea. O chinuia dorul de fraţii săi, de mama sa, pe care nu-i mai găsea nici unde pe lumea aceasta, în căutările sale zbuciumate. La vremea aceea, în clipele groaznicului măcel, petrecut în curtea casei părinteşti, când toţi cei dragi fuseseră ucişi şi lăsaţi pradă flăcărilor ce cuprinseseră conacul şi toate împrejurimile, când nu se mai afla nici o cale de scăpare, făcuse un jurământ, pe care nu-l va putea încălca niciodată. Jurase în faţa morţii că de va fi să scape cu viaţă, toată acea viaţă care-i va mai sta în faţă, va fi trăită numai pentru a-şi răzbuna mama şi fraţii, daţi morţii fără nici o învinuire. Răzbunarea aceasta era hrana ei de zi cu zi, ceas de ceas şi clipă de clipă, gândul acesta îi dădea puteri şi-i îngăduia să se ridice deasupra durerilor care, uneori o îngenuncheau şi o lăsau pradă şiroaielor de lacrimi ce-i secătuiau inima. Nu desluşise calea pe care ar fi trebuit să purceadă pentru înfăptuirea

răzbunării sale, ştia însă că totul era rânduit de Sus, că nimic nu se va afla la voia întâmplării şi gândul său avea să se împlinească. Credinţa aceasta că cineva nevăzut îi oblăduia calea şi-i îndruma paşii o făcea mai dârză şi-i întărea hotărârea de-a lua voiniceşte calea vieţii pe care o avea de urmat. De mii de ori se întorsese cu gândul la locul naşterii şi copilăriei sale, la viaţa frumoasă şi fără griji pe care a dus-o până la cei cincisprezece ani, când trăsnetul a căzut ca din senin asupra vieţii sale, despicând-o în două, sortind-o disperării şi pribegiei către necunoscut. În goana nebună către scăpare, în care tatăl său o luase, nu desluşea nimic în jurul ei, decât groază, durere şi zbucium. Ar fi voit să adoarmă şi să nu se mai trezească în lumea aceasta, ci undeva departe, unde să-şi poată slobozi sufletul de povara durerii şi să nu-şi mai vadă părintele chinuit de atâtea griji pentru viaţa ei. Atunci simţea că o putere necunoscută o purta către alte zări, neştiute şi nedesluşite, unde i se hărăzise cu totul altceva decât ceea ce voia. În clipa aceea a înţeles că destinul său va purta pe calea desluşirii sale împlinirea răzbunării pentru osândirea celor dragi. Acesta era gândul care-i dădea puteri şi o făcea să calce apăsat şi fără griji pe calea ce i se deschidea dinainte. Va şti să nu-şi irosească puterile, decât numai pentru împlinirea gândurilor sale, iar de nu-i va fi îngăduit să-şi vadă izbânda, împlinirea aceasta va rămâne urmaşilor săi, cu aceeaşi poruncă. În sufletul său nu se mai afla loc de milostivire pentru nici un păgân, care trebuia să plătească cu viaţa sa pentru înfăptuirile trecute. Jurământul acesta era toată taina vieţii sale, nedesluşită de nimeni, nici chiar de părintele său care, ajuns dregător la Curtea Moldovei, visa pentru ea o viaţă fără griji, lipsită de nevoi, nebănuind că fiica sa se va agăţa de orice i s-ar fi oferit pe cale, numai pentru a-şi răzbuna mama şi fraţii.

Puterea Cerească îi hărăzise mângâierea şi dragostea unor semeni care o primiseră ca pe o fiică a lor, o încurajau cu grijă şi-i stăteau de ajutor la nevoie. Recăpătase tot ceea ce pierduse, era iarăşi domniţa Serpega, cu slujitori şi slujnice împrejur, care aveau

menirea a-i împlini poruncile, iar în locul mamei pierdute, Dumnezeu îi îngăduise o soră mai mare, pe domniţa Oana, care-i era şi mamă şi soră, atât de mult o îndrăgise. Cu toate acestea, Bunul Dumnezeu îi mai hărăzise ceva, ceva necunoscut până atunci, o bucurie luminoasă, care-i intrase în sufletul chinuit de durere, luminându-i zilele şi alungându-i durerile. Era taina vieţii sale, bucuria neîmpărtăşită, ce coborâse asupra sa fără îngăduinţă, venise pe neaşteptate şi-o împresurase din toate părţile. Atunci când i-a simţit atingerea, un râu de foc şi lumină i-a cuprins toată făptura, fără putinţă de împotrivire, robind-o pe vecie. Purta în adâncul fiinţei sale lumina aceasta ca pe un odor de mare preţ, era neprihănită şi nebănuită de cineva, era numai taina sa şi a sufletului său. Atingerea acestei bucurii o îmbărbăta şi-i dădea puteri nebănuite, o întărea şi mai mult în hotărârile sale, aducându-i în priviri o licărire tainică, nemaiîntâlnită. Lumina aceasta tainică, ce-i înrobise toată făptura şi-i încălzise sufletul chinuit de durere, era Ştefăniţă Voievod, Domnul Ţării Moldovei. Nu întrezărea calea împlinirii tainicei chemări care se pripăşise în sufletul său, căci nu-şi îngăduia să se ridice până la tânărul Voievod, aflat în floarea tinereţii sale. Fiorul care-i străbătuse toată fiinţa, atunci când Voievodul Moldovei o luase de mână, venea către ea din fiinţa acestuia, ceea ce-i întărea credinţa că şi Ştefăniţă Voievod fusese cutremurat de acelaşi fior. Uneori alunga aceste gânduri care puneau stăpânire pe cugetul său, însă nu reuşea să se elibereze de ele, căci se învârtejeau asupra făpturii sale ca furtunile cele de vară, copleşind-o cu totul. Nu ştia nimic despre datina Ţării şi nici despre Pravila acesteia privind Domnia şi pe Voievodul ei. Gândurile sale alergau nebune către tânărul Voievod, ca spre cineva drag şi iubit sufletului său, fără a lua în seamă că acesta era Voievodul Ţării Moldovei, căruia nu-i era îngăduit a se pleca spre simţirile sale sufleteşti, dragostea şi viaţa acestuia fiind închinate Ţării Moldovei şi nu unei pământence. Însă, dacă Bunul Dumnezeu i-a îndrumat calea către Voievodul Ţării, înseamnă că-i era hărăzită şi

vremea ce avea să urmeze, căreia nu-i putea sta potrivnică. Nu avea cu cine se sfătui, iar taina pe care o purta în adâncul sufletului său n-o putea aduce spre ştiinţă nimănui, nici măcar bunului său părinte, marele armaş al Domniei Moldovei şi cu atât mai puţin domniţei Oana, făptură cea mai apropiată de inima sa.

Zilele treceau una după alta, mărind necontenit pojarul care-i cuprinsese sufletul, mistuindu-i inima care se zbătea ca o pasăre în colivie, neaflându-şi scăparea. Gândurile sale se buluceau către tânărul Voievod, îl căuta cu privirile şi se hrănea cu vorbele grăite despre el. Se culca cu el în gând şi se trezea cu gândul la el şi altceva nu-şi mai afla loc în mintea sa. Se lăsase cu totul luată de acest val nebun, căruia nu i se putea împotrivi şi care o ducea către niciunde, căci nu-i desluşea calea spre care se îndrepta. De câte ori îi auzea graiul, se mângâia cu auzul vorbelor sale, care-i mai ostoiau pojarul din suflet, iar atunci când îl putea învălui cu privirile, nimic nu se mai afla împrejur, toate dispăreau şi rămânea numai el, omul care o înrobise pe vecie.

La rândul său, Ştefăniţă Voievod se afla copleşit de frumuseţea domniţei Serpega şi nu lăsa să treacă nici o zi, în care să nu-şi facă drum către odăile mătuşii sale, Oana, unde o putea vedea şi auzi pe aceea care-i aprinsese întregul suflet ce ardea ca o vâlvătaie nepotolită. Nu înţelegea domniţa Oana de ce apucase Voievodul să poarte atâta grijă mătuşii sale. Până-ntr-o zi, când privindu-i pe cei doi, care se pierdeau cu privirile şi cu gândurile într-o lume numai de ei ştiută, neîngăduită celor din jur, când Ştefăniţă, ţinând-o de mână pe Serpega, i-a grăit:

— Domniţă, am cutezat a-mi ridica privirile asupra frumuseţii tale şi sufletul mi s-a umplut de farmec şi nebănuite dorinţe. Voiesc a te păstra în făptură mea ca pe un zălog de mare preţ, de dulci şi-ncântătoare nădejdi. Nu voiesc a te prăpădi şi a rămâne ca o nălucă trecută prin viaţa mea, ci voiesc să luminezi cu tărie toată viaţa pe care Dumnezeu mi-a hărăzit-o şi să nu te stingi niciodată, ca să nu cobor iarăşi în negurile de până acum. Primeşte, dară,

chezăşia simţirilor răsărite în adâncul meu şi nu-mi întoarce amăgirea deşertelor dorinţe.

— Măria Ta, iertată-mi fie îndrăzneala şi-ngăduie a-ţi grăi fără ascunziş.

— Să-ţi fie după voie, frumoasa mea domniţă.

— În Ţara mea aş fi fost o domniţă de rang, însă în Ţara Măriei Tale nu mă aflu decât o pribeagă lipsită de apărare. Cum aş putea avea îndrăzneala să ridic ochii asupra Voievodului Ţării Moldovei, lăsând cale slobodă nevredniciei în care mă aflu?! Măria Ta eşti Domnul Ţării Moldovei, eu, o pribeagă de pe alte tărâmuri, care în afară de virtute şi frumuseţe, nu a dobândit nici ranguri şi nici măriri. A da inimii mele slobozită cale către Măria Ta, a râvni, fără nici o nădejde de-mplinire, la cumpăniri deşarte, nu-mi este îngăduit şi de nici un folos pentru Măria Ta. Lumea mea nu este şi aceea a Măriei Tale, oricât am voi a ne supune voinţei noastre lăuntrice. Aşteptarea în tăcere, fără nici o nădejde, mi-ar sugruma sufletul şi durerea care m-ar cuprinde ar spinteca zarea, săgetând depărtările, căutându-te peste tot cuprinsul fără putinţa de-a te afla undeva. Ce-aş mai putea face atunci, Măria Ta?!

— Nezdruncinat rămân în hotărârea Domniei Mele, domniţă Serpega.

— Un strop de zăbavă, Mărite Doamne. Pune frâu inimii şi sufletului şi dă slobod cugetărilor şi cumpănirilor înţelepte, ca să nu pui în primejdie de moarte viaţa unei nefericite ca mine.

— Cum poţi grăi astfel, domniţă Serpega?! Au te-ndoieşti de vorbele Domniei Mele?

— Măria Ta eşti stăpânul Moldovei şi al nostru al tuturor, poţi porunci chiar şi peste voinţa supuşilor Măriei Tale, care datori se află a ţi se supune.

— Nu voi îngădui nicicând aceasta, domniţă Serpega şi nu vei fi silită, împotriva voinţei şi dorinţelor domniei tale, a împlini ceea ce nu-ţi va fi după voie.

Atunci, domniţa Oana înţelese pe dată nebunia de care se lăsaseră cuprinşi cei doi tineri şi se înspăimântă. Nu

aflase curajul şi tăria de a se împotrivi acestei chemări lăuntrice, care-i aducea la un loc pe cei doi şi-i îngăduia sub privirile sale ca pe nişte copii neştiutori, cuprinşi cu totul de joaca lor nebună, în care cei mari nu aveau loc şi nici căutare. Îngrijorată de ceea ce se înfiripase sub ochii săi, domniţa Oana ceru să se înfăţişeze Voievodului, pentru a-i vorbi mai pe îndelete.

— Voiesc a mă înfăţişa Măriei Sale, Voievodului, grăi domniţa Oana către Ştefăniţă, care nu-şi mai lua ochii de la domniţa Serpega.

— Te-ascult, iubită mătuşă.

— Acum nu mă poţi asculta, Măria Ta, că-nvăluite ţi-s gândurile şi mult prea departe de domnia mea.

— Voia domniei tale, mătuşă. Ai îngăduinţa de-a intra la Voievodul Ţării, după pofta inimii domniei tale, funduri slobodă calea.

— Aşa am să fac, Măria Ta, grăi domniţa Oana, ridicându-se să plece, ceea ce o sili pe domniţa Serpega să se ridice, pentru a o urma.

— Mai îngăduie, iubită mătuşă, nepotului domniei tale să mai zăbovească în preajmă-ţi ca altădată, când nu te mai săturai de năzbâtiile copilului care eram şi nu mă osândi grăbindu-te să pleci, căci nu ţi-am greşit cu nimic.

— Trecute-s vremurile, iubite nepoate şi nu ne stă în puteri a le-nturna. Ceea ce te mână astăzi pe Măria Ta către odăile mătuşii de altădată nu-i tocmai ceea ce voiești a arăta prin grai, ci altceva, mult mai adânc, ceva ce-ar putea s-o pună-n primejdie pe copila mea de suflet şi pentru aceasta nu se va afla îngăduinţă.

— Aprigă şi neînduplecată, aşa te-am cunoscut şi tot aşa ai rămas, cinstita, Domniei Mele, mătuşă, grăi Voievodul apropiindu-se de mătuşa sa, căreia îi luă mâna şi i-o sărută.

— Cu îngăduinţa Voievodului Ţării Moldovei, cinstite nepoate, răspunse domniţa Oana sărutându-şi nepotul pe frunte şi binecuvântându-l.

Domniţa Serpega stătea în picioare, cu privirile în pământ şi se gândea că ar da orice i s-ar cere pe lumea

aceasta numai să i se îngăduie a se lăsa cuprinsă de braţele tânărului Voievod, care să-i atingă buzele cu un lung şi nesfârşit sărut. Tresări din visare la apropierea Voievodului, care îi luă mâna şi o duse la buzele sale, sărutând-o. Când i-a simţit atingerea, un şuvoi de foc şi moleşeală îi cotropi toată făptura şi dacă Voievodul nu ar fi plecat în acea clipită, în faţa sa şi-ar fi aflat prăbuşirea, căci picioarele n-o mai ţineau. Se lăsă moale în jilţul din apropiere, istovită de toate puterile şi cu inima bătând de parcă voia să-i iasă din piept. Simţea o arşiţă ce-i străbătea toată făptura, îi mistuia puterile şi o făcea neputincioasă în toate cele, aşa încât nu se mai putu ridica din locul în care căzuse.

— Ce-i cu tine, copila mea?! o întrebă îngrijorată domniţa Oana.

— Mă simt slăbită, Mărită Doamnă, ca şi cum n-aş mai avea putere să mă ridic.

— Ce te doare, fata mea?

— Nimic nu mă doare, Mărită Doamnă, simt doar o arşiţă prin toată făptură, ce-mi mistuie puterile.

Domniţa Oana chemă câteva slujitoare, care se grăbiră s-o readucă la viaţă şi în puteri pe tânăra domniţă Serpega.

Îngrijorarea pusese stăpânire pe domniţa Oana care înţelesese pe deplin puterea vrăjii ce-i cuprinsese pe cei doi. Se simţea răspunzătoare pentru domniţa Serpega, pe care o primise ca pe copila ei şi de care se apropiase atât de mult, de aceea nu putea îngădui să i se pricinuiască asemenea răutăţi. Faţă de nepot avea îndatoriri ca faţă de-un fiu, căci îl crescuse de mic şi-i ocrotise copilăria, pentru că rămăsese fără mamă, încă de la naştere, îi îndrumase paşii pe cărările cele bune şi chiar dacă acum era Domnul Ţării, tot îl mai dojenea cu blândeţea aceea de mamă duioasă şi grijulie, ştiind că tânărul Voievod nu-şi cunoscuse mama, plecată din lumea aceasta mult prea devreme şi mai înainte de a-şi vedea feciorul făcând cei dintâi paşi. De aceea ceruse să-i fie îngăduită înfăţişarea, pentru că voia să-i grăiască despre toate cele întâmplate în

vremea din urmă, să-i amintească îndatoririle pe care le are faţă de Ţara Moldovei, nefiindu-i îngăduit a se lăsa pradă simţirilor lăuntrice, chiar dacă furtuna şi pojarul se abătuseră asupra făpturii sale. Şi dincolo de toate acestea, voia din tot sufletul său, ca fiinţa aceea neasemuit de frumoasă, pe care o adoptase ca pe fiica sa, să aibă parte de toate bucuriile unei vieţi lipsite de griji şi dureri, căci destule necazuri căzuseră pe capul tinerei copile. Nădăjduia că nepotul său se va apleca cu mai multă grijă asupra nevoinţelor Ţării, căreia îi datora întreaga sa viaţă şi simţire, lăsând în urmă dragostea care-i cotropea făptura şi-l silea să se abată de la calea pe care trebuia să purceadă.

Cu această hotărâre în suflet, domniţa Oana se înfăţişă la Voievodul Ştefăniţă, căruia îi ceru îngăduinţa de a-i vorbi ca unui fiu, pe care-l crescuse şi-i ocrotise copilăria şi în cele din urmă ca o mătuşă către nepotul său drag.

— Cu toată îngăduinţa, iubita noastră mătuşă, răspunse Ştefăniţă Voievod, după ce porunci străjilor de la intrare să nu îngăduie nimănui a tulbura liniştea Domnului Ţării.

— Ştefăniţă, dragul meu fiu şi nepot, începu a grăi domniţa Oana, cumplita îngrijorare care mi-a cuprins sufletul, mi-a alungat toată tihna, bejenindu-mi cugetul şi risipindu-mi gândurile în cele patru zări. Nu-mi mai aflu locul şi odihna de când am desluşit pojarul care te mistuie lăuntric şi te sileşte a te lepăda de sfintele tale îndatoriri către Moldova noastră, moştenirea părintelui şi a măritului tău bunic Ştefan Voievod cel Mare şi Sfânt, nepreţuitul meu părinte. Boierii sunt tot mai nemulţumiţi dar şi îngrijoraţi de Voievodul Ţării, care nu mai tine de toată rânduiala cea bună şi de folos Moldovei, lăsându-se pradă zbuciumărilor lăuntrice şi pornirilor deşarte, uitând de nevoinţele Ţării şi cele ale Domniei.

— N-am trecut sub puterea uitării datoria pe care o am faţă de Ţara Moldovei, iubită mătuşă.

— Dar de cerinţele Domniei, iubite nepoate, care văduvesc Ţara Moldovei de urmaşi în Scaunul Voievodal?!

— Destulă-i vremea, mătuşă Oana şi neîntârziat îi ceasul

acestor împliniri.

— Aşa-i, cinstite nepoate, însă ai trecut sub uitare datoria pe care o ai către viitoarea Doamnă a Ţării, cu care ai făcut un legământ prin logodire, uitând de Ruxandra, fiica Măritului Neagoe Basarab, Domnul Ţării Româneşti.

— Boierii Moldovei vor a mă vedea cât mai curând cu Doamnă la Palat, însă Domnia Mea mai îngăduie o vreme.

— Nu-i de nici o trebuinţă Ţării şi nici Domniei această îngăduinţă, Măria Ta. Boierii voiesc a te şti aplecat asupra nevoinţelor Moldovei şi nu risipit în cumpăniri ce bat poteci afundate spre niciunde.

— Boierii voiesc a mă şti legat de Domnie.

— Nu, Măria Ta, legătura aceasta îţi vine din vremurile trecute şi din porunci de dincolo de lumea aceasta, de la cei care te-au lăsat să duci mai departe, către cei care vor urma, Ţara Moldovei, pe care ai datoria s-o ridici cât mai sus pe culmi, aşa cum au făcut strămoşii noştri. Trecută-i vremea zburdălniciilor, cinstite nepoate şi nici domnia mea nu te mai poate ţine sub obroc, eşti Voievodul Ţării Moldovei, ai suit în Scaunul Măritului Ştefan Voievod cel Sfânt şi nu-ţi este îngăduit a te abate de la porunca străbună.

— Cu multă asprime mă judeci, cinstită mătuşă.

— Nimănui nu-i este îngăduit a-l judeca pe Domnul Ţării, pentru că judecarea sa se află în Ceruri la Scaunul Celui Preaînalt, însă poveţele cele bune şi de folos pot veni de oriunde, Măria Ta, numai să îngădui a te apleca asupra lor. Grijeşte, Mărite Doamne, de ceea ce ţi s-a dat să duci mai departe şi nu de poticni de-o biată copilă bătută de soartă, căci fără folos s-ar afla atunci toată milostivirea cu care ai oblăduit-o, pentru că binele făcut unui semen la nevoie nu îngăduie recunoştinţă şi nici întoarcerea acestuia.

— Bântuit mă aflu şi fără scăpare de frumuseţea acestei făpturi, cinstita Domniei Mele, mătuşă. Mă aflu prins ca într-un cleşte ai cărui colţi mă străpung şi nu desluşesc nici o cale de slobozire.

— Ce blesteme s-au abătut asupra ta, copilul meu drag

şi cu ce-ai greşit în faţa Celui de Sus de ţi-a fost dat să înduri asemenea osândire?!

— Aceeaşi osândire, cinstită mătuşă, s-a abătut şi asupra domniţei Serpega, căci cuprinsă-i şi domnia sa de focul care mă mistuie pe mine.

— Îngăduie, Măria Ta, ca pentru o vreme să plecăm de la Curte, să ne retragem la Curtea Domnească de la Hârlău şi poate se va mai ostoi vâlvătaia în amândoi.

— Zadarnică şi fără nici un rost s-ar afla plecarea domniilor voastre, cinstită mătuşă, căci pojarul care ne-a împresurat nu-şi va afla ostoirea sub scurgerea vremii, ci numai prin împlinirea zbuciumărilor noastre. Ştiu că nu pot s-o fac Doamna Ţării Moldovei, căci nu-mi este îngăduit, dar nici s-o scot din făptura mea nu mă aflu vrednic, de aceea îngădui-voi voia Celui Preaînalt în toate cele. Dacă aşa ne-a fost sortit de Bunul Dumnezeu, potrivnicia noastră zadarnică s-ar afla în toate cele. Voi duce mai departe acest blestem căzut asupra capului Domniei Mele, până la împlinirea lui, căci altă cale nu desluşesc.

Aşa avea să se întâmple, pentru că neputându-se rupe unul de altul, Ştefăniţă Voievod şi domniţa Serpega au împlinit cu bucurie tot ceea ce le fusese dat să trăiască, împlinindu-şi dragostea care-i legase pe vecie, binecuvântată cu zămislirea uni fecior în văleatul 7032, Anul Domnului 1524, însemnat în uric domnesc ce grăia aşa:

Să se ştie că acest fecior, botezat cu numele Ion, este coborâtor din Ştefan Voievod cel Tânăr, feciorul Măritului Bogdan al III-lea Voievod şi din domniţa Serpega, armeanca, venit pe lumea aceasta cu voia lui Dumnezeu, în văleatul 7032 (1524), în luna lui Florar, în douăsprezece zile.

Copilul şi mama sa au rămas pe mai departe la Curtea de la Suceava, sub ocrotirea Voievodului şi a mătuşii sale Oana, care îl îngrijea ca pe copilul ei. Tânăra mamă, vedea în venirea pe lume a feciorului ei nădejdea împlinirii jurământului de răzbunare împotriva păgânilor, pe care îl

purta în sufletul ei cape o nădejde vie, încă din ziua în care îi pierduse pe toţi cei dragi, pieriţi sub ascuţişul iataganului păgân. De atunci focul acesta o ardea şi o mistuia necontenit, până când ea, ori altcineva din neamul ei, avea să plătească păgânilor pentru groaznica lor înfăptuire. Dumnezeu îi dăduse un fecior, prin trupul căruia curgea sângele voievozilor Muşatini, un fecior de Domn care, în vremurile ce aveau să vină, va sui pe Scaunul părintelui său, de unde va împlini şi gândul de răzbunare al mamei sale şi al întregului ei neam, căci îl va creşte în această credinţă. Zi de zi şi clipă de clipă îl va hrăni cu datoria acestei împliniri.

Slobozit parcă de multe şi grele poveri, Ştefăniţă Voievod începu să se îngrijească de nevoinţele Ţării, cu mai multă sârguinţă, aplecându-se cu luare-aminte asupra poveţelor boierilor din Sfat, de care s-a apropiat ca-n vremurile copilăriei sale.

În văleatul 7032 (1524), în cea de-a unsprezecea zi a lui Cireşar, în apropierea satului Tărsăuţi, aflat pe malul râului Prut, Măria Sa, Ştefăniţă Voievod, cu o parte din oştirea sa, a nimicit o ceată de turci, care năvăliseră în dobândă în ţara leşească. În acest loc, marele armaş Alusan, părintele domniţei Serpega, s-a întrecut pe sine, risipind moartea printre păgâni, cu atâta sârguinţă şi încrâncenare de parcă toată ura de pe pământ adunată împotriva păgânilor îşi aflase sălaş numai în făptura domniei sale. Din cei patru mii de turci care se întorceau din Lehia împovăraţi de prada pe care o luaseră, numai câţiva au mai purces către împărăţia Otomană. Sabia marelui armaş hărnicea prin trupurile păgânilor, spintecându-i ori scurtându-i de capete, cu o râvnă nemaiîntâlnită, de parcă toată mânia unei lumi întregi stătea adunată numai în vârful sabiei nepotolitului armaş. Plin de sânge păgân din cap până-n picioare, marele armaş Alusan îngenunche în faţa Voievodului Moldovei şi grăi:

— Mulţumescu-ţi, Mărite Doamne, că mi-ai îngăduit a-mi ostoi durerea lăuntrică şi a-mi uşura îndureratul meu suflet, plătindu-le păgânilor după faptă. Scuturat am

povara ce mi se prăvălise în adânc şi mulţumit mă aflu acum când am împlinit răzbunarea pentru moartea celor dragi domniei mele, care de acum înainte îşi vor afla liniştea şi odihna în lumea în care au trecut înainte de vreme.

— Ne-ai încredinţat astăzi, cinstite armase, că sabia domniei tale se poate număra printre săbiile cele mai îndrăzneţe ale oştirii noastre.

— Bunătatea Măriei Tale, Doamne.

— Ridică-te, cinstite armase şi primeşte-ţi locul care ţi se cuvine printre vitejii Ţării Moldovei.

— La porunca Moldovei şi a Măriei Tale, Doamne!

Vremea trecea în linişte şi pace peste Ţara Moldovei, toate păreau a se împlini cu voia cea bună, numai că boierii cei mari voiau ca tânărul lor Voievod să dea Ţării urmaş legiuit, după Pravilă, de aceea cerură Măriei Sale să-şi împlinească îndatoririle pe care le avea către fiica cea mică a Voievodului Neagoe Basarab, Domnul Ţării Româneşti, pe care s-o aducă Doamnă în Ţara Moldovei. Ştefăniţă Voievod îngăduia trecerea vremii şi zăbovea-n aşteptare, dar în cele din urmă nu mai avu încotro şi a trebuit să se supună voinţei boierilor. Dar vremea care trecuse, în care Domnul Moldovei n-a mai ţinut seama de logodirea făcută cu domniţa Ruxandra, o îndreptăţise pe aceasta şi mai cu seamă pe părintele ei, Neagoe Basarab Voievod, să încuviinţeze căsătoria Ruxandrei cu Radu de la Afumaţi, încălcând făgăduiala făcută Voievodului Ţării Moldovei, care se văzu nedreptăţit în datul său. Înfuriat peste măsură, tânărul Voievod al Moldovei porunci adunarea oştirii şi în fruntea acesteia, în cea de-a doua zi a lui Făurar, a văleatului 7034 (1526), dădu năvală în Ţara Românească pentru a spăla ruşinea ce i se făcuse de către Domnul Ţării Româneşti. Oștirea Moldovei, în frunte cu Voievodul său, a ajuns până la Târgşor, fără nici o împotrivire. Aici, Domnul Moldovei a fost întâmpinat de trimişii Domnului muntean, care-i înfăţişară rugămintea Voievodului lor. Domnul muntean îl ruga pe Domnul Moldovei să nu-i strice Ţara şi să nu oropsească poporenii,

ci să îngăduie o înţelegere cu Domnia Sa. În cele din urmă, Măria Sa Ştefăniţă Voievod se învoi a se înţelege cu Voievodul muntean, după care făcu nuntă mare la Curtea Ţării Româneşti, căsătorindu-se cu Stana, fiica cea mare a Voievodului Neagoe Basarab, în luna lui Cireşar, după care s-au întors la Suceava, încărcaţi de multe şi bogate daruri.

După întoarcerea Măriei Sale la Suceava, Radu de la Afumaţi, urcat în Scaunul Ţării Româneşti, întoarse paguba cumnatului său, Ştefăniţă Voievod, năvălind cu oştirea în Moldova, jefuind şi stricând tot ceea ce află pe cale, după care se înturnă în Ţara Românească, încărcat de multă pradă. Şi după cum Ştefăniţă Voievod nu era Domnul care să rămână îndatorat unui astfel de musafir, adună Oştirea Ţării şi intră în Ţara Românească, în care a umblat după cum i-a fost voia inimii, întorcându-se în Moldova încărcat de pradă, la începutul iernii văleatului 7034 (1526). Din această năvălire Domnul Ţării Moldovei nu s-a mai întors teafăr, ci cu o răceală puternică din care nu s-a mai putut ridica la viaţă, pristăvindu-se în floarea tinereţii, în cea de-a patrusprezecea zi a lui Gerar, a văleatului 7035 (1527), la Cetatea Hotinului, unde se afla cu oştirea, astrucat fiind la Mănăstirea Putna, alături de părintele său, Bogdan al III-lea Voievod şi de bunicul său Ştefan Voievod cel Mare şi Sfânt. După moartea soţului său, Doamna Stana, fiica Voievodului Neagoe Basarab şi a Doamnei Despina, s-a întors în Ţara Românească, unde s-a călugărit sub numele de monahia Sofronia, pristăvindu-se în văleatul 7039 (1531), în cea de-a patra zi a lui Făurar, fără a lăsa urmaşi.

Cotropită de durere după cel dispărut atât de repede, care-i înfrumuseţase viaţa şi-i dăduse un rost pe lume, ridicând-o deasupra nenorocirilor care se abătuseră asupra sa, domniţa Serpega ceru noului Voievod al Moldovei, Petru Rareş, să-i îngăduie a se statornici la Curtea Domnească de la Hârlău, unde avea să-şi crească feciorul ajuns la vârsta de trei ani, plângându-l cu lacrimi amare pe cel care fusese nepreţuitul ei sprijin şi alinare, Ştefăniţă, Voievodul Ştefan cel Tânăr, Domnul Ţării

Moldovei, vreme de zece ani.

Domniţa Serpega, împreună cu fiul său Ion, au rămas la Curtea Domnească de la Hârlău vreme de unsprezece ani, până la sfârşitul văleatului 7046 (1538), când Domnul Moldovei, Petru Rareş Voievod, trădat de boieri în bătălia cu turcii, trecuse munţii în Ţara Ardealului, statornicindu-se pentru o vreme la Cetatea Ciceiului cu toată familia sa.

De la Curtea Domnească de la Hârlău, domniţa Serpega se statornici, împreună cu feciorul ei, la curtea tatălui ei, marele armaş Alusan, din Ţinutul Cârligăturii, unde şi-a dus viaţa mai departe, până la sfârşitul acesteia, cu sufletul neostoit de durere pentru cel care fusese Ştefăniţă Voievod, marea ei dragoste, care o părăsise atâta de repede.

Ion, fiul Voievodului Ştefăniţă şi al domniţei Serpega împlinise vârsta de paisprezece ani, un flăcău vânjos, îndrăzneţ şi plin de curaj, plin de viaţă şi putere, în sufletul căruia, pe lângă dragostea pentru părinţii săi, îşi făcuse loc şi ura împotriva păgânilor, picurată clipă de clipă de către mama sa, care îi amintea necontenit de jurământul pe care îl făcuse ea cu mulţi ani în urmă, de a răsplăti păgânilor turci pentru toate înfăptuirile lor.

Domniţa Serpega îşi crescuse feciorul în credinţa Ţării Moldovei şi în aceea a Marilor Voievozi Muşatini, al căror urmaş era, ştiind că va veni o vreme a sa, când va sui şi el în Scaunul Ţării Moldovei şi când se va dovedi a fi oşteanul cel mai credincios şi sabia cea mai neînfricată pusă numai în slujirea Moldovei, aşa cum făcuse şi se aflase marele său străbunic, Ştefan Voievod cel Mare şi Sfânt. Temându-se pentru viaţa fiului său, crezând că noul Voievod al Ţării, suit de turci în Scaunul Domniei ar putea să-şi înlăture potrivnicii cu drepturi la Domnie, domniţa Serpega îşi luă feciorul şi trecu în Lehia, unde află adăpost şi ocrotire vreme de trei ani, până în văleatul 7049 (1541), când Petru Rareş Voievod se întorcea în Ţara Moldovei, în cea de-a doua Domnie a Măriei Sale. Întorcându-se în Moldova, împreună cu fiul său, care împlinise şaptesprezece ani, Ion a fost chemat la Curtea Moldovei, unde îşi începu ucenicia

într-ale ostăşiei, recunoscându-i-se dreptul de urmaş la Scaunul Ţării, după părintele său, Ştefăniţă Voievod, nepotul de frate al Măriei Sale, Petru Rareş Voievod, care îl ridică în dregătoria de al doilea armaş al Ţării Moldovei. Trimis de Măria Sa, Petru Voievod, să-l însoţească pe fiul acestuia, Ilieş, la Istambul, în inima Împărăţiei Otomane, Ion a rămas alături de viitorul Voievod Ilieş, până la săvârşirea din viaţă a Măriei Sale, Petru Rareş Voievod, când Ilieş Rareş s-a întors în Ţara Moldovei şi a suit în Scaunul Ţării ca Voievod. La plecarea sa către Ţara Moldovei, Ilieş Rareş i-a cerut lui Ion să-l însoţească pentru a-i fi cel mai apropiat dintre dregători, în Domnia sa. Atunci, Ion a cerut îngăduinţa noului Voievod de a rămâne la Ţarigrad, unde va fi de mai mare folos noii Domnii, voind a se apuca de negoţ, cumpănind în sinea sa că vremea întoarcerii sale în Ţara Moldovei nu venise încă.

Ilieş Voievod îngădui cu bucurie voinţa nepotului său de văr, cumpănind a se bizui pe un om de credinţă la Ţarigrad, locul în care se ţeseau şi se destrămau toate intrigile lumii, locul în care se întăreau şi se desfăceau domniile şi unde mulţi voievozi şi domni îşi aflau sfârşitul, după cum se afla voinţa Sultanului.

Negoţul de care se apucase tânărul fecior de voievod avea să-i poarte paşii prin toate colţurile lumii, pe la hanul tătarilor din Crimeea, pe la Curtea împăratului german, după care s-a întors iarăşi la Istambul, pentru că de aici se putea ajunge mai lesne pe Tronul Ţării Moldovei. Ion ajunsese să fie foarte cunoscut la Ţarigrad, intrase în lumea marilor dregători ai Împărăţiei Otomane, pentru că mulţi dintre puternicii împărăţiei îl căutau pentru pietrele sale preţioase cu care făcea negoţ. Aceştia îi deschiseseră toate uşile Palatului Imperial, până şi pe cele ale Haremului împărătesc, unde mai marii împărăţiei se întreceau unii pe alţii, ca să câştige bunăvoinţa şi prietenia moldoveanului. Harnic şi bun gospodar, chivernisitor în toate, Ion ajunsese să fie cel mai căutat om şi unul dintre cei mai bogaţi oameni ai Împărăţiei Otomane, de care se interesa şi Sultanul. Cu toate acestea, Ion nu a căutat

vreodată să înlăture voievozii aflaţi în Scaunul Domniei Moldovei, pentru a le lua locul, ştiind că vremea sa nu sosise încă şi că aceasta avea să vină de la sine, atunci când va hotărî Bunul Dumnezeu.

Voievozii urcaţi în Scaunul Moldovei nu se temeau de puterea şi trecerea pe care Ion le avea la Curtea Sultanului şi de multe ori cereau ajutorul său, pe care feciorul de voievod îl dădea cu dragă inimă. Numai Alexandru Lăpuşneanu, când s-a întors în cea de-a doua Domnie a sa în Scaunul Moldovei, temându-se de marea faimă de care Ion se bucura la Înalta Poartă şi mai cu seamă de marea putere pe care o avea asupra înalţilor dregători otomani, de la paşalele cele mari până la Marele Vizir şi atotputernicul Sultan, Voievodul Moldovei izbuti, cu ajutorul multor pungi cu galbeni, vărsate în poala Sultanului, să-l îndepărteze din Capitala împărăţiei, pe Ion care, îngăduind voinţa Padişahului s-a statornicit la Rhodos.

Ion făcuse pe placul Sultanului fără a pune în zdruncin pe cei apropiaţi lui, fără a bănui că cineva îi purta sâmbetele şi îl voia cât mai departe de Tronul Moldovei, cumpănind că la sosirea vremii sale, de oriunde s-ar afla se va îndrepta către Moldova pentru împlinirea destinului său.

Ion iubea Ţara Moldovei mai presus de orice. Spre ea îl mâna dorul, căci în afară că se născuse pe pământul acesteia, aici se afla mama sa, care-i purta dorul, neliniştită de atâta depărtare de feciorul ei. Ion purta în inima sa amintirea marilor săi înaintaşi, din care se trăgea ca urmaş al lor, cu toate drepturile de moştenire la Scaunul Ţării Moldovei, de aceea nu se ridicase potrivnic, niciodată, voievozilor care au urmat tatălui său, îngăduind voia Celui de Sus, încredinţat fiind că va veni şi vremea sa. Cugetând în felul acesta, Ion nu greşea cu nimic cumpănind a nu face rău Ţării, de aceea, atunci când a înţeles că i-a sosit vremea, când Dumnezeu nu l-a mai îngăduit pe Bogdan Lăpuşneanu să strice Ţara şi rânduielile sale cele bune, pângărind moştenirea marilor

săi voievozi, Ion şi-a adunat prietenii, le-a umplut pungile cu bani şi le-a cerut să-i înlesnească întoarcerea în Ţara Moldovei, pe al cărei Scaun să urce ca Voievod de drept, urmaş al părintelui său, Ştefan Voievod cel Tânăr. La cei patruzeci şi opt de ani ai săi, Ion se întorcea în Ţara Moldovei ca Voievod şi Domn, suind în Scaunul Ţării, în cea de-a doua parte a lui Făurar a văleatului 7080, Anul Domnului 1572, însoţit de oştire munteană şi câteva pâlcuri otomane, fiind întâmpinat la Suceava, Cetatea de Scaun a Ţării Moldovei, cu mare bucurie de marii boieri ai Ţării şi de mulţimea norodului, care îşi punea toate nădejdile în Domnul cel nou.

Îi ieşiseră înainte boierii cei mari, Gavriil, logofătul cel mare, Crăciun, marele postelnic, Lupu Stroici, marele vornic al Ţării de Sus a Moldovei şi mulţi alţii, care i se închinară, jurându-i credinţă şi supunere.

— Să trăieşti, Măria Ta şi să statorniceşti rânduiala cea bună în Ţara Moldovei, glăsuiră boierii, plecându-se în fata Măriei Sale Ion Voievod.

— Dumnezeu îmi stă martor, cinstiţi boieri, că nu voi îngădui să se facă într-altfel, răspunse, cu glas de tunet, Măria Sa Ion Voievod.

— Să-ngădui, Măria Ta, a-ţi aduce aminte şi de cei năpăstuiţi de Bogdan Lăpuşneanu, cel smintit în toate, care a dat Ţara Moldovei pe mâna leşilor.

— Dar domniile voastre unde vă aflaţi, boieri dumneavoastră, de aţi îngăduit Lăpuşneanului atâtea răutăţi?

— Păi…! Noi, Măria Ta, n-am mai avut nici o putere.

— Cum aşa, vornice Lupu?!

— Iaca-şa, Mărite Doamne, răspunse marele vornic.

— Nu-mi plac vorbele-n doi peri, mărite vornice şi nici felul în care vă codiţi a răspunde cinstit şi drept Voievodului vostru. Nu cumva v-a fost pe plac îngăduinţa Lăpuşneanului în toate cele, care nu v-a întrebat nimic niciodată şi aţi făcut fiecare dintre domniile voastre după cum aţi poftit, iar atunci când v-aţi trezit din buimăceală aţi început a fluiera a pagubă?

— Cam aşa, Măria Ta, răspunseră boierii cu glasul stins.

— Păi dacă-i aşa, va trebui să daţi socoteală în faţa Ţării, boieri dumneavoastră, căci răspunzători sunteţi de toate relele pe care i le-aţi îngăduit Lăpuşneanului.

Boierii n-au mai dat răspuns Măriei Sale, care-i certa cu asprime pentru îngăduinţa lor şi se dădură în lături ca să facă loc de trecere Măriei Sale, către Palatul Voievodal.

— Nu vă trageţi în lături, boieri dumneavoastră, căci va fi trebuinţă de domniile voastre la statornicirea noului Sfat al Ţării, grija cea de căpătâi a oricărui Voievod, de aceea vă poftesc pe toţi mâine, după prânz, pentru a rândui dregătorii noii Domnii.

— Vom fi de faţă, Măria Ta, glăsuiră boierii.

— Aşa să faceţi, cinstiți boieri ai Ţării Moldovei.

A doua zi, boierii se adunaseră cu toţii în Spătăria cea Mare, aşa cum fusese porunca, aşteptând cu sufletul la gură intrarea Voievodului, nădăjduind, unii în păstrarea dregătoriilor avute sub Bogdan Lăpuşneanu, iar alţii, ridicarea lor în aceste dregătorii.

Bombardele Cetăţii detunară de trei ori, în vreme ce marele aprod, bătând cu toiagul de de trei ori în pragul uşilor deschise, glăsui ca tunetul în furtunile cele de vară:

— Măria Sa Ion Voievod, Domnul Ţării Moldovei!

Voievodul intră, trecu printre boierii care i se închinau până la pământ, urcă treptele Tronului, se întoarse către boieri şi grăi:

— Bine v-am găsit, cinstiţi boieri!

— Bine-ai venit, Mărite Doamne, răspunseră boierii.

— Staţi, cinstiţi boieri şi nu vă sfiiţi a grăi slobod către Voievodul vostru, căci voiesc a afla starea în care se găseşte Moldova şi neputinţa în care a aruncat-o nesocotinţa unui voievod bezmetic dar şi nepăsarea domniilor voastre.

— Nu ne ocări, Măria Ta şi nu-ţi începe Domnia răstindu-te la boieri, căci nu purtăm vina celor înfăptuite de feciorul Lăpuşneanului.

— Cum nu, boier Zbierea?! Ori nu domniile voastre vă aflaţi în Sfatul Ţării? Unde eraţi când Bogdan Lăpuşneanu,

înconjurat de cavalerii leşeşti tăvălea prin glod obiceiurile cele sfinte ale Moldovei, bătându-şi joc de Domnia Ţării după cum îl călăuzea mintea sa cea bolnavă?

O tăcere de mormânt se aşternu peste Sala de Sfat, boierii îşi lăsaseră privirile în pământ şi nimeni nu mai cuteza să scoată o vorbă.

Voievodul, cu statura sa înaltă, de părea că stă în picioare atunci când se aşeza pe Scaunul Ţării, îi înfiora pe toţi cei aflaţi de faţă.

— Cinstiţi boieri, încep a desluşi că domniile voastre nu vă-nghesuiţi la vorbă şi nici să grăiţi pe şleau tot ceea ce vă frământă. Vă ascundeți de Domnul Ţării, foindu-vă în jilţuri, încurcându-vă în bărbi unii pe alţii, strecurând vorbe şoptite de la unul la altul, fără să vă faceţi auziţi de Domnia Mea, care voieşte să ştie care este adevărata stare în care se găseşte Ţara Moldovei. Chiar atât de mari vă sunt temerile, încât v-aţi pierdut graiul cu totul şi îndrăzneala de a scoate la iveală adevărul? Nădăjduiesc să înţelegeţi că a venit vremea Moldovei, iar vremea Ţării este şi vremea Domniei Mele, chiar dacă nu va fi să fie pe placul domniilor voastre. Aţi lăsat Ţara Moldovei pe mâna unui tânăr bezmetic şi v-aţi mângâiat cu mulţumirea că nu vă mai tulbura cu poruncile sale, însă n-aţi cugetat o clipită la ceea ce avea să se aleagă de biata noastră Moldovă. V-aţi văzut liniştiţi de treburile domniilor voastre, desfătându-vă din trudirea celor mulţi, lăsând Ţara la cheremul străinilor, care au călcat-o după bunul lor plac. Să nu uitaţi în veci, cinstiţi boieri, că străinii de Ţară, pripăşiţi pe meleagurile noastre, se ridică din nepăsarea lor nu pentru a întinde o mână de ajutor porului nostru, ci pentru a semăna dihonie în toate cele, ca să poată struni mai apoi, după bunul lor plac şi după cumpănirea lor cea bolnavă. N-am să vă judec după relele pe care le-aţi făcut sub Bogdan Voievod, cu toate că aceasta vi s-ar cuveni să vă fie răsplata şi pe măsură osânda, ci am să vă poruncesc să puneţi umărul la toate cele de trebuinţă Ţării Moldovei, pentru a ridica Ţara din prăpastia în care aţi lăsat-o să se prăbuşească şi s-o aşezăm pe făgaşul cel bun şi pe culmile

pe care ne-au lăsat-o voievozii săi cei drepţi şi buni. Domnia mea nu-şi va afla odihna, nici liniştea şi nu vi le îngăduie nici domniilor voastre, până când nu vom izbuti a aşeza Moldova pe drumul cel bun. Aflaţi că voiesc să fiu un Domn cinstit şi drept cu toţi aceia care vor trudi pentru binele Ţării Moldovei, pe care îi voi milostivi după osteneala şi strădania lor, dar nemilos şi neînduplecat mă voi afla cu aceia dintre domniile voastre, care încă mai cugetă că-şi vor mai putea îngădui orice în Ţara Moldovei. Neatârnarea Ţării va aduce şi libertatea domniilor voastre, nevoinţele Moldovei, durerile şi neîmplinirile ei, vor fi toate şi ale noastre, de la cel mai mic şi până la cel mai mare, după puteri şi agoniseală. Şi ca să nu mai lungim vorba şi să risipim vremea, care de mare trebuință îi este Moldovei, vă voi face cunoscut Sfatul Ţării, aşa cum l-a cumpănit şi îngăduit Domnia Mea.

Boierii se foiră în scaune a nerăbdare, însă privirile tăioase ale Voievodului, care îi săgetară de la înălţimea Scaunului Domnesc, îi făcură să se liniştească îndată.

— Am dat, grăi Măria Sa Ion Voievod, Logofeţia cea Mare a Ţării Moldovei boierului nostru Golăi.

Vornicia cea mare a Ţării de Jos a Moldovei se îngăduie, după a noastră voinţă, boierului nostru Dumbravă şi pe aceea a Ţării de Sus a Moldovei, boierului Păcurar.

Cetatea Hotinului îi va primi pe pârcălabii Lupu Huru, Cozma Murgu şi Ion Caraghiuzel.

Cetatea de la Neamţ se va afla sub porunca pârcălabilor Maxim şi Romaşcu, iar Orheiul, cetatea de la Nistru, îi va avea pe pârcălabii Cârstea şi Danciu. Cetatea Romanului se va afla sub porunca pârcălabilor Toader şi Ţopa.

Cetatea de Scaun a Ţării Moldovei se va afla de azi înainte sub porunca şi ascultarea hatmanului Gârlea.

Postelnicia cea mare i se va îngădui boierului Eremia Cernăuţeanu, pe când spătăria va sta în grija boierului nostru Grigorie. Vistieria cea Mare a Ţării se va găsi sub ascultarea şi porunca boierului Iane, care va trudi din greu pentru strângerea dărilor către Ţară, cât şi pentru plata haraciului către Înalta Poartă, de la care nu se va afla

slobozit nici un supus al Moldovei, de orice rang ar fi el. Păhărnicia o dăm boierului Bucium, stolnicia, boierului Bilăi, pe când mare comis peste hergheliile domneşti va fi să se afle boierul Nicoară, fratele Domniei Mele. Acesta este Sfatul Ţării Moldovei, pentru care a binevoit Domnia Mea.

— Să trăieşti, Măria Ta, grăiră boierii ridicaţi în ranguri şi dregătorii, îngenunchind în faţa Voievodului, pentru jurământul de credinţă.

— Să fiţi cu mare credinţă către Ţara Moldovei, boieri dumneavoastră şi să nu daţi uitării nicicând că în credinţa şi tăria braţului vostru Moldova şi-a pus astăzi toate nădejdile sale, la împlinirea cărora Domnia Mea va veghea necontenit.

— Aşa să ne-ajute Bunul Dumnezeu, Măria Ta, grăiră dregătorii cei noi din Sfatul Ţării Moldovei.

— Sloboziţi vă aflaţi a merge la treburile şi îndatoririle domniilor voastre, nu cele vechi de până acum, ci la cele noi, care vă aşteaptă în dregătoriile în care aţi fost ridicaţi astăzi, grăi Măria Sa ridicându-se.

— La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunseră boierii, plecându-se în faţa Voievodului, care porni către ieşire, însoţit de marele logofăt Golăi, de marele hatman Gârlea şi de marele spătar Grigorie.

În pragul uşilor de la intrare Măria sa se opri şi grăi către boieri:

— Voiesc să se înfăţişeze la o vorbă de taină cu Domnia Mea, în Spătăria cea Mică, marele logofăt Golăi, vornicii cei mari ai Ţării, boierii Dumbravă şi Păcurar, marele hatman Gârlea şi spătarul Grigorie.

— La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunseră boierii.

Voievodul se îndreptă către Spătăria cea Mică, urmat de toţi boierii pe care-i chemase la poruncă. După ce intrară, Voievodul ceru marelui spătar Grigorie să poruncească străjilor de la intrare să nu îngăduie nimănui a tulbura liniştea din Spătăria cea Mică. Înainte ca Măria Sa să se aşeze pe Jilţul cel Mare, boierii se plecară în faţa Voievodului.

— Nu vă trudiţi de istov, cinstiţi boieri, căci trebuinţă mare avem de domniile voastre, grăi Voievodul făcându-le semn să se aşeze.

— Voia Măriei Tale, Doamne, răspunseră boierii.

— Cinstiţii mei boieri, nevoinţele Ţării Moldovei, mai multe şi mai grele decât cele de altădată, ne dau brânci şi nu ne mai îngăduie zăbavă în izbăvirea lor. Chematu-vam la poruncă de taină ca să statornicim drumul pe care vom da pas la izbăvirea Moldovei de toate relele abătute asupra sa. Voiesc să aflaţi de la bun început că n-am suit în Scaunul Ţării pentru mărirea Domniei Mele, ci numai pentru a scoate Ţara la lumină şi a curăţa ogorul acesteia de toată buruiana cea rău otrăvitoare care a năpădit din toate părţile. Un singur gând am, cinstiţi boieri, cuibărit adânc în sufletul Domniei Mele încă din fragedă copilărie, să ridic Ţara Moldovei din neputinţele în care a fost lăsată şi s-o statornicesc pe locul de cinstire care i se cuvine, răsplătindu-i după fapte pe toţi cei care au trudit la batjocorirea sfintei noastre moşteniri. Acesta a fost gândul pe care l-am purtat zi de zi, încă din anii copilăriei şi hrana cu care m-am hrănit clipă de clipă în toată pribegia mea prin locuri străine. Potrivnice mi-au stat vremurile, de aceea am colindat lumea de la un cap la altul, am trecut prin împărăţii şi regate, iar împărăţia turcului am măsurat-o în lung şi-n lat, la pasul calului Domniei Mele. Mi-a fost dat să îndur de toate, am cunoscut sărăcia şi milostivirea, am urcat pe căile negoţului şi am fost înconjurat de mari bogăţii care mi-ar fi îngăduit o viaţă petrecută numai în desfătări, lipsită de griji şi nevoi. La porunca Domniei Mele se plecau cei mai înalţi dregători ai Împărăţiei Otomane. Sultanul însuşi îmi îngăduia să intru în palatele sale după buna mea voinţă. Puterea bogăţiilor pe care le aveam îmi îngăduia să-i am la picioarele mele pe cei mai mulţi dintre puternicii lumii, care-mi căutau prietenia şi sfatul. Eram împlinit în toate iar vorbele mele erau ascultate peste tot. Cu toate acestea nu eram un om împlinit, pentru că aveam o durere în suflet, durerea Moldovei, care mă urmărea peste tot şi mă răscolea necontenit, făcându-mă să înţeleg

că menirea Domniei Mele nu era aceea de a aduna bogăţii şi a-i avea sub ascultare pe puternicii vremii, ci ridicarea Ţării Moldovei, neatârnarea, liniştea şi izbăvirea ei de toate nevoințele în care se zvârcoleşte de atâta vreme.

Cunoscut-am lumea, aşa cum am grăit şi toate împărăţiile la ele acasă, însă niciunde n-am aflat un gând bun pentru Moldova noastră. Habsburgii ne-ar fi voit supuşii lor, polonii s-au născut cu gândul acesta şi numai iscusinţa şi vitejia marilor noştri voievozi le-au mai ostoit râvna de-a ne aduce sub ascultarea lor. Împărăţia moscalilor, departe de fruntariile noastre, poartă aceleaşi porniri către megieşii săi, iar împărăţia turcului, nesătulă şi însetată de noi cuceriri, ar voi să le-nghită pe toate. Cu atâţia duşmani la fruntarii, Dumnezeu a mai îngăduit o pedeapsă asupra Moldovei, potrivnicii şi hainii dinlăuntru care, nărăviţi în obiceiuri şi porniri spurcate, aduc mai multe rele asupra Ţării decât duşmanii de peste fruntarii. Iată, cinstiţi boieri, de unde va trebui să purcedem la curăţarea Ţării, dinlăuntru către fruntarii şi numai după ce vom statornici iarăşi buna rânduială şi ascultare în Ţara Moldovei, după Pravilă şi obiceiurile cele bune din bătrâni, vom rândui şi cele de trebuinţă pentru neatârnarea Moldovei. Pentru aceasta am lăsat toate bogăţiile şi traiul fără griji cu care m-a blagoslovit Bunul Dumnezeu şi am purces la moştenirea ce mi se cuvine de drept, nu pentru preamărirea Domniei Mele, aşa cum am mai grăit, ci pentru binele Ţării Moldovei şi cel al poporului său. Până la împlinirea acestei meniri, nu voi afla nici linişte şi nici răgaz, căci nimic nu s-ar alege de toată străduinţa, dacă împlinirea nu se va afla pe cale. Cu domniile voastre vom începe a statornici rânduiala cea bună în Ţara Moldovei.

— La porunca Măriei Tale, Doamne.

— Mărite logofete Goläi, domnia ta vei statornici rânduiala cea bună la Logofeţia cea Mare a Ţării, grijind de treburile diplomaticeşti, slobozind căpitanii treburilor tăinuite cu toate iscoadele lor către toţi megieşii noştri, pentru a le afla din vreme cugetările şi cumpănirile care s-ar îndrepta asupra Ţării Moldovei. Aceeaşi bună rânduială

va trebui s-o statorniceşti şi în lăuntrul Ţării. Iscoadele noastre să calce potecile câineşte, adulmecând zările sub care se risipesc năravurile potrivnicilor noştri boieri, pe care voiesc a le cunoaşte din vreme, ca să nu ne îndatorăm acestora cu neplata faptelor lor.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Vornicii cei mari ai Ţării, veţi purcede de îndată la statornicirea grabnică a căpităniilor de strajă, la hotare şi pe culmile de veghe, la vămile de ţinut şi cele de la hotar, pe unde să nu poată trece nici pasărea cerului fără îngăduinţa domniilor voastre. Statorniciți-vă olăcarii care, cu merinde la oblânc, să străbată zările la poruncă, fără odihnă şi fără răgaz. Starostii, pârcălabii şi căpitanii pe care-i aveţi sub ascultare şi la poruncă să fie statorniciţi după rânduiala cea bună şi cu folos pentru Ţara Moldovei, nemaiîngăduindu-se stricarea ori nesocotirea rânduielilor oricine s-ar afla acela care ar îndrăzni a nu se supune poruncii. Să fie rânduită oştirea, taberele de adunare şi cele de mustru ale oştenilor, veghea să nu îngăduie răgaz şi rânduiala cea bună să domnească peste tot.

— Supuşi poruncii Măriei Tale, Doamne.

— Hatmane Gârlea, domnia ta vei statornici rânduiala cea bună în Cetatea de Scaun a Ţării, unde vei purcede şi la îndepărtarea tuturor celor nărăviţi în rele obiceiuri. Vei primeni oştirea cetăţii şi Garda Domnului, cu oşteni tineri, aleşi după virtuţi şi credinţă şi nu după agoniseala părinţilor lor. Vom ridica în ranguri oşteni de rând, căci la temelia Ţării şi a înfăptuirilor pe care voim a le aduce spre folosul Moldovei, credinţa şi virtuţile acestora vor fi de mare trebuinţă. Olăcarii domniilor voastre vor avea slobodă intrare în Cetatea de Scaun a Ţării, la marele logofăt. Vestirile de mare primejdie pentru Ţară slobozite se vor afla, fără nici un răgaz, către Domnul Ţării, pe orice vreme şi la orice clipită din noapte sau zi.

— Precum Ţi-e porunca, Măria Ta, aşa se vor împlini toate cele poruncite.

— Voiesc a desluşi în domniile voastre nu numai pe acei credincioşi dregători ai Domniei şi ai Ţării Moldovei, ci şi

pe acei oameni apropiaţi de Domnia Mea, cărora să le pot împărtăşi toate temerile pe care le port în suflet ca orişicare om, ca să izbutesc a desluşi neîmplinirile laolaltă cu domniile voastre. Ca să ne putem ridica zid de netrecut în calea vrăjmaşilor noştri, de trebuinţă ne stă să ne întărim în noi înşine ca să putem purcede pe cale hotărâţi şi încrezători în izbânda noastră.

— Supuşi Măriei Tale în toate, Doamne.

— Dumnezeu să ne-ajute, cinstiţi boieri, în toate gândurile noastre cele bune şi de folos Ţării Moldovei, grăi Voievodul ridicându-se.

— Să ne trăieşti întru mulţi ani, Mărite Doamne!

— Dimpreună cu domniile voastre, cinstiţi boieri, căci înfăptuirilor cele mari şi de folos numai laolaltă le vom afla împlinirea.

— La porunca Măriei Tale, Doamne şi a Ţării Moldovei, răspunseră boierii închinându-se în faţa Voievodului, care ieși urmat de aceşti.

***

— Ai băgat de seamă, boier Drăgan, că dintre boierii cei vechi în Sfatul Ţării n-a mai rămas nimeni în afara boierului Ion Caraghiuzel, care din cel dintâi pârcălab al Cetăţii Hotinului, a ajuns să fie al treilea pârcălab, pus sub porunca şi ascultarea altora?

— Da, boier Albotă, dar ce poţi face când voia Domnului este alta decât aceea a noastră? Domniile noastre, cei ce am fost vornicii cei mari ai Ţării, nici nu am fost luaţi în seamă, ba mai mult decât atât, nici nu s-a amintit de numele noastre, ca şi cum nici n-am fi fost în slujba Ţării.

— Cumpănesc în adâncul domniei mele, boier Drăgan, să mă aciuez pe la conacele mele de la moşii, să mă trag către odihnă şi să las de istov toate nevoințele Domniei, fără a mai pune vreun temei pe ele.

— Ce grăieşti domnia ta, boier Albotă?! Să lăsăm Ţara Moldovei pe mâna acestui vântură-lume, ca să ne prăpădim agoniseala de-o viaţă şi truda domniilor noastre

din vremi şi colac peste pupăză, să ne aflăm şi preaplecaţi supuşi ai Măriei Sale Ion Voievod?!

— Ne-am mai linişti şi domniile noastre, boier Drăgan, şi-am mai rândui pe alţii să trudească în slujba Domniei.

— Dar rânduiala Ţării, boier Albotă? Rânduiala aceea statornicită de domniile noastre, de boierii Ţării, ce se va alege de ea? Se va duce de râpă şi cine ştie ce-i mai trece prin cap noului Voievod, că-l văd neostoit în schimbări. După a sa chibzuinţă ne va întoarce la rânduielile cele vechi, când boierii se osteneau pentru birul cel mare precum cei de rând, când nevoinţele Ţării apăsau pe umerii noştri mai dihai decât pe ai celor de jos, de ziceam că s-a întors lumea cu capul în jos. Ar trebui să ne dumirim din vreme şi să ne ridicăm potrivnici cu toţii, acestui Ion Voievod, care cumpăneşte că Ţara este moşia sa şi boierii cei mari slugile sale. Prea ne-a tunat de sus cu vorbele, cugetând a ne risipi în sperieturi, însă şi-a cam aflat potrivnicii şi va desluşi în cele din urmă că şi-a răcit gura în van.

— Să nu ne facem de lucru cu noua Domnie, boier Drăgan şi să atragem prigoana asupra domniilor noastre câtă vreme încă nu desluşim pornirile Voievodului.

— Anevoie ne va fi până-i vom pune frâul şi zăbalele, boier Albotă, căci mai apoi îl vom struni după voinţa domniilor noastre.

— Bag seamă că domnia ta n-ai fost cu luare-aminte la vorbele Voievodului, boier Drăgan. După socotinţa domniei mele, noul Domn nu-i nici pe departe ca Bogdan Lăpuşneanu, care ne-a îngăduit voinţa după toate poftirile domniilor noastre. Am mare temere că Ion Voievod aduce mai mult cu răposatul Petru Rareş Voievod, ca să nu mă las mai adânc sub vremi, până la Ştefan Voievod Bătrânul.

— După cum ne-a grăit şi s-a răstit la domniile noastre, îţi îngădui dreptate, boier Albotă, însă vremea care va veni îl va mai domoli din porniri, căci orice naş îşi află naşul, după graiul cel din bătrâni şi dacă noi, boierii cei mari ai Ţării nu vom izbândi să-l dăm după noi, împlininduni-se voinţa, atunci una din două, ori Voievodul Moldovei, ori

domniile noastre, căci altă cale nu desluşesc.

— Ne vom primejdui capetele, boier Drăgan.

— Ne-a pedepsit Dumnezeu, boier Albotă, pentru că sub Bogdan Lăpuşneanu nu ne iscodea nimeni, nu ne întreba de sănătate, nici nu ne lua nimeni la rost şi de bine ce ne era am vrut alt Voievod, care ne va pune pielea-n băţ şi ne va înjuga la carul cel greu al Ţării mai ceva decât Ilieş Voievod, feciorul Bătrânului Rareş.

— Intrase Moldova pe mâna lui şi-a leşilor, boier Drăgan, iar boierimea Ţării era lăsată de-o parte şi neluată în seamă. Se înconjurase numai de străini, datinile şi obiceiurile noastre erau scoase din rânduială şi nu-mi era la-ndemână să mă lepăd de toate cele ştiute din tată-n fiu.

— Vom trăi şi vom afla mersul vremii, boier Albotă, însă ceea ce ne este de trebuinţă acum e să ne strângem laolaltă cu toţii şi la vreme prielnică să ne ridicăm potrivnici Voievodului Ion, ca un zid de netrecut, de care izbindu-se să se prăbuşească în neputinţă, fără a se mai ridica. Abia atunci va desluşi că nu mai are încotro şi ne va intra în voie.

— Să fie împlinirea după cum ţi-e cumpănirea, boier Drăgan, însă nu strică să fim cu băgare de seamă, căci din neştiinţă am putea nimeri direct sub securea călăului.

— Puşchea pe limba domniei tale, boier Albotă, căci tot cobeşti atâta. Te-a cuprins frica încă de pe-acum? Atunci cum voieşti să-i stai potrivnic Voievodului, când domnia ta ai început să tremuri numai cât i-ai auzit graiul?!

— Nici chiar aşa, boier Drăgan, a fost o vorbă proastă la vreme nepotrivită, scăpată de domnia mea, pe care voiesc a n-o lua în seamă. Acum alte griji ne stau pe cale şi va fi de trebuinţă să dăm zor iar către Bogdan Lăpuşneanu, căruia să-i dăm de veste că i-am rămas cu credinţă şi-l voim a se întoarce în Scaunul Ţării.

— Aşa mai vii de-acasă, boier Albotă. Vom slobozi olăcari tainici către Lehia, la Bogdan Lăpuşneanu, fără zăbavă, cu făgăduiala că-i vom sta de ajutor la întoarcerea sa în Ţară, pentru care vom osteni din toate puterile noastre, iar Măria Sa să ne vestească din vreme despre

toate cele puse la cale şi înfăptuite.

— De folos, dar primejdioasă cumpănire, boier Drăgan.

— Cu primejdie se-mplinesc toate, boier Albotă.

— Aşa-i, domnia ta.

— Atunci să dăm pas către înfăptuirile cumpănite şi să nu mai îngăduim zăbavă, boier Albotă.

— Dumnezeu cu domniile noastre, boier Drăgan şi ceea ce ne-o fi hărăzit să se împlinească după voinţa Sa.

***

După ce ieşi din Spătăria cea Mică, Voievodul porni către odăile sale de odihnă, poruncind căpitanului Ilarie să nu fie tulburat. Măria Sa se pregăti de culcare, se lăsă pe divanul moale şi odihnitor, însă somnul hălăduia pe poteci depărtate şi nu s-apropia de Voievod. Văzând că somnul nu-i dădea târcoale, Măria Sa s-a întors cu gândurile către întâmplările de până atunci şi mai cu seamă către ceea ce avea de împlinit în Ţara Moldovei, stoarsă şi vlăguită de poftirile cele lacome ale marilor boieri şi de nepăsarea fostului Voievod, Bogdan Lăpuşneanu, care o lăsase la cheremul străinilor, încât au fost înstrăinate şi batjocorite toate obiceiurile cele sfinte, moştenite din strămoşi. Grea povară stătea pe sufletul Măriei Sale Ion Voievod, ce râvnea la o Moldovă neatârnată, cinstită şi preţuită de megieşi în care poporul de rând să se poată bucura de agoniseala trudei sale în linişte şi pace şi de rânduielile cele bune şi de folos. Se întorcea Ion Voievod cu gândurile către Atotputernicul Cel Preaînalt, în ajutorul căruia nădăjduia, zicând:

— Ajută, Doamne, caznelor mele şi nu mă lăsa pradă deznădejdii, dă putere braţului meu să lipsească Moldova de toţi răii, s-o pot ridica din nevoi şi să picur nădejdea în inimile celor de jos. Ajută, Doamne, neputinţelor mele şi luminează-mi calea pe care să purced la ridicarea Ţării pe locul cinstirii şi preţuirii din vremurile trecute. Îngăduie, Doamne, să împlinesc jurământul făcut mamei mele, mântuind Ţara Moldovei de lifta păgână şi poftele

nesăţioase ale marilor boieri, nărăviţi în toate relele cele stricăcioase şi viclene, plătindu-le nelegiuirile după a lor înfăptuire. Potoleşte, Doamne, pojarul care-mi mistuie sufletul şi dă-mi puterea împlinirilor cele bune şi de folos, nu pentru mărirea păcătoasei mele fărpturi, ci pentru miluirea acestui popor împovărat de nevoi şi dureri, pe care să-l ridic la împlinirea virtuţilor de altădată şi la bucuria ostenelilor sale. Învredniceşte-mă, Doamne, să duc la împlinire toate cugetările mele cele bune şi de folos Ţării, să pun rânduială în toate şi s-o îndrept pe calea cea bună.

Căuta Măria Sa să se dumirească asupra tuturor nevoinţelor Ţării Moldovei, ostenindu-se a desluşi calea pe care să purceadă mai întâi de toate, căci atât de multe rele se abătuseră peste Ţară încât, dacă ar fi fost cu putinţă, ar fi trebuit să fie împlinite toate deodată. Ştia Măria Sa că nu mai era vreme de îngăduit şi cumpănea cum să purceadă pe cale, căci oamenii pe care îi ridicase în dregătorii nu erau ştiutori a toate şi vremea nu mai îngăduia răgaz. Va începe să cureţe ogorul Ţării de otrava apucăturilor boiereşti şi nu cu graiul cel bun, căci n-ar sta de nici un folos, ci cu poruncă aspră şi osândire pe măsura faptelor săvârşite. Mai întâi le va pune în vedere celor nărăviţi rânduiala cea nouă pe care o va statornici în Ţara Moldovei, cu învoirea sau fără învoirea lor şi de nu se vor supune poruncii îşi vor afla calea către tărâmuri mai îngăduitoare cu ei, căci Moldova nu-i mai putea îngădui. Grea şi anevoioasă cale avea de purces Voievodul, însă cum alta nu aflase, se hotărî s-o ia pieptiş pe aceea care-i stătea în faţă, pentru că începutul se cerea înfăptuit şi vremea nu mai adăsta.

Zorii se arătau pe la ferestre prevestind ziua care începea, aflându-l pe Ion Voievod tot cufundat în gânduri, fără să fi pus geană pe geană. Măria Sa se ridică de pe divan, se apropie de ferestrele palatului şi-şi aruncă privirile afară. Se crăpa de ziuă şi peste târgul Sucevei lumina se statornicea din toate părţile, lăsând privirii desluşirea colinelor din jur şi a bisericilor care înţepau cu

turlele lor cerul senin ce începuse a se însângera din răsărit, slobozind calea Soarelui către înalturi. O nouă zi, cugetă Măria Sa, o zi în care va da pas cumpănirilor din noaptea aceasta care se subţia şi se făcea nevăzută în calea luminii biruitoare a zilei. Tot aşa avea să subţieze şi să risipească Măria Sa toate relele din Ţara Moldovei, până când liniştea, pacea, bunăstarea şi rânduiala cea cu folos se vor statornici iarăşi ca-n vremurile cele de demult. Va trebui să fie cu stăruință în toate cele, unde îndărătnicia şi potrivnicia i se vor ridica pe cale şi cu sabia să le risipească în cele patru vânturi. În cele din urmă Voievodul pusese frâu cugetărilor sale şi bătu din palme, chemând straja.

— Poruncă, Mărite Doamne, grăi căpitanul Ilarie intrând şi punând un genunchi în pământ în faţa Măriei Sale.

— Ridică-te, căpitane, că nu-i vreme de pierdut şi du poruncă marelui logofăt Golăi că-l poftesc în Spătăria cea Mică într-o frântură de ceas.

— Întocmai poruncii, Măria Ta, răspunse căpitanul grăbindu-se să iasă.

Măria Sa se îmbrăcă, îşi puse sabia la cingătoare şi însoţit de patru străjeri din gardă, se îndreptă către Spătăria cea Mică, unde îl află pe marele logofăt aşteptându-l.

— Să trăieşti, Măria Ta, grăi marele logofăt închinându-se în fata Voievodului.

— Stai, logofete Golăi şi mai lasă cele plecăciuni căci nu-s de nici un folos, alte nevoințe ne dau brânci şi nu ne îngăduie răgaz.

— La poruncă, Mărite Doamne.

— Mărite logofete, răgazul nu mai stă în datul nostru, iar nevoinţele Ţării ne strigă din toate părţile, de aceea voiesc să slobozeşti olăcari peste tot în Ţară şi de azi în trei zile să fie adunat Sfatul Ţării, la care sunt poftiţi şi boierii cei mari care n-au dregătorii. Voiesc a face cunoscut tuturor calea pe care vom purcede la împlinirile cele mari şi de folos Ţării.

— Porunca Măriei Tale, Doamne.

***

În Sala cea Mare a Tronului era forfotă mare, boierii din Sfat, cât şi cei aflători în afara acestuia se aflau de faţă la chemarea Voievodului Ţării Moldovei. Grăiau unii către alţii şi toţi îşi dădeau cu părerea, căci nu desluşeau cam ce-ar mai voi Măria Sa de la cinstitele lor feţe, de vreme ce nu se mai aflau în dregătorii şi grijile Ţării Moldovei nu mai apăsau pe umerii lor.

— Oare ce-o mai vrea Vodă de la noi, boier Albotă? întrebă grijuliu boierul Drăgan.

— Nu-mi trece prin cuget, boier Drăgan şi nici nu ştiu de ce ne mai pierdem vremea la chemarea Voievodului.

— Ne-mpinge dorinţa, boier Albotă, care ne-a dat brânci către Suceava, căci într-altfel de porunca Voievodului Ion nu se sinchisea domnia mea.

— De folos ne va sta să deslușim ce voieşte Ion Vodă, boier Drăgan, măcar aşa de flori de măr, că doar nu ne vom buluci cu toţii în ajutorul său ca să strice rânduielile cele tocmite şi statornicite de domniile noastre, cu care abia i-am obişnuit pe cei de jos.

— Ba tocmai la aceasta îmi stă temerea, boier Albotă, căci Vodă va voi să înceapă chiar cu voinţa boierilor înstăpânită peste Ţară, care nu-i stă pe plac şi nici la-ndemână nu i se află.

— Şi-atunci ce ne facem, boier Drăgan? Ne supunem voinţei Voievodului, au ne ridicăm potrivnici în apărarea drepturilor noastre?

— Potrivnici nu-i putem sta numai domniile noastre, boier Albotă, căci n-am avea nici un folos, ci va trebui să-i aducem alături de noi şi pe ceilalţi boieri. De aceea grăiesc acum către domnia ta, zicând că mai înainte de toate va trebui să aflăm ce voieşte Vodă şi mai apoi să strângem laolaltă toţi boierii potrivnici, ca să izbutim a curma calea înfăptuirilor voite de Măria Sa, dacă acestea vor pune în primejdie statornicirile noastre asupra celor de jos şi chiar

faţă de Domnie, pe care o vom îngădui fără risipirea voinţei boierilor Ţării.

— Că bine zici, domnia ta, boier Drăgan! Vom face precum zici şi-apoi vom mai vedea ce-i de făcut.

— Măria Sa Ion Voievod, fiul Măriei Sale Ştefan Voievod cel Tânăr, glăsui puternic, bătând cu toiagul său în pragul uşilor deschise, marele aprod de ceremonii.

Boierii amuţiră şi la intrarea Voievodului se frânseră de mijloc în faţa Măriei Sale, care mai de care mai mult, de atingeau podeaua cu bărbile, ca nu cumva privirile pătrunzătoare ale Domnului să desluşească ascunzişul cugetărilor cele rele din adâncul făpturilor lor.

— Nu vă mai osteniți într-atât, cinstiți boieri şi așezați-vă, căci de mare trebuinţă va fi să fie pentru Ţară şi râvna, dar şi nevoirea domniilor voastre. Mai bucurați-vă de răgaz acum cât îl mai puteţi avea, căci mai de preţ se află o clipită de odihnă în linişte şi împăcare, decât o viaţă de trudă zadarnică în vânare de vânt.

— Ce-o fi voit să zică Măria Sa, boier Drăgan, cu vorbele acestea?!

— Desluşi-vom îndată, boier Albotă. Mai îngăduie o vreme şi ne vom lumina cu toţii.

— Că bine zici domnia ta, boier Drăgan!

— Cinstiţi boieri ai Ţării Moldovei şi dregători ai Domniei Mele, grăi Voievodul aşezându-se pe Scaunul Moldovei. V-am poftit aici pentru a ne sfătui cu toţii, cu cei din Sfatul Ţării, cât şi cu cei care nu-s în Sfat, cum să pornim mai cu folos la împlinirea nevoinţelor Ţării Moldovei, nevoinţe care nu mai pot îngădui răgazul, cu cât pe la fruntarii au început a se ivi neprietenii, atât din apus, cât mai cu seamă din miazănoapte, de unde Bogdan Lăpuşneanu voieşte a ne păli cu oştire leşească. Ţara Moldovei, cinstiţi boieri, se află încolţită din toate părţile şi mai cu seamă din lăuntrul ei, unde dezmăţul şi nepăsarea s-au lăţit peste tot pământul Ţării, năduşindu-l cu totul. Vom pune strajă îndoită la hotare şi vom porunci căpitanilor noştri să stea gata la poruncă, neîngăduind duşmanilor să-şi înfăptuiască voinţa, iar de nu vor înţelege

strădania noastră, vom da pas oştirii către ţinuturile lor, ca să ne facem cunoscută voinţa, pe care o vom statornici cu sabia şi puterea braţului nostru. Ne vom înturna apoi către nevoinţele cele lăuntrice ale Ţării Moldovei şi vom pune iarăşi la locul lor şi pe făgaşul cel bun legiuirile cele din vechime şi obiceiurile noastre cele bune, nemaiîngăduind, sub aspră osândă, poftirile cele rele şi stricăcioase în Ţara Moldovei. Voiesc a vă aduce spre ştiinţă că va trebui să vă lepădaţi de năravurile cele rele şi să ridicaţi zid de netrecut în calea poftirilor celor lacome, îngăduind uşurarea nevoinţelor Ţării, la care vă poftesc pe toţi să puneţi umărul. Voim a lăsa pierdute-n negura vremii obiceiurile cele rele şi toate înfăptuirile stricăcioase de până acum, ca să purcedem pe calea cea bună, pentru binele nostru, al tuturor şi spre folosul şi slava Ţării Moldovei, pentru că lumea aceasta nu-i numai atâta cât o puteţi cuprinde cu privirile domniilor voastre, ci şi dincolo de ele, iar celor care vor veni după noi, datori suntem a le lăsa Moldova neatârnată, în bună stare, cinstită de megieşi, care să-i râvnească prietenia şi nu pământurile. Cu îngăduinţă, dreptate şi mare milostivire se va arăta Domnia Mea către toţi cei care vor fi cu credinţă Ţării Moldovei şi vor trudi pentru binele ei. Neînduplecat însă şi nemilos voi fi cu toţi cei potrivnici şi stricători de bune rânduieli, care nu vor a înţelege că Moldova este a noastră a tuturor, nu numai a boierilor şi pentru slava ei vom pune în zdruncin toată trudirea noastră, ştiind că binele şi folosul Ţării vor sta şi în folosul nostru. De aceea vă poftesc să lăsaţi de bunăvoie gâlcevile dintre domniile voastre, să vă aplecaţi asupra nevoinţelor Ţării, punând cu sârg umărul la urnirea carului cu foloase pentru Ţară, pe calea pe care o vom statornici şi pe care vom purcede de-a pururi.

— Ne pui în rând cu prostimea, Măria Ta?!

— Nicidecum, boier Zberea.

— Atunci cum, Măria Ta, că nu desluşesc încotro s-apucăm şi nici ce-ar trebui să facem noi, boierii?!

— S-apucaţi pe calea cea bună şi îngăduitoare, boier

Zberea, lepădându-vă de cea pe care apucaserăţi. Până la vremea aceasta aţi jecmănit Ţara Moldovei după cum v-a fost pe plac, după cum v-a tăiat capul şi după cum v-au dat brânci poftirile cele nesăţioase. Sosit-a vremea să mai daţi şi-ndărăt din ceea ce aţi apucat cu atâta sârg, pentru nevoinţele Ţării, căci nu pentru Domnia Mea vă cer, ci pentru Moldova noastră care ne ţine şi ne îngăduie pe toţi pe vatra ei, pe care aţi cam uitat-o.

— Şi cam cât ar trebui să dăm, Măria Ta şi câtă vreme?

— După putinţă, boier Zberea, şi nu după cum vă îngăduie inima, căci nu ne târguim pentru Moldova şi câtă vreme va fi de trebuinţă. Fiecare dintre domniile voastre îşi cunoaşte puterile, aceasta ca să nu fiţi siliţi cu porunca şi numai dacă voinţa vă va fi umbrită de îndărătnicie, porunca se va face simţită, altfel nu. Voiesc să cred că bunăvoinţa boierilor Ţării se va afla deasupra îndoitei râvne cu care aţi agonisit pe nedrept în Ţara Moldovei.

— Ne sărăceşti, Măria Ta şi ne laşi pe drumuri precum cerşetorii şi-atunci nu vom mai fi de nici un folos pentru Ţara Moldovei.

— Dar până acum ce folos i-aţi adus, boier Albotă? Faptul că aţi făcut cu averea Ţării ceea ce aţi poftit domniile voastre, îmbuibându-vă cu toate cele şi lăţindu-vă peste poate moşiile, de nu se mai ştie pe unde s-or mai afla cele ale răzeşilor, vă îndatorează acum, boieri dumneavoastră, în aceeaşi măsură. Se pare că cinstitele dumneavoastră feţe au trecut sub uitare povaţa din bătrâni, care zice că: în măsura cu care vei lua, tot cu măsura aceea vei da.

— Cauţi gâlceavă cu boierii, Măria Ta şi nu-i cu folos.

— Nu caut gâlceavă, boier Albotă, ci voiesc a vă lumina cugetele şi a vă face să înţelegeţi că de la domniile voastre, Ţara Moldovei aşteaptă mai mult decât de la cei de rând, necăjiţi şi oropsiţi, încovoiaţi de atâtea griji şi nevoi.

— Îţi vei ridica în cap boierimea Ţării, Măria Ta.

— De ce să mi-i ridic în cap dacă sunt ai Ţării, boier Albotă, căci doar Moldova le cere şi nu Domnia Mea?

— Grăieşti în pilde, Mărite Doamne.

— Nicidecum, boier Albotă, nicidecum. Voiesc doar a vă deschide ochii, ca să priviţi mai întâi către Moldova şi mai apoi către ocinile domniilor voastre şi nu într-altfel, după cum fac mai toţi cinstiţii noştri boieri. Fiecare dintre domniile voastre trebuie să se afle răspunzător de împlinirea nevoinţelor Ţării Moldovei, de aşezarea ei pe calea cea bună şi cu folos pentru toţi, de pacea şi liniştea care trebuie să dăinuiască la fruntarii şi de împlinirea îndatoririlor ei către Înalta Poartă Otomană, sub a cărei proteguire ne aflăm. Şi mai voiesc să aflaţi că acela care se va ridica potrivnic bunelor rânduieli, pe care le vom statornici în Ţara Moldovei, din clipita de faţă potrivnic se va afla şi proteguitorului nostru, căci nu-şi va aduce obolul la împlinirile care se cer. Aceluia nu i se va îngădui milostivirea şi bună-voirea Ţării. Mai înainte de toate va trebui să daţi, ca să aveţi de unde lua, boieri dumneavoastră, mai cu seamă că până acum aţi tot luat şi slavă Domnului, după cum a apucat fiecare, Iară să vă doară durerea Ţării.

— Vom căuta să îngăduim porunca Măriei Tale.

— Vă veţi supune poruncii Voievodului Ţării Moldovei, boier Albotă, căci nu ne va fi de nici o trebuinţă îngăduinţa domniilor voastre, mai cu seamă că ştim cu toţii cum îngăduiesc cinstiţii noştri boieri, atunci când Ţara le cere.

— Nu ne ridica potrivnici, Măriei Tale, Doamne, că nu-i cu folos pentru Domnie.

— Nu vă ridic potrivnici, boier Albotă, ci vă poruncesc să vă aplecaţi mai cu luare-aminte asupra nevoinţelor Ţării şi cel ce va sta potrivnic Ţării, potrivnic şi Voievodului său se va afla, iar împotrivirea nu are decât un singur leac, scurtarea de capul nevolnic al celui care l-a călăuzit către securea călăului.

— Nu ne ameninţa, Măria Ta, căci neputincios te afli fără puterea braţului nostru.

— Nu vă ameninţ, boier Drăgan şi nici nu voiesc a vă înfricoşa, ci doar a vă arăta calea cea bună de ridicare a Ţării Moldovei, care se va ridica numai cu osteneala fiilor

săi şi nu cu osteneală străină, care ar apăsa şi mai mult asupra îndatoririlor noastre. Şi mai voiesc să nu treceţi sub uitare, cinstiţi boieri, că Domnia Mea nu va avea odihnă şi nici răgaz, până când Moldova nu va fi slobozită de toate relele şi apucăturile care au afundat-o în mocirla în care se zbate. Voi împlini toate acestea cu îngăduinţa sau fără îngăduinţa domniilor voastre, cu vorbă bună şi îndemnul cel bun ori cu ascuţişul sabiei, căci altă cale nu se mai află. Şi din clipita aceasta, cine nu voieşte a-mi sta de sprijin în ridicarea Ţării se va afla potrivnic pe cale, iar potrivnicilor şi neprietenilor li se cuvine numai plata înfăptuirilor lor. Voiesc a fi desluşit pe deplin că nu voi îngădui îndărătnicie potrivnică Ţării şi aştept de la domniile voastre, fără zăbavă, învoirea de-a vă alătura tuturor celor care vor trudi pentru ridicare Moldovei, la statornicirea păcii, liniştii şi neatârnării sale. Vă poftesc să mergeţi la casele domniilor voastre şi să răspundeţi la chemările Ţării ori de câte ori vă va striga în ajutor, ca să nu vă ajungă porunca domnească.

Un murmur prelung se ridică din bărbile nemulţumite ale boierilor, care se urniră anevoie din jilţuri.

— Să ne vedem sănătoşi, boieri dumneavoastră şi cu mai multă îngăduinţă pentru Moldova, grăi Voievodul.

— La bună vedere, Măria Ta, răspunseră mai mult în silă cinstiţii boieri.

— Cei cu dregătorii în Sfatul Ţării să îngăduie a mai rămâne, porunci Voievodul.

— La poruncă, Măria Ta, răspunseră aceşti.

— Cinstiţi dregători ai Ţării şi ai Domniei Mele în aceeaşi măsură, continuă Măria Sa, împlinirea nevoinţelor celor mari stă mai mult pe umerii domniilor voastre, aflaţi cei dintâi chemaţi la poruncă. În puterea braţului vostru şi în credinţa cu care veţi sluji Ţării Moldovei stau toate nădejdile Domniei Mele pentru împlinirea celor de trebuinţă.

— La porunca Măriei Tale, Doamne, oricând.

— Din partea megieşilor noştri avem răgaz îndestulător pentru toate şi dacă Bogdan Lăpuşneanu, fostul Domn, ce

se află în Lehia, nu ne-ar zădărî cu apucăturile sale, ne-ar fi îngăduită şi tihna cea bună şi de folos Ţării Moldovei. De aceea, mai înainte de toate poruncim marelui nostru logofăt să slobozească solia noastră către Sigismund al Lehiei, căruia să-i facem cunoscută voinţa noastră de pace şi bună înţelegere cu regatul său, cerându-i să-l alunge din Lehia pe fostul Voievod Bogdan Lăpuşneanu, amintindu-i că Ţara Moldovei se găseşte sub proteguirea înaltei Porţi, cu care Majestatea Sa are tratate şi înţelegeri încheiate care nu-i îngăduie a unelti împotriva Ţării Moldovei şi a Voievodului ei. Vom mai cere regelui Sigismund să lase slobodă Cetatea Hotinului, care-i a Ţării Moldovei, poruncind oştenilor săi să iasă din ea, ca să nu ne vedem siliţi a o lua cu sabia noastră.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— De asemenea, poruncim marelui nostru vornic al Ţării de Sus, boierului Păcurar, să strângă oştirea cu care să stea gata la poruncă, să îndoiască straja la hotare şi să vegheze cu străşnicie asupra poftirilor de întoarcere în Scaun ale feciorului Lăpuşneanului. După răspunsul pe care ni-l va aduce la întoarcere solia noastră, vom hotărî şi calea pe care vom purcede.

— Porunca Măriei Tale, Doamne.

— De vreme ce la celelalte fruntarii ale Moldovei domneşte liniştea, nu avem a ne teme, de aceea poruncesc celor îndreptăţiţi să îngrijească de împlinirea poruncilor la vreme şi să fie cu băgare de seamă la toţi cei care s-ar putea ridica potrivnici. Veţi pune iscoade pe urmele celor bănuiţi şi nu le veţi îngădui a umbla după voie, aflaţi-le din vreme pornirile şi sloboziţi olăcari către marele logofăt, ca să se ştie cumpănirile acestor boieri. Nimic să nu fie lăsat la voia întâmplării, porunca şi voinţa noastră să stăpânească peste tot în Ţara Moldovei.

— După poruncă, Măria Ta, răspunseră dregătorii.

— Atunci vă aflaţi slobozi să purcedeţi la îndatoririle domniilor voastre, cinstiţi boieri, grăi Voievodul ridicându-se de pe Scaunul Ţării.

— Să trăieşti, Măria Ta, glăsuiră boierii ridicându-se cu

toţii şi închinându-se în faţa Voievodului, după care ieşiră din sală, lăsându-l pe Măria Sa la o vorbă de taină cu marele logofăt, pe care îl întrebă:

— Slobozite au fost iscoadele noastre în Lehia, mărite logofete.

— Slobozite, Măria Ta.

— Şi nici o veste?

— În dimineaţa aceasta a sosit căpitanul Gorun şi nu am mai avut vreme să mă înfăţişez la Măria Ta.

— Să le-auzim, cinstite logofete.

— Măria Ta, Sigismund al Lehiei a căzut în neputinţă şi îşi aşteaptă sfârşitul. Ca să nu tulbure liniştea înaltei Porţi, cu care are încheiate tratate şi înţelegeri, a poruncit oştirii sale şi marilor săi hatmani să nu-l mai sprijine pe Bogdan Lăpuşneanu în cumpănirile sale şi nici să nu înlesnească tulburări la hotarele Ţării Moldovei. Cu toate acestea, regele a lăsat cale slobodă unor mari palatini ai regatului, precum voievodul Podoliei, Nicolae Mielcki, fostului castelan de Beltz, Nicolae Sieniawski, palatin al Rusiei Mici şi cârmuitor al provinciei Stryli, ca să-l sprijine pe feciorul Lăpuşneanului, ce se află înconjurat de o mică oştire, cam la două mii de oameni. Cu aceştia, fostul Voievod voieşte să năvălească în Ţara Moldovei pentru a se sui iarăşi în Scaunul Ţării, însă până la vremea aceasta nu a dat pas oştirii sale către fruntariile noastre.

— Să aflăm din vreme pe când va fi pornirea, cinstite logofete Golăi.

— Fără nici o grijă, Măria Ta.

— Aşa să fie, logofete Golăi.

— După poruncă, Doamne.

La câteva zile de la Sfatul Ţării, marele logofăt Golăi se înfăţişă iarăşi la Măria Sa.

— Ce te-aduce, mărite logofete?!

— Bogdan Lăpuşneanu, Măria Ta, a dat pas către noi.

— Când, logofete Golăi?

— Ieri, Mărite Doamne.

— Să-l chemi la poruncă pe marele vornic Dumbravă şi să fie înștiințat şi marele vornic Păcurar.

— A fost înştiinţat vornicul Păcurar, Măria Ta.

— Marele vornic Păcurar să tină bine hotarul Ţării de Sus, iar marele vornic Dumbravă să iasă în calea fostului Voievod ca să nu-i îngăduie a intra pe pământul Ţării şi la nevoie să mai ceară oştire.

— Aşa voi face, Măria Ta.

— Marele hatman Gârlea să pornească în ajutorul marelui nostru vornic cu o mie de oşteni din călărimea Cetăţii noastre de Scaun.

— Numaidecât, Măria Ta.

Bogdan Lăpuşneanu, însoţit de două mii de oşteni polonezi venea către Moldova, însă la Ştefăneşti îi ieşi înainte marele vornic Dumbravă, care-l sili pe fostul Voievod să se întoarcă pe cale, fără a pricinui pagube Ţării, decât câteva pierderi în rândul oştenilor, căzuţi în încăierarea ce avusese loc la întâlnirea cu detaşamentele de recunoaştere ale moldovenilor. Graba cu care oştenii poloni, aflaţi sub porunca voievodului Podoliei, Nicolae Mielcki, care-l aduceau pe Bogdan Lăpuşneanu cu ei, făcuseră întoarcere pe cale, îl uimi pe marele vornic Dumbravă care nu deslușea taina acestei încercări fără izbândă. Adevărul avea să-l afle marele vornic Dumbravă chiar de la Măria Sa, Ion Voievod, adevăr dezlegat de căpitanul Nicoară, întors din Lehia cu veşti pentru Măria Sa. Căpitanul grăbise spre Voievod însoţit chiar de marele logofăt Golăi, care nu mai îngăduise răgaz şi-l mânase pe căpitan taman la Domnul Ţării.

— Îngăduie de iertare, Mărite Doamne, grăi marele logofăt intrând, trăgându-l după domnia sa şi pe căpitan.

— E-atât de mare zor, mărite logofete?!

— Nespus de mare, Măria Ta, de aceea mi-am îngăduit a-l aduce şi pe căpitanul Nicoară.

— S-auzim, cinstite logofete.

— Îngăduie cinstitului nostru căpitan, Mărite Doamne, să grăiască chiar domnia sa despre cele aflate.

— Ai slobezenie, căpitane Nicoară.

— Măria Ta, începu căpitanul Nicoară, înainte de a da pas către Ţara Moldovei, voievodul Podoliei, care-l însoţea

cu oştire pe Bogdan Lăpuşneanu, se înţelesese în taină cu boierul Zberea, fostul mare vornic al Ţării de Jos sub Domnia Lăpuşneanului. Vornicul Zberea îi trimisese din vreme în Lehia pe boierii Albotă şi Drăgan care, în numele fostului Voievod, cerură ajutor împotriva Măriei Tale. La intrarea în Ţară a oştirii leşeşti, cea care îl aducea pe Bogdan, în fruntea oştirii moldovene care le ieșise înainte trebuia să se afle fostul mare vornic Zberea, care avea să treacă de partea leşilor, lăsându-le cale slobodă către Suceava, însă graba cu care Nicolae Mielcki pornise către Moldova nu a mai dat răgaz fostului mare vornic să-şi înfăptuiască planurile şi astfel voievodul Podoliei, când îl văzu pe marele vornic Dumbravă în fruntea oştirii moldovene, se întoarse grabnic pe cale, căci în luptă ar fi fost zdrobiţi cu toţii de oştenii moldoveni, de aceea s-a retras cu mica sa oştire în Cetatea Hotinului, la adăpost.

— Zberea, Albotă şi Drăgan, cei care se împotriveau în grai cu Domnia Mea la Sfatul trecut, nu-i aşa?

— Ei sunt, Doamne.

— Să vină la porunca noastră marele spătar Grigorie, porunci Măria sa căpitanului de la strajă.

— Numaidecât, Măria Ta, răspunse căpitanul Radu.

În scurtă vreme marele spătar Grigorie intra la Voievodul Ţării.

— Gata la porunca Măriei Tale, Doamne, grăi marele spătar, închinându-se în faţa Voievodului.

— Spătare Grigorie, iei cu domnia ta două sute de călăreţi de la Straja Cetăţii de Scaun, cu căpitanii lor şi împresori curţile boierilor Zberea, Drăgan şi Albotă, pe rând şi nu deodată, pentru că acestea nu se află la un loc. Îi pui în butuci şi-i dai pe mâna marelui armaş Petru care îi va aduce la Cetatea de Scaun cu oamenii domniei sale, în aşa fel, încât domnia ta să poţi purcede către celălalt boier, după ce l-ai cetluit pe cel dintâi.

— Precum porunca, Mărite Doamne.

— Dă pas la împlinirea poruncii, spătare şi grijeşte să se împlinească la vreme, altfel răspunzi cu capul.

— Am înţeles, Mărite Doamne, răspunse marele spătar

ieşind grăbit să împlinească cele poruncite.

La numai o săptămână de la porunca primită, de marele spătar Grigorie, cei trei boieri potrivnici se aflau cetluiți în temnița Cetății de Scaun de la Suceava.

— Împlinită se află porunca, Măria Ta, grăi marele spătar intrând la Voievodul Ţării.

— Bucuros mă aflu să aud aceasta, cinstite spătare. Voiesc a-l înştiinţa pe marele logofăt Golăi că-l poftesc la poruncă în Spătăria cea Mică, unde domnia ta îi vei aduce pe rând pe cei trei boieri haini.

— După cum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— De faţă, poruncesc să se afle marele hatman Gârlea şi marele armaş Petru.

— După voia Măriei Tale, Doamne.

Cei înștiințați se înfăţişară la Voievodul Ţării, aşa cum primise porunca.

— Să trăieşti, Mărite Doamne, grăi marele logofăt Golăi care intră urmat de marele hatman şi de marele armaş. Ne-am înfăţişat la porunca Măriei Tale.

— Prea bine, cinstiţi dregători. Voiesc să staţi de faţă la înfățișarea celor trei boieri potrivnici, haini şi vânzători de Ţară şi Domn, care au nesocotit porunca Voievodului Ţării Moldovei, cu toate că au jurat credinţă acestuia.

— Îngăduie, Mărite Doamne, grăi marele spătar Grigorie intrând, urmat de doi oşteni care-l aduceau legat în lanţuri pe boierul Zberea, fost mare vornic al Ţării de Jos, care se prăbuşi în faţa Voievodului, cerând iertare.

— Pentru ce să-ţi îngădui iertare, boier Zberea?!

— Greşit-am Ţării şi Măriei Tale, Doamne.

— Cum aşa, boier Zberea?

— Vânzându-te Lăpuşneanului, Doamne.

— Orice vânzare îşi află şi-un preţ, boier Zberea, ştiut-ai aceasta?

— Ştiut, Măria Ta.

— Dac-ai ştiut, atunci primeşte-ţi plata, boierule, după faptă şi lege, căci nu stă în puterea Domniei Mele de-a risipi înţelegerea făcută de domnia ta cu cel ce cumpăra.

— Iertare, Mărite Doamne!

— Iertat să fii boierule, însă preţul trebuie plătit.

— Plătesc oricât, Măria Ta, numai scapă-mă de osândă.

— Nu oricât, boier Zberea, ci doar cu cât te-ai înţeles cu Vodă Lăpuşneanu, care-ţi cerea capul Domniei Mele şi nu se cade a plăti cu mai puţin, decât cu capul domniei tale. E plata cinstită şi dreaptă la târgul făcut de domnia ta cu Vodă Bogdan.

— Iertare, Măria Ta, iertare!

— Dumnezeu să te ierte, boier Zberea, însă Moldova nu-mi îngăduie să te milostivesc cu iertarea Domniei Mele, pentru înfăptuirea domniei tale. Dacă cu tărie şi îndrăzneală ai purces la încheierea târgului, nu te clinti în hotărârea luată şi nu te clătina la sorocul plăţii, că-i păcat de osteneala domniei tale.

— Măria Ta…!

— Îngăduie a primi dară, preacinstite boier Zberea, plata înfăptuirilor domniei tale, după osârdie şi râvnă, spre ispăşirea păcatelor.

— Măria Ta…!

— Luaţi-l şi împliniţi osândirea, după Pravila Ţării şi porunca cea din veac.

Boierul Zberea fu târât în temnița Cetăţii de Scaun, în aşteptarea osândei.

În faţa Măriei Sale fuseseră aduşi şi ceilalţi doi boieri, Albotă şi Drăgan, care de cum intrară se şi prăbuşiră la pământ, cerând îndurare şi iertare.

— Cum ziceai, boier Albotă, acum câtăva vreme, îţi mai aduci aminte? Ziceai că Voievodul Ţării caută gâlceavă cu boierii, pe care voiesc a-i ridica în capul Domniei Mele. După cum văd, domnia ta nu te-ai ridicat în capul Voievodului, ci asupra capului său, în chip tâlhăresc şi hain.

— Îndurare, Mărite Doamne, îndurare!

— Ţara Moldovei ti-a îndurat destul nărăvirile cele rele, boier Albotă, acum a venit vreme să înduri şi domnia ta măcar o fărâmă din îndurarea ei. Ce zici, boierule, am dreptate, ori ba? Ai nesocotit porunca Voievodului Ţării încă de ia început şi ai batjocorit-o în sinea domniei tale,

de aceea ai apucat poteca hainiei şi vânzării de Domn, deşi ştiai că la capătul ei te putea aştepta securea călăului. Iată că ai izbândit. Ori nu-ţi este pe plac împlinirea?

— Rătăcirea cugetului necumpănit, Măria Ta.

— Rătăcit te-ai arătat întotdeauna de la calea cea bună, boier Albotă, cu toate că ţi s-a arătat din vreme drumul cel drept. Necugetat n-ai fost, precum grăieşti domnia ta, pentru că le cumpăneai încă din Sala de Sfat, boierule.

— Vorbe grăite la vreme de restrişte, Măria Ta.

— Faptele, boier Albotă, faptele pe care le-ai înfăptuit, ele sunt cele care cer acum capul domniei tale. Ţi-ai hotărât soarta împreună cu boierii Drăgan şi Zberea, boierule. De ce mai ceri îndurare când ştii că nu se află?

— Măria Ta le poţi îngădui pe toate, Doamne.

— Ai prins grai, boier Drăgan?!

— Măria Ta…!

— Cu vorba cea bună v-am poftit să puneţi umărul la ridicarea Ţării Moldovei iar domniile voastre aţi vrut s-o ţineţi tot jos, acolo unde aţi prăbuşit-o. Şi dacă nu v-aţi putut învrednici să vă alăturaţi celor care trudesc pentru Moldova, atunci de ce v-aţi ridicat împotriva ei?!

— N-avem nimic cu Ţara Moldovei, Măria Ta.

— Aha, nu vă este pe plac Voievodul!

— Cele poruncite de Măria Ta.

— Şi-atunci ce v-aţi zis domniile voastre, să vă-ntoarceţi la Bogdan Lăpuşneanu, care deşi v-a făcut pre voie, tot l-aţi pârât Sultanului, de parcă acesta s-ar afla stăpânul Ţării Moldovei şi nu Voievodul ei. Aşa l-aţi făcut pe Sultan să ia hotărâri asupra Ţării Moldovei, unde nu are nici un drept şi l-aţi făcut stăpânul Ţării, nemaiascultând de Voievodul vostru cel legiut, iar pentru vânzare de Ţară şi Domn nu se află îngăduinţă, decât aceea a călăului, care are poruncă să vă scurteze de capetele voastre cele seci.

— Îndură-te de noi păcătoşii, Măria Ta!

— Luaţi-i şi împliniţi osânda!

— Porunca Măriei Tale, Doamne, răspunse marele armaş, poruncind străjerilor să-i scoată afară pe cei doi boieri osândiţi pentru faptele lor.

— Îndurare, Măria Ta, îndurare! cereau osândiții.

— Dumnezeu să se-ndure de sufletele voastre cele haine şi păcătoase, căci Voievodului Ţării Moldovei nu-i stă în putere s-o facă.

Împreună cu cei doi boieri, Albotă şi Drăgan, boierul Zberea îşi află şi el sfârşitul sub securea călăului, plătind cu viaţa îndrăzneala de-a se ridica asupra capului Măriei Sale, Ion Voievod.

Osândirea la moarte a celor trei boieri hainiţi îi înspăimântă pe ceilalţi boieri potrivnici şi clevetitori, care se risipiră ca potârnichile, nevăzuţi şi nemaiauziţi, pe la moşiile lor, cumpănind a fi trecuţi sub uitare de Ion Voievod. Moşiile şi averile celor trei boieri hainiţi au fost luate în folosul Domniei şi dăruite de Măria Sa răzeşilor şi unor boieri mai mici, cu credinţă pentru Ţara Moldovei, pe care Voievodul îi ridicase din rândul răzeşilor.

Ion Voievod era încredinţat că bătălia împotriva lăcomiei boierilor, nărăviţi în toate cele rele, era de lungă cale şi mai anevoioasă decât lupta împotriva duşmanilor de dincolo de fruntarii, de aceea cumpănea în fel şi chip, căutând să afle calea cea mai lesne de apucat. Mai ştia, Măria Sa, că pentru a izbândi dincolo de fruntarii, mai întâi de toate trebuia să izbândească înlăuntrul Ţării, căci numai aşa avea calea slobodă către biruinţă. Începuse Măria Sa să se apropie cât mai mult de boierii care slujeau cu credinţă, în dregătoriile pe care le aveau. Grija Măriei Sale îi îndemna din toate părţile şi cobora până la cei de rând, în puterea cărora Voievodul îşi pusese mari nădejdi. Vremea pentru împlinirea marilor sale gânduri i se părea destul de scurtă, de aceea simţea amărăciunea neîmplinirilor sale. Atunci se răzvrătea în adâncuri şi se ridica mai hotărât ca oricând să ducă la împlinire marile sale cumpăniri. Din Lehia, veştile veneau una după alta, care mai de care mai vrednică de luat în seamă. Fostul Voievod, Bogdan Lăpuşneanu, oblăduit pe mai departe de palatinii regatului, tulbura liniştea Măriei Sale şi pe aceea a Moldovei, prin soliile pârâcioase şi răuvoitoare pe care le trimitea la Înalta Poartă, tulburând liniştea Sultanului cu

tot felul de vorbe mincinoase, cugetând că-l va îndupleca să-l scoată pe Ion Voievod din Scaunul Ţării Moldovei. În marea lui sminteală, Bogdan Lăpuşneanu cugeta că de folos s-ar afla pentru el să trimită la Voievodul Moldovei o solie alcătuită din mai mulţi nobili poloni, care să-i ceară Măriei Sale Ion Voievod să lase Scaunul şi să părăsească Ţara, întrucât boierii nu voiau să-l mai îngăduie în Domnie.

Ion Voievod nu numai că nu a dat ascultare trimişilor lui Bogdan Lăpuşneanu, ci i-a arestuit şi i-a dat pe mâna unui ceauş împărătesc pentru a-i duce Sultanului, ca prinşi de război, pentru a da seamă în faţa împăratului de uneltirile Lăpuşneanului, îngăduite de regele Lehiei. După ce înlătură pericolul cu care Bogdan Lăpuşneanu ameninţa Ţara Moldovei, Ion Voievod trecu la împlinirea celorlalte cugetări, pe două căi, una pe cea a armelor şi cealaltă diplomatică, pe lângă Sultanul Selim şi pe lângă marii dregători ai Porţii Otomane.

Porunci marelui logofăt Ion Golăi să adune la Sfat pe cei doi mari vornici ai Ţării, pe marele hatman şi pe marele spătar, precum şi pe cel dintâi pârcălab al Cetăţii Hotinului. La vremea sorocită, în Cămara de taină a Palatului Voievodal se aflau la porunca Măriei Sale toţi cei chemaţi.

— Boieri dumneavoastră, grăi Măria Sa după ce intră şi răspunse la închinăciunile celor de faţă, voiesc a mă sfătui şi cumpăni cu domniile voastre asupra celor ce vor urma.

— După cum ţi-e voia, Măria Ta, răspunseră boierii.

— Aşa cum aţi aflat şi domniile voastre, Lehia ne stă ca un junghi între coaste şi ne tot zădărăşte, ba cu una, ba cu alta, de nu mai putem avea linişte, odihnă şi nici îngăduinţa de a ne gospodări la noi acasă aşa cum ni-i vrerea. De aceea cugetat-am că de folos ne-ar fi să le întoarcem faptele şi să dăm o raită prin ţinuturile ei, să-i alungăm liniştea, să risipim cuiburile neprietenilor noştri pe care să-i împrăştiem prin cele zări depărtate, punându-le în vedere în felul acesta că nu le mai îngăduim pornirile războinice şi nici călcarea hotarelor noastre.

— Cum nu se poate mai bine, Măria Ta.

— Cu acest prilej poate avem norocul să ne vedem la faţă şi cu Bogdan Lăpuşneanu pe care să-l întrebăm de sănătate, aşa ca-ntre prieteni şi mai cu seamă de ce necăjeşte Ţara Moldovei şi nu-i îngăduie răgaz să se ridice din prăpastia în care a aruncat-o cu bună ştiinţă? Şi dacă nu ne va-nţelege prin grai, atunci îl vom face să ne înţeleagă şi-ntr-altfel, căci cale de-ntors nu se află.

— Cumpănit-ai bine, Măria Ta.

— De aceea poruncesc adunarea Oştirii Ţării de Sus şi tinerea ei sub ascultare.

— Precum porunca, Mărite Doamne, răspunse marele vornic al Ţării de Sus.

— Pârcălabul de la Hotin, cinstitul nostru boier Cozma Murgu, va întări Oştirea Ţării de Sus cu garnizoana cetăţii, până vom aduce cetatea înapoi la Ţara Moldovei.

— La porunca Măriei Tale, răspunse pârcălabul.

— Vom trimite solie la hanul tătarilor, cerându-le ca la vremea în care oştirea noastră va intra în Lehia, să-şi slobozească şi el hoardele pe pământurile regatului, în dobândă şi nu altfel, căci este loc pentru toată lumea. La puterea Oştirii Ţării de Sus se vor mai adăuga şi câteva sute de păgâni, de la Sangeacul Tighinei, aşa ca să vadă polonii că suntem destui şi să înţeleagă că Ţara Moldovei se află sub proteguirea Ialtei Porţi. Cu toţii vom da pas pe la curţile castelanilor atât de războinici, ca să-i întrebăm de sănătate, să ne încredinţăm cu ochii domniilor noastre cam cât de mănoase le sunt moşiile, din ale căror roadă ne vom înfrupta după bunul nostru plac, poftindu-i a ni se arăta gazde primitoare. Şi de nu le va fi după plac, atunci îi vom sili să le fie, îmboldindu-i cu vârfurile săbiilor noastre, să hărnicească şi să trudească pentru ospătarea noastră, ca să le intre minţile în capetele cele seci şi să nu se mai creadă atât de puternici nici în ţara lor, dară-mi-te să ne mai calce hotarele. Le vom aduce spre ştiinţă marilor palatini ai regatului că vom mai avea plăcerea să mai mergem în asemenea ospeţii pe la domniile lor, ori de câte ori vor mai îngădui să ni se tulbure liniştea şi dacă se vor învoi asupra cerinţelor noastre, ni-l vor da în schimb pe

Bogdan Lăpuşneanu, ca să statornicească linişte deplină şi de o parte şi de cealaltă.

— Bine cumpănit, Măria Ta.

— La vremea cerută vom slobozi solie şi la Ţarigrad, ca să aducem spre ştiinţă Sultanului că Voievodul Moldovei nu va mai îngădui Lehiei şi marilor săi palatini să-i calce hotarele şi să dea năvală pe pământurile Ţării Moldovei.

— Cum nu se poate mai bine, Măria Ta, glăsuiră boierii.

— Marele nostru vornic Dumbravă să ţină sub priveghere straşnică hotarul nostru de la Dunăre şi Mare, să aibă gata la poruncă Oştirea Ţării de Jos, la vreme de nevoie.

— Precum porunca Măriei Tale, Doamne.

— În două săptămâni, cele poruncite să fie împlinite.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Mergeţi cu bine, domniile voastre, la treburile care-şi aşteaptă împlinirile cele bune.

— Să trăieşti, Măria Ta! glăsuiră boierii, plecându-se în fata Voievodului mai înainte de a ieși.

— Logofete Golăi, domnia ta mai îngăduie o vreme.

— La poruncă, Măria Ta.

— Mărite logofete, voiesc a afla cam ce se mai află prin Ţară, dacă s-au mai liniştit boierii potrivnici şi mai cu seamă dacă celor nevoiaşi, apăsaţi de atâtea nevoi li s-a mai uşurat povara.

— Cei de rând au început să se bucure de milostivirea Măriei Tale, Doamne şi se roagă la Dumnezeu să-ţi dea sănătate şi mulţi ani de Domnie, că i-ai izbăvit de toate relele şi necazurile la care erau osândiţi. Boierii cei mari nu mai îndrăznesc să-ţi calce poruncile, de când ai intrat cu sabia în ei ostoindu-le poftirile nesăţioase şi pornirile cele rele şi obraznice. Stau potoliţi şi-şi văd de ale lor pe la moşii şi chiar dacă mai cârtesc împotriva Măriei Tale, nu se mai arată pe faţă, o fac pe ascuns şi în mare taină. Au scos capul câteva feţe mănăstireşti, care-şi dau arama la iveală şi se sumeţesc în puterile lor, încălcând rânduielile cele sfinte, de care îşi bat joc de multă vreme, dar şi pe cele statornicite de Măria Ta.

— Cum aşa, mărite logofete?!

— Măria Ta, egumenul Gheorghe de la Neamţ, fost mitropolit al Ţării, nesocotind canoanele şi sfintele rânduieli, cât şi pe cele de obşte, s-a dedat desfrâului şi dezmăţului, de-şi fac sfânta cruce şi-şi scuipă în sân bieţii oameni când îl văd, de parcă li s-ar arăta Satana. Umblă vorba că fostul vlădică s-ar fi nărăvit la spurcăciuni urâte, neîngăduite nici oamenilor de rând şi nici animalelor. Mulţi oameni au avut de îndurat metehnele stareţului şi mulţi s-au plâns de purtările lui, care nu numai că face rânduiala la mănăstire după poftele sale cele păcătoase şi urâte, scoţând-o pe cea de folos şi trebuincioasă pentru obşte, dar s-a nărăvit la spurcate obiceiuri şi în afara mănăstirii, spurcând până şi pământul pe care-l mai calcă.

— Ce grăieşti acolo, logofete Golăi?!

— Ce grăiesc oamenii, Măria Ta.

— Domnia ta eşti încredinţat de înfăptuirile egumenului Gheorghe, cinstite logofete?

— De cele mai multe întâmplări şi aplecări urâte ale stareţului sunt încredinţat, Măria Ta, căci pe vremea Voievodului Bogdan Lăpuşneanu nu-l întreba nimeni de sănătate, însă pentru altele va trebui să statornicesc adevărul.

— Şi când vom afla adevărul, cinstite logofete?

— În scurtă vreme, Măria Ta. Iscoadele domniei mele se află de mai multă vreme pe urmele fostului vlădică şi s-au lipit de umbra cuvioşiei sale ca iarba de pământ şi nu-l scapă din ochi nici zi şi nici noapte.

— Voiesc a afla din vreme în ce ape se scaldă cuviosul.

— Murdare, urâte şi puturoase, Măria Ta. Se bălăceşte în ele precum porcul în glod, grohăind a poftire spurcată.

— Stai cu ochii pe el, mărite logofete Golăi.

— Nu numai pe el, Măria Ta, că nu-i singur.

— Ce tot zici, logofete Golăi, mai sunt şi alţii?!

— Întocmai, Doamne. Iacob Molodeţ, egumenul de la Slatina şi preotul Cozma, căzuţi şi ei în patimi urâte şi grele ce aduc spurcăciune şi osândire asupra sfintei mănăstiri. Nici ei nu țin socoteala rânduielilor sfinte şi nici

a celor mănăstireşti, îşi fac de cap, petrec după voie şi după poftirile lor cele bolnave şi drăceşti, neîngăduite şi nemaiauzite de când e lumea. Huzuresc în bogăţiile mănăstirii şi în agoniseala acesteia pentru care trudesc atâţia călugări şi atâţia nevoiaşi de pe moşiile mănăstireşti şi în loc să aducă mulţumire Bunului Dumnezeu pentru marea sa milostivire, se desfată în păcate diavoleşti, grele şi fără iertare, batjocorind rânduiala cea bună şi de folos.

— În vremurile trecute, mănăstirile Ţării înlesneau puterea Domniei, cinstite logofete, alături de satele şi moşiile domneşti, care umpleau Vistieria Ţării, dădeau putere Voievodului şi bunăstare poporului.

— Aşa-i, Măria Ta, însă de când în mănăstirile Moldovei s-au aşezat mulţi greci, pripăşiţi de nu se ştie de pe unde şi multe dintre acestea au fost închinate altor mănăstiri din Grecia, avutul acestora se scurge din Ţara Moldovei către cele de-acolo, iar egumenii lor nu mai dau ascultare Voievodului Ţării, de aceea se poartă după cum le este voia şi bunul plac.

— Iată răul care trebuie tăiat din rădăcină, cinstite logofete şi înlăturarea acestuia trebuie săvârşită cu atâta înfricoşare, încât nimeni să nu mai îndrăznească vreodată a mai cugeta la asemenea fapte, căci altfel se prăpădeşte cu totul biata noastră Moldovă şi poporul piere în rătăciri drăceşti.

— Drept ai grăit, Mărite Doamne.

— Nimic nu mă tulbură mai mult şi nu mă scârbeşte în aceeaşi măsură, decât faptele cele rele, făcute cu bună ştiinţă şi multă îngăduială de către cei chemaţi să păstorească peste oameni, care în loc să le fie pildă de urmat în fapte şi vieţuire, învolburează minţile oamenilor şi-i mână pe calea pierzaniei. Îngăduinţa Domniei Mele pentru aceşti nemernici şi rău făptuitori se va sfârşi curând, logofete Golăi, de aceea voiesc a afla grabnic şi fără tăgadă toate cele săvârşite de aceşti întunecaţi ai iadului, strecuraţi printre creştini pe acest pământ.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Să ai pregătite din vreme hrisoavele de trecere a

tuturor averilor mănăstirilor închinate către Ţara Moldovei iar acolo unde a fost săvârșită încălcarea rânduielilor sfinte şi îngăduite altele decât cele statornicite în Ţara Moldovei să fie desfiinţate şi obştile lor să fie risipite pe la altele. Cei ce se vor găsi vinovaţi de stricarea celor sfinte şi încălcarea bunelor rânduieli îşi vor primi osânda după ale lor fapte.

— Aşa voi face, Măria Ta.

— Acum să grijim mai întâi de acele trebuinţe ale Ţării care nu mai îngăduie nici un răgaz.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne, răspunse marele logofăt Golăi, care ceru îngăduinţa pentru a se retrage.

— Slobod te afli a merge la îndatoririle domniei tale, cinstite logofete, îi răspunse Voievodul.

După plecarea marelui logofăt, Măria Sa îşi mai îngădui a rămâne în Cămara de taină, cumpănind a-şi aduna gândurile şi a le orândui pe fiecare pe calea cea bună. Se afla cutremurat în adânc Măria Sa de cele aflate de la marele logofăt şi nu-şi putea închipui cum cei chemaţi a păstori peste poporul Moldovei, nesocotindu-şi chemarea pentru care îi îngăduise Bunul Dumnezeu, batjocoreau rânduielile cele sfinte şi stricau Ţara de la un cap la altul, înspăimântând poporul cu înfăptuirile lor cele spurcate şi rele. Iată cum se înrădăcinaseră în Ţara Moldovei, cugeta Voievodul, obiceiurile cele rele şi spurcate, nu numai printre marii boieri, ci şi printre cei rânduiţi a veghea la apărarea bunelor rânduieli şi călăuzirea celor mulţi pe calea dreptăţii şi cea a adevărului. Va trebui împlinită osândirea acestora, pe măsura groaznicelor înfăptuiri şi nu osândirea în taină ci în văzul tuturor, pentru a lua aminte fiecare om că greşelile trebuiesc plătite, iar Măria Sa Ion Voievod nu va îngădui într-altfel să se facă.

***

La vremea sorocită, Măria Sa Ion Voievod porunci oştirii, al cărei cap se afla, să dea pas către Lehia, peste

ale cărei fruntarii trecu voiniceşte, împresurând toate ţinuturile Pocuţiei şi pe acele ale Podoliei, arzând oraşele şi satele, bejenind locuitorii, încărcându-se de pradă şi de avuţii nemăsurate, cu care plăti birul către împărăţia Otomană. Nu se afla mulţumit Măria Sa că era nevoit să îngrozească şi să păgubească atâta amar de omenire, însă nu avea cum să-i înduplece într-altfel pe îngâmfaţii pani polonezi şi mai cu seamă pe regele acestora, ca să nu mai calce hotarele Ţării Moldovei, să nu mai oblăduiască pe la curţile lor pe toţi poftitorii de Domnie şi pe toţi boierii care, apucând rele obiceiuri, nu îngăduiau rânduielile statornicite de Voievod.

În vreme ce Măria Sa pusese stăpânire pe toate ţinuturile Pocuţiei şi pe cele ale Podoliei, aşa cum fusese statornicită înţelegerea, tătarii atacau şi ei Lehia, pustiind ţinuturile Volhiniei. Prin năvălirea oştirii moldovene pe pământurile Lehiei, Măria Sa Ion Voievod căuta să-l silească pe regele Sigismund şi pe palatinii acestuia să se lepede de pornirile lor cele războinice îndreptate împotriva Moldovei şi să nu-l mai îngăduie pe Bogdan Lăpuşneanu pe pământul regatului, ci să-l dea prins în mâinile Voievodului Ion ori să-l trimită cât mai departe de hotarele Moldovei, ca să nu mai tulbure liniştea şi pacea acesteia.

Înaintarea oştirii moldovene tot mai adânc în regatul Lehiei, atacurile tot mai pustiitoare şi mai ameninţătoare ale moldovenilor, i-au silit pe marii palatini ai regatului, aflaţi în Seimul Lehiei, să primească şi să respecte hotărârile Voievodului Ţării Moldovei, peste îngăduinţa regelui lor, Sigismund, care nu voia să se lepede de Bogdan Lăpuşneanu, dar fiind silit de împrejurări, îngădui şi regele cerinţele Măriei Sale Ion Voievod. Cu toate că s-a arătat mulţumit de hotărârea Seimului, în taină, regele Sigismund a continuat să-l sprijine pe Bogdan Lăpuşneanu, mai cu seamă pe cale diplomatică, prin solii către Sultan. Aşa se face că regele l-a trimis la Înalta Poartă pe Andrei Tarnowski, cel mai de seamă, dar şi cel mai iscusit în treburile diplomaticeşti din toată Lehia care, ajuns în faţa Sultanului, a încercat să arunce toate nelegiuirile

înfăptuite de Bogdan Lăpuşneanu în Ţara Moldovei, pe seama tinereţii şi neştiinţei acestuia. Stăruinţa cu care palatinul Tarnowski voia să-l înduplece pe Sultan s-a arătat a fi fără de folos, deoarece Padişahul nu voia să renunţe la capul Lăpuşneanului care făcuse atâta pagubă în Ţara Moldovei şi stricase toate rânduielile cele bune, încât Ţara nu mai putea plăti tributul datorat Porţii, pentru oblăduirea sa.

— Spune-i regelui tău, grăi Sultanul, că de nu-mi va trimite capul beiului Bogdan ori chiar pe acesta legat în lanţuri, voi slobozi urdiile împărăţiei mele peste toată Lehia, vânturându-vă ca pleava în cele patru vânturi, înstăpânind paşale otomane peste toate pământurile voastre, ca să nu se mai uite că Ţara Moldovei se află sub proteguirea înaltei noastre Porţi Otomane şi-n afară de Voievodul ei legiuit, nimănui nu-i este îngăduit a strica pacea şi liniştea acesteia şi a porunci în această Ţară. Palatinul Tarnowski nu a primit pe loc hotărârea Sultanului, ci a fost lăsat să aştepte mai multă vreme, după care un trimis al Sultanului a plecat către Lehia, care grăi astfel regelui Sigismund:

— Stăpânul Lumii, regele regilor şi împăratul împăraţilor, Mare Emir şi Mare Sultan, trimisul lui Allah pe pământ, îţi porunceşte ţie, Sigismund, crai al Lehiei să te lepezi grabnic de toate pornirile tale cele războinice şi să nu mai îndrăzneşti a tulbura liniştea Ţării Moldovei şi a Voievodului Ion, aliatul împărăţiei noastre. Să ni-l trimiţi grabnic la Înalta Poartă pe beiul Bogdan, de care ne-am milostivit lăsându-i capul, însă va trebui să se plece la picioarele noastre, pentru a ne încredinţa că a fost vrednic de milostivirea noastră cea împărătească. Şi altfel să nu taci, că mila noastră e ca negura pe văi, se ridică la cea dintâi adiere, ca să-ţi fie bine ţie şi la toţi supuşii regatului tău.

Mâniat de îndrăzneala Sultanului care-i poruncea ca unei slugi, regele Lehiei abia s-a putut stăpâni să nu poruncească tăierea turcului care-i adusese solia. Se hotărî însă să purceadă pe altă cale şi fără a lua în seamă

ameninţările Sultanului, porunci oştirii sale să intre în Ţara Moldovei.

Voievodul Moldovei slobozi o altă solie către Sultan, prin care îl înştiinţa că oştirea leşească a călcat hotarele Moldovei şi-i cerea împăratului sprijin în oştire. Mâniat în toate cele, Sultanul mână altă solie către Lehia, care ceru regelui Sigismund să hotărască pe loc ce voieşte: pace sau război. La hotarele Lehiei se aflau în aşteptare hoardele tătare care adăstau la porunca Sultanului, gata să năvălească pe pământurile Lehiei. Regele hotărî adunarea Seimului, în statornicirea unei hotărâri. Marii palatini ai regatului au cerut regelui să renunţe la pretenţiile sale şi să nu strice pacea cu împărăţia Otomană, care putea aduce mari nenorociri asupra regatului, mai cu seamă că la fruntarii turcii şi tătarii aşteptau doar porunca Sultanului. Regele Sigismund stăruia mai departe în planurile sale, fără a lua în seamă primejdia de la hotare, care stătea gata să se prăvălească asupra Lehiei. Salvarea regatului a venit însă de la Cel de Sus, care nu l-a mai îngăduit pe rege pe faţa pământului, chemându-l la porunca Sa Preaînaltă, mai înainte ca acesta să poată dezlănţui nenorocirea asupra ţării sale. Moartea regelui Sigismund şi succesiunea la Tronul Lehiei nu mai îngăduiau războiul, de aceea Seimul hotărî să se aplece către statornicirea unor înţelegeri cu Ţara Moldovei. Cea dintâi măsură către o înţelegere deplină, a fost retragerea garnizoanei leşeşti din Cetatea Hotinului, întoarcerea cetății la Ţara Moldovei şi recunoaşterea Voievodului Ion ca singur stăpânitor şi Domn peste toată Ţara Moldovei. Cetatea fusese ocupată de poloni încă de pe vremea Domniei Voievodului Bogdan Lăpuşneanu, cu îngăduinţa acestuia.

Ca să mai domolească mânia Sultanului, care nu voia să renunţe la pedepsirea Lehiei, Seimul l-a trimis la Înalta Poartă pe fratele lui Bogdan Lăpuşneanu, cu daruri pentru Sultan, rugându-l să poruncească oştirilor sale să se întoarcă pe cale. Seimul i-a îngăduit fostului Domn, Bogdan Lăpuşneanu, să plece din Lehia, înştiinţându-l pe

Sultan că acesta fugise din regat, aciuindu-se la imperialii austrieci. În felul acesta Sultanul a poruncit oştirii sale să lase în pace hotarele Lehiei şi să se întoarcă la locurile de unde au purces, înstăpânind pacea şi liniştea la hotarul Lehiei cu Ţara Moldovei.

Ion Voievod avea acum răgazul şi tihna cea bună, care-i îngăduiau să cumpănească la împlinirea marelui său jurământ făcut mamei sale Serpega, căreia îi făgăduise că de se va sui pe Tronul Moldovei, moştenire dreaptă de la părintele său, Ştefan Voievod cel Tânăr, nu-şi va afla pacea şi liniştea până nu va scoate Moldova de sub puterea turcilor, cărora le va întoarce, cu vârf şi îndesat, plata tuturor nenorocirilor aduse de aceştia asupra Moldovei. Pentru împlinirea acestui vis începu Ion Voievod să trudească din toate puterile sale şi pentru că puterea cea mare a Ţării venea de la cei mulţi şi necăjiţi, către aceşti şi-a plecat Măria Sa urechea, ascultându-le durerile şi necazurile pe care le îndurau din pricina boierilor şi a egumenilor mănăstirilor închinate, pe moşiile cărora se aflau. Unii dintre marii boieri, nărăviţi în obiceiuri rele şi neascultare faţă de Voievodul Ţării, nu îngăduiau milostivire şi înţelegere faţă de cei de rând şi-i apăsau din ce în ce mai mult cu tot felul de poveri, de pe urma cărora îşi măreau averile şi-şi lăţeau moşiile fără a le mai cunoaşte numărul. Obiceiul acesta urât îl apucară şi unii dintre stareţii mănăstirilor, care lepădându-se cu totul de cele sfinte, s-au afundat în grele şi ucigătoare păcate, nesocotind cu desăvârşire rânduielile şi legiuirile asupra cărora fuseseră chemaţi să vegheze. De aceea Măria Sa Ion Voievod, care voia un trai bun pentru poporul său şi libertate deplină pentru Ţara sa, trecu la curăţarea Moldovei de toţi înrăiţii şi nelegiuiţii, înrobiţi de rele şi spurcate apucături şi-i slobozi pe cei de jos de toate poverile cu care-i îngenunchează aceşti nemernici călcători de legi şi datini, împlinire pentru care îl pofti la poruncă pe marele logofăt al Ţării Moldovei.

— Iată-mă la porunca Măriei Tale, Doamne, grăi marele logofăt, intrând la Voievod.

— Aşază-te, mărite logofete şi desluşeşte-mi cum a fost cu putinţă ca răii şi nemernicii să cuprindă Moldova de la un cap la altul, să-şi întindă stăpânirile samavolnice şi să îngenuncheze poporul de rând? A intrat cu sabia-n ei Ilieş Voievod şi mai cu seamă Alexandru Voievod Lăpuşneanu, care mântuiseră Ţara de apucăturile cele rele ale boierilor şi le-mpuţinaseră sămânţa încât nimeni nu bănuia că vor mai odrăsli vreodată. Şi iată că sămânţa cea rea şi otrăvitoare n-a fost stârpită cu totul, ba s-a ridicat, parcă şi mai întărită în fapte şi nelegiuiri.

— Aşa-i, Măria Ta. Mulţi dintre aceştia au ridicat capul în Domnia Voievodului Bogdan Lăpuşneanu, alţii au făcut-o numai pe ascuns şi în mare taină şi se iţesc acum la început de nouă Domnie, cumpănind la neputinţa Măriei Tale în faţa puterii lor.

— Neputincios, zici?!

— Aşa te-nţeleg ei, Măria Ta.

— Atunci mă voi ridica din neputinţa aceasta închipuită, logofete Golăi şi le voi arăta că Vodă Lăpuşneanu, cel bătrân, s-a arătat a fi cu mult mai jos decât Domnia Mea în osândirea celor nărăviţi la rele şi apucături spurcate. Şi dacă cei osândiţi până acum, plătindu-şi relele fapte cu capul lor, nu i-au înfiorat pe cei care mai năzuiesc către asemenea fapte, osândirea celor care vor urma a da socoteală pentru faptele lor îi va cutremura pe toţi răii până în afundul sufletului lor cel întunecat. Şi dacă nici aşa nu-i voi putea linişti şi dezbăra de cele rele apucături, atunci afla-voi şi alte căi de pocăire pentru ei, cinstite logofete, pentru că nimic nu mă mâhneşte şi nu mă amărăşte mai mult, decât să văd poporul Moldovei şi Ţara întreagă sub tălpile întinate ale acestor răufăcători.

— La grea şi anevoioasă înfăptuire te înhami, Măria Ta.

— Drept ai grăit, mărite logofete, însă aceasta-i menirea Domniei Mele, să scot Moldova de sub puterea Sultanului şi s-o curăţ de apucăturile tuturor nemernicilor, slobozindu-i pe cei de rând din nevoi. Şi cum la fruntarii liniştea domneşte peste tot, ne putem apleca cu toată făptura şi puterea noastră asupra duşmanilor dinlăuntru,

să slobozim Ţara de apăsarea lor netrebnică.

— Bunul Dumnezeu să te-ajute, Măria Ta.

— Cerut-am limpezire asupra înfăptuirilor egumenului de la Neamţ, asupra celui de la Slatina şi asupra duhovnicului de la acea mănăstire.

— Înfăptuitu-s-au toate după poruncă, Mărite Doamne şi la vremea aceasta cei trei nelegiuiţi se află la mila Măriei Tale, în temnița Cetății de Scaun.

— Ce învinuiri li se aduc acestor nenorociţi, logofete?

— Măria Ta, stareţul Gheorghe de la Neamţ, a fost mitropolitul Moldovei şi-i nărăvit la rele şi spurcate apucături de mai multă vreme. Pentru aceste înfăptuiri şi-a pierdut cârja de mitropolit şi a fost surghiunit la mănăstire pentru îndreptare şi pocăinţă. În vremea Voievodului Alexandru Lăpuşneanu s-a aflat în capul celor potrivnici Domniei, a luat calea Ţarigradului împreună cu boierul Simion Negrilă, purtând vorbe mincinoase către Sultan, împăratul nu s-a lăsat ademenit de pârile nedrepte aduse împotriva Lăpuşneanului şi desluşind adevărul, a poruncit întemniţarea celor doi purtători de vorbe mincinoase, care au petrecut mai multă vreme în temniţa împărăţiei. După ce a pierdut rangul de mitropolit, fiind trimis la mănăstire pentru pocăinţă şi îndreptare, egumenul Gheorghe, stăpân peste obştea Mănăstirii Neamţ, a purces cu şi mai mare râvnă pe calea cea rea, apucând obiceiuri spurcate, neîngăduite de Dumnezeu pe lume nici animalelor. A stricat rânduiala cea bună a mănăstirii, atrăgând asupra sa şi asupra întregii obştii mănăstireşti grele blesteme şi nenorociri. Pe supuşii mănăstirii, atât pe cei din obştea călugărească, dar şi pe cei ai satelor mănăstireşti, stareţul Gheorghe i-a supus la grele înfăptuiri pentru poftirea sa nesăţioasă şi spurcata sa desfrânare, stropşind cele sfinte şi obiceiurile cele bune şi de folos. Datorită apucăturilor sale spurcate, multe sate s-au bejenit peste munţi ori s-au ascuns prin păduri, numai ca să scape de puterea acestui diavol cu chip de om, care a înspăimântat tot Ţinutul Neamţului. În aceste blestemate înfăptuiri, stareţul de la Neamţ şi-a dat mâna cu Molodeţ, starețul de la Slatina,

care l-a ademenit la rele şi pe duhovnicul mănăstirii. Împreună înspăimântau satele din împrejurimi, mai cu seamă când se adunau toţi trei la un loc şi porunceau să li se aducă tinere copile răpite de prin satele de pe moşiile mănăstireşti, cu care se desfătau în băutură şi dezmăţ, dar şi copii mai tineri pe care-i puneau la multe spurcăciuni despre care nu se poate nici grăi, ca şi cum n-ar fi fost îndeajuns numai nenorocirile aduse asupra tinerelor copile.

— Mă cutremur de cele ce-mi spui, logofete Golăi!

— Cutremurătoare-s faptele acestor diavoli cu chipuri de oameni, Măria Ta.

— Dovedite li-s înfăptuirile, logofete Golăi?

— Dovedite-s, Doamne, căci prinşi au fost asupra faptelor, iar dacă Măria Ta voieşte a le asculta şi din gurile celor nedreptăţiţi de aceşti diavoli, mărturie pot sta toate satele din cele ţinuturi, călcate din porunca acestor netrebnici.

— Poruncesc adunarea Sfatului Ţării, de azi în şapte zile, la care să stea de faţă şi marii boieri fără dregătorii în Sfat, dar şi cei care au fost în Sfaturile trecute.

— Porunca Măriei Tale, Doamne.

— Nu îngădui nici o lipsire, logofete Golăi, chiar şi cei neputincioşi, aflaţi în suferinţă, să fie aduşi de oşteni cu tot cu jilţurile în care-şi îndură neputinţa şi cu toţii să stea de faţă, în Sala Tronului, la judecarea domnească asupra celor întemniţaţi şi să vadă cu ochii lor, până unde a putut ajunge nepăsarea în care au lăsat Ţara Moldovei.

— Se va-mplini porunca, Măria Ta.

— Nimeni nu trebuie să afle taina poftirii la Sfatul Ţării şi nimănui nu stă în îngăduinţă a nesocoti porunca, pentru care se va da seamă cu capul.

— Înțeles-am, Doamne şi nu se va afla într-altfel.

— Prea bine, mărite logofete. Slobod te afli să purcezi la împlinirea celor de trebuinţă şi dă pas olăcarilor către cei poftiţi la Sfatul Ţării.

— Voia Măriei Tale, Doamne.

În ziua sorocită de Voievod, în Sala Tronului se aflau toţi

cei chemaţi la Sfat, de la boierii cei mari şi până la cei fără dregătorii, aşa cum fusese porunca Măriei Sale care nu îngăduia lipsirea nimănui. Boierii din afara Sfatului erau temători şi se întrebau unii pe alţii ce poftea Voievodul de la domniile lor, de vreme ce nu se aflau răspunzători de împlinirea poruncilor domneşti şi nici de grijile Domniei care nu mai apăsau pe umerii lor.

— Ce zici, domnia ta, boier Gavril, c-ar voi Măria Sa de la domniile noastre?

— Nu mi-a stat în puteri să desluşesc înţelesul acestei chemări, postelnice Dinga.

— Ca fost mare logofăt sub Bogdan Lăpuşneanu ar fi trebuit să pătrunzi în adânc şi să desluşeşti mai lesne tainele poruncilor domneşti, boier Gavril.

— Ar fi trebuit, domniile voastre, însă s-au mai aşternut anii asupra domniei mele.

— Să-l întrebăm atunci pe boierul Lupu Stroici, poate domnia sa e mai ager la minte şi-a desluşit înţelesul poruncii Voievodului, grăi fostul mare hatman Dumitru, apropiindu-se de marele boier.

— Nu desluşesc, boieri dumneavoastră, taina poruncii Măriei Sale, neştiutor mă aflu ca şi domniile voastre. Însă nu cred că ne-a chemat la ospăţ, precum a făcut Vodă Lăpuşneanu cu boierii săi, pe care i-a osândit la moarte pe toţi odată şi i-a înjunghiat ca pe nişte porci în ziua de Ignat.

— Muşcă-ţi limba, boier Lupu şi nu îngădui să-ţi treacă prin gând asemenea faptă, care ne mai cutremură şi acum după atâta vreme trecută de la înfăptuirea ei.

— Ce-i, boier Crăciun, domnia ta nu mai ştii de şagă?!

— Nu se şuguieşte cu viaţa, domnia ta, boier Lupu!

— Nu se şuguieşte, boier Crăciun, însă nici să stăm în aşteptare cu sufletul la gură nu se cade.

— Dar dacă ne-a desluşit cărările, boieri dumneavoastră şi ne întreabă către cine se îndreaptă acestea, ce-i răspundem Voievodului?

— Că doar nu i-ai spune Măriei Sale c-am fost înţeleşi cu Ionaşcu Zberea, boier Lupu?!

— Şi dacă ne întreabă de el, ce-i răspundem?

— De ce tocmai pe noi să ne întrebe Voievodul, boieri dumneavoastră?!

— Pentru că tocmai noi ne-am strâns în jurul boierului Zberea atunci când domnia sa stătea adăpostit în Lehia, alături de Bogdan Lăpuşneanu.

— Ţi-e graiul slobod, boier Dinga şi ne pui în primejdie de moarte pe toţi, grăind astfel.

— Nu ne ia nimeni seama, boier Crăciun.

— Pereţii Palatului au multe urechi, boier Dinga.

— Atunci să schimbăm vorba, cinstiți boieri.

— Îi vom pune capăt, boier Dinga, căci dintr-o clipită în alta va intra Voievodul.

Nu sfârşi bine vorba boierul Crăciun, când marele aprod Luca dădu glas de strigare:

— Măria Sa Ion Voievod, Domnul Ţării Moldovei!

Boierii se ridicară şi se închinară în faţa Măriei Sale, care trecu printre boieri, sui treptele Tronului, se întoarse către cei din sală şi înainte de-a se aşeza, grăi:

— Mă bucur că aţi împlinit porunca, cinstiţi boieri şi aţi venit cu toţii la chemarea Voievodului Ţării. Ședeți şi fiţi cu luare-aminte la ceea ce vă va aduce spre ştiinţă marele nostru logofăt Golăi, după care veţi da glas cugetărilor cele adânci, cumpănind cu dreptate asupra spurcatelor înfăptuiri ale celor aduşi spre judecarea domniilor voastre, pentru care Domnia Mea va hotărî osânda ce li se cuvine.

Un fior rece ca gheaţa trecu prin toate spinările boierilor potrivnici, care îşi plecară bărbile către podea aruncându-şi priviri furişate.

— Asta aştept astăzi de la domniile voastre, cinstiţi boieri, o judecată dreaptă şi fără părtinire.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Atunci să-l poftim pe marele nostru logofăt să dea glas de înştiinţare pentru domniile voastre asupra înfăptuirilor săvârşite de egumenul Gheorghe de la Neamţ, împreună cu egumenul Molodeţ şi duhovnicul Cozma, de la Mănăstirea Slatina. Să fiţi cu luare-aminte, cinstiţi boieri, căci astăzi veţi hotărî asupra celor întemniţaţi şi nu voiesc

a vă împovăra cu păcatele lor, hotărând cu strâmbătate.

— Precum spui Măria Ta, aşa vom face, răspunseră boierii, unii dintre ei răsuflând uşuraţi că nu despre domniile lor fusese vorba.

Marele logofăt Golăi dădu glas, pe înţelesul tuturor, asupra înfăptuirilor celor trei întemniţaţi. În vreme ce marele logofăt grăia despre apucăturile cele rele şi spurcate, de care cei trei se făceau vinovaţi, mulţi boieri îşi făceau cruce şi-şi scuipau în sân de parcă ucidă-l toaca s-ar fi aflat printre ei. După ce marele logofăt sfârşi de adus lămuriri asupra celor întâmplate, Măria Sa grăi către boieri:

— Acestea sunt înfăptuirile unor oameni pe care Bunul Dumnezeu i-a hărăzit să păstorească peste semenii lor, însă ei, încălcând sfintele porunci, au apucat năravuri spurcate, nemaipomenite pe lume, călcând şi stropşind bunele rânduieli, atrăgând blestemul şi mânia Cerului asupra noastră şi a Ţării Moldovei. Judecaţi, boieri dumneavoastră şi nu îngăduiţi milostivire asupra unor asemenea fapte, ce trebuie să piară pentru vecie din cugetele semenilor noştri, din Ţara Moldovei şi de pe toată faţa pământului.

— Să fie osândiţi la moarte, Măria Ta, răspunseră boierii într-un singur glas.

— În ce fel, domniile voastre, căci ştreangul ori satârul călăului le-ar curma viaţa uşor şi nici învăţătură pentru alţii nu s-ar afla, pentru că asemenea osândiri au mai fost şi s-au trecut în uitare, de aceea s-au mai ridicat şi alţii în rele şi spurcate înfăptuiri.

— Trage-i în ţeapă, Măria Ta, precum Vlad Voievod, Domnul Ţării Româneşti, care a izbutit să stârpească toţi răufăcătorii din Ţară, iar cei care au scăpat, câte unul pe ici colea, au trăit cu moartea-n suflet şi cu frica-n oase, până la sfârșitul cel de obşte.

— V-am ascultat cu luare-aminte, cinstiţi boieri şi am desluşit în hotărârile domniilor voastre că n-aţi îngădui, nici în ruptul capului, asemenea înfăptuiri despre care n-aţi avut ştiinţă până în ziua de astăzi. Ca să fie spre

veşnică aducere-aminte şi pentru a nu se mai înfăptui asemenea grozăvii pe pământul Ţării Moldovei, Domnia Mea a hotărât ca egumenul Gheorghe să fie legat de un copac uscat şi sub tălpile sale se va prinde focul, care-l va arde de viu, încet şi pe-ndelete, ca să aibă vreme fostul vlădică să-şi amintească de toate înfăptuirile cele rele şi spurcate. Urletele sale de durere se vor înălţa către cer ca o rugăciune pentru iertarea groaznicelor sale păcate, curăţind totodată pământul nostru de blestemăţia înfăptuirilor sale. Moldodeţ, fostul stareţ de la Slatina, împreună cu popa Cozma, îşi vor săpa singuri gropile în care vor fi astrucaţi de vii în ele, odată cu spurcatele lor apucături. Osânda celor trei se va împlini de astăzi în trei zile, în văzul mulţimilor adunate şi mai cu seamă a oamenilor care au avut de îndurat din cauza acestor netrebnici, în văzul boierilor şi dregătorilor domneşti, spre a fi pildă şi învăţătură tuturor.

— Cumplită osândire, Măria Ta!

— Cumplite li-s faptele, boieri dumneavoastră şi nu se cuvine a-şi primi răsplata faptelor cu altă măsură.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta, răspunseră boierii cutremuraţi de groznicia cumplitei osânde la care trebuiau să fie de faţă cu toţii.

— Marele armaş împreună cu marele spătar vor răspunde cu capul domniilor lor pentru înfăptuirea întocmai a poruncii, de la care nu se vor abate cu nici un chip.

— Precum ţi-e porunca, Doamne, aşa se vor înfăptui şi cele poruncite, răspunseră cei doi înalţi dregători.

— Osândirea vinovaţilor să se facă pe locul înfăptuirilor lor, a fostului egumen Gheorghe, pe locul din faţa Mănăstirii Neamţului, în văzul mulţimii, a obştii mănăstireşti şi a celorlalţi doi în faţa Mănăstirii Slatina, dar în afara zidurilor care înconjoară mănăstirile. Cenuşa rămasă de la arderea egumenului Gheorghe să fie risipită în bătaia vântului, iar la căpătâiul celor doi de la Slatina nu le sunt îngăduite crucile şi nici îngrijirea mormintelor.

— Aşa se va face, Măria Ta.

Osândirea groaznică a celor trei nemernici a cutremurat şi a înspăimântat boierimea cea mare şi pe toţi acei care erau nărăviţi la rele obiceiuri, care i-au zis Voievodului Ţării Moldovei, „Ion Vodă cel Cumplit” iar mulţimea de rând, cei sloboziţi de Voievod din nevoi şi de sub apăsarea boierilor, i-au zis, „Ion Vodă cel Viteaz, cel Bun şi Drept”.

Toate averile celor două mănăstiri au fost trecute în folosul Domniei Ţării Moldovei. Aceeaşi soartă au avut şi averile altor mănăstiri ai căror egumeni uitaseră că datorează ascultare şi supunere Voievodului Ţării Moldovei şi că averile acestora erau ale Moldovei şi nu ale unor stăpânitori de obştii, care uneori se ridicau potrivnici Voievodului.

Osândirea celor vinovaţi cu măsura faptelor săvârşite la care se nărăviseră mai ostoi o vreme pornirile marilor boieri, care se făcură nevăzuţi şi nebănuiţi pe la moşiile cele mai depărtate aflate prin locuri pustii şi neumblate de slujbaşii domneşti. O bună bucată de vreme, boierimea cea mare şi cea mai nărăvită în neascultare a stat liniştită şi neştiută de nimeni, căci dacă nu s-ar fi gâlcevit şi împotrivit Voievodului şi nu s-ar fi ridicat cu primejdie asupra capului Măriei Sale, multă linişte şi pace s-ar fi aflat în Ţara Moldovei. Dar cum nu le stăteau pe plac înnoirile pe care Ion Voievod le voia statornicite în Tară, chiar cu frica în oase şi moartea în suflet, temându-se pentru pierderea capului, boierii hainiţi cloceau cumpăniri ucigaşe asupra Măriei Sale, cugetând a sui în Scaunul Ţării pe Petru Şchiopul, fratele Voievodului Ţării Româneşti, Alexandru al II-lea, care ar fi îngăduit să domnească în Ţara Moldovei după voinţa marilor boieri.

Mai înainte de toate, marii boieri au început a bătători calea către Istambul cu jalbe şi plângeri la Sultan, pe care îl rugau să-i scape de Ion Voievod, zicând că Domnul s-a arătat cumplit în toate înfăptuirile sale asupra marii boierimi, care se bejenea peste fruntarii şi lăsa Ţara pe seama celor de rând. Mai ziceau boierii Moldovei că Ion Voievod caută sprijin la megieşii săi pentru a se ridica potrivnic Împărăţiei Otomane, de sub a cărei oblăduire

voia să scoată Ţara Moldovei. În jeluirea lor mincinoasă către Sultan, marii boieri se tânguiau după privilegiile pierdute, de care Măria Sa i-a despuiat şi i-a pus în rând cu cei mulţi, silindu-i la plata haraciului şi la multe alte îndatoriri pentru Ţară, cu toate că la începutul Domniei Sale s-a arătat a fi un Domn pre voia boierilor. Pentru aceasta şi pentru multe alte rele, marii boieri ai Ţării Moldovei se plecau la picioarele Sultanului de la care aşteptau să le vină milostivirea. Mai spuneau marii boieri în plângerea lor către Luminatul Sultan că Petru Şchiopul s-ar lega cu jurământ în faţa împăratului să plătească haraciul mărit, arătându-se supus în toate cele, fiind cu mare ascultare şi faţă de boierii Ţării, din voinţa cărora nu ar ieși niciodată. Pentru împlinirea acestora, grăiau marii boieri către Sultan, oştirile otomane ar trebui să împresoare Ţara Moldovei din toate părţile, căci Ion Vodă, fiind lipsit de steagurile boiereşti, nu ar mai avea cum să stea potrivnic, iar boierii îl vor da prins în mâinile Sultanului.

— Ce-i, logofete Golăi, de tulburi liniştea Voievodului Ţării, în cumpăna nopţii?!

— Vestirile cele rele, Măria Ta, ele nu-mi îngăduie răgaz, de aceea te tulbur, Doamne.

— Cât de rele pot să fie aceste veşti, cinstite logofete?

— Intr-atât încât să-ţi alunge liniştea şi odihna pentru multă vreme, Măria Ta.

— Sloboade-le, logofete Golăi, căci altă scăpare nu se află pentru Domnia Mea.

— Răzbit-au boierii la Înalta Poartă, cu plângeri la Măritul Sultan, pe care l-au rugat să se milostivească de ei şi să-i scape de Măria Ta, Doamne.

— Cu ce plângeri au purces la împărat, logofete Golăi?

— Te învinuiesc de toate relele, Măria Ta, zicând că i-ai despuiat de averi şi i-ai adus în rând cu mulţimea, că nu iei în seamă voinţele lor, c-ai ridicat în ranguri şi dregătorii pe boierii cei mici şi chiar pe răzeşi, iar pe cei mari i-ai trimis pe la moşii, că i-ai pus la plata dărilor ca pe cei de jos, nesocotind privilegiile pe care le aveau din vechime. Mai

spun că te-ai înrăit în toate cele şi-ai înfăptuit păcate neîngăduite pe lume dând focului de vii pe cei vinovaţi, înspăimântând poporul Ţării, care tremură de frică.

— În toate acestea nu-i nimic măsluit, logofete Golăi. Boierii i-au adus spre ştiinţă Sultanului adevărul înfăptuirilor statornicite de Domnia Mea în Ţara Moldovei. Că împlinirea acestor înfăptuiri a căzut greu peste rânza marii boierimi de nu le mai îngăduie râşnirea după voirea lor cea bună, e pedepsirea Cerului căzută pe capul cinstiţilor boieri pentru toate relele făcute Ţării Moldovei.

— Boierii au cerut Sultanului să mărească tributul încât Măria Ta să nu-l poţi plăti, motiv pentru care ostile împărăţiei să împresoare Moldova, să te scoată din Scaunul Ţării şi să te înlocuiască cu Petru Şchiopu, fratele Voievodului Alexandru, Domnul Ţării Româneşti, care stă gata sub jurământ să plătească tributul cerut de Sultan şi să domnească pre voia boierilor.

— Doamne, cum poţi îngădui asemenea netrebnici pe faţa pământului? Cu ce ţi-a greşit poporul Moldovei şi Ţara aceasta, de îngădui voinţa unor asemenea fiare?

— Dumnezeu pune la încercare puterea credinţei noastre, Măria Ta.

— Dar cu ce-au greşit cei de rând, cinstite logofete, ca să tot îndure nesaţul poftirilor boiereşti?!

— Aşa s-au trezit pe lume, Măria Ta.

— Şi-atunci nu stă în datul nostru ca să-i izbăvim de cele rele, cinstite logofete?!

— Stă, Măria Ta, însă pentru această înfăptuire trebuie să iei de la cei mari şi avuţi ca să-i scuteşti pe cei nevoiaşi, ori tocmai aceasta nu voiesc marii boieri. De aceea s-au ridicat potrivnici Măriei Tale, aşa cum s-au ridicat şi-mpotriva altor voievozi, căci se tem pentru agoniseala lor, cu toate că n-au trudit pentru ea, ci au adunat-o din sudoarea celor mulţi, pe care i-au tot împovărat după bunul lor plac şi după nesaţul cel fără de capăt. De la Măritul Ştefan Voievod cel Sfânt încoace, mai toţi voievozii au intrat cu sabia în marea boierime, unii mai cu sârg, alţii mai cu îngăduinţă, dar tot nu le-a pierit sământa.

— Ca să-i dăm pierzaniei pe toţi, mărite logofete, ar fi de trebuinţă să ducem război în Ţara Moldovei de la un cap la altul şi asta pentru multă vreme. Ori asta nu se poate îngădui, pentru că am arunca Moldova în neputinţă. Boierii se bizuie pe steagurile boiereşti, oşteni ridicaţi din satele aflate pe moşiile lor, care-s destul de numeroşi, cu care s-ar putea împotrivi Domniei mulţi ani la rând, lăsând pradă Ţara Moldovei la-ndemâna neprietenilor noştri. Iată, cinstite logofete, de ce nu putem ridica Oştirea Moldovei împotriva duşmanilor lăuntrici, pe care trebuie să-i înfrângem cu alte puteri. A mă gâlcevi cu toţi boierii, ridicându-le potrivnică oştirea, ar însemna să văduvesc Ţara Moldovei de veghea şi braţul care o apără, lăsând la voia întâmplărilor poftirile lacome ce ne pândesc de dincolo de fruntarii. Însă nici poftirilor boiereşti nu le putem îngădui nesaţul, căci iarăşi ar aduce prăpădul peste Ţara Moldovei. De aceea va trebui să stau cumpănă dreaptă şi neclintită între nesaţul şi poftirea acestor duşmani cu apucături de fiară.

— Dreaptă ţi-e cumpănirea, Mărite Doamne.

— Care-a fost răspunsul Sultanului la plângerea marilor noştri boieri, logofete Golăi?

— Sultanul nu s-a aplecat asupra plângerilor marilor boieri, pentru că a început a-i cunoaşte şi-i ştie cât de nesăţioşi se află în toate, Măria Ta, însă i-au sclipit ochii la aur şi la gândul măririi haraciului, pe care, cel care ar urca în locul Măriei Tale, s-a legat cu jurământ că-l va plăti înaltei Porţi Otomane.

— Nu se poate, cinstite logofete, ca Dumnezeu să îngăduie la nesfârşit poftirile spurcate ale marilor boieri, care tot pe grumazul celor de jos apasă şi-odată tot se vor trezi aceste mulţimi şi se vor ridica asupra năpăstuitorilor. Abia atunci va coborî Mânia Cerului asupra marii boierimi, care va plăti pentru toate vremurile de năpăstuire aduse asupra celor necăjiţi.

— Necuprinse-s căile Domnului, Măria Ta şi neştiute de pământeni.

— Ce-a hotărât Sultanul, logofete Golăi?

— Hotărârea Sultanului va fi adusă spre ştiinţă Măriei Tale prin solie împărătească. Până atunci boierii, stau cu sufletul la gură. Luminatul Sultan stă în cumpănă, căci nu voieşte să strice liniştea Ţării Moldovei, care ar aduce nelinişte şi la hotarele împărăţiei, iar sfaturile cele bune, cu care prietenii Măriei Tale de la Istambul îl înconjoară pe împărat, îl ţin în cumpănă, îngăduind răgaz în luarea vreunei hotărâri.

— Mai avem vreme să cumpănim asupra potrivnicilor noştri lăuntrici, logofete Golăi, însă nu vom îngădui prea mult. Vom da pas către ei şi-i vom întreba de sănătate şi de cele poftiri nesăţioase. Iar dacă nu ne vom afla pe-nţelesul lor cu sfatul şi cu vorba cea bună, atunci îi va sfătui călăul, care nu ştie decât una şi bună, să despartă căpăţâna cea înrăită în apucături de trupul cel neputincios a-i sta potrivnic. Va trebui să izbândim cândva a curăţa pământul Ţării atât de frământat de griji şi nevoinţe, de toate apucăturile cele rele ale boierilor nărăviţi.

— Îngăduinţa Măriei Tale, Doamne.

— Şi dacă tot vom purcede la schimbări în Ţara Moldovei, vom începe chiar cu Sfatul Ţării, pentru care domnia ta vei întocmi hrisoavele de trebuinţă.

— După cum ţi-e voia, Măria Ta.

— Voiesc a ridica în dregătoria de mare hatman pe boierul Eremia Cernăuţeanu, înlocuindu-l pe boierul Gârlea care rămâne în Sfat fără dregătorie.

— Precum porunca, Măria Ta.

— Boierul Lupu Huru, socrul Domniei Mele, urcă în dregătoria de cel dintâi pârcălab al Cetăţii Hotinului, în locul boierului Cozma Murgu. Pârcălabul Toader de la Cetatea Romanului va merge la Cetatea Neamţului, unde va fi cel dintâi pârcălab. Postelnicia cea mare o primeşte boierul Petru Mălai, iar boierul Cozma Murgu, fost pârcălab la Hotin, va rămâne în Sfatul Ţării, fără dregătorie.

— Boieri tineri, Măria Ta, din rândul celor mici, curaţi la suflat şi cu credinţă Moldovei.

— Tineri, cinstite logofete şi neînvăţaţi cu apucături rele

precum marii boieri.

— Deie Domnul să rămână tot aşa, Măria Ta, cinstiţi, drepţi şi cu mare credinţă pentru Ţara Moldovei, feriţi de apucăturile cele urâte şi rele, care-i vor preschimba şi pe ei în fiare sălbatice.

— Te-ndoieşti de cinstea şi credinţa lor, logofete Golăi?

— La cea dintâi uitătură par a fi oameni de nădejde, cinstiţi şi drepţi în fapte, Măria Ta, însă nu într-atât încât să-mi îngăduie a mă linişti în privinţa lor.

— Ai bănuieli întemeiate, pe care Domnia Mea încă nu le cunoaşte, logofete Golăi?

— Asupra unora dintre dânşii, Măria Ta.

— Să le afle şi Domnia Mea, cinstite logofete.

— Măria Ta, ai trecut în mâinile boierului Eremia hătmănia cea mare a Ţării, dându-i pe mână, nu numai Oştirea Moldovei şi Cetatea de Scaun a Ţării, ci şi viaţa Măriei Tale. Chiar atât de mult te-ncrezi în acest boier, Măria Ta?!

— Mi-e prietenul cel mai bun şi omul cel mai apropiat încă din copilăria mea, logofete Golăi.

— N-am desluşit încă bine, Măria Ta, dacă prietenia care te leagă de acest boier îi dă acea îndrăzneală, uneori nechibzuită, ori alte gânduri îl poartă pe aceste cărări.

— Ce vrei să zici, logofete Golăi?!

— Prea multă crezare în boierul Eremia, de nici un folos nu este, Măria Ta, nici Voievodului Ţării şi nici Domniei Moldovei. Nu-i om rău, este harnic şi răzbătător în toate, însă-i stăpânit de-o fire nestatornică, aplecată mai cu seamă spre cele de trebuinţă domniei sale, decât către virtuţile cele mari şi înalte.

— Sumeţiri tinereşti, cinstite logofete, nimic mai mult. Aşa s-a arătat a fi încă din copilărie, când nimic nu-l răscolea mai mult decât izbândirea Domniei Mele în jocurile noastre de copii. Înfrângerea îl cătrănea şi-l înrăia pentru o vreme, însă se îmbățoșa şi răzbătea în altele.

— Tocmai ceea ce-am grăit către Măria Ta, Doamne. Năbădăile copilăriei nu l-au părăsit, ci s-au adâncit şi mai mult în făptura sa. Omul acesta se va afla călăuzi de

înfăptuirea ambiţiilor sale, spre nefolosul Ţării Moldovei. Şi iată cum, aburcându-l în una dintre cele mai de seamă dregătorii ale Domniei Moldovei, Măria Ta îi înlesneşti calea. Să dea Bunul Dumnezeu să mă-nşel asupra părerilor domniei mele şi adevărul să se aleagă de partea Măriei Tale, însă îndoielile mele lăuntrice nu-mi vor îngădui să-mi desprind privirile de pe domnia sa şi mai cu seamă de la înfăptuirile domniei sale, pe care le voi aduce spre ştiinţă Măriei Tale la vremea potrivită.

— După cum ţi-e voia, cinstite logofete.

— Mă bucur de-nţelegerea Măriei Tale, Doamne.

— Desluşeşte-mi pe-ndelete, cinstite logofete, ce-i cu acest Petru din Muntenia şi de ce tânjeşte după Scaunul Ţării Moldovei?!

— Măria Ta, Petru este fratele Voievodului Ţării Româneşti, cel de-al doilea fecior al Doamnei Chiajna, fiica Voievodului Petru Rareş şi al Voievodului Mircea Ciobanul, strănepot al Măritului Ştefan Voievod cel Sfânt. Neavând cum domni în Ţara Românească, căci pe Tronul acesteia se află fratele său mai mare, Alexandru al II-lea, asupra căruia nu poartă gânduri de răsturnare din Scaun, râvneşte la Scaunul Ţării Moldovei, ca urmaş al Marilor Voievozi Muşatini, precum te afli şi Măria Ta.

— Ar fi cel dintâi Basarab pe Tronul Ţării Moldovei, cinstite logofete, dacă Dumnezeu ar îngădui aceasta, căci după câte am aflat, voinţa Sultanului ar cam avea-o.

— Cam aşa ceva, Măria Ta. Însă până la această vreme Sultanul nu s-a învoit asupra poftirii prinţului Petru, cu toate că i-au scânteiat ochii la galbenii făgăduiţi şi la cei adunaţi din îndoirea haraciului, pentru care Petru s-a legat cu jurământ că-l va plăti către Înalta Poartă. Pe lângă toate acestea, Petru este împins către Scaunul Ţării Moldovei şi de Mehmed Sokoli, Marele Vizir, unchiul turcit al Doamnei Chiajna, care are mare trecere la Sultan, fiind cel dintâi, dar şi cel mai apropiat sfetnic şi sfătuitor al împăratului. De aceea mă tem că asupra Măriei Tale grea cumpănă stă să se prăvălească.

— Îi vom sta potrivnici, mărite logofete şi nu ne vom

pleca în faţa voinţei Sultanului, dar nici nu voi îngădui statornicia Domniei Mele în Scaunul Moldovei cu preţul neatârnării Ţării şi cu împovărarea celor de rând. Mă voi ridica împotriva poftirilor otomane şi le voi ostoi cu sabia, iar pe Petru al Chiajnei îl voi face să-şi înghită, nedumicată, toată poftirea de Domnie în Ţara Moldovei.

— Să te-ajute Bunul Dumnezeu, Măria Ta!

— Pentru aceasta va trebui să ţinem oştirea gata la poruncă, iar domnia ta, logofete Golăi, prin iscoadele pe care le ai sub ascultare să veghezi necontenit asupra celor clătinători în credinţa lor către Moldova, care se frâng ca trestia în bătaia vântului, atunci când furtuna se dezlănţuie asupra domniilor lor.

— În grijă-mi vor sta toate cele, Măria Ta.

— Aşa să faci, logofete Golăi.

— Precum am grăit, Măria Ta.

— Să fim vestiţi din vreme de intrarea soliei păgâne pe pământul Moldovei, ca să avem vreme să adunăm Sfatul Ţării şi a tocmi cele de trebuinţă.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

***

Marele logofăt Ion Golăi trebăluia la Cancelaria Domnească, orânduind treburile Ţării după ştiinţa domniei sale, împărţind porunci celor pe care-i avea sub ascultare, pe care-i slobozea apoi către cele patru zări, pentru împlinirea acestora. La cel de-al doilea logofăt al Ţării Moldovei, năvala era în toi. Olăcari neobosiţi descălecau la domnia sa cu vesti din toate colturile Ţării, alţii se aruncau în şeile cailor şi se făceau nevăzuţi către locuri numai de ei ştiute, pe când alţii, abia descălecaţi în Cetate, cereau înfăţişare grabnică la marele logofăt Golăi.

— Mai îngăduie oleacă de vreme, căpitane Gorun.

— Nu-i vreme de tăgadă, logofete Toader.

— Chiar aşa de tare arde, căpitane Gorun?!

— Mai tare de-atât nici că se poate, domnia ta!

— Olecuţă de îngăduinţă, căpitane Gorun şi vei intra la

marele logofăt, până ce va izbuti să rânduiască cele poruncite de Măria Sa.

— Nu-i îngăduinţă de adăstare, logofete Toader, căci primejdia stă gata să cadă asupra hotarelor noastre, de aceea mi-e grabnică înfăţişarea la marele logofăt.

— Voi purcede către marele logofăt să-i cer îngăduinţă pentru domnia ta, căpitane Gorun, grăi cel de-al doilea logofăt, ridicându-se şi îndreptându-se către uşa marelui logofăt Golăi.

— Ce-i, logofete Toader?! De ce-mi tulburi liniştea?!

— Căpitanul Gorun a dat năvală şi cere grabnică înfăţişare la domnia ta.

— Slobozeşte-l încoace, logofete al doilea!

— Numaidecât, domnia ta, răspunse logofătul Toader.

— Mi-s slobod la intrare, logofete Toader? întrebă nerăbdător căpitanul Gorun.

— Slobod, domnia ta.

Căpitanul Gorun numai cât nu dădu buzna la marele logofăt, aşa se năpusti către uşa acestuia.

— Ce vijelie te mână, căpitane Gorun, de zoreşti într-atât de mult?!

— Solia turcului, domnia ta, care a intrat pe pământul Ţării şi grăbeşte către Cetatea de Scaun.

— Desluşit-ai cine poartă solia, căpitane Gorun?

— Un ceauş împărătesc, domnia ta.

— Nu-i a bună, cinstite căpitane.

— Nicicum, domnia ta.

— Însoţit-îi ceauşul?

— De două sute de ieniceri, domnia ta.

— Cât de departe-i solia păgânului?

— Cale de cinci zile, mărite logofete.

— Aşteaptă la poruncă, Gorune, până mă voi înturna de la Măria Sa.

— Aşa voi face, mărite logofete, răspunse căpitanul ieşind. Se opri la cel de-al doilea logofăt, căruia îi lăsă vorbă unde putea fi aflat la vreme de nevoie, dacă marele logofăt avea trebuinţă de domnia sa.

— Stai fără grijă, căpitane Gorun, căci la vreme de

nevoie oamenii domniei mele te vor afla acolo unde zici domnia ta.

— Mulţumesc domniei tale, logofete Toader, căci numai aşa îmi pot îngădui oleacă de odihnă, stând gata la poruncă, răspunse căpitanul Gorun ieşind şi îndreptându-se pe cale spre Căpitănia Străjii Domneşti.

În vremea aceasta, marele logofăt Golăi grăbea către Voievodul Ţării. Intră grăbit în Palatul Voievodal şi numai cât nu dădu buzna în Spătăria cea Mică, unde Măria Sa grăia cu marele hatman Eremia.

— Bat turcii la poarta Cetăţii de Scaun, de zoreşti într-atât, mărite logofete?!

— Nu chiar la poarta Cetăţii, Măria Ta, dar peste patru, cinci zile se vor afla aici.

— Cum aşa, mărite logofete?!

— Un ceauş împărătesc, Măria Ta, însoţit de două sute de ieniceri sub arme, au intrat pe pământul Ţării şi grăbesc spre Cetatea noastră de Scaun.

— Ceauş împărătesc, zici?!

— Întocmai, Măria Ta.

— Nu-i a bună, mărite logofete.

— Nu, Mărite Doamne.

— Ceauşii sunt vestitori de rele şi mari ameninţări.

— Aşa-i, Mărite Doamne.

— Poruncesc adunarea Sfatului Ţării, logofete Golăi.

— Pe când, Măria Ta?

— De azi în cinci zile, logofete Golăi.

— Aşa voi face, Mărite Doamne.

— Cei chemaţi să fie de faţă la sosirea ceauşului împărătesc şi nimănui nu i se îngăduie a nu se afla de faţă. Voiesc să afle cu toţii, chiar din gura trimisului împărătesc cu ce ne milostivește Măritul Padișah.

— Precum porunca, Măria Ta.

— Vornicii cei mari ai Ţării să se înfăţişeze la porunca Domniei Mele mai înainte de venirea ceauşului.

— Precum ţi-e voia, Măria Ta, răspunse marele logofăt ieşind să împlinească cele poruncite de Voievod.

Cu mare îngândurare ieşise marele logofăt din Palatul

Voievodal. Se îndreptă grăbit către Logofeţia Moldovei şi porunci căpitanilor să slobozească olăcarii cu porunca Măriei Sale către cei chemaţi la Sfat.

Marele logofăt prinsese un fel de silă faţă de marele hatman Eremia, pentru că nu-i stătea pe plac purtarea hatmanului şi nu putea îngădui făţărnicia acestuia faţă de Măria Sa şi nici cum se gudura pe lângă Voievodul Ţării, care-l îngăduia în toate cele. La toate acestea se mai adăugau şi altele, pe care marele logofăt le desluşea cu fiecare zi care trecea, însă nu le făcuse cunoscute Măriei Sale, cumpănind că mai are nevoie de multe dovediri. Acestea însă începuseră să vină unele după altele, ca şi cum marele hatman nu s-ar mai fi temut de nimic şi s-ar fi aflat singur stăpânitor în Ţara Moldovei. Hatmanul Eremia era un om alunecos şi nesătul în toate, pofta de a cuprinde cât mai multe avuţii îi era neostoită şi nu se dădea în lături de la nimic, atunci când era vorba de mărirea averilor sale.

Măria Sa Ion Voievod îl credea cinstit şi drept, aşa cum îl ştia încă din copilărie, unde îi fusese prieten de joacă şi chiar de năzdrăvănii, când împreună cu fraţii Nicoară şi Bogdan îl luau alături de ei şi pe Eremia, care era nelipsit de la joaca lor. Dar vremea care a trecut l-a schimbat pe Eremia care, pentru împlinirea năzuinţelor sale, se afla gata să-l vândă chiar şi pe Măria Sa, Ion Voievod. Marele logofăt adusese vorba despre Eremia în faţa Măriei Sale, cu ceva vreme în urmă, însă Voievodul a îngăduit înţelegere nevenindu-i să creadă cele grăite de marele logofăt. Aşa a trecut vremea şi în amintirea celor petrecute în copilărie, Măria Sa îl urcă pe Eremia în dregătoria de mare hatman al Ţării Moldovei, dându-i pe mână grija Cetăţii de Scaun şi străjuirea Voievodului Ţării, fiind după Măria Sa, cel deal doilea cap al oştirii. Şi nici acum când norii cei negri şi prevestitori de furtună stăteau adunaţi pe cerul Moldovei vestind mari primejdii, marele hatman nu se lepădase de apucăturile cele rele. Toate acestea umplură paharul îngăduinţei marelui logofăt care se zbuciuma în căutările domniei sale, ostenind a desluşi calea pe care ar putea purcede ca să dea de ştire Măriei

Sale despre apucăturile marelui hatman Eremia Cernăuţeanu.

Intrând în Logofeţia cea Mare, marele logofăt porunci celui de-al doilea logofăt să slobozească olăcarii către boierii din Sfatul Ţării pe care să-i înştiinţeze de porunca Voievodului, după care îl chemă la sine pe căpitanul Gorun.

— La porunca domniei tale, mărite logofete, grăi căpitanul Gorun, intrând.

— Stai colea, căpitane şi ia aminte la ceea ce am a-ţi zice, căci vorbă de mare taină am cu domnia ta.

— Precum ţi-e porunca, mărite logofete.

— Căpitane Gorun, voiesc să iei urma marelui hatman pentru a-i desluşi cărările pe care-şi mână oamenii de credinţă, să afli din vreme încotro pornesc aceştia şi cu ce vorbe. Pe urmele acestor oameni pui iscoadele, iar domnia ta te faci umbra marelui hatman, pe care să nu-l scapi din vedere nici când doarme. În afară de domnia ta nimeni altcineva să nu aibă știință de taina aceasta. Tot ceea ce vei afla despre marele hatman nu destăinui decât domniei mele.

— Aşa voi face, mărite logofete.

— Cu mare băgare de seamă în toate, căpitane Gorun şi tăinuire desăvârșită.

— Precum porunca, mărite.

— Slobod la-mplinirea poruncii, căpitane Gorun.

— Să trăieşti, domnia ta, grăi căpitanul, făcând o plecăciune în faţa celui care ţinea în mâinile sale toate treburile Ţării Moldovei.

***

Sala Tronului a Palatului Voievodal era plină ochi de boierii chemaţi la Sfat. De o parte şi de alta a sălii se aflau rânduite jilţurile dregătorilor, începând cu dregătoriile cele mari şi până la cele mai mici, pe care boierii se aşezară după cum le era dregătoria cu care Voievodul Ţării Moldovei îi învrednicise la urcarea sa în Domnia Ţării. Pe

mijlocul sălii, de la intrare şi până la treptele podiumului pe care se găsea Scaunul Ţării se afla locul gol, căci pe aici avea să treacă Voievodul Ţării. Se aflau de faţă marele logofăt, Ion Golăi, cel care ţinea locul Voievodului, în lipsa acestuia, boierul Dumbravă, mare vornic al Ţării de Jos a Moldovei, boierul Păcurar, marele vornic al Ţării de Sus, pârcălabul Hotinului, Lupu Huru, socrul Măriei Sale, Toader, pârcălabul de la Neamţ, Caraghiuzel, pârcălabul de la Cetatea cea Nouă, de la Roman, marele hatman Eremia, pârcălabul de la Orhei, Danciu, marele postelnic Petru Mălai, marele spătar Grigorie, marele vistiernic Iane, Bucium, marele paharnic, Bilăi, marele stolnic, Nicoară, marele comis, fratele Măriei Sale şi boierul Cozma Murgu şi alţi boieri mari, fără dregătorie în Sfat. Pe umerii acestor boieri apăsau toate nevoințele Ţării Moldovei, fiind cei dintâi sfetnici ai Domniei şi cei dintâi chemaţi la vreme de cumpănă. Mulţi dintre ei aveau mare credinţă în Voievodul Ţării şi şi-ar fi pus viaţa pentru Măria Sa, alţii însă aveau căutări piezişe în priviri şi îndoieli adâncite în făptura lor, năzuind către alte zări de unde le-ar fi putut veni măriri şi bogăţii multe, dându-şi sufletul pe mâna necuratului. Sufletele acestor boieri nu erau atinse de poverile sub care se zvârcolea Moldova, cumpănirile lor băteau pe la alte porţi, de la care aşteptau împlinirea poftelor nesăţioase, dând cinstirea în care îi ţinea Măria Sa, pe ruşine şi neomenie. Cu cât Domniile se schimbau mai des, cu atât creşteau averile lor şi ei suiau în ranguri, căci hainindu-se la suflet, nu se mai aplecau asupra durerilor celor mulţi, care gemeau şi asudau sub poveri de tot felul. Şi pe cât creşteau aceste averi încăpute pe mâinile hainilor, vânzători de Tară şi Domn, cu atât sărăcea Ţara şi se adâncea în neputinţă. De aceea marii voievozi voiau să ridice Moldova din nenorocirile în care o afundaseră marii boieri, potrivnici acestor voievozi cu dragoste pentru Ţară şi pentru poporul ei. Aşa se nevoia şi Măria Sa, Ion Voievod, ridicându-se potrivnic marilor boieri, care nu voiau să vadă că Ţara Moldovei se afla pe marginea prăpastiei, că turcul o pândea de la hotare gata

să năvălească asupra ei, pe când poporul de rând se afunda în neputinţa trudei sale.

Trâmbiţaşii dădură glas de vestire că Măria Sa intra în Palatul Voievodal, după care marele aprod Ignat, bătând cu toiagul său în pragul uşilor deschise, strigă puternic:

— Măria Sa, Ion Voievod, Domnul Ţării Moldovei!

La intrarea Voievodului, boierii se ridicară, unii mai zoriţi, alţii mai anevoie, după cum atârna în desaga sufletelor lor povara păcatelor înfăptuite.

Înalt şi falnic, Măria Sa trecea parcă pe deasupra boierilor încovoiaţi de spinări în plecăciunea lor către Voievodul Ţării. Măria Sa urcă treptele Tronului şi de la înălţimea acestuia grăi către boieri:

— Bine-aţi venit, boieri dumneavoastră!

— Bine te-am găsit sănătos, Măria Ta, răspunseră boierii într-un singur glas.

— Aşezaţi-vă, cinstiţi boieri şi nu vă osteniţi prea mult, căci după ce-l vom primi şi-l vom asculta pe ceauşul împărătesc, veţi trudi din greu pentru a potoli nesaţul Împărăţiei Otomane, aiasta numai dacă nu vă veţi încumeta să-mi staţi aproape, cu sabia în mână, ca să ostoim şi-ntr-altfel poftirile Măritului Sultan.

— Potrivnici Împărăţiei Otomane, Măria Ta?! întrebară boierii, mirându-se.

— Nu numai împărăţiei, boieri dumneavoastră, ci tuturor acelora care cred că Ţara Moldovei le este ocină rânduită şi-o pot despuia după poftă şi cumpănire, cugetând a le fi robi şi slujitori supuşi.

O tăcere adâncă se aşternu peste boierii din Sfat, de se părea că au muţit cu toţii. Bărbile înţepeniră şi ele, atârnând ca nişte fuioare către pământ, zburlite şi înfiorate de parcă poveri nevăzute şi nebănuite s-ar fi desprins din tavanul încăperii şi s-ar fi rostogolit peste capetele boierilor.

— V-aţi pierdut graiul, cinstiţi boieri ori nu bănuiaţi că Voievodul vostru se află hotărât a tăia poftirea tuturor celor care jinduiesc la agoniseala altora, fără a fi îndrituiţi?!

— Îţi vom sta alături în toate, Măria Ta, grăi ridicându-se, boierul Dumbravă, marele vornic al Ţării de Jos a Moldovei. Ne-am trezit oşteni, iar oşteanului dârz şi cinstit îi şade bine cu sabia în mână şi nu cu ea la cingătoare. Menirea noastră este aceea de a apăra Ţara Moldovei de toţi neprietenii ei şi dacă Pronia Cerească va hotărî să-l înfruntăm pe turc, o vom face cu toată tăria braţului nostru, căci nu-i chip de scăpare.

— Cinstire domniei tale, boier Dumbravă şi dacă toţi cei din Sfat îţi împărtăşesc cugetarea, atunci Moldova nu se mai teme de nimic.

— Datoria de oştean al Ţării, Măria Ta, care nu ne îngăduie a cugeta într-alt fel.

— Ce ziceţi, boieri dumneavoastră, împărtăşiţi vorbele marelui nostru vornic, au vă îndoiţi de ele?

— Într-acelaşi cuget cu domnia sa, Mărite Doamne, dădură răspuns câţiva boieri.

— Cam puţini vă-ncumetaţi a-i sta alături marelui nostru vornic Dumbravă, boieri dumneavoastră, au pe domniile voastre nu vă doare neputinţa în care aţi aruncat Moldova de nu se mai poate ridica la lumină?

— Ba ne doare, Măria Ta, răspunse marele hatman.

— Atunci s-o scoatem din neputinţă, hatmane Eremia şi s-o ridicăm acolo sus unde a suit-o Măritul Ştefan Voievod cel Sfânt, străbunicul Domniei Mele şi cei de rând să nu mai trudească pentru străini, ci pentru binele şi neatârnarea Moldovei noastre.

— Lesne de zis, Măria Ta şi anevoie de înfăptuit.

— Nu-i anevoie, hatmane Eremia, dacă-n faptă şi-n cuget suntem tot una.

— Cum să ne ridicăm împotriva împărăţiei, Măria Ta, când nu avem cu ce?!

— Cum n-avem cu ce, hatmane Eremia?! Avem oştire şi mai presus de toate avem credinţa că ne apărăm Ţara şi trudirea celor mulţi din popor.

— Să nu îndrăznim a ne ridica împotriva împărăţiei, Măria Ta, că ne va stropşi ca pe nişte neputincioşi.

— Aha, îndrăzneală n-ai, mărite hatmane! Dar dacă ţi s-

ar lua moşiile, satele, toate avuţiile pe care le ai şi pe domnia ta te-ar face rob şi te-ar pune cineva să trudeşti în rând cu cei de jos, atunci te-ai încumeta, Eremio?

— N-aş avea încotro, Măria Ta.

— Şi-acum ai încotro, hatmane Eremia?

— Nu-i acelaşi lucru, Măria Ta.

— Păi sigur că nu-i acelaşi, mărite hatmane, căci chiar dacă Moldova s-ar afla îngenuncheată de duşmani, tot cei de rând vor trudi şi vor fi robi, pentru că domniei tale nu i se va lua nimic ori aproape nimic.

— Măria Ta…!

— Dacă nu ne-am şti încă din copilăria noastră, hatmane Eremia, as zice că eşti hain şi vânzător de Tară şi Domnie, însă voiesc a crede că-i numai o părere tot ceea ce-ai grăit şi că de fapt domnia ta vei sta în fruntea oştenilor noştri dacă nevoia ne va-mpinge să-i înfruntăm pe păgâni.

— Precum zici Măria Ta, Doamne, răspunse hatmanul.

— Aşa să fie, Eremio şi nu într-altfel.

— Precum ţi-e voia, Măria Ta, mârâi marele hatman printre dinţi.

— Mă rog de iertare, Măria Ta, grăi căpitanul Ilarie intrând şi punând un genunchi în faţa Voievodului.

— Ce-i, căpitane Ilarie?!

— Ceauşul împărătesc a ajuns la porţile cetăţii şi cere să fie primit.

— Spătare Grigorie, grijeşte domnia ta de primirea ceauşului şi-ţi voi trimite poruncă să ni-l aduci spre înfăţişare. Până la vremea sorocită să fie primit după datină şi după obiceiul pământului nostru.

— Porunca Măriei Tale, răspunse marele spătar ieşind să împlinească porunca, urmat de căpitanul Ilarie.

— După cum aţi aflat şi domniile voastre, ceauşul nu-i purtătorul soliei Sultanului, ci purtătorul poruncilor acestuia, care nu îngăduie neîmplinire. De aceea vă poruncesc să deschideţi bine urechile şi să fiţi cu luare aminte la cele pe care le va grăi ceauşul, ca să nu îngăduim pierderea vremii în ceea ce va trebui să hotărâm.

— Să-l ascultăm mai înainte pe trimisul împăratului,

Măria Ta şi să nu dăm zor spre hotărâri înainte de vreme.

— Am trăit printre păgâni multă vreme, cinstite postelnice Petru şi le cunosc obiceiurile, de aceea grăiesc domniilor voastre să vă aşteptaţi la ce-i mai rău şi nu la vreo milostivire de la Sultan, care ne caută tot felul de pricini, pentru a-l sui în Scaunul Ţării Moldovei pe feciorul Chiajnei, Doamna Ţării Româneşti.

— Este nepotul Măritului Petru Rareş Voievod, Măria Ta şi-ar putea sui în Scaunul Moldovei la o adică.

— Da, boieri dumneavoastră, adevăr grăiţi, însă dreptul său la Domnie se află la Scaunul Ţării Româneşti, ca fecior al Voievodului Mircea Ciobanul, ginerele Măritului Petru Rareş Voievod şi nu la Scaunul Ţării Moldovei.

— S-or mai schimba şi vremurile, Măria Ta, răspunse pârcălabul Danciu de la Orhei.

— După cum grăieşti domnia ta, pârcălabe Danciu s-ar părea că ţi-ar fi cu priinţă alt Voievod.

— Ferească Dumnezeu, Măria Ta! Am scăpat o vorbă proastă şi mă rog de iertare.

— O vorbă cugetată, pârcălabe, care te-ar putea îndruma tocmai sub securea călăului.

— Iertare, Măria Ta. Nu-mi stă nici în cuget şi nici în faptă vorba grăită.

— Să fie după cum grăieşti, pârcălabe Danciu.

— Aşa şi este, Mărite Doamne.

— Ce ziceţi, boieri dumneavoastră, pregătiţi vă aflaţi să-l primim pe ceauşul împărătesc, de la care vom afla ceea ce pofteşte Sultanul?

— Pregătiţi, Doamne.

— Atunci să poruncim căpitanului Ilarie să ducă porunca noastră marelui spătar Grigorie, care să-l îndrume pe trimisul împărătesc şi să-l aducă înaintea noastră.

— La poruncă, Măria Ta, răspunse căpitanul ieşind să împlinească porunca.

Boierii începură să şuşotească între ei, arătându-se cu mare fereală faţă de urechile marelui vornic Dumbravă, cel mai credincios dregător al Măriei Sale şi cu mare dragoste pentru Ţara Moldovei.

De la locul său, marele vornic Dumbravă, fără a scoate un cuvânt, îi săgeta cu privirile ochilor săi negri, care ardeau ca două făclii sub sprâncenele-i stufoase, pe boierii care cleveteau între ei.

Eremia, marele hatman, stătea mut şi adâncit în gânduri. În adâncul făpturii sale rumega alte cumpăniri despre care nu aflase nimeni în afară de domnia sa. Nimeni nu-l putea bănui de trădare şi hainie, în afară de vornicul Ţării de Jos, boierul Dumbravă, care-l simţise din vreme. Se ferea de privirile marelui vornic, care parcă-l dezgoleau de straie şi-i pătrundeau până-n cele mai afundate tainiţe ale făpturii. Vornicul Dumbravă desluşise la marele hatman o fire nestatornică, dornică de măriri şi avuţii nemăsurate, în care credinţa pentru Ţara Moldovei şi Voievodul acesteia se topea încet, dar sigur la dogoarea făgăduielilor deşarte pe care i le făcuse, prin oameni tăinuiţi şi pe cărări neştiute, Petru, feciorul Chiajnei, Doamna Ţării Româneşti. Aceasta râvnea, pentru cel de-al doilea fecior al său, Tronul Ţării Moldovei, celălalt fecior al Măritei Doamne, Alexandru, aflându-se pe Tronul Ţării Româneşti. Şi după cum strălucirea aurului îngenunchea până şi voinţele cele mari, luase şi minţile măritului hatman al Moldovei, în care Măria Sa, Ion Voievod, se încredea cel mai mult, punându-şi mari nădejdi în credinţa şi tăria braţului său.

Marele vornic Dumbravă avea unele bănuieli asupra măritului hatman, însă nu îndestulătoare pentru a-l pune de faţă cu ele, de aceea adăsta, chibzuind că odată pornit pe calea hainiei, hatmanul nu se va mai putea opri, dând prilejul unor noi dovezi de necredinţă faţă de Măria Sa. De aceea privirile sfredelitoare ale marelui vornic îl ardeau în ceafă pe marele hatman, care începuse a se teme. Îşi ridică privirile către Măria Sa, care adâncit în cumpăniri privea peste boierii din Sfat, pierdut undeva, departe către fruntariile Moldovei. În Scaunul Voievodal, Ion Voievod părea un munte de granit, privirile sale aveau semeţia vulturului, stăpânitor peste înălţimi, fruntea îi era largă, cu două brăzdături pe mijloc, braţele-i erau vânjoase şi

păreau de fier, puternice şi neiertătoare, oţelite în bătălii. Părea de neînvins Voievodul. Pe statura sa impunătoare, temătoare pentru cei cu gânduri ascunse, se desluşea o voinţă statornică, ce rămânea neclintită chiar şi în fata morţii. Trezit din cugetarea sa de glasul marelui aprod, care vesti intrarea ceauşului împărătesc, marele hatman tresări fără voie.

— Trimisul Luminăţiei Sale, Selim al II-lea, la Măria Sa, Ion Voievod, Domnul Ţării Moldovei!

Ceauşul împărătesc intră şi se opri în faţa Măriei Sale, căruia i se închină până la pământ.

— Bine-ai venit în Ţara Moldovei, Ibrahim efendi, grăi Măria Sa în turceşte către ceauşul împărătesc. Mai înainte de toate te afli oaspetele nostru şi datori suntem, după datină şi obiceiul pământului nostru, să te omenim.

— Aduc mulţumiri Măriei Tale, Doamne, pentru îngăduinţa arătată.

— Dă-ne de veste, efendi, cu ce poruncă te-a mânat Luminatul Sultan către Ţara Moldovei.

— Îndată, Măria Ta. Ceauşul scoase de la piept sulul din piele de viţel, pe care se afla scris hatişeriful împăratului, îl desfăcu şi la semnul făcut de Măria Sa, începu să dea citire acestuia:

Eu, Selim al II-lea, fiul şi urmaşul Măritului Sultan Soliman Magnificul, rege peste toţi regii pământului, împărat al împăraţilor, cel ce binevoieşte a da pace Lumii şi a-i osândi cu război pe cei neascultători, Mare Emir şi Mare Sultan, îţi poruncim ţie Ion Voievod, Beiul nostru de la Moldova, să te supui deîndată poruncii noastre împărăteşti şi altfel să nu îndrăzneşti a tace. Îţi poruncim să ne aduci chiar tu, la Înalta noastră Poartă haraciul, pe care ţi-l cerem îndoit de-acum încolo şi să cazi la picioarele noastre pentru a te milostivi cu marea noastră milă, arătându-ne că te-ai lepădat de toţi sfătuitorii cei răi, duşmani ai noştri şi că te afli pe mai departe credincios supus al înaltei noastre împărăţii Otomane. Să ne trimiţi degrabă toate ajutoarele de care împărăţia noastră are trebuinţă şi să nu-ţi mai pleci urechea la vorbele cele

mincinoase cu care te înconjoară neprietenii, ca să-ţi fie bine ţie şi Ţării tale, iar altfel să nu faci, căci mila noastră e adiere de vară şi se risipeşte ca roua în bătaia Soarelui. Purcede deîndată la strângerea haraciului şi vino grabnic de-l pune la picioarele noastre precum am grăit către tine, căci de nu, vom da Ţara ta altuia, care s-a arătat vrednic în toate cele faţă de împărăţia noastră, iar pe tine te vom scoate din Scaun şi te vom arunca în Temniţa celor Şapte Turnuri.

După ce dădu grai celor poruncite de Sultan, ceauşul Ibrahim făcu o nouă plecăciune în faţa Măriei Sale, ducându-şi mâna la frunte, la buze şi la piept, rămânând în aşteptarea hotărârii Voievodului.

Ion Voievod, care de când începuse să grăiască trimisul împărătesc strângea mânerul paloşului voievodal de parcă voia să-l fărâme în propriile-i mâini, rămăsese neclintit. Statura sa uriaşă, asemenea unui stei din piscurile cele mai înalte, stătea gata să se prăvălească parcă, nu numai prin grai, ci şi prin fapte, asupra întregii împărăţii Otomane. Ochii săi scânteiau şi aruncau săgeţi de foc peste trimisul Sultanului, care încremeni cu capul în jos, de parcă pe umerii săi s-ar fi prăbuşit întreaga povară a Împărăţiei Otomane. Boierii din Sfat amuţiră şi nu se mai încumetau să privească unii către alţii, stăteau într-o aşteptare cumplită ce le furnica spinările şi le cutremura făpturile, ca şi cum tunetul şi toate tăriile cerului stăteau gata să se prăvălească peste ei, stropşindu-i.

Şi atunci când Măria Sa, Ion Voievod, se ridică de pe Tron, celor din Sfat şi mai cu seamă trimisului împărătesc, li s-a părut că un munte întreg s-a ridicat din adâncuri şi se va prăvăli peste ei zdrobindu-i ca pe nişte gângănii neputincioase, iar când Măria Sa şi-a slobozit glasul, au crezut că tunetul cel mai aprig şi mai nimicitor s-a dezlănţuit asupra tuturor.

— Cum îndrăzneşte acest nemernic istovit de băutură să ne poruncească precum slugilor sale, Ibrahim efendi?

— Aman, aman, Mărite Doamne!

— Cine se crede Selim Sultan, de îndrăzneşte să

neguţeze Ţara Moldovei, ca pe vitele din iarmaroc? Într-atât şi-a băut minţile încât a ajuns să creadă că Ţara Moldovei şi Voievodul ei vor adăsta la milostivirea sa bolnavă?! A uitat oare, Sultanul, că Ţara Moldovei se află neatârnată şi nu face parte din împărăţia Otomană? Cum îndrăzneşte acest beţiv nenorocit, care a ajuns de pomină în toată împărăţia să calce înţelegerile încheiate de înaintaşii Domniei Mele cu ceilalţi sultani de dinaintea sa?

— Măria Ta, îngână ceauşul.

— Dă-i de ştire Sultanului Selim că Domnul Moldovei şi Ţara sa nu i se află supuşi şi nu-i îngăduim a ne porunci. Pentru proteguirea Ţării noastre îi plătim haraciul care a fost cuprins în înţelegerile încheiate, de care ţinem şi le păzim şi nu vom îngădui, în ruptul capului, încălcarea lor, chiar dacă acesta se arată a fi însuși Sultanul, care cu osârdie desăvârşită ar trebui să le păzească, pentru că sunt iscălite şi de înaintaşii săi, alături de voievozii Moldovei. Iar dacă voieşte a schimba aceste înţelegeri, mai înainte de toate va trebui să-l întrebe pe Domnul Moldovei, cu care să ajungă la alte înţelegeri, nu să ne poruncească precum supuşilor săi. Te vei întoarce la stăpânul tău, Ibrahim efendi, însoţit doar de doi din cei două sute de ieniceri cu care ai păşit pe pământul Ţării Moldovei, ca o răsplată pentru nesăbuinţa şi obrăznicia Sultanului, care l-a înfruntat pe Voievodul Ţării Moldovei la el acasă. Şi să mai ţii minte, ceauşule, că numai legile ospeţiei şi obiceiul pământului nostru mă opresc să nu-ţi iau capul, pentru cuvintele grăite în faţa Sfatului Ţării Moldovei, cu toate că nu porţi vina lor.

— Pre voia Măriei Tale, Doamne.

— Şi dacă nu-i ajunge Sultanului tău ceea ce-am grăit, atunci să vină chiar el, că-l aşteptăm cu nerăbdare, ca să-i aducem aminte dacă a uitat şi să-i arătăm chiar lui, dacă ţine să afle, dârzenia poporului nostru. Cât despre poruncile pentru care s-a nevoit într-atât, spune-i că s-a făcut de râsul curcilor cu ele, pentru că nu-l ia nimeni în seamă, nici măcar supuşii săi peste care se crede dătător de pace sau război. Şi dacă şi-a rătăcit mintea, să vină la

noi, să-l trimitem sus în munţi unde-i aerul tare, ca să şi-o limpezească deplin, să poată cugeta iarăşi ca un om sănătos şi cu picioarele pe pământ, să nu mai zacă în aburii beţiei şi să creadă că tot ceea ce i se năzare se poate împlini.

— Aşa voi face, Mărite Doamne.

— Vornice Dumbravă!

— Poruncă, Măria Ta!

— Porunceşte unui căpitan de sub ascultarea domniei tale să-l însoţească pe ceauşul împărătesc cu cincizeci de oşteni călări, până la hotarul nostru de la Dunăre, de unde să treacă teafăr în împărăţia sa.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta, răspunse marele vornic, ieşind grăbit să împlinească porunca.

Ceauşul împărătesc ieşi şi el, odată cu marele vornic Dumbravă, însoțit de doi oşteni din Garda Palatului.

După plecarea ceauşului, Ion Voievod se aşează iarăşi pe Scaunul Voievodal şi cu grai liniştit se adresă boierilor:

— Acum voiesc a vă asculta pe domniile voastre, cinstiţi boieri ai Ţării Moldovei. Nu vă sfiiţi şi nu vă ascundeţi îndărătul vorbelor, căci va trebui să staţi cu sabia-n mână în faţa turcului, aşa cum va sta şi Domnia Mea, dacă voiţi a vă apăra agoniseala şi neatârnarea Moldovei.

O linişte de moarte se înstăpâni peste Sala Tronului, boierii amuţiră cu totul, îşi lăsaseră bărbile în piept şi privirile pironite-n podele, nu-şi mai aruncau priviri furişate de la unii la alţii, încremeniseră în muţenia lor de parcă moartea fâlfâia deasupra lor.

Măria Sa, Ion Voievod, părea o stană de piatră aşezată pe Scaunul Ţării. Pe chipul său se desluşea o voinţă nestrămutată, de tăria cremenii. Privirile sale, cu care îi învăluia pe boieri, aveau semeţia vulturilor care se avântau în luptă cu prada pământeană, pe când fruntea, brăzdată de cele două cute adânci, ascundea zbuciumul cugetărilor sale în care se cuprindeau toate nevoinţele şi durerile Ţării Moldovei, întunecarea ce răzbătea din adâncul făpturii Voievodului dădea fiori de moarte celor din Sfat, care purtau în adâncul lor gânduri tăinuite. Aceştia se simţeau

strâmtorări şi nu-şi aflau locul, dar nici nu îndrăzneau să-şi dea în vileag zbuciumul lăuntric, de aceea adăstau într-o aşteptare grea, ce se lăsase asupra loc ca o lespede de piatră.

— Nu v-aud graiul, boieri dumneavoastră. Vă desluşesc numai tăcerea care v-a cuprins precum tăcerea morţii. Sloboziţi-vă vorbele şi daţi pas graiului, căci într-altfel nu-i cu putinţă şi vremea nu mai îngăduie aşteptare.

— Cu îngăduinţă, Doamne, grăi marele vornic Dumbravă, care intră, după ce împlinise porunca Măriei Sale.

— Ai îngăduinţa, cinstite vornice. Împlinitu-s-a porunca dată?

— Precum ţi-a fost voia, Măria Ta.

De la intrarea marelui vornic în Sala de Sfat, povara începuse să apese şi mai mult asupra boierilor nărăviţi la cugetări tăinuite faţă de Măria Sa, pentru că boierul Dumbravă era omul cel mai credincios Voievodului Ion, dar şi cel care-i sfredelea cu privirile pe boierii bănuiţi de domnia sa. De la locul său, de sub sprâncenele-i stufoase, săgeţi de foc fulgerau din ochii săi negri, către fiecare boier în parte, săgetându-l până-n adâncuri, de-i dădea la iveală cugetările fără a scoate un cuvânt.

— Dacă ceauşul împărătesc v-a luat graiul, atunci ce s-ar fi întâmplat, boieri dumneavoastră, dacă în locul acestuia s-ar fi aflat în faţa noastră un paşă cu cinci tuiuri? Va-ţi fi smintit cu totul?!

Măria Sa îşi aruncă privirile către boierul Eremia, marele hatman. Era un om ascuns hatmanul, deşi obrazul îi era însorit de un zâmbet slugarnic. Ţinea, în adâncurile cele mai tăinuite, sub straşnic obroc, cugetările cele mai îndrăzneţe, pe care le ferea până şi de privirile Măriei Sale, care-l pătrundeau până-n rărunchi, dar nu-i desluşiseră tainiţele sufletului. Cel mai tare se temea marele hatman de marele vornic Dumbravă, care-l despica cu privirile sale şi-l cotrobăia prin toate măruntaiele, dându-i fiori de gheaţă. Să-l fi dibuit, oare, marele vornic?! Se întreba în sinea sa marele hatman, însă neaflând nici un

răspuns, căuta să se liniştească singur şi să-şi păzească cu şi mai mare străşnicie tainele adâncurilor sale.

— Nu ceauşul împărătesc, Măria Ta, grăi ridicându-se în cele din urmă, măritul hatman Eremia, ci înfricoşătoarele porunci ale Sultanului.

— De ce înfricoşătoare, mărite hatmane?!

— Pentru că nu lasă loc de îngăduinţă, Măria Ta.

— Te-nvârţi împrejurul vorbelor, hatmane Eremia.

— Le caut înţelesul, Măria Ta.

— Îl vei afla în tăria braţului domniei tale, cinstite hatmane şi nicidecum în poruncile Sultanului, care nu sunt pentru noi, pentru că Selim nu poate porunci Ţării Moldovei şi nici Voievodului ei. Dacă vei desluşi că cele grăite de Sultan nu sunt altceva decât nişte vorbe tâlcuite, grăite la mânie ori la-ndemnul cuiva, vei desluşi că Sultanul se află neputincios în faţa tăriei şi dreptului nostru.

— Cum aşa, Măria Ta?!

— Poruncile cu care Sultanul, în nechibzuinţa sa, a voit a ne înfricoşa, nu sunt cumpănite de el, căci îl cunosc prea bine pe Selim, ci sunt scornelile altcuiva, ale celui care ţine puterea în împărăţia Otomană şi n-a putut ajunge Sultan numai pentru că nu se trage din păgâni, cinstite hatmane.

— Despre cine grăieşti, Doamne?!

— Despre Marele Vizir Socoli, hatmane Eremia.

— Şi nu-i păgân, Măria Ta?!

— Nu, cinstite hatmane.

— Cum se poate, Mărite Doamne?!

— A fost creştin ca noi toţi, însă s-a lepădat de credinţa străbună a părinţilor săi sârbi şi a trecut la Islam, suind prin ambiţia sa nemăsurată până la cea mai înaltă dregătorie a Împărăţiei Otomane, cea de mare vizir, ajungând în cele din urmă adevăratul stăpân al împărăţiei, căci în mâinile sale se află toată puterea Înaltei Porţi Otomane. Marele Vizir Mehmed Socoli, prinţ sârb din neamul Brancovicilor, văr bun cu fosta Doamnă a Ţării Moldovei, Elena Rareş, unchi al voievozilor Ilieș şi Ştefan

Rareş, dar şi al Doamnei Chiajna, Doamna Ţării Româneşti, fiica Măritului Petru Rareş Voievod, care voieşte a-l aburca în Scaunul Moldovei pe cel de-al doilea fecior al său, căci în cel al Ţării Româneşti domneşte primul fecior, Alexandru, s-a aplecat asupra poftirii nepoatei sale, Chiajna şi a mijlocit pe lângă Sultan voinţa acesteia. De aceea Sultanul ne-ncearcă cu poruncile sale. Iată, cinstiţi boieri, cum se leagă unele de altele. La mijloc nu se află numai voinţele Marelui Vizir şi cea a Sultanului, ci şi aceea a Doamnei Chiajna, care nevoindu-se cu multe pungi de galbeni pe lângă împărat, îşi vede feciorul suit în Scaunul Moldovei.

— Voinţa Sultanului poate să fie tot una cu aceea a Marelui Vizir, Măria Ta?

— Peste voinţa Marelui Vizir, Sultanul nu trece niciodată, cinstiţi boieri, pentru că Marele Vizir a fost cel care a îngăduit urcarea prinţului Selim în Scaunul Sultanilor, ştiindu-l fire deschisă şi mai blândă decât aceea a fratelui său Mehmet, celălalt fecior al Sultanului. Pe Soliman Magnificul l-a ajuns sfârşitul în cortul său, aflat în campania din Balcani. Marele Vizir Mehmed Socoli a tăinuit moartea Sultanului, pe care l-a ţinut ascuns în cortul său, spunând marilor paşale că Sultanul, slăbit de boala sa, a rămas în cort la odihnă, de aceea Marele Vizir hotăra în toate cele. Mai zicea Marele Vizir că Măritul Sultan poruncise, sub aspră osândă, să nu fie tulburat de la odihna sa. În fiecare dimineaţă Mehmed Socoli ieşea din cortul Sultanului şi poruncea în numele acestuia, hotărând mersul războiului, ridicând şi dând jos din dregătorii, după interesul pe care-l avea. Sultanul Soliman a fost îmbălsămat în taină şi ţinut sub straşnică păzire în cortul său, până ce trimişii Marelui Vizir au ajuns la prinţul Selim, care lupta cu ostile sale tocmai prin părţile Siriei. Pe acesta l-a înştiinţat în taină de săvârşirea din viaţă a părintelui său, sfătuindu-l să se îndrepte cât mai grabnic cu putinţă către Istambul, de unde să-i dea de veste că a ajuns cu bine, ca să poată anunţa moartea Sultanului şi urcarea pe Tronul Sultanilor a prinţului Selim. După trei

săptămâni de aşteptare, Marele Vizir a fost înştiinţat în taină de trimişii prinţului Selim că acesta intrase în Istambul cu ostile sale şi se afla la Palatul Imperial. Atunci Marele Vizir porunci întoarcerea oştirii în Capitala împărăţiei. A trimis olăcari în toate colţurile împărăţiei, ca să vestească izbânda câştigată pe câmpurile de luptă şi întoarcerea oştirii la Istambul. Corpul neînsufleţit al Sultanului a fost aşezat în carul împărătesc, în aşa fel încât să se creadă că Sultanul se află suferind de boală şi însoţit de pază straşnică, aflată sub porunca directă a Marelui Vizir, întreaga oştire se întorcea la Istambul în frunte cu Sultanul care, deși bolnav, dădea crezarea că-şi condu cea triumfător oştirea victorioasă pe drumul de întoarcere în Capitală. Intrarea în Palatul Imperial s-a făcut sub detunăturile bombardelor de la Palat şi a muzicilor militare, care arătau mulţimii întoarcerea victorioasă a stăpânului lor, la Palatul Imperial. În aceeaşi noapte, către vărsatul zorilor, Marele Vizir a trimis olăcari către toţi guvernatorii de provincii de pe tot cuprinsul Împărăţiei Otomane şi către toate paşalele cele mari vestindu-le săvârşirea din viaţă a Sultanului Soliman şi suirea pe Tron a prinţului Selim, devenit Sultan. Din vremea aceea Mehmed Socoli, Marele Vizir, a devenit adevăratul stăpân al Împărăţiei Otomane, peste a cărui voinţă Sultanul nu a trecut niciodată. Înţelegând că împotriva Marelui Vizir nu va avea niciodată sorţi de izbândă, pentru că apucase în mâinile sale toată puterea Împărăţiei Otomane, Sultanul Selim al II-lea a lăsat împărăţia pe mâinile Marelui Vizir, iar el s-a aplecat către plăcerile vieţii de huzur, cufundându-se în beţie şi desfrânări de tot felul. De aceea grăiesc astăzi către domniile voastre, cinstiţi boieri, zicând că poruncile cu care ne-a ameninţat Sultanul nu sunt vorbele sale, despre care, poate, nici nu are ştiinţă, ci ale Marelui Vizir Mehmed Socoli, creştinul turcit şi înrăit în toate cele, care în loc să-şi apere semenii, aşa cum a făcut-o ani de-a rândul vrednicul de cinstire Ilieş Rareş, Voievod în jurul Ţării sale, dezlănţuie prigoana împotriva creştinilor. Iată cine se ascunde îndărătul poruncilor

Sultanului, cinstiţi boieri şi cine neguţează Ţara Moldovei ca la iarmarocul de vite, un creştin turcit, care a ajuns să fie cel mai rău dintre cei mai răi păgâni.

— Ne vom ridica potrivnici, Măria Ta, oricare ar fi să fie duşmanul nostru, creştin ori păgân, grăi ridicându-se boierul Dumbravă, marele vornic al Ţării de Jos şi nu vom îngădui nemerniciei să-şi facă mendrele prin Ţara Moldovei după placul unuia sau altuia. Pentru aceasta îndrăznesc a cere Măriei Tale să ridici norodul la oaste, căci în mulţimea celor de jos a stat întotdeauna tăria şi puterea marilor noştri voievozi.

— Dreaptă şi cinstită ţi-e judecata, mărite vornice şi în cuget cu Domnia Mea, de aceea mă bucur pentru asemenea vorbe şi îndemn.

— Mulţumesc Măriei Tale, Doamne, că mi-ai îngăduit sfatul şi îndemnul.

— Vom întreba norodul, cinstite vornice, dacă-i este pe plac ceea ce pofteşte Sultanul, pentru că norodul plăteşte toate angaralele şi nevoințele Ţării Moldovei şi de nu-i va sta pe plac, să se ridice la oaste alături de Domnia Mea şi de domniile voastre, ca să risipim pofta păgânilor de a-şi umple punga din trudirea şi sudoarea noastră.

— Să mai îngăduim oleacă, Măria Ta şi să nu ridicăm Ţara înainte de-a năvăli urdiile asupra noastră, căci am risipi munca oamenilor, grăi marele hatman Eremia.

— Truda oamenilor, ori averile domniei tale, hatmane?!

— Şi una şi alta, Măria Ta.

— Dar care te doare mai mult, hatmane Eremia, truda celor de jos, ori avuţiile domniei tale?

— Nu-mi răstălmăci vorbele, Măria Ta, căci nu-s potrivnic Moldovei şi-s cu credinţă Domniei.

— Cărei Domnii, hatmane Eremia?!

— Nu mă osândi cu vorbele, Doamne, căci Domniei Măriei Tale îi slujesc cu credinţă.

— Ţării Moldovei să-i slujeşti cu credinţă, mărite hatmane, căci atunci fi-vei cu credinţă şi Voievodului ei.

— Precum ţi-e voia, Măria Ta.

— Eremia, dacă nu te-aş cunoaşte încă de pe vremea

copilăriei noastre, când hălăduiam pe coclaurile Cârligăturii, aş zice că te afli departe de ceea ce cumpăneşte Domnia Mea. Grăieşti în doi peri şi nu dai de-a dreptul aşa cum face tot omul care nu are nimic în taina sufletului său, ci mai pe ocolite, ca să nu se desluşească în adâncul domniei tale zbuciumarea în care te afli şi care te-ar putea duce la pierderea capului.

— Nicidecum, Măria Ta.

— Să fie după cum grăieşti, mărite hatmane şi nu după tăinuirea din adânc.

— Precum mi-e vorba aşa şi fapta, Mărite Doamne.

— Vom trăi şi vom vedea, hatmane Eremia.

— Să cerem ajutor de la megieşi, Mărite Doamne, căci şi pe ei îi paşte aceeaşi soartă, grăi marele spătar Grigorie.

— Bine-ar fi să fie după cum zici, spătare Grigorie, însă furtuna care se va dezlănţui va năvăli numai asupra Moldovei, căci aici voieşte Doamna Chiajna să-şi ridice feciorul în Scaun. Şi mai apoi, megieşii noştri se află temători de puterea păgânilor. Lehia nu se pune rău cu împărăţia Otomană şi n-ar mişca un deget spre folosul altora, căci jinduieşte la aceeaşi Moldovă. Tătarii sunt supuşii turcilor şi fac numai ceea ce li se porunceşte. În Ţara Ardealului, imperialii nu voiesc nici ei a strica pacea cu turcii şi râvnesc la Ţara Moldovei precum Lehia. Au mai rămas cazacii care ne-ar putea întinde o mână de ajutor, căci despre Ţara Românească nici n-am putea aduce vorba. Iată de ce, cinstiţi boieri, va trebui să ne bizuim numai pe tăria braţului nostru şi pe credinţa în Cel de Sus, că nu va îngădui să intrăm pe mâna păgânilor şi-n locul lăcaşurilor noastre de închinăciune să se ridice moschei şi minarete.

— Ferească Dumnezeu de aşa ceva, Măria Ta, glăsuiră boierii, cu toţii deodată.

— Dumnezeu întăreşte braţul celui cutezător şi drept în cutezanța sa, cinstiți boieri, care se ridică fără teamă la luptă pentru apărarea credinţei sale şi a pământului său, iar pe cel nevolnic şi neputincios, care nu se încumetă a se învrednici pentru el şi pentru toţi ai săi, îl părăseşte şi-l

lasă în voia sorţii.

— Aşa-i, Mărite Doamne, încuviinţă pârcălabul Danciu de la Orhei.

— Pentru că printre domniile voastre se mai află şi unii nehotărâţi, care nu ştiu în ce parte s-apuce şi stau ca trestia în bătaia vântului, vă aduc spre ştiinţă, boieri dumneavoastră, că am hotărât a ridica Ţara toată ca să ne împotrivim păgânilor, iar pe cei neputincioşi dintre domniile voastre îi voi închide în mănăstiri, ca să nu ne împiedicăm de domniile lor, atâta vreme cât vom trebălui cu păgânii. Şi de se vor afla alţii care nu se vor arăta vrednici la chemarea Ţării şi nici voitori a sta potrivnici păgânilor, cumpănind la măriri deşarte şi cugetări haine, îi vom trece prin ascuţişul sabiei noastre, ca să nu stea povară pe învrednicirea celorlalţi şi să curăţăm pământul Moldovei măcar dinlăuntru, dacă dinafară ne este mai greu. Înainte de toate vom aduna poporul, ca să ascultăm şi glasul celor de rând, care prin trudirea lor ne ţin pe toţi ceilalţi, să le cunoaştem hotărârea din vreme şi de va voi mulţimea să stăm cu sabia-n mână în calea păgânilor, ne vom supune voinţei lor, precum voinţei Celui de Sus. Pentru aceasta poruncesc marilor noştri vornici să trimită olăcari peste tot în Ţară, care vor face cunoscut mulţimii de rând că Voievodul Moldovei îi pofteşte pe toţi la Curţile Domneşti de la Iaşi, de azi în trei săptămâni, pentru a le asculta păsurile şi voinţa de a ridica toată Ţara la luptă împotriva păgânilor, care ne voiesc a le fi robi şi supuşi fără de împotrivire.

— Înţeleaptă hotărâre ai luat, Mărite Doamne, grăi marele vornic Dumbravă.

— Să vă aflaţi de faţă cu toţii, boieri dumneavoastră, la locul poruncit de Voievodul Ţării şi la vremea sorocită. Nu se îngăduie nimănui a nu se afla de faţă la împlinirea vremii, la Curtea Domnească de la Iaşi. Până atunci mergeţi la casele domniilor voastre şi chibzuiţi adânc asupra celor poruncite, căci altă cale nu se află.

— Aşa vom face, Mărite Doamne, murmurară în bărbi

marii boieri, nemulţumiţi că Voievodul Moldovei îi va supune voinţei celor de jos.

— Să ne vedem sănătoşi, boieri dumneavoastră, grăi Măria Sa ridicându-se şi îndreptându-se către ieşire, urmat de marele logofăt Golăi şi de cei doi mari vornici, Păcurar şi Dumbravă.

— Să trăieşti, Măria Ta, răspunseră boierii, ridicându-se pentru închinare în faţa Voievodului.

— Logofete Golăi, pe domnia ta şi pe domniile lor, vornicii cei mari, Dumbravă şi Păcurar vă poftesc la o vorbă de taină pentru mâine seară.

— Precum ti-e voia, Mărite Doamne.

***

Înserarea celei de-a doua zi îi află în Cămara de taină pe cei trei mari dregători ai Ţării, aşa cum poruncise Măria Sa, Ion Voievod. Măria Sa intră grăbit, poruncind străjii să nu fie tulburat de nimeni, chiar de-ar fi să dea turcii.

— Să trăieşti, Mărite Doamne! grăiră cei trei boieri ridicându-se şi închinându-se în fata Măriei Sale.

— Nu vă osteniți, boieri dumneavoastră, ci așezați-vă ca să desluşim împreună calea pe care o vom urma, ca să putem da Ţării liniştea şi pacea de care are atâta trebuinţă.

— Pre voia Măriei Tale, Doamne.

— Voiesc a cunoaşte, mai înainte de toate, mărite logofete, starea noastră de la Istambul, ca să putem porni pe cale gospodăreşte, cu toată priceperea şi puterea noastră.

— Mărite Doamne, de la Istambul abia s-a întors căpitanul nostru, Haralambie, împreună cu părintele Isaiia, însă veştile nu sunt chiar cele mai bune pentru Ţara Moldovei.

— Aflat-am, mărite logofete, că-n Ţara Moldovei vestirile cele bune sunt rare şi ajung cu mare nevoinţă, însă am suit pe Scaunul Ţării ca să înfrunt toate vânturile cele rele şi viforniţele cele turbate, ce-ar sta gata să se

prăvălească asupra noastră.

— Măria Ta, toată sârguinţa oamenilor noştri de la Ţarigrad s-a arătat a fi zadarnică, cu toate că mulţi dintre ei au ajuns până la Măritul Sultan, însă împăratul nu voieşte a trece peste voia Marelui Vizir, Mehmed Socoli, cu nici un chip, iar cerbicia acestui renegat nu poate fi înfrântă cu nimic, deoarece la tot aurul pe care Mircioaia l-a trimis Marelui Vizir, pentru Tronul Moldovei, se adaugă şi pornirea turcitului împotriva Măriei Tale.

— Nu l-am tulburat cu nimic pe Marele Vizir Socoli, până la vremea aceasta şi nu desluşesc ce pricini ar putea avea împotriva Domniei Mele.

— Zice ceva de un frate al său, căruia Măria Ta, pe vremea în care te aflai la Rhodos i-ai fi pricinuit oarece neplăceri băneşti.

— Cinstită şi dreaptă a fost acea înfruntare de neguţătorie, mărite logofete şi nu mă fac vinovat că am avut mai mulţi bani şi am putut ţine la preţ până am cumpărat acea corabie, râvnită de mulţi, cei drept, de la armatorul care o scosese la vânzare, Constantinos. Cumpărând această corabie cu preţul cerut de armator, am năruit multe năzuinţe, însă vânzarea cu strigare care a avut loc la Rhodos a fost cinstită şi dreaptă şi nu văd nici o pricină în asta. Cât despre Marele Vizir Socoli, acesta nici nu voieşte să audă de Voievodul Ţării Moldovei, de aceea a dublat haraciul şi a pus mari angarale pe Ţară, care să nu poată fi împlinite şi să aibă Marele Vizir pricină de năvală asupra noastră.

— Adevărat grăieşti, Măria Ta.

— Îi vom ieşi înainte, logofete Golăi şi cu credinţa că ne apărăm dreptatea şi neamul, îl vom face pe acest lepădător de credinţă să înţeleagă că Ţara Moldovei nu este moşia sa şi nici supusa Împărăţiei Otomane. Pentru aceasta, vom ridica mulţimea la oaste şi vom sta potrivnici duşmanilor precum a stat şi Măritul Ştefan Voievod cel Sfânt, străbunicul Domniei Mele. Îi vom lovi prin văi şi prin viroage, prin păduri şi lunci, pe drumuri şi pe cărări neumblate de nu-şi vor afla pe pământul Ţării Moldovei

decât locul de-ngropăciune.

— Ar fi cu putinţă, Mărite Doamne, dacă marii boieri ai Ţării nu ţi-ar sta potrivnici şi ai putea să pui temei pe puterea steagurilor lor.

— Cum va voi Dumnezeu, logofete Golăi, aşa se va împlini, datoria noastră este aceea să ne apărăm Ţara, credinţa şi neamul, căci într-altfel suntem sortiţi pieirii.

— Aşa-i, Măria Ta.

— Din Ţara Românească ce se aude?!

— Petru Mircioaiei stă gata să intre pe pământul Moldovei, mai îngăduie doar până-i vor veni turcii în ajutor.

— Vornice Dumbravă, pregătită-i oştirea Ţării de Jos?

— Gata la porunca Măriei Tale, Doamne. Dacă Petru Mircioaiei va îndrăzni să năvălească asupra noastră fără a-i veni păgânii în ajutor, îl vom spulbera în cele patru vânturi cu oştirea sa cu tot, căci aceasta stă în puterea noastră s-o facem, la orice vreme.

— Mă bucur să aflu aceasta, vornice Dumbravă. Ţine oştirea sub porunca domniei tale şi slobozeşte iscoade peste Milcov, care să te vestească din vreme de pornirea feciorului Chiajnei către fruntariile noastre, cu toate că Petru nu va îndrăzni să dea pas către Ţara Moldovei numai cu oştirea pe care o are.

— Nu ne-ar fi mai de folos, Măria Ta, să-l împresurăm cu oştirea noastră chiar pe pământul Ţării Româneşti, mai înainte de a-i veni în ajutor urdia păgână?

— Gând la gând, cinstite vornice Dumbravă şi-ţi mulţumesc de cumpănirea cea bună şi de folos. Vom chibzui mai adânc şi vom hotărî tot împreună cu domniile voastre ce cale vom apuca.

— La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunseră cei trei înalţi dregători.

— Vornice Păcurar, ai putea ţine în Ţara de Sus oştire mai puţină, căci din partea Lehiei nu ne aflăm ameninţaţi şi mare parte din oşteni să-i slobozeşti către Ţara de Jos, sub ascultarea căpitanilor săi, pentru a se pune sub porunca marelui nostru vornic Dumbravă.

— Precum ti-e voia, aşa voi face, Măria Ta.

— Cât mai grabnic cu putinţă, vornice Păcurar!

— Neîntârziat, Măria Ta.

— Vornice Dumbravă!

— Ascult, Mărite Doamne.

— Să rânduieşti oştirea Ţării de Sus, după buna domniei tale pricepere şi-o ţii sub ascultare laolaltă cu cea a Ţării de Jos, în aşa fel, încât nimeni şi nimic să nu poată călca pe pământul Ţării Moldovei, fără îngăduinţa domniei tale.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Logofete Golăi!

— Poruncă, Doamne!

— Slobozeşti solie tăinuită către Marele Ataman al cazacilor, prin care îl rog să ne vină în ajutor, la vreme de nevoie, cu oştirea sa, căci i-l vom întoarce şi noi când îi va fi de trebuinţă.

— După poruncă se vor împlini toate, Măria Ta.

— Dinlăuntru ce vestiri îmi mai aduci, logofete Golăi?

— Măria Ta, mulţi dintre boierii cei mari, chiar cu dregătorii în Sfatul Ţării, nu voiesc, cu nici un chip, a ne ridica potrivnici păgânilor.

— Să-nchinăm Ţara, logofete Golăi? Cum cred aceste capete seci şi lipsite de glagore, că cei de rând vor răzbate la plata haraciului îndoit şi prin toate angaralele pe care păgânul voieşte a le pune pe Ţară?! Vor scoate banii din pungile lor şi toate celelalte câte se vor mai cere vor fi întoarse din averile lor?!

— Nu, Măria Ta, nici nu vor să audă despre plată.

— Atunci cum, mărite logofete?!

— Boierii cei mari cumpănesc a te sili pe Măria Ta să te lepezi de Scaunul Ţării, ca în felul acesta Sultanul să nu mai împovăreze Moldova şi în locul Măriei Tale să urce feciorul Chiajnei, fiind aceasta cu învoirea Sultanului şi cu voia Marelui Vizir, care va şterge şi celelalte angarale puse pe Ţara Moldovei.

— Oameni fără minte şi cap, logofete Golăi.

— Aşa-i, Mărite Doamne.

— Au nu-şi mai aduc aminte aceşti bezmetici, logofete

Goläi, că tocmai îndoirea haraciului şi angheriile puse pe Ţară, alături de cele trei sute de pungi cu galbeni, l-au înduplecat pe Sultan şi pe Marele Vizir să-i îngăduie feciorului Chiajnei să urce în Scaunul Moldovei? Se amăgesc cu vorbe deşarte boierii cei mari şi se îmbată cu apă rece spre nefolosul Ţării Moldovei şi a mulţimii de rând.

— Aşa-i, Mărite Doamne, însă aceasta este voinţa lor, pe care domnia mea era datoare s-o înfăţişeze Măriei Tale.

— Se învoiesc marii boieri să neguţeze Ţara Moldovei după voinţa păgânilor, numai să le rămână averile neatinse. Iată, cinstiţii mei dregători, câtă sminteală i-a ajuns pe oamenii aceştia, care ar trebui să dispară de pe faţa pământului nostru, o dată pentru totdeauna. Domniei Mele nu-i mai îngăduie vremea, ce vine peste noi ca un potop, căci într-altfel, mi-ar fi stat în putinţă să curăţ Ţara Moldovei de nărăvirile acestor haini. A intrat şi Domnia Mea cu sabia-n ei, dar ca să le fie stârpită sământa, Moldova ar trebui vânturată de la un cap la altul, fără milostivire şi fără nici o-ndurare pentru aceşti nemernici, care pun mai presus de Moldova poftirile lor nesăţioase, căci de nu se vor înmulţi şi se vor tot întinde peste Ţară, ca buruiana cea rea şi otrăvitoare în lanurile cele bogate şi mănoase.

— Adevăr grăieşti, Măria Ta, însă înainte de toate grija cea mare care ne încovoaie umerii este năvala păgânului asupra Moldovei şi nevoiţi suntem a-i sta potrivnici şi a o risipi în cele patru zări, pentru a păstra neatârnarea Ţării.

— Drept ai grăit, vornice Dumbravă şi nu vom îngădui a se face altfel, de aceea vom împlini cele hotărâte aici, cât mai grabnic şi fără tăgadă.

— Aşa vom face, Mărite Doamne.

— Până la vremea sorocită a asculta glasul mulţimii la Curtea Domnească de la Iaşi, toate cele statornicite aici să se împlinească, cinstiţi boieri.

— Împlinite vor fi, precum ţi-e porunca, Măria Ta.

— Atunci mergeţi sănătoşi şi grijiţi de toate cele.

— Aşa vom face, Mărite Doamne, răspunseră cei trei

mari dregători, închinându-se în faţa Voievodului, care se ridicase şi se îndrepta către ieşire.

***

Se împlinea sorocul celor trei săptămâni poruncite de Voievodul Ţării, pentru adunarea celor de rând la Iaşi, aşa cum rămăsese statornicit în Sfatul Ţării.

Oameni din toate colţurile Moldovei şi de pe toată întinderea Ţării grăbeau către Curţile Domneşti de la Iaşi, la chemarea Măriei Sale Ion Voievod. Veneau trimişii satelor domneşti şi ai celor mănăstireşti, trimişii satelor de răzeşi, ai târgurilor şi oraşelor, cei ai negustorilor şi cei ai meseriaşilor, boierii cei mici şi păstorii din munţi, dregătorii de ţară, căpitanii de plai şi cei de pe văi, preoţii bisericilor şi călugării mănăstirilor, cu toţii grăbeau la porunca Măritului lor Voievod, care de când se suise în Scaunul Ţării Moldovei se aplecase cu multă milostivire şi bunătate asupra nevoinţelor celor de rând, strunindu-i cu sârg pe marii boieri, apăsători în toate pe grumazul celor nevoiaşi. Drumurile erau pline de rădvane boiereşti, de căruţe încărcate cu oameni, pe lângă care treceau voiniceşte călăreţii ce se pierdeau în negurile zărilor către laşul Moldovei, acolo unde îi aştepta Părintele Ţării, Ion Voievod, care voia să afle din gura fiecăruia hotărârea ce urma a se lua în apărarea Ţării Moldovei, pentru pacea şi neatârnarea ei.

Boierii cei mari, comandanţi ai oştirii, pârcălabii cetăților de margine de la Hotin la Orhei şi Crăciuna şi de la cele dinlăuntru, de la Neamţ şi de la Cetatea Romanului, marii vornici ai Ţării, marele spătar şi hatmanul cel mare se aflau cu toţii în pridvorul deschis al Curţilor Domneşti, care se umpluseră de mulţimile venite din Ţară, cu toţii în aşteptarea Măriei Sale, Ion Voievod.

Nerăbdarea furnicarului de oameni veniri într-un suflet la Iaşi, la chemarea Voievodului lor, fu curmată de glăsuirea trâmbiţaşilor ce vesteau sosirea Măriei Sale care se ivi în pridvor, în uralele şi strigătele mulţimii adunate,

care îngenunche în faţa Voievodului, descoperindu-se.

— Bine-aţi venit la chemarea Voievodului vostru, oameni buni! grăi Măria Sa.

— Bine te-am aflat sănătos, Măria Ta! detunară împrejurimile de glăsuirea mulţimii.

— Voievodul Ţării Moldovei vă aduce mulţumirea sa pentru că aţi răspuns la chemarea Domnului vostru.

— Să ne trăieşti, Măria Ta, întru mulţi şi buni ani, pentru binele Ţării Moldovei şi milostivire faţă de cei mulţi, detună iarăşi răspunsul mulţimii.

— V-am poftit ca să fiţi de faţă şi să staţi mărturie la toate câte se vor înfăptui în vremea aceasta, prin voinţa tuturor şi cum veţi hotărî azi, aşa va hotărî şi Domnia Mea.

— Să trăieşti, Măria Ta, întru mulţi şi fericiţi ani! vuiră iarăşi colinele laşului de glăsuirea mulţimii.

— Oameni buni, grăi Măria Sa, Ţara Moldovei toată se găseşte în mare cumpănă şi primejduire, căci Sultanul turcilor, care voieşte a urca în Scaunul Moldovei un Domn muntean, a cerut de la noi îndoirea haraciului şi mai multe angarale pe Ţară, pe care Domnia Mea nu poate şi nu voieşte a le îngădui. Dacă nu ne învoim a face după pofta păgânilor, Sultanul va veni cu război asupra Ţării noastre şi va încerca să ne stropşească şi să ne calce în picioare, făcându-ne robii săi, prin cuprinderea Ţării. Mulţi dintre marii boieri nu voiesc a ne ridica potrivnici Sultanului, ştiind că lor nu li se pricinuieşte nici o pagubă, pentru că din toate vremurile numai voi, cei de jos, aţi dus tot greul şi numai pe umerii voştri au apăsat toate nevoinţele Moldovei.

— Aşa-i, Mărite Doamne, detună iarăşi mulţimea.

— De aceea v-am chemat astăzi aici, ca să vă întreb în văzul şi auzul tuturor celor de faţă, dacă vă este pre voie să ne plecăm turcului şi să-i împlinim toate poftirile cele nesăţioase care nu se vor sfârşi în veac, au vă ridicaţi alături de Voievodul vostru, să stăm cu sabia-n mână în calea duşmanului, căruia să-i risipim pofta de-a ne mai călca Ţara?

— Alături de Măria Ta, Doamne, ne vom afla cu toţii şi

nu vom îngădui nimănui să ne robească Ţara, glăsui mulţimea adunată.

— Aţi hotărât cu toţii, iubiţii mei?

— Cu toţii, ca unul, Mărite Doamne şi nu ne vom lua vorba îndărăt.

— Să se împlinească precum vă este voia, iubiţii mei şi Voievodul Moldovei vă va sta alături în toate.

— Să ne trăieşti, Mărite Doamne!

— Dumnezeu să vă ocrotească, iubiţii mei şi să ne întărească în hotărârea noastră ca să vedem liberă şi neatârnată Ţara Moldovei, iar pe păgâni să-i facem să-şi aducă aminte de vremurile Slăvitului Ştefan Voievod cel Mare şi Sfânt, când toată păgânimea se cutremura numai la auzul numelui Măriei Sale.

— Aşa să ne-ajute Bunul Dumnezeu, Măria Ta.

— Vom rândui Oştirea cea Mare a Ţării, la care sunteţi chemaţi cu toţii, ca să-i lovim fără milostivire şi fără cruţare, pe cei care voiesc a ne face robii lor şi a se face stăpâni în Ţara Moldovei. Şi atunci când culmile cele de veghe vor arde, vestindu-vă porunca Domniei Mele, să vă strângeţi cu toţii împrejurul căpitanilor voştri, care vă vor călăuzi către taberele de adunare şi către locul în care vă va aştepta, cu dragă inimă, Voievodul Ţării Moldovei.

— Cu toţii vom veni, Mărite Doamne.

— Acum, după ce am aflat care vă este voinţa, veţi da pas pe drumul de întoarcere către locurile de unde aţi venit şi să nu uitaţi niciodată că în puterea braţului vostru stă şi puterea Ţării Moldovei şi toată nădejdea Voievodului ei.

— Să trăieşti întru mulţi ani, Mărite Doamne! strigară cei mulţi, îngenunchind iarăşi în faţa Voievodului, descoperindu-se ca la Sfânta Liturghie.

— Să ne vedem cu bine, iubiţii mei, răspunse Măria Sa, făcând cu mâna mulţimii care se ridică şi începu a se revărsa pe drumurile de întoarcere, către locurile de baştină.

Voievodul intră apoi în Palatul Domnesc, urmat de marele logofăt Golăi, de marele spătar Grigorie şi de marii

vornici ai Ţării.

— Îngăduie, Mărite Doamne, să slobozesc solia noastră către Marele Ataman al cazacilor, precum ai poruncit.

— Cât mai grabnic, logofete Golăi, după care voiesc o vorbă de taină cu domniile voastre, cinstiţi boieri, pe la ceasurile cinci ale după-amiezii, în Cămara de taină.

— La porunca Măriei Tale, Doamne.

Măria Sa se îndreptă către Spătăria cea Mare, unde îl chemă la poruncă pe marele hatman Eremia.

— Iată-mă-s la poruncă, Măria Ta, grăi marele hatman plecându-se în faţa Voievodului.

— Aşază-te, prietene Eremia, căci avem a ne sfătui, aşa precum o făceam şi-n copilăria noastră când aveam de pus la cale vreo năzbâtie.

— Precum Ţi-e voia, Măria Ta.

— Ca un prieten ce te afli încă din fragedă pruncie, ce mă sfătuieşti a face ca să scap Ţara Moldovei de poftirea turcului, frate Eremio?

— Măria Ta, turcu-i puternic, ne poate stropşi şi ne poate lua Ţara pentru el, căci nevrednici a-i sta împotrivă ne aflăm cu toţii.

— Şi-atunci ce-i de făcut, prietene Eremia? Să-l las pe turc să intre în Ţara Moldovei ca la el acasă ca să urce în Scaunul strămoşilor mei pe cine ar pofti el?! Ori poate ar trebui să las Moldova la-ndemâna Şchiopului, după cum îi este voinţa şi Domnia Mea să apuce iarăşi calea pribegiei?

— Dacă Şchiopul ar avea calea deschisă, turcul nu s-ar mai urni către Moldova, Măria Ta şi nu i-ar mai călca hotarele, nu s-ar mai vărsa sângele celor mulţi şi nici Ţara n-ar mai fi păgubită.

— Averile voastre n-ar fi păgubite, Eremio, căci Ţara s-ar îndatora la haraci îndoit şi multe alte angarale puse pe grumazul său, îngenunchindu-i de tot pe cei de rând care şi aşa sunt destul de apăsaţi şi sărăciţi.

— Mi-ai cerut un sfat, Măria Ta şi ţi l-am dat.

— Dacă nu te-as cunoaşte de atâta vreme şi nu ne-ar lega atât de strâns vremea copilăriei noastre, aş zice că te-ai vândut Şchiopului, Eremio şi te-aş trimite plocon

călăului să-ţi zboare căpăţâna pe care-o porţi, cu care cugeţi şi cumpăneşti numai după cum te doare pe tine, au un după durerea Ţării Moldovei.

— Mă osândeşti pe nedrept, Mărite Doamne şi nu port nici o vină.

— Te va osândi Bunul Dumnezeu, Eremio, singurul care ştie cu adevărat ce se ascunde în tainițele sufletului tău.

— Nu-s hain şi nici vânzător de Ţară nu-s, Doamne, iar Măriei Tale i-am stat mereu aproape în toate cele şi tot aşa îţi voi sta şi de acum înainte.

— Pentru ce, Eremio, dacă nu pentru neatârnarea Ţării Moldovei?!

— Mă voi afla mereu oştean credincios Ţării Moldovei, Măria Ta şi voi sta cu sabia-n mână împotriva duşmanului.

— Aşa să fie, hatmane Eremia şi Dumnezeu să te răsplătească după cugetări şi fapte. Eşti slobod a te întoarce la îndatoririle domniei tale.

— Precum ţi-e voia, Mărite Doamne, răspunse marele hatman ieşind.

Voievodul rămăsese singur, cufundat în gânduri şi se întreba câtă credinţă putea avea marele hatman pentru Ţara Moldovei, în care nu vedea decât averile sale cele dăruite de Măria Sa, fără a se întreba ce se va alege de toate acestea dacă Moldova ar fi îngenuncheată de păgâni. Începea să dea crezare vorbelor grăite de marele logofăt Golăi, precum că gândurile măritului hatman bătuceau potecile către Ţara Românească, spre Petru al Chiajnei, zis şi al Mircioaiei. Să fie cu putinţă, oare?! se întreba Voievodul. Dacă nu ar avea îndoieli, l-ar trimite călăului plocon, însă nu s-a dumirit pe deplin şi atunci când ar putea fi, s-ar putea să fie prea târzie şi trecută vremea.

Cu aceste gânduri care-l frământau, la vremea celor cinci ceasuri poruncite, Măria Sa se îndreptă către Cămara de taină, unde era aşteptat de către cei doi mari vornici ai Ţării, de marele logofăt şi marele spătar.

— Să trăieşti, Măria Ta, grăiră cei patru boieri, ridicându-se şi plecându-se la intrarea Voievodului.

— Şi domniile voastre, cinstiţi boieri, răspunse Măria Sa

destul de cătrănit. V-am chemat pentru că am a mă sfătui cu domniile voastre, înainte de a vă întoarce la îndatoririle pe care le aveţi şi la locurile care vă stau sub ascultare.

— Ascultăm, Măria Ta.

— Cinstiţii mei dregători, nu mai putem îngădui vremii să treacă peste noi fără să înfăptuim ceva, pentru că s-ar afla în nefolosul nostru şi în paguba Ţării Moldovei. Feciorul Chiajnei s-a aşezat cu oştirea sa în apropiere de hotarul nostru de la miazăzi, pe Râmna, aproape de Milcov şi de Cetatea noastră Crăciuna, unde aşteaptă urdia păgână să-i vină în ajutor, pentru a năvăli pe pământul Moldovei. De la Istambul ne-au sosit veşti că la cerinţa Marelui Vizir, Sultanul a încuviinţat suirea lui Petru Şchiopul în Scaunul Ţării Moldovei şi a dat poruncă oştirii, pe care a pus-o sub ascultarea capugiului Cighaleg Zade, zis şi Sinan Paşa Cigala, să intre în Ţara Moldovei. De aceea grăiesc domniilor voastre că nu mai putem adăsta, ci cu sârg să purcedem la ridicarea oştirii şi rânduirea ei după cerinţe şi nevoi, pentru a-i înfrunta pe duşmani chiar mai înainte de vreme.

— Precum ţi-e voia, Mărite Doamne, aşa vom face.

— Înainte de a se urni urdia păgână către hotarele noastre, vom da năvală asupra Şchiopului, care se află cu oştirea sa dincolo de Milcov. Vom cădea asupra sa fără veste şi-l vom nimici înainte de-a se dezmetici, vom pune mâna pe el şi-l vom trimite pe cea lume, să domnească acolo peste cetele celor întunecaţi. Pentru această împlinire, Oştirea Ţării de Jos să se adune în mare taină la Adjud şi tot în taină să coboare aici şi Oştirea Ţării de Sus, de unde, la vremea statornicită de Domnia Mea, vom da năvală din toate părţile asupra oştirii muntene, care nu se va aştepta să fie atacată, având ochii aţintiţi numai spre Dunăre, de unde aşteaptă să apară ajutorul păgân. Nimicind din vreme oştirea munteană, ne va fi mai lesne să-i înfruntăm pe păgâni, pe care-i vom aştepta chiar la Dunăre. Toate acestea voiesc să rămână tăinuite, căci în afară de Domnia Mea şi domniile voastre, nimeni nu are ştiinţă despre aceste plănuiri.

— Fără nici o grijă, Mărite Doamne, toate vor fi împlinite după poruncă.

— Grijiţi în toate şi fiţi cu mare fereală faţă de marele hatman Eremia, care se bălăceşte în ape destul de tulburi, de aceea îl poftesc pe marele logofăt Golăi să fie cu băgare de seamă la umbletul marelui hatman, iar domnia ta, spătare Grigorie, să-i desluşeşti cărările, făcându-te, prin iscoadele domniei tale, umbra nevăzută a măritului hatman.

— Precum ai poruncit, Măria Ta, răspunseră boierii.

— Domnia ta, vornice Dumbravă, când vei avea rânduite toate cele poruncite şi oştirea va sta gata la poruncă, repede olăcar la Domnia Mea ca împreună să dăm pas către cele statornicite.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Mergeţi sănătoşi, domniile voastre!

— Să te aflăm sănătos, Mărite Doamne!

— Puneţi rânduială grabnică în cele poruncite, iubiţii mei dregători, ca să avem izbânda de partea noastră, grăi Voievodul îndreptându-se către ieşire.

După plecarea Măriei Sale, cei patru înalţi dregători ai Moldovei ieşiră grăbiţi, pentru a împlini cele poruncite de Voievodul Ţării. Cei doi mari vornici îşi chemară căpitanii şi se făcură nevăzuţi către ţinuturile pe care le aveau sub ascultare, numai marele logofăt Golăi şi cu marele spătar Grigorie se îndreptară către Spătăria cea Mică, pregătindu-se şi domniile lor de plecare către Cetatea de Scaun de la Suceava, unde aveau a-l însoţi pe Măria Sa.

***

Ţara Moldovei se afla în mare fierbere, căci se pregătea să înfrunte puterea turcului şi pe aceea a Munteniei, care îşi rânduise oştirea pe malul râului Râmna, un afluent al Putnei, dincolo de Milcov, unde aştepta sosirea ajutorului păgân. Din toate colţurile Moldovei, sub ascultarea căpitanilor de pe văi şi plaiuri, mulţimea se aduna bucuroasă la chemarea Măriei Sale, care oprise plata

haraciului către păgâni, bani cu care cumpărase tunuri pentru oştire. Voievodul se afla la Iaşi, unde aştepta ajutorul cazacilor, despre care fusese înştiinţat că va veni pentru înfruntarea cu turcii. Cazacii, în număr de o mie două sute de călăreţi, aflaţi sub porunca hatmanului Swierezewski, îşi făcură intrarea în Iaşi, în uralele mulţimii de oameni, veniţi să-i întâmpine şi se îndreptară spre Curtea Domnească, unde erau aşteptaţi de Voievodul Ţării Moldovei, căruia i se închinară după datină şi obicei.

— Bine aţi venit, iubiţii mei prieteni, îi întâmpină Măria Sa, grăindu-le în limba leşească. Bunul Dumnezeu să vă stea în ajutor întotdeauna, aşa cum domniile voastre staţi astăzi în ajutorul Ţârii Moldovei. După ce au răspuns cu urale la vorbele Voievodului Moldovei, hatmanul cazacilor a intrat la Măria Sa, cu care s-a sfătuit în privinţa bătăliei care avea să urmeze, după care Voievodul Moldovei a poruncit un mare ospăţ pentru cinstirea hatmanului Swierezewski şi a cazacilor săi, la care petrecură cu toţii până a doua zi în zori.

— Mărite hatmane Swierezewski, domnia ta te vei afla mereu sub porunca Domniei Mele şi vom intra în luptă numai la vreme de mare cumpănire.

— Precum porunceşti, Mărite Doamne.

— Când vom da pas către locurile de bătălie, domnia ta, hatmane, vei sta în preajma Domniei Mele, alături de Garda Voievodală, iar în tabără, corturile domniei tale se vor afla tot în preajma Voievodului.

— Mulţumesc Măriei Tale pentru această mare cinstire pe care o reverşi asupra cazacilor mei, Doamne.

— În felul acesta, cinstite hatmane, păzirea Voievodului Ţării Moldovei se va afla pe mâini bune.

— La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunse căpetenia cazacilor, negrăit de bucuros.

Cumpănind la bănuiala pe care o avea asupra marelui hatman Eremia, Voievodul cugetase că n-ar strica să-i aibă în preajma Măriei Sale şi pe cazaci care, împreună cu străjerii din Straja Voievodului, tăiau orice cale de înfăptuire a oricărei mârşăvii, dacă aceasta ar fi încolţit în

mintea marelui hatman Eremia, pe care Ion Vodă l-ar fi voit tot mai departe de Măria Sa. După ce a fost înştiinţat de olăcarul trimis de marele vornic Dumbravă că în Ţara de Jos totul fusese rânduit după cum fusese statornicit de Măria Sa, Ion Voievod dădu poruncă de plecare către Adjud. Plecarea se facu în detunăturile bombardelor de la Curtea Domnească, în sunetul trâmbiţaşilor şi al buciumaşilor, precum şi în dangătul clopotelor de la bisericile din Iaşi, care băteau de sărbătoare. În uralele mulţimii adunate, oştirea, în fruntea căreia călărea Măria Sa, Ion Voievod, înconjurat de dregătorii cei mari ai Ţării, printre care se afla şi hatmanul cazacilor, apucă drumul cel mare către Ţara de Jos a Moldovei. Preoţii bisericilor ieşeau cu icoanele şi crucile în mâini înaintea oştirii pe care o binecuvântau, rugându-se pentru izbânda ei şi a Măriei Sale, Ion Voievod.

Soarele se ridica din răsărit, limpede şi cald, împrăştiindu-şi lumina şi căldura peste colinele Moldovei în acel început de primăvară a văleatului 7082, Anul Domnului 1574, când Oştirea Moldovei pornise să înfrunte puterea păgânului, aşa cum făcuse Măritul Ştefan Voievod cel Sfânt, străbunicul Măriei Sale, Ion Voievod, cu nouăzeci şi opt de ani în urmă. După o săptămână de drum, pe la mijlocul lui Mărţişor, Oştirea Moldovei îşi întindea tabăra în preajma Adjudului, la confluenţa Trotuşului cu Şiretul, unde era aşteptată de Oştirea Ţării de Jos, aflată sub ascultarea şi porunca marelui vornic Dumbravă.

— Bine-ai venit sănătos, Măria Ta! grăi marele vornic, întâmpinându-l pe Voievod.

— Bine te-am aflat sănătos, mărite vornice Dumbravă!

— Doamne, Oştirea Ţării de Jos e rânduită şi aşteaptă porunca Măriei Tale.

— Toate-s la locul lor, vornice Dumbravă?

— Precum a fost porunca, Măria Ta.

— Bucuros mă aflu să ştiu că toate-s rânduite şi împlinite, vornice Dumbravă. Vom porunci alcătuirea taberei după toată rânduiala ei cea bună, ne vom îngădui

şi oleacă de odihnă, după care vom sta la sfat de taină cu domnia ta şi cu toate căpeteniile oştirii noastre, ca să statornicim cum vom da năvală asupra oştirii muntene care, bănuiesc în sinea Domniei Mele că n-a prins de veste de apropierea oştirii noastre.

— Precum ţi-e voia, Mărite Doamne.

După câteva ceasuri de odihnă, vornicul Dumbravă fu chemat la poruncă în cortul Măriei Sale, Ion Voievod.

— Iată-mă-s la porunca Măriei Tale, Doamne.

— Stai colea, vornice Dumbravă şi adu-mi spre ştiinţă tot ceea ce ai putut afla despre potrivnicii noştri.

— Măria Ta, Petru Şchiopu s-a oprit cu oştirea şi a ridicat tabără pe malul Râmnei, dincolo de Milcov, unde stă şi aşteaptă sosirea turcilor. Fratele său, Alexandru al II-lea va pleca spre Brăila, unde îl va întâmpina pe Sinan Paşa Cigala, care se află pornit cu oştirea sa către Dunăre. De la Brăila, oştirea voievodului muntean, laolaltă cu cea păgână vor porni către tabăra lui Petru unde, unindu-se toate trei, vor da pas către Milcov, pentru a trece în Ţara Moldovei, după care vor apuca drumul laşului, unde cumpănesc a-l sui în Scaun pe Petru Vodă.

— Asta numai dacă voim şi noi, cinstite vornice.

— Nu le vom îngădui, Măria Ta.

— Câtă oştire are Petru în jurul său?

— Cam opt, nouă mii de oameni, Măria Ta, oşteni pedeştri şi călărime. Tabăra în care se află este întărită cu pălănci de lemn şi pământ şi-i înconjurată de şanţuri. S-au oprit pe acel loc numai în aşteptarea oştirii păgâne, fără gând de atac sau năvălire.

— Îi putem stropşi, vornice Dumbravă, înainte de-a le veni păgânii în ajutor, după care ne vom năpusti asupra oştirii Voievodului Alexandru pe care o vom risipi, rămânându-ne în cele din urmă să ne socotim numai cu păgânii.

— Ar fi bine şi cu mare folos pentru noi, Măria Ta.

— Vom întocmi planul de bătălie, statornicind oamenii pentru atac, după care vom da năvală asupra poftitorului de Domnie în Ţara Moldovei, pe care-l vom întreba de

sănătate şi de multe altele.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Câte iscoade de nădejde ai domnia ta, mărite vornice, care ştiu bine locul unde se află tabăra muntenilor?

— Şapte, Măria Ta.

— Sunt oameni de nădejde?

— Şi de mare credinţă, Măria Ta.

— Ne putem bizui pe ei că vor putea desluşi în noapte drumul către tabăra Şchiopului?

— Fără doar şi poate, Măria Ta.

— Atunci vei rândui aceşti oameni ca să pornească înaintea oştirii noastre, numai pe drumuri ferite şi ocolitoare. Ziua vor merge singuri, cale de cinci, şase poşte, după care se vor întoarce pentru a călăuzi oştirea şi pe căpeteniile ei şi tot aşa, din popas în popas, până vom ajunge cu toată oştirea în preajma taberei muntene. Mişcarea oştirii noastre se va face numai la adăpostul întunericului şi în aşa fel, încât în apropierea duşmanului să ajungem în tăria nopţii, pe când straja mai slăbeşte în veghe şi se lasă furată de somn. Vom înconjura tabăra şi vom da năvală deodată din toate părţile. Călăreţii pregătiţi de domnia ta vor năvăli pe mijlocul taberei, cu porunca de a-l prinde pe feciorul Chiajnei, pe care-l vor aduce teafăr în faţa Domniei Mele, spre judecarea şi osândirea sa.

— După poruncă, Măria Ta.

— Năvala asupra taberei duşmane va trebui să fie fulgerătoare şi năprasnică, în aşa fel încât oştenii munteni să nu aibă vreme pentru a se dezmetici din buimăceală.

— Măria Ta, tabăra Şchiopului se află în apropierea satului Jiliştea, într-o margine a acestuia, cam la o alergătură bună de cal.

— Petru şi-a răspândit oamenii şi prin sat?

— Nu, Măria Ta, ostenii se află cu toţii în tabără.

— Atunci va trebui să ocolim acest sat, ca să nu zădărâm câinii gospodarilor, care ar da de gol, în toiul nopţii, apropierea oştirii noastre.

— Aşa vom face, Măria Ta.

— Cheamă la poruncă toate căpeteniile oştirii, fără

hatmanul cazacilor, care va călări alături de Domnia Mea, năvălind dimpreună asupra duşmanilor.

— Numaidecât, Mărite Doamne.

Veniră la porunca Voievodului marele vornic al Ţării de Sus, boierul Păcurar, marele spătar Grigorie, pârcălabii Maxim de la Neamţ, Toader de la Roman, Danciu de la Orhei, Lupu Huru de la Hotin, marele postelnic Caraghiuzel, stolnicul Bilăi, vistiernicul Iane, Bucium, paharnicul, Nicoară, marele comis, fratele Voievodului, alături de boierul Dumbravă, marele vornic al Ţării de Jos a Moldovei şi boierul Cozma Murgu.

— Cinstiţi boieri şi căpetenii ale Oştirii Moldovei, se apropie ceasul în care vom da năvală asupra neprietenilor, de aceea v-am chemat la sfat, ca să afle fiecare dintre domniile voastre care-mi este porunca şi plănuirea de atac. Tabăra duşmanilor se află cale de trei zile de tabăra noastră, însă nu-i vom aştepta să năvălească asupră-ne, ci ne vom osteni domniile noastre să mergem ca să-i întrebăm de sănătate. Oştirea noastră se va împărţi în patru corpuri de oaste, fiecare cu căpetenia sa, însă nu se vor depărta unele de altele, ci vor purcede la drum pe două direcţii, unul după altul. Drumul va fi purces numai noaptea, în câmp deschis, în cea mai desăvârșită linişte şi rânduială, iar ziua, numai dacă se trece prin păduri, ca să fim feriţi de privirile curioşilor, care ar putea fi şi iscoade duşmane. Nimănui nu îi este îngăduit a se abate de la poruncă sau a nesocoti cele statornicite aici care, până la năvălirea asupra taberei duşmane, tăinuite se vor afla. Când vom ajunge în apropierea taberei muntene, sub puterea nopţii, o vom împresura în linişte din toate părţile şi la porunca Domniei Mele, toţi deodată, vom năvăli asupra lor ca fulgerul, nimicind tot ceea ce se va întâlni pe cale. E cât se poate de limpede pentru fiecare dintre domniile voastre?

— Ca lumina zilei, Măria Ta, răspunseră căpeteniile.

— Drumul pe care vom purcede va fi deschis de iscoadele noastre, care ne vor fi şi călăuze pe vreme de noapte. Toată oştirea porneşte pedestru, cu caii la mână,

pedestrimea în faţă şi călărimea în urmă, fiecare purtând de grijă calului său, să nu sforăie sau să necheze.

— Am înţeles, Măria Ta.

— Atunci sunteţi slobozi să mergeţi la îndatoririle pe care le aveţi, iar marele nostru vornic Dumbravă va trece pe la toţi pentru a rândui cu fiecare dintre domniile voastre, oamenii şi toate cele de trebuinţă. Plecarea mâine noapte.

— Să trăieşti, Măria Ta, grăiră căpeteniile, ridicându-se şi ieşind unul după altul din cortul Voievodului.

După plecarea boierilor, Măria Sa îl chemă la poruncă pe căpitanul Nicoară, căpetenia străjii Cortului Voievodal.

— Poruncă, Măria Ta!

— Du-i vorbă marelui hatman Eremia că-l aştept la poruncă în cortul Domniei Mele.

— Numaidecât, Mărite Doamne.

— Intră, mărite hatmane, grăi Măria Sa, văzându-l că s-a oprit la intrare.

— Să trăieşti, Mărite Doamne, iată-mă-s la poruncă.

— Așează-te, Eremio şi fii cu luare-aminte.

— Precum îi porunca, Măria Ta.

— Iei trei mii de călăreţi cu domnia ta şi dai pas către Dunăre, oprindu-te în faţa Isaccei unde îi vei opri pe turci, dacă vor voi să treacă Dunărea ca să năvălească în Moldova. Trimiţi iscoade dincolo de Dunăre, ca să afli din vreme dacă nu cumva păgânii, ştiindu-te că le stai potrivnic, au schimbat locul de trecere. Te vei opune păgânilor cu toate puterile şi nu-i vei lăsa să treacă pe pământul nostru, până la sosirea oştirii noastre. Vei lua cu domnia ta şi douăsprezece tunuri, cu toate cele de trebuinţă, ca să-i poţi ţine pe păgâni, dincolo de Dunăre.

— Precum ţi-e porunca, aşa voi face, Măria Ta.

— În noaptea aceasta îţi rânduieşti oamenii şi mâine în zori iei calea Galaţiului, de unde te laşi pe Dunăre la vale, până în dreptul Isaccei, fără să te bănuiască cineva de pe malul celălalt.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Slobod la împlinirea poruncii, mărite hatmane.

— Dumnezeu să ne-ajute, Mărite Doamne, grăi marele hatman ieşind din cortul Voievodului.

Scăpăta soarele în asfinţit, când Măria Sa dădu poruncă de plecare către tabăra duşmanilor. Oştirea, rânduită după cum fusese porunca, se urni din loc încet şi fără mare zarvă. La capătul a trei zile şi două nopţi, când înserarea celei de-a treia zi începu să se facă simţită, Oştirea Moldovei se afla la două poşte de tabăra duşmană. Măria Sa porunci popas şi odihnă până la ceasurile zece din noapte, după care urma să se facă împresurarea taberei duşmane şi năvălirea asupra acesteia.

— Îngăduie, Mărite Doamne, grăi vornicul Dumbravă, intrând în cortul Voievodului.

— Intră, mărite vornice şi grăieşte, ce te mână către Domnia Mea.

— S-au întors iscoadele din tabăra muntenilor, Măria Ta şi voiam să te înștiințez cu cele aflate.

— Bine faci, vornice Dumbravă. S-auzim ce noutăţi ai mai adus!

— Măria Ta, în tabăra Şchiopului e linişte şi pace, oştenii trândăvesc în aşteptarea păgânilor şi nici habar nu au că Oştirea Moldovei se află la doi paşi de ei. Toţi caii lor se află la păscut în Lunca Râmnei, sub supravegherea câtorva străjeri, în afara taberei, cam la o fugă de cal depărtare.

— Asta-i o veste bună, vornice Dumbravă. Le-am putea lua caii fără a băga de seamă, căci călăreţul fără puterea calului nu-i decât o jumătate de oştean.

— Aşa-i, Măria Ta. Am putea strecura în lunca râului câţiva oşteni dibaci, care ar putea pune mâna pe străjerii ce păzesc animalele, după care să intrăm pe nesimţite cu oşteni, ca să-i putem izbi şi din partea aceea, fiind locul din care s-ar aştepta cel mai puţin la o năvală asupra lor. Totodată să rânduim şi oamenii care să grijească de cai, ca să nu se risipească prin alte părţi, dar care să-i oprească pe munteni a se apropia de lunca râului, cumpănind a scăpa caii.

— Bine cugetat, mărite vornice. Las în seama domniei

tale să rânduieşti această împlinire, după dibăcia pe care-o ai şi după cum vei găsi de cuviinţă.

— Mulţumesc de încredere, Măria Ta.

— Ai slobod în toate, vornice Dumbravă.

— După îngăduinţa Măriei Tale, Doamne.

— Mult noroc, mărite vornice!

— Dumnezeu cu noi toţi, Mărite Doamne.

Pe la ceasurile zece din noapte, Măria Sa îl chemă pe marele vornic Dumbravă şi-i porunci să purceadă la împlinirea celor statornicite, pentru împresurarea taberei duşmane. Ca nişte umbre nebănuite, la adăpostul întunericului, ostenii moldoveni se strecurară în taină şi încercuiră tabăra munteană din toate părţile. Atât de aproape ajunseseră oştenii moldoveni, încât deslușeau somnul muntenilor, care dormeau fără nici o grijă. Porunca de atac a fost o săgeată aprinsă care, slobozită din arcul căpitanului Gorun, deasupra taberei duşmane, dădea semnalul de atac asupra oştirii muntene, cufundată în adâncul somnului. Năvălirea s-a făcut fără zarvă, încât tabăra a fost cuprinsă din toate părţile, fără a se fi trezit din somn toţi oştenii. Lupta a-nceput pe muţeşte, fără zgomote şi fără strigăte, cei căzuţi treceau în lumea cealaltă, fără a mai avea vreme să pună mâna pe arme sau măcar a se ridica în picioare. Atacați fără ştire, buimăciţi de somn, fără arme şi fără cai, vrăjmaşii cădeau sub loviturile moldovenilor, precum iarba câmpului sub ascuţişul coasei, care nu iertau nimic şi culcau la pământ tot ceea ce li se ridica pe cale. Mulţi duşmani încercau să scape cu fuga, însă oriunde se îndreptau, dădeau peste moldoveni, care nu iertau nimic. Cei scăpaţi cu viaţă se aflau în faţa Măriei Sale, îngenuncheaţi la mila Voievodului Ţării Moldovei. Toată hrana, carele cu merinde şi arme, tunurile, caii şi corturile duşmanilor se aflau în mâinile oştirii moldovene şi a Voievodului ei, care obţinuseră o mare biruinţă aici la Jiliştea, pe malul Râmnei, împotriva oştirii muntene, care voia să-l suie în Scaunul Ţării Moldovei pe fratele Voievodului muntean. Petru şi fratele său Alexandru, care-i venise în ajutor cu oştire, ar fi căzut

şi ei prinşi, dacă n-ar fi fost scăpaţi de moarte de marele clucer Albu Golescu, împreună cu alţi dregători ai Ţării Româneşti, care şi-au pus viaţa în cumpănă şi au plătit cu aceasta, pentru salvarea Voievodului lor. Alexandru Voievod a fugit la Cetatea Brăilei, unde s-a pus la adăpost sub ocrotirea turcilor. Prin fugă a scăpat cu viaţă şi fratele său Petru, poftitorul de Domnie în Ţara Moldovei, care s-a ascuns la Târgul de Floci (Feteşti), după care şi-a aflat scăparea tot dincolo de Dunăre, la turci.

Năvala moldovenilor asupra oştirii muntene şi a celor câteva detaşamente de turci care-i veniseră în ajutor Şchiopului la Jiliştea a fost ca trăsnetul care a căzut înainte de-a fi apărut lumina fulgerului. Vestea victoriei izbândite de Voievodul Ţării Moldovei la Jiliştea, împotriva oştirii muntene şi a celei turceşti, care-i venise în ajutor, trecu în grabă peste fruntariile Moldovei, ajungând la urechile Sultanului şi la cele ale Marelui Vizir, pe la sfârşitul lunii aprilie. La marile curţi europene se vorbea şi se aduceau laude Voievodului Ţării Moldovei, care izbutise să înfrângă voinţa înaltei Porţi Otomane şi să zădărnicească încercarea celor două oştiri, păgâne şi muntene, de-a sui pe Scaunul Ţării Moldovei pe alesul Sultanului. Uimiţi se aflau cu toţii de iuţeala cu care călăreţii moldoveni, ai căror cai nu puteau fi întrecuţi la galop de alţi cai din lume, s-au năpustit asupra taberei duşmane. Taina aceasta, neştiută de alţii din afara Moldovei, păstrată sub aspră poruncă şi osândire, era un meşteşug adus de Măria Sa Ion Voievod, în călărimea Moldovei, despre care foarte puţini aveau ştiinţă. Măria Sa ceruse marelui comis Nicoară ca împreună cu câţiva oameni de mare credinţă ai domniei sale, sub aspru jurământ şi osândire de moarte în păstrarea tainei, să străpungă nările tuturor cailor de oştire, pentru a le îngădui să răsufle mai lesne în timpul galopului de atac şi izbire, căpătând iuţeală în luptă, care uimi şi îngrozi pe toţi duşmanii.

Patru zile a rămas Măria Sa, Ion Voievod, cu oştirea sa pe locul victoriei, unde a poruncit îngroparea tuturor celor

căzuţi şi odihnirea oştirii, care biruise atât de strălucit, dar şi pentru aşteptarea altor corpuri de oaste, care veneau să întărească Oştirea Ţării.

— Iertare, Mărite Doamne, că-ţi tulbur liniştea grăi marele vornic.

— Linişte zici, vornice Dumbravă?! Poate pe altă lume, cinstite vornice, căci pe aceasta nevoit mă aflu să grijesc de nevoinţele Ţării Moldovei, care nu-s nici puţine şi nici lesne de împlinit.

— Cumpăneam că ţi-ai îngăduit oleacă de odihnă, Măria Ta, aşa cum ai îngăduit la toată oştirea.

— Ce nelinişte te mână către Domnia Mea, mărite vornice Dumbravă?

— De ce nelinişte, Măria Ta?!

— Se vede de la o poştă că te frământă oarece nelinişte, vornice Dumbravă.

— Măria Ta, aflat-am în cortul fugarului Petru, printre lucrurile sale şi nişte scrisori, care n-au mai apucat să ajungă la cine trebuia.

— Şi la cine trebuiau să ajungă, vornice Dumbravă?

— Măria Ta…!

— Hai, nu te mai codi atâta, grăieşte odată!

— La Eremia, marele hatman.

— Ce zici, Dumbravă?!

— Grăiesc adevărul, Mărite Doamne.

— Nu se poate aşa ceva, ar fi prea mult, vornice Dumbravă. Cum aş putea să dau crezare unor asemenea vorbe?!

— Iată scrisorile cu pricina, Măria Ta.

— Dă-ncoace să le văd, grăi Voievodul, mai mult smulgând scrisorile din mâna marelui vornic.

— Le-ai citit, vornice?

— Citit, Măria Ta.

— Ce spune în ele?

— Petru Şchiopu grăieşte către marele hatman că de se va lepăda de Măria Ta şi va trece de partea lui, îl va acoperi cu aur şi-l va dărui cu dregătoria cea mai înaltă din Ţara Moldovei, cu multe moşii şi sate.

— Acum înţeleg de ce nu-l prea trăgea inima pe marele hatman să plece la Dunăre, în calea păgânilor, pentru a le opri trecerea peste apă.

— Bănuiesc, Măria Ta, că ştii prea bine cu ce răspuns s-ar putea întoarce marele hatman de la Dunăre.

— Lesne de deslușit, mărite vornice.

— Mai cu folos ar fi fost să-l fi trimis pe marele comis Nicoară, fratele Măriei Tale.

— Poate Bunul Dumnezeu a voit aşa, mărite vornice, ca să nu se împlinească vânzarea ticluită de marele hatman, aici la Jilişte.

— Poate fi şi asta, Măria Ta.

— Doamne, ce-am oblăduit în preajma Domniei Mele!

— Ar trebui îndepărtat din oştire, Măria Ta şi să-l trimiţi în lanţuri la Suceava, unde să-şi aştepte dreapta judecată şi osândirea.

— Am răspândi panica printre oşteni, am slăbi puterea de izbire a oştirii şi am pune pe gânduri şi alte căpetenii de oaste, cinstite vornice.

— Şi-atunci îi vei mai lăsa pe mână toată călărimea Ţării, ca să treacă la duşman cu ea, Măria Ta?!

— Nicidecum, mărite vornice, îi vom lăsa doar câţiva oşteni, cinci, şase sute de călăreţi, ca să nu intre la bănuieli şi-l vom ţine tot mai departe de planurile noastre de bătălie, punând pe lângă domnia sa şi câţiva boieri de credinţă.

— Prea bine, Măria Ta.

— Ne vom sfătui împreună, mărite vornice şi vom hotărî după împrejurări, acum însă, îngăduie şi Voievodului Ţării Moldovei oleacă de odihnă şi fii cu băgare de seamă la toate cele.

— Aşa voi face, Măria Ta.

— Te voi chema la poruncă, la vreme, mărite vornice.

— Gata oricând, Mărite Doamne.

După plecarea marelui vornic Dumbravă, Măria Sa rămăsese îngândurat şi cătrănit. Cel mai bun prieten al său, cu care copilărise şi împărţise totul, cu care a crescut şi împreună cu care a înfruntat toate greutăţile vieţii, omul

în care a avut cea mai mare încredere şi pentru care ar fi băgat mâna în foc, îl vindea duşmanului şi punea în primejdie de moarte Ţara Moldovei. Omul acesta, la care Măria Sa ţinea atât de mult, acum îl scârbea şi-i dădea fiori reci. Desfăcu scrisorile aduse de marele vornic Dumbravă şi citi pe-ndelete ceea ce i-a scris Petru Şchiopu, care-l îndemna să se lepede de Ion Voievod ca să treacă de partea sa. Şi mai zicea Petru în scrisorile sale că dacă domnia ta te vei lepăda de Cumplitul Ion Vodă şi vei trece în tabăra noastră cu toată călărimea moldoveană, pe care o ai sub poruncă, multă milostivire şi îndatorare vei avea din partea domniei mele, iar dacă aceasta nu va fi cu putinţă de împlinit, atunci când voi năvăli cu oştirea împăratului asupra celei moldovene, domnia ta sugrumă-l pe Voievod şi treci de partea noastră. Şi dacă nici aşa nu-ţi va sta în putinţă să faci, atunci dă-l pe Ion Vodă în mâna turcilor şi milostivirea noastră faţă de domnia ta nu va avea margini.

După ce trecuse de mai multe ori cu privirea peste cele scrisori, Măria Sa înţelesese că marele hatman mai primise asemenea scrisori de peste Milcov, iar hotărârea hatmanului de-a se haini fusese luată de mai multă vreme, cam de pe vremea în care marele logofăt Golăi îi adusese spre ştiinţă că marele hatman ar avea gânduri asupra capului Măriei Sale şi n-a putut să-l creadă nici în ruptul capului. Iată că acum vremea era trecută, răul cel mare fusese înfăptuit şi se cereau măsuri grabnice asupra marelui hatman, căci într-altfel ar fi pus în mare cumpănă toată campania pornită împotriva păgânilor, lăsându-se pe mâna acestora. Aşa că îi chemă la sfat de taină pe cei mai credincioşi dregători ai săi, pe cei doi mari vornici, pe marele logofăt, pe comisul Nicoară, pe spătarul Grigorie şi pe vistiernicul Iane, care se grăbiră către cortul Voievodului, la porunca Măriei Sale.

— La porunca Măriei Tale, Doamne, grăiră marii dregători, intrând pe rând în cortul Voievodului.

— Intraţi şi aşezaţi-vă, cinstiţi boieri, ca să hotărâm împreună calea pe care vom da pas oştirii noastre.

— Voia Măriei Tale, Doamne.

— Mai înainte de toate aş voi să ascult părerea fiecăruia dintre domniile voastre şi mai apoi să hotărâm.

— Măria Ta, începu marele vornic Dumbravă, am risipit şi am stropşit oştirea Şchiopului, însă el a scăpat de mâna noastră şi-n orice vreme poate ridica altă oştire cu care să ni se împotrivească, de aceea cuget, după capul domniei mele, că bine-ar fi dacă am lua urma acestuia, ca să-i zădărnicim orice încercare de-a se mai încumeta să ne înfrunte sau să dea năvală asupra noastră.

— S-a aflat pe unde s-a aciuat râvnitorul la Domnia Ţării Moldovei?

— Nu, Măria Ta, însă putem slobozi iscoade pe urmele sale şi-i vom afla bârlogul.

— Cât mai grabnic cu putinţă, vornice Dumbravă!

— Aşa voi face, Mărite Doamne.

— Dar Voievodul Alexandru, încotro a luat-o?

— Şi-a aflat scăparea la raiaua Brăilei, Măria Ta, căutând adăpost la turcii din Cetatea Brăilei.

— Logofete Golăi!

— Poruncă, Măria Ta!

— Căpitanul Gorun să-şi slobozească iscoadele pe drumul Brăilei, pentru a da de urma Voievodului Alexandru, după care se vor ţine nevăzuţi de umbra acestuia, precum scaiul de lâna oilor, vestindu-ne din vreme despre toate câte va voi să înfăptuiască acesta. Încă din noaptea aceasta vor pleca iscoadele noastre către Bucureşti, Cetatea de Scaun a Ţării Româneşti, spre care vom da pas oştirii noastre la scurtă vreme.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Comise Nicoară!

— Poruncă, Mărite Doamne!

— Domnia Ta porneşti către cetatea Brăilei cu cinci sute de călăreţi, te apropii de aceasta cât se va putea de mult şi vei rămâne acolo în aşteptarea altor o mie cinci sute de călăreţi, care-ti vor veni de la marele hatman Eremia, căruia îi vom trimite poruncă prin vistiernicul Iane, care va pleca în ajutorul marelui hatman, cu trei mii de pedestraşi,

îndată ce ţi-au sosit călăreţii grijeşti de hotarul de la Dunăre, peste care să nu treacă nici picior de păgân.

— Precum porunca, Măria Ta.

— Marele hatman împreună cu marele vistiernic Iane vor rămâne să vegheze Dunărea la Isaccea, cu aceeaşi poruncă pe care ai primit-o şi domnia ta.

— Precum ţi-e voia, Mărite Doamne.

— Mărite logofete, să pregăteşti carte de poruncă pentru marele hatman Eremia, pe care o va duce marele vistiernic Iane.

— Voia Măriei Tale, Doamne.

— Sloboziţi iscoadele încă din noaptea aceasta.

— Aşa vom face, Măria Ta.

— Vornice Dumbravă, domnia ta vei rândui toată oştirea care mai rămâne după plecarea celor hotărâţi, ca să fie gata de plecare pentru mâine seară, când vom da pas către Bucureşti, ca să-l întrebăm pe Vodă Alexandru de sănătate, dacă s-o fi întors la Curtea Domnească şi mai cu seamă să-i arătăm ce înseamnă să lepezi Scaunul Ţării ca să te încumeţi a prinde cai verzi pe pereţi, pentru a le lua potcoavele.

— Se va-mplini porunca, Măria Ta.

— Mergeţi la îndatoririle domniilor voastre şi împliniţi totul aşa cum a fost poruncit.

— Să trăieşti, Măria Ta, grăiră boierii ridicându-se de plecare, ieşind unul câte unul din cortul Măriei Sale.

— Vornice Dumbravă, trimite-l pe căpitanul Radu să-l înştiinţeze pe hatmanul cazacilor că-l aştept la poruncă.

— Numaidecât, Mărite Doamne!

Nu trecu multă vreme şi marele hatman al cazacilor se înfăţişă la Măria Sa, aşa cum i se poruncise.

— La porunca Măriei Tale, Doamne, grăi hatmanul.

— Intră şi stai colea, cinstite prietene, ca să ciocneşti cu Domnia Mea o cupă cu licoarea cea dulce a Cotnarului, întru cinstirea domniei tale, a cinstiţilor viteji pe care-i ai sub poruncă şi în sănătatea Atamanului vostru, căruia îi mulţumesc pentru ajutor.

— Cu mulţumiri Măriei Tale, Doamne.

— Voiesc a te înștiința că Domnia Mea se află mult prea mulţumită de felul în care au luptat oştenii domniei tale, de aceea te întreb dacă şi dobânda a fost pe măsură.

— Îndestulătoare, Măria Ta.

— Atunci înseamnă că mulţumirea se află de amândouă părţile, mărite hatmane.

— Fără-ndoială, Măria Ta.

— Vom purcede cu toată oştirea noastră către Bucureşti, Cetatea de Scaun a Voievodului Alexandru, Domnul Ţării Româneşti, pe care-l vom împresura şi-l vom izbi la el acasă, ostoindu-i poftirea pentru care a iscat acest război. Cu oştenii pe care-i ai sub poruncă, domnia ta, alături de străjerii moldoveni, vei face Garda Domniei Mele, iar în bătălie ne vom avânta tot împreună, ca şi până acum.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta.

— La terminarea războiului, mulţumirea Domniei Mele se va afla pe măsura faptelor domniei tale, mărite hatmane şi pe aceea a vitejilor cazaci.

— Nu mă-ndoiesc de asta, Mărite Doamne.

— Dumnezeu să ne stea în ajutor şi biruinţa să fie de partea noastră, grăi Măria Sa ridicându-se. Căpetenia cazacilor se ridică, făcu o plecăciune adâncă în faţa Voievodului, apoi ieşi şi se îndreptă către cortul său, unde îşi chemă căpitanii, poruncindu-le ceea ce aveau de împlinit.

A doua zi, pe când soarele scăpăta în asfinţit, Oştirea Ţării Moldovei dădu pas către Bucureşti, Cetatea de Scaun a Ţării Româneşti, fără a întâmpina vreo potrivnicie pe cale. De cele mai multe ori, prin locurile prin care trecea oştirea, oamenii îi ieşeau înainte şi se închinau cu bucurie Măriei Sale, Ion Voievod, care venea să-i scape de turci şi de Voievodul cel bicisnic, nevrednic a sta pe Scaunul Ţării, cel care se închinase împăratului de la Ţarigrad şi care de frica Domnului Moldovei, lăsase Scaunul Ţării şi se ascunsese la Cetatea Brăilei, sub oblăduirea păgânilor.

Voievodul Moldovei intră cu toată oştirea sa în Cetatea Bucureştilor, unde îl sui în Scaun pe Vintilă Basarab,

feciorul fostului Domn, Pătrașcu, rândui cele de trebuință noii Domnii şi griji de nevoinţele Ţării Româneşti. O săptămână încheiată au rămas moldovenii să petreacă în Cetatea de Scaun a Ţării Româneşti, după care au apucat calea Brăilei, unde se ascundeau Alexandru Voievod şi fratele său Petru, după cum fusese înştiinţat Voievodul Moldovei, de către iscoadele marelui vornic Dumbravă.

Comisul Nicoară, fratele Măriei Sale, se afla cu oștirea sa de două mii de călăreţi în fata Brăilei, ascuns vederii turcilor, priveghind neîncetat malul celălalt al Dunării, de unde forfota otomană nu înceta nici zi, nici noapte.

După o săptămână de la plecarea sa din Bucureşti, Oştirea Moldovei, aflată sub porunca Măriei Sale, se apropia de raiaua Brăilei, unde i s-a alăturat şi comisul Nicoară.

— Bine te-am aflat, frate Nicoară, grăi Măria Sa către marele comis, îmbrățișându-l.

— Bine-ai venit sănătos, Măria Ta, răspunse comisul.

— Ce vânturi bat prin Cetatea Brăilei, comise Nicoară?

— Neastâmpărate, Măria Ta. De când Vodă Alexandru şi fratele său s-au aciuat în cetate la adăpostirea iataganului păgân, forfota a crescut, pentru că ajutoarele otomane, de la celelalte raiale, sosesc aici în fiecare zi, ca să întărească oştirea cu care Petru Vodă voieşte a năvăli în Moldova.

— Atunci să le-o luăm înainte, cum am făcut şi la Jilişte, mărite comise.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta.

Căpeteniile oştirii fuseseră chemate la porunca Măriei Sale, printre acestea aflându-se şi căpetenia cazacilor.

— Poruncă, Măria Ta, grăiră căpeteniile intrând în cortul Voievodului.

— Vitejii mei oşteni, în Cetatea Brăilei s-au adăpostit duşmanii noştri, Alexandru Voievod şi fratele său Petru, de unde voiesc a-i scoate de urechi pe amândoi, ca să le arătăm că moldovenii nu se lasă înduplecaţi. Vom împresura cetatea din toate părţile, iar în faţa ei vom aşeza bombardele noastre, sub porunca boierului Arbore, care nu va îngădui trecerea păgânilor peste apă. La noapte ne

vom strecura dincolo de Dunăre, ca să ţinem sub puterea noastră şi malul celălalt, de unde ar putea să se ivească alţi păgâni în ajutorul celor împresuraţi în cetate. Împresurarea se va face în linişte şi când totul va fi gata, vom slobozi semnalul de atac, cu săgeţi aprinse, trase de arcaşii noştri. La acea vreme toată oştirea se va năpusti asupra oraşului şi asupra cetăţii. Bombardele noastre îşi vor slobozi ghiulelele numai asupra cetăţii.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta.

— Întoarceţi-vă la oştire, pregătiţi oamenii şi rânduiţi-i după poruncă. Cazacii, împreună cu hatmanul lor vor trece dincolo de Dunăre, aşa cum vei face şi domnia ta, comise Nicoară, cu toată oştirea pe care o ai sub poruncă. La semnalul ştiut, cei de pe mal se vor arunca asupra cetăţii, căutând să-i deschidă porţile. Turcii fiind loviţi din trei părţi, nu se vor aştepta să fie atacaţi din spate, iar domniile voastre va trebui să vă bizuiţi şi pe surprinderea lor.

— Aşa vom face, Mărite Doamne.

— În noaptea aceasta, după ceasurile zece, vom slobozi atacul. Dumnezeu să ne ajute să-i înfrângem pe duşmani şi să-i aducem la dreapta noastră judecată pe cei care au jinduit la pământurile noastre, risipind liniştea şi pacea Ţării Moldovei.

— Dumnezeu să ne stea de ajutor, Mărite Doamne, împlinindu-ţi gândurile, răspunseră căpeteniile închinându-se în faţa Voievodului, după care ieşiră.

Dunărea îşi mâna apele liniştite către Schela Galaţilor, clipocind la maluri. Pe luciul apei se oglindeau luminile făcliilor aprinse pe zidurile cetăţii, pe care străjile îşi făceau rondul, cercetând din priviri depărtările înghiţite de întunericul nopţii. Oştenii moldoveni împresuraseră târgul şi se apropiau de cetate, aşteptând semnalul de atac.

Târziu în noapte, cerul întunecat fu spintecat de trei săgeţi luminoase, care dezlănţuiră potopul asupra Brăilei. Oştenii se năpustiră asupra târgului şi-l cuprinseseră cu totul, în vreme ce ghiulelele aruncate de gurile tunurilor muşcau flămânde din zidurile cetăţii şi nu îngăduiau

păgânilor să se avânte afară din cetate pentru a veni în ajutorul celor din târg, unde cetele de păgâni, luaţi pe nepusă masă, fuseseră vânturate ca pleava în bătaia vântului. Vacarmul se dezlănţuise asupra cetăţii, între zidurile căreia se aflau cei doi fraţi Basarabi, Alexandru Voievod şi fratele său Petru.

Tunurile băteau neîncetat zidurile, vreme în care călăreţii îi asaltau porţile, căutând a intra în cetate. Nebănuind cât de mare-i puterea oştirii moldovene, turcii n-au cutezat să iasă din cetate, luptau numai pe zidurile acesteia, aşteptând să le vină în ajutor oşteni din raialele apropiate. După ocuparea oraşului, moldovenii se năpustiră cu toate puterile asupra cetăţii, pe care au bătut-o cu tunurile trei zile şi trei nopţi la rând, fără a o putea cuceri.

În vremea aceasta, în ajutorul cetăţii împresurate încerca să răzbată un corp de oştire otomană cam de trei mii de oşteni, însă n-a avut sorti de izbândă, căci a fost împrăştiată şi bătută de oştenii comisului Nicoară şi de cazacii hatmanului Swierezewski.

— Îngăduie, Măria Ta, grăi marele logofăt.

— Intră, mărite logofete şi spune ce te mână către cortul Domniei Mele.

— Măria Ta, de trei zile şi trei nopţi batem Cetatea Brăilei neîncetat şi fără nici o izbândă, ţinând pe loc întreaga oştire. Iscoadele trimise în cetate s-au întors şi ne-au dat de ştire că Alexandru Vodă nu se mai află între zidurile acesteia, ci a plecat de acum trei zile către raiaua Giurgiului, unde va aştepta ajutorul turcilor ca să se întoarcă la Cetatea Bucureştilor, încercând să-şi ia Scaunul îndărăt.

— Dar Petru?

— A rămas în Cetatea Brăilei unde aşteaptă oştirea păgână ce a început a se aduna la Cetatea Tighinei pe Nistru, unde sunt aşteptaţi şi tătarii, cărora Sultanul le-a poruncit să pornească împotriva Măriei Tale. Tot la Tighina se aşteaptă şi ajutorul pe care-l va trimite Cetatea Albă, de unde oştirea astfel întocmită va cădea asupra

Brăilei, pentru a înfrânge oştirea noastră, după care, luându-l cu ei pe Vodă Petru, vor trece în Ţara Moldovei pentru a-l înscăuna.

— Dacă vor mai apuca, cinstite logofete, căci nu vom îngădui una ca asta, de aceea te poftesc să dai poruncă să fie chemate la sfat toate căpeteniile.

— Îndată, Mărite Doamne.

Nu trecu multă vreme şi în cortul Măriei Sale se aflau la sfat toate căpeteniile oştirii.

— Iubiţii mei viteji, Bunul Dumnezeu nu ne-a îngăduit să luăm şi Cetatea Brăilei ca să nimicim acest cuib păgân, ridicat în coasta Moldovei şi batem pasul pe loc, fără nici un folos, în vreme ce duşmanul nostru îşi adună puterile de prin alte locuri, cumpănind a da năvală asupra noastră şi a ne înfrânge. În Cetatea Brăilei a rămas numai Petru Vodă, râvnitorul de Domnie în Ţara Moldovei, pe când fratele său Alexandru a luat calea Giurgiului, de unde voieşte să pornească, cu ajutor păgân, asupra Cetăţii de Scaun a Ţării Româneşti pentru a-şi redobândi Domnia. Petru aşteaptă în Cetatea Brăilei ajutoarele turceşti şi tătărăşti, cu care crede că va putea despresura târgul Brăilei, să ne risipească oştirea, după care să apuce drumul Sucevei, pentru înscăunare.

— Nu-i vom îngădui aceasta, Măria Ta.

— Nicicând, mărite vornice. Potrivnici vom sta în toate şi nu-i vom îngădui voinţa Şchiopului.

— Zid de netrecut, Măria Ta.

— De trebuință se află să rânduim cât mai bine şi cu folos împotrivirea oştirii noastre, de aceea v-am chemat la sfat, ca să vă ascult îndemnul şi cumpănirea.

— Măria Ta, în târgul Brăilei ţinem oştirea mai mult degeaba, căci neputând lua cetatea, nu izbândim nimic, de aceea zic să zădărnicim adunarea păgânilor la Tighina, ori să-i aşteptăm pe cale, când vor veni asupra Brăilei şi să-i risipim cum i-am risipit şi la Jilişte.

— Drept ai grăit, vornice Păcurar.

— Să slobozim o parte din oştire în ajutorul Voievodului Vintilă, Măria Ta, ca să nu izbândească Vodă Alexandru a

se întoarce în Scaun.

— Nu-i cu putinţă, pârcălabe Murgu, căci am slăbi tăria de izbire a oştirii noastre. Bucuroşi am fi fost să avem de partea noastră şi Oştirea Ţării Româneşti, în această răfuială cu păgânii, de aceea l-am urcat în Scaunul ei pe Vintilă Voievod, însă dacă Dumnezeu va voi într-altfel şi nu se va putea ţine în Scaun, nu avem nici o putere, pentru că la vremea aceasta Voievodul Ţării Româneşti nu ne poate veni în ajutor şi ameninţarea stă să cadă asupra Moldovei. De aceea nu voi îngădui ruperea oştirii, ci vom porni către Cetatea Tighinei, ca să-i nimicim pe duşmani şi să nu le îngăduim a se întări în puterile lor.

— Cumpănit-ai bine, Măria Ta, glăsuiră boierii.

— Iată cum vom face, boieri dumneavoastră, ca să nu risipim oştirea şi nici puterea acesteia, în van: Vom porni cu toată puterea oştirii noastre asupra Cetăţii Tighina, de unde vornicul Dumbravă, cu cinci mii de călăreţi se va năpusti asupra Cetăţii Albe, prăpădindu-i pe păgâni. În aceeaşi vreme oştirea noastră va ataca Tighina şi va risipi puterea păgânilor, precum şi planurile lor potrivnice nouă. Tot de la Tighina vom griji şi de hotarul nostru de la Dunăre, asupra căruia vom veghea cu străşnicie, ca să nu ne trezim cu vreo oştire otomană, care ar putea să fie trimisă de Sultan împotriva noastră. Vremea ne este prielnică şi izbânda se poate afla numai de partea noastră, dacă ne vom mişca repede şi nu vom îngădui duşmanului să se adune şi să se întărească într-un singur loc. Îl vom lovi pe rând, după cum voieşte a se aduna şi nu-i vom îngădui să devină totuna în puterea sa.

— Cum nu se poate mai bine, Măria Ta, se învoiră căpeteniile cele mari ale oştirii.

— În zori ridicăm tabăra şi ne îndreptăm spre Tighina, pe care o vom împresura din toate părţile, vom lua oraşul şi vom dărâma cetatea, după ce o vom cuceri, căci această cetate, ridicată de voievozii Moldovei pentru apărarea sa, de când a fost luată de turci, a devenit un cuib de viespi, ce stă ca un cuţit înfipt în coasta Moldovei.

— Aşa vom face, Măria Ta.

— Logofete Golăi!

— Poruncă, Măria Ta!

— Grijeşte de toate cele de trebuinţă pentru a nu ne lipsi veştile de la turci, de la Cetatea de Scaun a Munteniei şi de la megieşii noştri din Ţara Ardealului, ca să nu ne trezim cu ursul în cârcă, fără ştirea noastră. După poruncă să fie slobozite iscoadele către toate zările de unde ne-ar putea cuprinde duşmanii.

— Precum ţi-e porunca, Doamne.

— Prea bine, vitejii mei, sloboziţi vă aflaţi a merge la îndatoririle domniilor voastre şi-n zori să dăm pas oştirii către locul poruncit.

— Să trăieşti, Măria Ta, răspunseră boierii, plecându-se în faţa Voievodului, după care ieşiră pe rând.

A doua zi, în zori, Oştirea Ţării Moldovei lăsă slobod târgul Brăilei şi luă calea Galaţiului, de unde trecu Prutul şi se îndreptă spre Cahul şi Tighina, atingând apa Nistrului, după o săptămână. Ajunsă la Tighina, oştirea moldoveană luă oraşul şi împresură cetatea, în care se afla garnizoana otomană, care aştepta să-i sosească ajutoarele din celelalte părţi, de la Cetatea Albă şi de la tătari, a căror hoardă pornise către Tighina. Zadarnice au fost toate strădaniile oştirii moldovene, care au împresurat şi au bătut cu tunurile zidurile cetăţii Tighina, căci n-au putut-o cuceri. Văzând că cetatea nu cade, Măria Sa a dat poruncă oştirii s-o împresoare mai straşnic, în aşa fel încât nimeni să nu poată intra şi nici ieşi din cetate, lucru lesne de înfăptuit. În felul acesta, garnizoana otomană aflată în cetate, în număr de cinci sute de oşteni, a rămas prinsă în mâinile moldovenilor.

În vremea aceasta, marele vornic Dumbravă, cu cei cinci mii de călăreţi se apropia de Cetatea Albă, asupra căreia a căzut ca trăsnetul nimicindu-i toată garnizoana, după care a dat foc oraşului, pe care l-a distrus în mare parte, a înfrânt oştirea otomană care stătea gata de plecare către Tighina, făcând prăpăd peste tot.

Împrăştiindu-se vestea că Oştirea Moldovei izbândise asupra turcilor la Tighina şi la Cetatea Albă, cazacii

zaporojeni coborâră cu bărcile pe Nistru şi veniră şi ei în ajutorul moldovenilor. Ajutorul lor a fost binevenit, deoarece o oştire turco-tătară, de dincolo de Nistru, venea să despresoare Tighina. Aceasta a fost întâmpinată de oştirea moldoveană, la care se alipiseră şi cazacii zaporojeni şi într-o încăierare scurtă, dar foarte sângeroasă, păgânii au fost nimiciţi cu totul. Vestea biruinţei Voievodului Ţării Moldovei, care spulberase toate garnizoanele turceşti din raialele de pe Nistru, ca şi pe cele de la Dunăre, precum şi nimicirea oştirii muntene şi a celei turceşti venită în ajutorul acesteia, se răspândi ca fulgerul în toată Europa şi căzu ca trăsnetul la Înalta Poartă Otomană.

La aflarea înfrângerii, Sultanul se afla la Yalî Koşk, Palatul de vară, unde împăratul petrecea în desfătări şi plăceri pe care Coranul nu le îngăduia, însă nimeni nu se putea împotrivi Stăpânului, care se îndulcea cu vinurile podgoriilor noastre, cu toate că Marele Muftiu îl tot sâcâia cu Şeriatul, legea sacră a Islamului. Sultanul, care de altfel se arăta a se afla un bun musulman, îi amintea Marelui Muftiu de Memalik-i-mahrusa, domeniile Sultanului oblăduite de Allah, neîngăduindu-i acestuia să şi le treacă sub ascultare, ceea ce-l mâhnea tare mult pe marele slujitor al lui Allah. Sultanul se afla în grădina palatului, aşezat pe perne, sub baldachin, înconjurat de cadâne şi icoglani ce-i împlineau poruncile, bucurându-se de tihnă şi de frumuseţile din jur, când unul dintre icoglanii împărăteşti se prăbuşi în genunchi la picioarele împăratului dându-i de veste că Marele Dragoman al Împărăţiei Otomane cerea îngăduinţa de-a i se închina, fără zăbavă.

— Să vină, porunci Sultanul, făcând semn celorlalţi să fie lăsat singur.

— Îndurare şi îngăduinţă, grăi Marele Dragoman, prăbuşindu-se la picioarele Sultanului, sărutând vârful condurului acestuia.

— De ce-mi risipeşti tihna, Yusuf Paşa?!

— Îngăduie Prealuminate Stăpâne, nevrednicului tău

rob, aducător de rele vestiri să-ţi spună că la Dunăre oştirile noastre au fost înfrânte şi spulberate în cele patru zări de către Ion Voievod, Beiul de la Bogdan Îl (Ţara Moldovei), iar Beiul de la Kara Iflak (Ţara Românească), ca un neputincios şi nevrednic de milostivirea Luminăţiei Tale, a scăpat cu fuga, lepădând Scaunul Ţării, neputând împlini porunca Luminăţiei Voastre de a-l sui în Scaunul Moldovei pe fratele său Petru, care stă şi el ascuns, de frica Voievodului moldovean, în cetatea raialei noastre de la Brăila.

— Ce zici, Dragomane…?!

— Luminate Stăpâne…

— Urdiile noastre au fost spulberate de ghiaurul de la Bogdan Îl, zici, Dragomane?

— Întocmai, Luminăţia Voastră. La Dunăre şi pe Nistru toate raialele împărăţiei au fost luate şi garnizoanele nimicite. Oştirea munteană, la care se alăturase, din porunca Luminăţiei Voastre şi o parte a oştirii noastre ce plecase către Bogdan Îl pentru a-l sui în Scaun pe Beiul Petru, nimicită a fost şi risipită, înainte de a păşi pe pământul moldovean. Beiul Munteniei şi fratele său au scăpat fugind la raiaua noastră de la Brăila. După ce a năvălit asupra Cetăţii de Scaun a Munteniei, unde l-a suit în Scaun pe Vintilă Basarab, fiul fostului Bei Pătraşcu, Beiul Moldovei a dat năvală asupra Brăilei pe care a cuprins-o din toate părţile, ocupând târgul şi împresurând cetatea, din care Beiul Munteniei a fugit de frică la Giurgiu, unde aşteaptă milostivirea Luminăţiei Voastre.

— Ridică-te, Yusuf Paşa, căci nu porţi vina acestor nenorociri abătute asupra împărăţiei noastre şi mergi de-i du poruncă Marelui Vizir că-l aştept degrabă.

— Îndată, Luminăţia Voastră, răspunse Marele Dragoman al Porţii, bucuros că a scăpat atât de uşor. Închinându-se până la pământ şi retrăgându-se cu spatele îndărăt, Paşa Yusuf se grăbi să ajungă la Palatul Marelui Vizir, pe care îl înştiinţă de porunca Sultanului. Acesta se grăbi să ajungă la împărat, cumpănind cum să-l îmbuneze şi cum să-i mai alunge din supărarea pricinuită de

înfrângerile de la hotarul de pe Dunăre.

— Cu îngăduinţă şi supunere, Luminăţia Voastră, grăi Marele Vizir Socoli, plecându-se în faţa Sultanului.

Împăratul îi porunci fără să privească spre el:

— Aşază-te, Mehmed şi deslușește-mi toate cele săvârşite la Dunăre. Mi-ai spus că Beiul de la Kara Iflak (Ţara Românească) este un om destoinic, că fratele său Petru, asemeni Beiului Alexandru, merită toată milostivirea noastră şi iată că nu sunt decât nişte neputincioşi poftitori de măriri, care fug ca iepurii la ivirea primejdiei. Prin ei ai pus în mare cumpănă hotarul Împărăţiei Otomane pe toată linia Dunării şi pe aceea a Nistrului, pe unde Beiul de la Bogdan Îl (Ţara Moldovei) a făcut prăpăd prin oştirea noastră, împrăştiind-o precum negurile în bătaia vântului. Ce ai a grăi despre toate acestea, Mehmed Socoli?

— Luminăţia Voastră are dreptate, Beiul Ţării Româneşti s-a arătat a fi un nevolnic şi slab la fire, nu-i viteaz şi nici oştean de seamă nu-i, însă se află cu mare credinţă faţă de împărăţia Otomană şi nu nesocoteşte poruncile noastre.

— Ce-a câştigat împărăţia noastră, Mehmed, că am zădărât un cuib de viespi, precum este Moldova, unde Voievodul său păzea înţelegerile cu noi, plătea tributul, era bun gospodar de Ţară şi aveam linişte la Dunăre şi Mare?

— Luminăţia Voastră…

— Nimic, vizirule! M-am lăsat înduplecat de vorbele tale, de aurul ghiaurului muntean şi am stricat liniştea împărăţiei la Dunăre şi Mare, plătind îndoit câştigul pe care-l dăduse Beiul Alexandru împărăţiei noastre, cu raialele de pe Dunăre şi cu cele de pe Nistru, cu viaţa spahiilor şi ienicerilor noştri risipiţi pe câmpiile Valahiei, pe unde au rămas să-şi doarmă somnul de veci.

— Îndurare, Stăpâne…!

— Prea mâhnit mă aflu ca să-ţi mai pot asculta vorbele, Mehmed, cu care voieşti să te dezvinovăţeşti în fata stăpânului tău.

— Îngăduie, Prealuminate Stăpâne, căci nu voiesc a mă

dezvinovăţi în faţa Preaputerniciei Voastre, ci a desluşi calea către limanul cel bun şi liniştea împărăţiei noastre.

— Calea cea bună şi liniştea împărăţiei va fi să-l lăsăm în pace pe Beiul de la Moldova, să nu-i mai stricăm liniştea şi pacea, căci asemenea viteaz şi bun gospodar de Ţară merită toată cinstirea noastră şi să nu ne mai aplecăm asupra clevetirilor marilor boieri care nu-l voiesc Voievod. Nu-l voiesc pentru că le pune pe umeri nevoinţele Moldovei, de care aceştia nu vor să ştie şi-i cheamă la poruncă în folosul Ţării, aşa cum ar trebui să facă orice Bei adevărat.

— A lăsa în Ţara Moldovei un asemenea om, am săvârşi cea mai mare greşeală, Luminăţia Voastră. Ion Voievod ar fi cu adevărat nimerit, dacă ar fi unul dintre Guvernatorii Împărăţiei noastre ori un mare comandant al oştirilor otomane, dar nu în Ţara Moldovei, de unde ar putea primejdui toată împărăţia Otomană.

— Ştii prea bine, Mehmed Paşa, că cei din neamul Muşatinilor nu pot fi cumpăraţi cu nimic. Pentru ei, peticul acela de pământ ce se cheamă Moldova se află mai presus de firea şi făptura lor, sunt legaţi de pământul acela cu nişte legături atât de trainice, pe care nimeni, în afara lor, nu le poate desluşi. Viaţa lor, întreaga lor făptură, nu înseamnă nimic în faţa Ţării, Moldova este totul pentru ei, pământul din care s-au născut, strămoşii din vremurile trecute, toate nişte legiuiri de care nu se pot lepăda, chiar dacă şi-ar pierde viaţa, care nu înseamnă nimic dacă nu-i trăită în libertate şi pe pământul lor sfânt. Toţi sultanii s-au ostenit să-i cuprindă în hotarele Împărăţiei Otomane şi niciodată n-au izbândit în cumpănirile lor, pentru că nu se află pe acest pământ o putere atât de vrednică încât să-i desfacă de acest legământ nerostit şi neînţeles de alte seminţii.

— Tocmai pentru aceasta Ion Voievod nu mai poate rămâne în Scaunul Ţării Moldovei, Luminăţia Voastră.

— De ce, Mehmed Paşa?!

— Pentru că un asemenea viteaz ar putea aduce sub puterea şi ascultarea sa nu numai Valahia, în care s-a

văzut cât de lesne a intrat şi l-a înlocuit pe Beiul Alexandru, ci şi Ţara Ardealului, căci într-o făptură sunt toate, Luminăţia Voastră, atât în grai, cât şi-n credinţă, fiind aceeaşi seminţie. Izbândirea aceasta şi năzuinţa de neatârnare a celorlalte seminţii din Balcani, bulgari, sârbi, greci, albanezi, care tot de aceeaşi credinţă se află, ar pune în primejdie de moarte împărăţia Otomană, dacă s-ar aduna împrejurul acestui viteaz şi neînfricat luptător, care i-ar ridica la luptă împotriva Porţii Otomane, pentru libertatea şi neatârnarea lor. Acest tăvălug, căruia nu i-ar putea sta nimeni potrivnic, ar nărui toate înfăptuirile marilor noştri Sultani, ar ruina împărăţia şi ar fărâma-o în mii de bucăţi, căci acest om nu s-ar opri decât după ce ar recuceri Istambulul, Constantinopolul din vechime, vechea Capitală a împărăţiei lor Bizantine şi întoarcerea lumii creştine la puterea şi măreţia de altădată, îngenunchind şi robind lumea islamică.

— Mă cutremuri cu vorbele, Mehmed Paşa!

— Acesta-i adevărul, Luminăţia Voastră, de aceea nu se mai află loc sub Soare pentru Beiul Ţării Moldovei. El trebuie să dispară de pe faţa pământului şi asta până când nu va fi prea trecută vremea.

— Atunci îţi las slobodă calea pentru înlăturarea primejdiei, însă fii cu băgare de seamă ca să nu mai dai greş şi ia aminte că în faţa domniei mele nu-ţi va mai fi îngăduită dezvinovăţirea.

— Aşa voi face, Preamărite Stăpâne şi nu voi mai lăsa primejdia să se apropie de hotarele împărăţiei noastre, în vecii vecilor.

— Aşa să fie, Mehmed Paşa şi nu într-altfel.

— Niciodată într-altfel, Luminăţia Voastră.

— Întoarce-te la îndatoririle împărăţiei şi grăbeşte a linişti furtuna care stă gata să cadă asupra hotarelor noastre.

— Precum porunca Luminăţiei Voastre, Stăpâne, răspunse Marele Vizir închinându-se până la pământ, după care ieşi grăbit din Palatul de vară al Sultanului.

Întors la Palatul Imperial, Marele Vizir s-a închis în

încăperea sa de lucru, căutând a-şi pune rânduială în gânduri şi a statornici calea înfăptuirii acestora, după care porunci să i se înfăţişeze marile paşale ale oştirii, care se grăbiră să ajungă la chemarea Marelui Vizir.

— V-am chemat la poruncă, deoarece hotarul nostru de la Dunăre şi Mare stă sub ameninţarea Voievodului de la Moldova. Trebuie să întărim puterea noastră pe aceste locuri, mărind garnizoanele raialelor, iar între ele, pe toată lungimea. Dunării să trimitem oştire a cărei căpetenie să se afle vrednică a statornici pacea şi liniştea. Voi da poruncă hanului tătar să-şi trimită hoarda pe linia Dunării. După ce vă întăriţi pe hotar, veţi trece fluviul, îl veţi prinde pe ghiaurul care a semănat atâta moarte printre oştenii noştri, dar şi atâta nelinişte în împărăţia noastră şi-l veţi aduce la Înalta Poartă, la judecata Măritului Sultan. Să fiţi cu băgare de seamă, pentru că Beiul de la Moldova nu-i un om oarecare, ci un mare viteaz, o bună şi pricepută căpetenie militară şi un mare comandant de oşti, care ştie bine cum să iasă din împrejurările cele mai grele, izbind năprasnic acolo unde nimeni nu se aşteaptă. Faima pe care a căpătat-o prin nimicirea oştirilor noastre şi a celei a Beiului din Muntenia l-a făcut îndrăgit de toate seminţiile de la Dunăre, supuse ale împărăţiei noastre, care s-ar putea ridica în sprijinul acestui Voievod, pe care îl văd ca pe un eliberator.

— Porunca înălţimii Voastre este legiuire pentru noi şi se va împlini întocmai.

— Să nu îndrăzniţi a vă întoarce la Istambul altfel decât biruitori în toate şi cu ghiaurul târât în lanţuri.

— Aşa vom face, înălţimea Voastră.

— Între raiaua Giurgiului şi cea a Brăilei se va statornici Ilderim Paşa, cu cincisprezece mii de oşteni. De la raiaua Brăilei şi până la Galaţi, va stăpâni Aii Paşa cu zece mii de oşteni, iar între Galaţi şi Isaccea se va afla grosul oştirii noastre, în număr de treizeci de mii de oşteni, aflaţi sub porunca Paşei Hasan. Dinspre Nistru vor coborî tătarii pentru a întregi oştirea noastră staţionată la Isaccea. Către Cetatea Albă (Akerman) vom porunci galioanelor noastre

să patruleze pe toată lungimea ţărmului moldovean, până în dreptul Cetăţii Chilia. Cu toţii vă veţi supune poruncii şi ascultării Paşei Iusuf Zade Cighaleg, căpetenia cea mai înaltă a acestei campanii de la Dunăre şi Mare.

— Am înţeles, înălţimea Voastră.

— Allah să vă binecuvânteze şi să vă acopere de glorie pe câmpurile de bătălie. Mergeţi şi aduceţi liniştea şi pacea împărăţiei noastre Otomane, puneţi în folos toată iscusinţa şi priceperea de care sunteţi în stare şi vă întoarceţi la Înalta Poartă cu laurii victoriei pe frunte, căci într-altfel, tulburarea Prealuminatului nostru Sultan va coborî securea călăului asupra capetelor voastre şi veţi plăti cu viaţa voastră neizbânda şi nepriceperea de care nu v-aţi arătat vrednici.

— Vom împlini porunca, Mărite Vizir, grăiră paşalele într-un glas şi vom statornici liniştea la hotarele noastre.

— Altfel să nu faceţi! îi ameninţă Marele Vizir, făcându-le semn cu mâna că se pot retrage.

***

Măria Sa Ion Voievod se afla în tabără la Bârlad cu toată oştirea sa, în jur de treizeci de mii de oşteni, fără mulţimea de rând. Jumătate din oştire era călărime, iar cealaltă jumătate pedestrime. La aceasta se mai adăugau cele o sută zece tunuri, cu o mie de oameni. Voievodul aşezase tabăra la Bârlad ca să poată avea la-ndemână hotarul Moldovei de la Dunăre şi Mare, care se întindea de la Galaţi şi până la Cetatea Chiliei, pe Dunăre şi de aici până la Cetatea Albă, pe ţărmul Mării, de unde pornea în sus pe Nistru până dincolo de Hotin, la hotarul cu Lehia. Domnul Moldovei se aşezase aici cu toată oştirea, cugetând a desluşi cumpănirile otomane care, după atâtea înfrângeri suferite pe toată linia hotarului lor cu Ţara Moldovei, se pregăteau pentru un nou atac asupra Oştirii Moldovei. Ceea ce bănuia Măria Sa nu era numai o părere, ci o înfăptuire pe care Înalta Poartă o împlinea pas cu pas.

— Îngăduinţă, Măria Ta, grăi marele logofăt Golăi,

intrând în cortul Voievodului.

— Ce-i, logofete Golăi, de umbli cu noaptea-n cap şi ai pornit a colinda înaintea zorilor?!

— Ne-au sosit olăcari, Doamne, cu veşti de la iscoadele noastre.

— S-auzim, cinstite logofete.

— Nu-i a bună deloc, Măria Ta, după cum ne vestesc iscoadele.

— Bune ori nu, datori ne aflăm a le înfrunta, mărite logofete, aşa că nu te mai codi atâta şi ia-o de-a dreptul.

— Măria Ta, la Ţarigrad a fost mare vânzoleală şi mare tulburare pe capul Sultanului, care l-a chemat pe Marele Vizir şi i-a poruncit să lase Moldova în pace dacă nu este vrednic s-o cuprindă. Marele Vizir s-a îmbăţoşat şi l-a înduplecat pe Sultan să poruncească oştirii să pornească asupra noastră cu şi mai mare hotărâre, căci într-altfel în mare cumpănă de moarte s-ar afla întreaga împărăţie Otomană. Necăjit peste măsură, Sultanul i-a dat mână slobodă Marelui Vizir, care s-a înverşunat şi mai tare împotriva Măriei Tale. A chemat la sine pe cei mai de seamă comandanţi de oşti şi le-a poruncit să purceadă spre Dunăre, unde să statornicească din nou liniştea la hotarul împărăţiei, după care să treacă în Moldova şi să înfăptuiască suirea pe Tron a lui Vodă Petru. Mulţime de oştire păgână a pornit către Dunăre, sub ascultarea celei mai mari şi mai de seamă paşale a Înaltei Porţi, Ilderim Paşa, care se va opri pe Dunăre, între Giurgiu şi Brăila, cu cincisprezece mii de oşteni. Cu alte zece mii de oşteni, Ali Paşa va lua în stăpânire Dunărea de la Brăila la Galaţi, iar de aici către Isaccea va fi bulucită cea mai mare parte a oştirii păgâne, sub porunca Paşei Hasan, cel care-l aduce cu el şi pe Petru Vodă. Toată această oştire va sta sub porunca şi ascultarea unei mari căpetenii militare, Iusuf Zade Cighaleg, vestitul paşă cu cinci tuiuri. În aceeaşi vreme, Sultanul a poruncit hanului tătar să-şi mâne hoarda către Cetatea Albă, ca să poată împresura Oştirea Ţării Moldovei.

— Pe unde vor trece păgânii, aflat-ai, logofete Golăi?

— Pe la Isaccea se pare, Măria Ta, pentru că aici au bulucit cea mai mare parte a oştirii şi tot aici se află şi Petru.

— Alexandru Voievod ce face?

— Vodă Alexandru s-a întors la Cetatea Bucureştilor cu oştire otomană şi l-a ucis pe Vintilă Voievod, urcându-se iarăşi în Scaunul Ţării. El a întocmit o oştire de zece mii de oameni, călări şi pedeştri, cu care se va alătura turcilor la vremea la care păgânii vor da năvală peste hotarul nostru.

— S-adună cu toţii împotriva noastră, mărite logofete, de parcă tot răul lumii acesteia ar sta în sabia Domniei Mele, pe când noi îi avem alături doar pe cazacii zaporojeni, împuţinaţi şi ei de atâta vânzoleală cu păgânii.

— Ai băgat spaima în păgâni, Măria Ta şi se tem că vei trezi la luptă celelalte seminţii înrobite din dreapta Dunării.

— Pe când va ajunge la Dunăre oştirea păgână?

— Cam într-o săptămână, Măria Ta.

— Mai avem răgaz, logofete şi dacă vom desluşi cum să rânduim cele trebuitoare îi putem înfrunta pe păgâni cu izbândă, neîngăduindu-le să se adune la un loc.

— Aşa-i, Mărite Doamne.

— Trimite vorbă căpeteniilor oştirii că-i poftesc la sfat, împreună cu domnia ta, peste trei ceasuri.

— Precum ţi-e voia, Măria Ta, răspunse marele logofăt Golăi, pornind spre ieşire.

— Dacă mai vin veşti până atunci, voiesc a le afla din vreme, cinstite logofete.

— Aşa voi face, Măria Ta.

***

În cortul marelui vornic Bilăi, urcat în Vornicia Ţării de Sus de Măria Sa, după bătălia de la Tighina, unde boierul Păcurar, fostul mare vornic al Ţării de Sus, se prăpădise, stăteau la sfat de taină cu acesta fostul pârcălab de la Hotin, Cozma Murgu şi fostul hatman Slăvilă, cinstindu-se cu Busuioacă de Bohotin.

— Întru cinstirea domniei tale, mărite vornice Bilăi şi a Măriei Sale Ion Voievod, care te-a urcat, din dregătoria de mare stolnic în aceea de mare vornic al Ţării de Sus, încât domniile noastre am rămas acolo jos, faţă de domnia ta.

— Voia Celui de Sus, boieri dumneavoastră, însă nu vă necăjiţi că loc se află pentru toată lumea.

— Ce zici acolo, mărite vornice?!

— Iaca nişte gânduri fugare, cinstiţi boieri.

— Domnia ta aflat-ai oarece tăinuiri şi ne fierbi la foc domol, mărite vornice Bilăi?

— Păi, ştiu şi eu ce să mai zic?

— Dă-i de-a dreptul, cinstite vornice şi nu ne mai tot învârti, căci ne tulburi la cap şi nu mai desluşim calea.

— Calea-i dreaptă, numai să îndrăzniţi, cinstiţi boieri.

— Păi cum altfel, ne ştii domnia ta a ne înfricoşa de orice, ca nişte nevolnici?!

— Din orice nu, însă aici poate fi vorba şi de primejduirea capului.

— Dar desluşeşte-ne odată despre ce-i vorba, cinstite vornice şi nu ne mai tot suci atâta!

— Ce ziceţi, boieri dumneavoastră, de toată zarva făcută de Măria Sa cu turcii?!

— Păi i-am bătut pe păgâni şi-acum îşi ling rănile.

— I-am bătut, ce-i drept şi i-am stropşit în picioare, aşa cum de la Măritul Ştefan Voievod cel Sfânt încoace n-au mai fost păgânii aşa de ruşinaţi, însă câtă-i de mare împărăţia Otomană şi cât de mulţi sunt păgânii, aiasta-i floare la ureche, pentru ei.

— Că n-o fi chiar precum zici, domnia ta!

— Cam pe-aproape, domniile voastre.

— Tot nu deslușesc încotro baţi, cinstite vornice?

— Vor năvăli asupra noastră, hatmane Slăvilă şi ne vor terciui pe toţi şi ne vor călca în picioare mai dihai de cum am făcut-o domniile noastre cu ei la Jiliştea, la Brăila, la Tighina şi Cetatea Albă.

— Nu-i vom lăsa, cinstite vornice.

— Câtă vreme, pârcălabe Murgu?

— Chiar dacă-i vom învinge iarăşi, vor veni alţii şi tot

alţii, până ne vor îngenunchea de tot şi vom pieri până la unul şi pentru ce, numai pentru că Ion Voievod nu voieşte a se lepăda de Domnia Moldovei şi a face pre voia Sultanului, care îl vrea Domn la Suceava pe Petru Vodă?!

— Ce zici, domnia ta, vornice Bilăi?! Să ne hainim şi să-l vindem pe Vodă?!

— Nu-l vindem, boieri dumneavoastră şi nici nu ne hainim, ci ne vedem de trebuinţele noastre, fără a-i face nici un rău Măriei Sale.

— Şi cum cugeți domnia ta, vornice Bilăi, să-nfăptuim aceasta?

— Să trecem la păgâni, unde-l vom afla pe Petru Vodă, în a cărui slujbă ne vom pune, iar atunci când va ajunge în Scaunul de la Suceava, ne va milostivi cu moşii şi sate cu averi şi dregătorii în Sfatul Ţării.

— Păi, domnia ta, n-ai în ce dregătorie să mai fi urcat, căci te afli în cea mai de sus.

— Mai sunt şi alte feluri de milostiviri, boieri dumneavoastră, atunci când un Voievod se apleacă asupra celor cu credinţă faţă de Măria Sa.

— Ne-ndemni la pierderea capului, vornice Bilăi.

— Nicidecum, cinstiţi boieri, voiesc a vă zice doar că numai cei ce nu cutează nu izbândesc.

— Neam de neamul nostru, vornice Bilăi, n-a fost hain şi vânzător de Domn.

— Şi mai sus de pârcălab şi hatman de oştire, s-a ridicat cineva din neamul domniilor voastre?

— Noi suntem cei dintâi, că ne-a ridicat Măria Sa din boierimea de mijloc.

— Şi tot aşa voiţi să vă apuce sfârşitul, boieri dumneavoastră, au voiri a vă bucura de toate cinstirile şi măririle ce ni s-ar putea cuveni, dacă îndrăzniţi?

— Primejdie de moarte pui pe capul domniilor noastre, vornice Bilăi.

— Primejdia ne cuprinde din toate părţile, boieri dumneavoastră, numai că n-o priviţi în ochi.

— Cine te-mpinge către această înfăptuire, mărite vornice Bilăi?

— Milostivirea lui Petru Vodă, dacă ne-ncumetăm să trecem de partea sa.

— Şi dacă Petru Vodă nu va izbândi în poftirea sa, vornice Bilăi, ce ne vom face? Vom pribegi toată viaţa, averile noastre, dăruite de Măria Sa Ion Voievod, se vor înturna în stăpânirea Domniei şi vom ajunge mai săraci decât am fost atunci când Domnul Ţării ne-a ridicat în ranguri şi ne-a milostivit cu toate cele.

— Ar putea fi şi aşa, cinstiţi boieri, dar poate fi şi-ntr-altfel, numai să binevoiţi.

— Mai îngădui-ne o vreme, cinstite vornice.

— Nu-i vreme de îngăduinţă, boieri dumneavoastră.

— Dacă nu-i, atunci să se facă precum zici domnia ta şi Bunul Dumnezeu să ne aibă în paza Sa.

— Nu-l amesteca pe Cel de Sus, hatmane Slăvilă, căci n-am mai avea cui da socoteală pentru faptele noastre pământene, atunci când vom urca la Ceruri.

— Şi cum vom osteni, vornice Bilăi?

— Când vom da năvală asupra turcilor, vom trece de partea lor, fără luptă.

— Cum, căci văzându-ne că alergăm către ei, ne vor săgeta fără cârtire?!

— Vom pune cuşmele în vârful săbiilor noastre şi ne vor deslușI voinţa.

— Să fie precum zici domnia ta, vornice.

— Să nu scăpaţi o vorbă către altcineva şi fiţi cu ochii tot la domnia mea, ca atunci când vă voi face semn, să mă urmaţi fără tăgadă.

— Aşa vom face, mărite vornice.

***

La vremea sorocită, toate căpeteniile oştirii se înfăţişaseră în cortul Măriei Sale, la sfat de taină.

— Boieri dumneavoastră, începu Măria Sa să grăiască, bătut-am pe turci peste tot, la Brăila, la Tighina şi la Cetatea Albă, iar la Jiliştea i-am stropşit cu totul, laolaltă cu Oştirea Ţării Româneşti, îngrozindu-i şi risipindu-i în

cele patru vânturi, de nu s-au mai dezmeticit până la această vreme. Dar iată că împărăţia Otomană şi-adună puterile, îşi strânge oştenii de prin toate colţurile ca s-o bulucească asupra noastră, cumpănind a ne îngenunchea şi a ne face robii săi. Oricât ar încerca şi s-ar zvârcoli Sultanul Selim, împărăţia n-ar putea aduna mai mult de şaptezeci, optzeci de mii de oşteni, cu tot cu cei ai Voievodului muntean, căci altfel ar lăsa de izbelişte hotarele împărăţiei şi ar trebui să pună capăt războaielor pe care le duce prin alte părţi ale lumii. Zic aceasta pentru că îi cunosc bine pe turci, le cunosc împărăţia şi întinderea acesteia, precum şi puterea armată pe care o au. Pentru aceasta grăiesc domniilor voastre că ne stă în putere să-i nimicim iarăşi, dacă vor cuteza să dea năvală asupra noastră.

— Chiar şi numai aşa sunt prea mulţi, Măria Ta.

— Nu, hatmane Eremia, dacă le vom ieşi pe cale şi-i vom lovi înainte de-a se strânge cu toţii la un loc.

— Iertare, Mărite Doamne, grăi căpitanul Gorun.

— Ce-i Gorune, de dai buzna aşa? Am poruncit să nu intre nimeni!

— Îngăduie, Mărite Doamne, să pun în mâinile Măriei Tale aceste cărţi de poruncă, aflate asupra unui ceauş împărătesc, ce voia să răzbată către Tighina şi Cetatea Albă, cu porunci pentru căpeteniile celor două cetăţi, care a căzut în mâinile iscoadelor noastre.

— Dă-le-ncoace, căpitane, să desluşim vrerea turcului.

— Iată-le, Măria Ta.

— Mare folos ne-ai adus astăzi, căpitane Gorun, cu aceste cărţi de poruncă. Primeşte dară mulţumirile Domniei Mele, pentru înfăptuirea aceasta.

— Datoria de oştean, Mărite Doamne.

— Ceauşul împărătesc unde se află?

— Zălog în mâinile noastre, Măria Ta.

— Să fie ţinut sub pază straşnică, pentru că ne va mai fi de folos, cinstite căpitane.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— De va fi să ieşim cu bine din bătălia ce ne aşteaptă, te

vom răsplăti cum se cuvine, cinstite căpitane.

— Voia Măriei Tale, Doamne. Acum îngăduie să mă întorc la îndatoririle pe care le am.

— Eşti slobod, căpitane Gorun. Iată, cinstiţi boieri, că Dumnezeu ne sprijină în toate cele şi a îngăduit să ajungă la noi gândurile cele ascunse ale turcului.

Măria Sa desfăcu cele trei cărţi de poruncă şi le citi cu luare aminte, tălmăcind apoi pe româneşte înţelesul lor.

— Marele Vizir, Mehmed Socoli, porunceşte căpeteniilor de cetăţi de la toate raialele de pe Dunăre şi Nistru să întărească garnizoanele cetăţilor cu oştenii care le vor fi trimişi în aşa fel încât să nu cadă în mâinile moldovenilor, iar atunci când tătarii vor coborî pe Nistru, să se alăture şi ei hoardei tătare, cu oştenii pe care-i primesc, adunându-se cu toţii la Isaccea, unde vor ajunge şi oştirile beilor de Nicopole şi Vidin. Tot către acest loc de trecere peste Dunăre se îndreaptă şi Beglerbegul de Rumelia cu oştirea celor şapte sangeacuri pe care le are sub ascultare, cu cinci mii de ieniceri şi cu treizeci de tunuri. Dacă Oştirea Moldovei va încerca să iasă în calea tătarilor, aceştia au poruncă să se împotrivească moldovenilor cu toată tăria lor, vreme în care Paşa de Tighina şi cu cel de la Cetatea Albă le va sări în ajutor tătarilor, cu toată oştirea pe care o au sub poruncă, dând de veste la Chilia şi la Brăila să le vină în ajutor oştirile aflate aici. Dacă tătarii nu vor fi loviţi pe cale şi oştirea lor ajunge la Dunăre, să-i lovească pe moldoveni în vreme ce urdia otomană va trece Dunărea. Mai zice Marele Vizir că oştirea otomană, înainte de-a se aduna toată la locul de trecere de la Isaccea, va ajunge la Dunăre pe trei căi, una va veni pe mare cu corăbiile împărăteşti, alta din Rumelia şi a treia de la Vidin, concentrându-se de-a lungul Dunării, între Brăila, Isaccea şi Chilia.

— Turcul ne-a pus pe tavă toată cumpănirea sa cea tainică, Măria Ta.

— Aşa-i, boieri dumneavoastră. Iar acum că am desluşit toate cugetările cele ascunse ale păgânilor, ne va fi lesne să le rânduim pe cele ale noastre.

— Măria Ta, după cum am înţeles eu bine, toţi potrivnicii noştri se vor buluci la Dunăre, în afară de tătari, care se vor lăsa în jos pe Nistru şi ni se vor împotrivi numai dacă vom da năvală asupra lor sau numai atunci când urdia otomană va începe să treacă Dunărea.

— Ai înţeles bine, vornice Dumbravă.

— Atunci să-i luăm la tocat pe rând, că ne va fi mai lesne şi mult mai la-ndemână, decât să-i înfruntăm pe toţi deodată, Măria Ta.

— Tot aşa cumpănea şi Domnia Mea, cinstite vornice.

— Dar pe turci cum îi vom înfrunta, Măria Ta, vom trece Dunărea ca să năvălim asupra lor?

— Nicidecum, vornice Bilăi.

— Atunci, cum?!

— Oştirea păgână nu va izbuti să treacă Dunărea numai printr-un singur loc, c-ar fi anevoios şi-apoi nu le vom îngădui aceasta, de aceea vor încerca să treacă prin mai multe locuri, pe la Brăila şi chiar pe la Chilia, unde barcazurile turceşti vor intra pe Dunăre ca să-şi lase oştenii pe uscat.

— Atunci înseamnă că-i vom aştepta în mai multe locuri, Mărite Doamne, grăi, surâzând unui gând ascuns, marele vornic Bilăi.

— Aşa-i, mărite vornice, încuviinţă Măria Sa.

— Cum vom face aceasta, Măria Ta?

— Vom rândui oştirea, pârcălabe Murgu, în aşa fel încât să-i putem opri din vreme pe tătari şi să zădărnicim plănuirea turcilor de-a se strânge la un loc, luându-le-o înainte şi când vor cumpăni că au ajuns la locurile statornicite, să ne afle pe noi acolo, ca să le dăm bineţe, să-i îmbrăţişăm cu dragoste şi să le urăm de bună venire, în aşa fel, încât din îmbrăţişarea noastră să nu mai scape picior de păgân.

— Bine cumpănit, Măria Ta, glăsuiră căpeteniile.

— Atunci să purcedem la întocmirea oştirii noastre, boieri dumneavoastră şi s-o rânduim după trebuinţă.

— Oştirea-i întocmită, Măria Ta.

— Nu-i toată, hatmane Slăvilă, de aceea cer domniilor

voastre să ridicaţi steagurile boiereşti de pe moşii şi să le aduceţi aici în tabără. Vom porunci să se ridice satele domneşti şi cele mănăstireşti şi să-şi trimită ostenii aici în tabără, ca să putem mări puterea oştirii noastre.

— Ne slobozeşti din tabără ca să aducem steagurile boiereşti, Măria Ta?

— Nicidecum, vornice Bilăi.

— Atunci cum se va-mplini aceasta, Măria Ta?

— Vom slobozi olăcari cu cărţi domneşti de poruncă către satele domniilor voastre. Acestea se vor ridica sub ascultarea căpitanilor noştri, care-i vor grăbi către tabără.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta.

— Logofete Golăi!

— Poruncă, Mărite Doamne!

— Pune-ţi diecii la treabă şi până-n seară cărţile de poruncă să fie gata.

— Precum ti-e voia, Mărite Doamne.

— Până-n zece zile cei chemaţi la oaste să se afle în tabăra noastră, ca să putem rândui oştirea după trebuinţă.

— Voia Măriei Tale, Doamne.

— Până la vremea aceea vom rândui oştirea pe care o avem în tabără, iar la sosirea steagurilor boiereşti şi a mulţimii de ţară, vom întări oştirea pe care o vom rândui acum.

— Precum porunca, Mărite Doamne.

— În calea tătarilor, cu trei mii de călăreţi şi şapte mii de pedeştri, va pleca spre Nistru comisul nostru Nicoară, rânduit a fi să taie calea tătarilor, să-i spulbere în luptă şi să-i risipească îndărăt peste Nistru, neîngăduindu-le să mai ajungă la Dunăre.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Hatmanul Swierezewski, cu toţi cazacii pe care îi are sub ascultare şi poruncă, vor veghea Nistrul între Cetatea Tighinei şi Cetatea Albă, neîngăduind trecerea păgânilor de la o raia la alta şi nici unirea celor două garnizoane într-o singură oaste.

— Precum porunca, Măria Ta, răspunse hatmanul.

— Marele nostru hatman Eremia se va statornici în faţa

Isaccei cu douăzeci de tunuri şi zece mii de oşteni, din care trei mii călărime şi nu va îngădui trecerea păgânilor peste Dunăre, nici în ruptul capului. Vei pune tunurile în bătaie şi-i vei stropşi pe păgâni, ori de câte ori vor încerca să treacă peste apă, sfărâmând orice barcaz sau pod umblător.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Marele vornic Bilăi, cu fostul pârcălab Murgu şi cu hatmanul Slăvilă, fiecare cu câte trei mii de oşteni şi câte zece tunuri, se vor statornici între Galaţi şi Brăila, cu aceeaşi poruncă, de-a nu îngădui păgânilor să năvălească peste Dunăre, cu nici un chip.

— După cum-îi porunca, Măria Ta.

— Marele nostru spătar Grigorie, cu oştire de ţară, două mii de călăreţi şi zece tunuri va veghea asupra Chiliei, neîngăduind păgânilor să iasă din cetate şi nici barcazurilor păgâne să intre pe Dunăre, pentru a-şi debarca oştenii iar vistiernicul Iane, cu două mii de călăreţi, va veghea calea spre Târgul de Floci (Feteşti), pe unde ar putea veni oştirea Voievodului Alexandru.

— La poruncă, Mărite Doamne.

— Ceilalţi dregători şi căpetenii de oaste vor rămâne în tabără, aici la Bârlad, de unde ne vom lăsa în jos pe Prut, oprindu-ne la Cahul, unde vom ridica tabăra şi de unde vom putea mai lesne să venim în ajutorul celor aflaţi la mare strâmtorare.

— Aşa vom face, Măria Ta, glăsuiră căpeteniile.

— În trei săptămâni, oştirea păgână ar trebui să ajungă la Dunăre, însă noi o vom lovi ori de câte ori ni se va ivi prilejul, precum au fost rânduite toate până acum şi nu îngăduim a se face într-altfel, căci vă puneţi capul în primejdie, boieri dumneavoastră.

— Precum ţi-e porunca, Măria Ta, aşa o vom împlini şi-ntr-altfel nu vom face.

— Olăcarii să nu-şi îngăduie odihnă, să poarte poruncile între oştirile rânduite şi între acestea şi Domnia Mea. Iscoadele să fie slobozite din vreme ca să ne vestească de tot pasul făcut de oştirea păgână.

— Împlini-se-vor toate după poruncă, Măria Ta.

— Dacă deslușite au fost toate şi fiecare ştie ce trebuie să împlinească, atunci aveţi îngăduinţa să purcedeţi la îndatoririle domniilor voastre, ca să rânduiţi cele de trebuință.

— Să trăieşti, Mărite Doamne, glăsuiră boierii, ridicându-se pentru plecare.

— Laolaltă cu domniile voastre, cinstiţi boieri, răspunse Măria Sa, la urarea căpeteniilor.

Rămas singur, Voievodul s-a întors cu gândurile la tot ceea ce se întâmplase.

— Rânduit-am oştirea, zicea Voievodul în sinea sa, după cumpănirea cea bună şi de folos, încât păgânii nu vor putea izbândi de nici o parte căci, ca un zid de apărare stă între noi şi păgâni, sfânta noastră Dunăre, ajutorul nostru cel mai de preţ care, tăcută şi liniştită, ne îngăduie adăpostirea cea bună şi de mare folos. Biată Moldovă, când oare îţi vor fi sortite şi îngăduite şi ţie liniştea şi pacea, după care atâta tânjeşti? căci de atâta zbucium şi năvăliri duşmane, de atâtea vânzări de Domn şi hainia marilor boieri, mă mir că te mai afli pe lume.

Se temea Voievodul de necredinţa marelui hatman, de aceea îl ţinea tot sub privirile sale. Mai deslușise Măria Sa sclipiri necinstite şi-n ochii altor boieri, precum în cei ai fostului pârcălab de Hotin, Murgu, ai hatmanului Slăvilă, om alunecos şi ascuns la fire şi chiar în cei ai marelui vornic Bilăi care, de la o vreme se cam furişa de privirile tăioase ale Voievodului. Îi suise în dregătorii, îi săltase din mica boierime şi-i făcuse boieri mari, cu dregătorii înalte, îi dăruise cu moşii întinse şi mănoase, le-a dat în stăpânire sate întregi, păduri nesfârşite, ape repezi cu mori şi râşniţe pe ele, locuri de prisăci şi iazuri pline cu peşte, pe toate le-a dăruit şi cu toate i-a înzestrat, cumpănind a le da putere pe care s-o pună la temelia Moldovei şi la sprijinirea Domniei. Din oameni cu credinţă Moldovei şi Voievodului, cum se aflau, unii au apucat obiceiuri urâte, nedreptăţindu-i pe cei de rând, s-au nărăvit la bogăţii multe şi fără margini, au început să le sticlească ochii la

aur mult, de parcă ar împărăţi pământul şi lumea aceasta, fără a putea desluşi deşertăciunea acestora, uitând că se vor înfăţişă la porunca Celui de Sus tot goi şi despuiaţi, aşa cum au venit pe lume, purtând cu ei înfăptuirile cele bune sau rele, pe care le-au săvârşit, pentru care vor da socoteală şi vor plăti.

— Îndură-te, Doamne, de Ţara Moldovei şi de poporul acesta năpăstuit de toate relele pământului, peste care ai îngăduit atâta hainie în tagma boierească şi ridică Moldova şi poporul ei, pe treapta cea mai de sus a credinţei şi bunăstării, prăvălindu-i în ţărână pe toţi duşmanii lor, lăuntrici şi din afara fruntariilor lor! Şi dacă pentru izbăvirea Moldovei voieşti jertfire pe Sfântul Tău Altar, jertfeşte-mă pe mine nevrednicul Tău rob, Ion Voievod şi dă, Doamne, libertate şi neatârnare Ţării Moldovei!

***

Vremea trecuse în mare grabă sau cel puţin aşa i se părea Măriei Sale, Ion Voievod, care nu mai prididea cu rânduirea celor trebuincioase oştirii. Sosiseră în tabăra de la Bârlad, aşa cum fusese porunca, mulţimea de rând şi toate steagurile de luptători, de umpluseră Valea Bârladului până sus pe colinele acesteia. Se apropia ceasul în care aveau să înfrunte puhoiul păgân, care curgea către Dunăre, fără sfârşit, de gemea Lunca Dunării de atâta păgânătate. De la raiaua Brăilei şi până la Cetatea Chiliei, numai fesuri şi turbane păgâne se vedeau de partea cealaltă a apei. Voievodul Moldovei slobozise corpurile de oştire aşa cum le rânduise din vreme, de-i uimise pe păgâni, atunci când au văzut că sunt aşteptaţi. Toate încercările lor de-a se avânta peste Dunăre fuseseră sortite eşecului, căci tunurile moldovenilor îi trimiteau în adâncuri, cu barcaze şi poduri umblătoare cu tot, de nu mai ştiau păgânii ce să facă cu porunca Slăvitului Sultan.

Măria Sa mulţumea Cerului că Oştirea Moldovei era de netrecut, căci peste tot pe unde încercau păgânii să năvălească peste Dunăre, aceasta îi trăgea în adâncurile

sale, de parcă era înţeleasă cu Voievodul Moldovei. De la Brăila şi până dincolo de Isaccea, păgânii erau înghiţiţi de ape sau purtaţi fără suflare către Marea cea Mare, fără nici o putere de împotrivire din partea lor.

De-o săptămână încheiată tunurile moldovenilor aruncau moarte în mulţimea păgână, fără ca aceasta să poată face ceva. Barcaze sfărâmate, poduri umblătoare, cu cai, căruţe, tunuri şi păgâni pe ele, ce se încumetau a porni către ţărmul moldovean, erau trimise în afundurile Dunării fără nici o îngăduinţă, iar apa, nesătulă parcă în lăcomia sa, înghiţea laolaltă oameni şi cai, căruţe şi tunuri, fără alegere, de băgase spaima în marile paşale otomane, văzând atâta neputinţă din partea oştenilor lor.

La Isaccea, unde Paşa Cighaleg aproape că-şi smulgea barba de cătrănit ce era, Petru Vodă privea neputincios şi tăcut la toată nevoirea urdiei otomane, care se frângea ca trestia în bătaia vântului, în fata oştirii moldovene şi a hărniciei tunarilor moldoveni, care nu mai pridideau în jurul tunurilor, ce aduceau atâta moarte şi prăpăd printre păgâni. Privind la neputinţa oştirii păgâne, lui Petru Vodă îi venea să se lepede de dorinţa de-a se mai sui în Scaunul Moldovei, lăsând în plata Celui de Sus oştenii acestei Ţări, care se băteau cu atâta îndârjire, însă nu putea trece peste voinţa Sultanului şi nici peste porunca Marelui Vizir.

Toată această nebunie avea să mai dureze o bună bucată de vreme, până-ntr-o zi, când Paşa Cighaleg îl chemă la sine şi-i zise:

— Ai ştiinţă despre căpetenia moldoveană care ne stă potrivnică de atâta vreme şi ne ţine pe loc, decimându-ne întreaga urdie?

— Îl cunosc bine, înălţimea Voastră, e om destoinic şi hotărât în toate cele.

— Destoinicia şi hotărârea i se văd de-o săptămână încoace, căci ne-a trimis la Allah aproape o treime din oştire, altceva voiesc a afla.

— Ascult, înălţimea Voastră.

— Aurul îl poate înmuia pe acest ghiaur?

— Aurul înmoaie orice, înălţimea Voastră.

— Atunci să-ncercăm a-l ademeni pe ghiaur.

— Voia înălţimii Voastre, efendi.

— Întocmeşte carte către ghiaur şi făgăduieşte-i mult aur, căci într-altfel pe aici ne putrezesc oasele la toţi.

— Aşa voi face, înălţimea Voastră.

Petru Vodă intră în cortul său şi porunci unui diac să-i aducă cele de trebuinţă pentru a întocmi o scrisoare, după care se apucă de scris:

— Hatmane Eremia, îi spunea Petru Vodă în scrisoarea sa, pentru ce şi pentru cine te zbaţi, domnia ta, atâta, pentru un tiran care v-a băgat sub obroc şi vă nedreptăţeşte? Nu desluşeşti oare că puterea Împărăţiei Otomane este nesfârşită şi în cele din urmă veţi îngenunchea cu toţii în faţa Stăpânului Lumii, care vă va da pe mâna călăului, fără nici o deosebire? Treci de partea domniei mele şi-ţi făgăduiesc să te ţin în mare cinstire în Sfatul Ţării Moldovei şi pe lângă dregătoria de mare vornic al Ţării, te voi dărui cu moşii întinse şi nesfârşite. Ca drept dovadă a credinţei mele către domnia ta, te dăruiesc pentru început cu treizeci de pungi cu galbeni, a o mie de galbeni de aur fiecare pungă, numai ca să te retragi cu oştirea pe care-o ai sub poruncă şi să îngădui oştirii otomane să treacă Dunărea, iar în năvala cu care îl vom împresura pe Ion Voievod, domnia ta să te strecori în rândurile noastre. Dă-mi grabnic de veste dacă te-nvoieşti, ca să-ţi trimit aurul făgăduit.

Petru Voievod Basarab iscăli scrisoarea şi o pecetlui cu pecetea sa, apoi intră în cortul Paşei Cighaleg şi o puse în mâinile acestuia, care porunci alcătuirea unei solii, cu steag alb la vedere, ce avea să treacă Dunărea, ca să ducă hatmanului Eremia cartea întocmită de Petru Vodă.

— Mărite hatmane! grăi căpitanul Gheorghe intrând în cortul acestuia.

— Ce s-aude, căpitane, de năvăleşti precum păgânii?!

— Solia întocmită de păgâni cere îngăduinţa de a trece peste Dunăre.

— Unde-i, căpitane Gheorghe?!

— Uite acolo, domnia ta, cum flutură steagul cel alb

către noi. Ce facem, îi îngăduim ori punem tunurile pe ei?

— Nu se cade să călcăm legiuirea soliilor, cinstite căpitane. Dă poruncă la tunuri să nu mai împroaşte Dunărea ca să îngăduie şeicii păgâne să se apropie de ţărmul nostru.

— Precum ţi-e porunca, mărite hatmane.

Tunurile tăcură şi liniştea se aşternu peste toată Valea Dunării, îngăduind soliei păgâne să coboare pe malul moldovean, aşa cum ceruse.

— Solie către căpetenia oştirii voastre, grăi turcul ce coborâse pe mal, voiesc să fiu îndrumat către înălţimea Sa.

Căpitanul Gheorghe făcu semn turcului să-l urmeze până la cortul marelui hatman, de la care ceru îngăduinţa de a intra.

— Slobod la intrare, căpitane Gheorghe.

Căpitanul îl împinse în cort pe turc şi se postă la intrare, aşteptând porunca hatmanului.

Turcul se plecă în faţa marelui hatman şi-i întinse cartea ticluită de Petru Vodă. Hatmanul luă scrisoarea, îi rupse pecetea şi-i făcu semn turcului să aştepte. Citi apoi tot ce-i scrisese Petru Vodă şi căzu pe gânduri. După o vreme grăi în turceşte către solul păgân, să îngăduie până întocmeşte răspunsul la solie, apoi îi porunci căpitanului Gheorghe să-l ţină pe turc sub paza sa, până va alcătui răspunsul la solie.

Marele hatman se hotărî să primească făgăduiala făcută de Petru Vodă, cugetând că altă ocazie nu i se va mai ivi, de aceea se apucă să-i răspundă lui Petru Vodă.

Măria Ta, scria marele hatman, mă învoiesc la făgăduiala făcută, căci de multă vreme aşteaptă domnia mea asemenea prilej, însă pentru a izbândi în toate cele va trebui să îngădui a se împlini după voinţa domniei mele. Ca să nu trezim bănuielile Măriei Sale, Ion Voievod, care de la o vreme încoace se cam uită cruciş la domnia mea, va fi de trebuinţă să porunceşti încetarea atacului otoman asupra oştenilor noştri dintre Brăila şi Galaţi, timp de trei zile. În această vreme să se strecoare două şeici către malul nostru, pe care să le ascundeţi în Lunca Dunării. Oştirea

otomană să se retragă de la malul Dunării, pe toată lungimea dintre Brăila şi Galaţi, ca şi cum ar veni în ajutorul Măriei Voastre la Isaccea. Domnia mea va trimite vorbă celor trei căpetenii ale noastre, cu care sunt înţeles şi în noaptea celei de-a treia zi de linişte, aceştia vor trece Dunărea şi vor ajunge la Măria Voastră. Fiind încredințat că oştirea otomană s-a retras de acolo, bulucindu-se toată către Isaccea, Măria Sa va porunci retragerea oştirii noastre din acele părţi, lăsând malul Dunării slobod pentru oştirea otomană, care va trece peste apă nestingherită, de unde va înainta către Galaţi şi Isaccea, ca şi cum ar învălui oştirea domniei mele. În felul acesta, domnia mea se va retrage de la Dunăre, lăsând calea deschisă şi la Isaccea, să puteţi trece în voie peste apă şi să-l cuprindeţi pe tiran, care se află cu tabăra sa pe Valea Bârladului. Până la Bârlad, va afla şi domnia mea calea de-a ajunge la Măria Ta. Când cei trei boieri moldoveni vor ajunge în faţa Măriei Tale, pune să se ridice un steag roşu pe unul dintre corturile din marginea taberei otomane, ca să prind de veste că s-a-nfăptuit voinţa domniei mele. După ce veţi trece pe pământul Moldovei, veţi trimite la domnia mea, tot printr-o solie, cele treizeci de pungi cu galbeni, făgăduite ca răsplată pentru osteneala domniei mele. Încheind scrisoarea, marele hatman se iscăli, o împături, puse pecetea sa deasupra şi-l chemă pe turc, i-o dădu în mână şi îi porunci căpitanului Gheorghe să-l însoţească până la malul Dunării, având grijă să nu se întâmple oarecare neînţelegere, turcul trebuind să ajungă nevătămat la ai săi.

După plecarea turcului, marele hatman ticlui alte trei scrisori, câte una pentru fiecare dintre cei trei boieri haini, vornicul Bilăi, hatmanul Slăvilă şi pârcălabul Murgu, cărora le porunci să lase oştirea şi să treacă la Petru Vodă, căci îl vor afla şi pe domnia sa acolo. Chemă unul dintre oamenii săi de credinţă, îi dădu cele trei scrisori şi-i porunci să le dea în mâinile celor trei boieri, după care să se înturneze în tabără. Apoi îşi chemă căpitanul la poruncă şi-i zise:

— Căpitane Gheorghe, păgânii ne-au cerut să le îngăduim a-l sărbători pe unul dintre profeţii lor, rugându-ne să nu mai batem apa Dunării cu tunurile, căci nu se vor încumeta să treacă dincoace, cerându-ne răgaz şi linişte pentru mai multe zile. Domnia mea cumpăneşte că atâta vreme cât stau liniștiți dincolo de Dunăre şi nu se încumetă a se avânta peste ea, nu are nici un rost şi de nici un folos nu ne este să mai hăulim Valea Dunării cu detunăturile bombardelor noastre, însă să fim cu băgare de seamă la păgâni, să nu ne prindă-n capcană, să zică una şi să facă alta. Să stăm cu ochii pe ei şi zi şi noapte şi de se desluşeşte cea mai mică umblare peste apa Dunării, deschideţi focul fără poruncă.

— Am înţeles, domnia ta.

— Du-te şi grăieşte oamenilor precum a grăit domnia mea şi nu altfel.

— Numaidecât, mărite hatmane!

***

Vreme de-o săptămână se aşternu liniştea peste toată Valea Dunării, de nu mai ştia Măria Sa, Ion Voievod ce să creadă. Să se fi răzgândit păgânii, după atâtea pierderi pricinuite de oştenii moldoveni, ori puneau ceva la cale. Temerile Măriei Sale se dovediră a fi întemeiate, când tocmai intră în tabără olăcar de la Brăila, care-l vesti pe Voievod că vornicul Bilăi, hatmanul Slăvilă şi pârcălabul Murgu, lăsaseră de izbelişte oştirea şi trecură la turci, în toiul nopţii, de se treziră moldovenii, a doua zi, numai cu căpitanii de oaste şi fără căpetenii.

— Mă vândură hainii, logofete Golăi, grăi Măria Sa către marele logofăt, după intrarea acestuia la Voievod.

— Despre cine grăieşti, Măria Ta?!

— Bilăi, marele vornic, Slăvilă, hatmanul şi Murgu, pârcălabul de la Hotin, au trecut la păgâni şi s-au închinat Voievodului Petru, nu i-ar mai răbda pământul şi au lăsat oştirea de izbelişte, numai cu căpitanii.

— Şi turcii au trecut Dunărea, Măria Ta?

— N-au mai trecut, cinstite logofete, căci s-au bulucit cu toţii spre Isaccea şi Chilia, pe unde se vor încumeta să treacă peste Dunăre.

— E-adevărat sau e numai o părere, Măria Ta?

— Căpitanii noştri i-au văzut pe turci lăsând Dunărea slobodă ca să dea pas către Isaccea.

— Să trimitem iscoade peste Dunăre, Măria Ta, ca să ne încredinţăm că nu-i nicio nelegiuire de-a păgânilor.

— Cât mai grabnic cu putinţă, mărite logofete, căci altfel ne învăluie păgânii pe din dos şi noi ţinem atâţia oşteni fără nici un rost prin locurile acelea.

— Până poimâine în zori, Mărite Doamne.

— Aşa să fie, logofete Golăi.

Cele două zile care trecură până la întoarcerea iscoadelor i se părură Măriei Sale cât o veşnicie. Desluşea în adâncul făpturii sale că lucrurile nu se mai aflau pe făgaşul lor cel bun. Undeva se năruise ceva din ceea ce poruncise şi presimţea apropierea nenorocirii, dar nu-i putea da de cap şi tocmai acum când ar fi avut atâta nevoie de îndreptare şi bună rânduială în toate. Cele rânduite până acum se arătară a fi cu folos, căci de zece zile de când tot bătea Dunărea cu tunurile şi răspândise oştirea de-a lungul ei, pe ţărmul celălalt, păgânii băteau pasul pe loc, neîncumetându-se a înfrunta puhoiul de foc şi moarte pe care moldovenii îl dezlănţuiau asupra acestora, ori de câte ori încercau luciul fluviului. Acum însă, Măria Sa presimţea că ceva s-a înţepenit pe undeva şi nu mai merge cum trebuie, că deşi liniştea domnea asupra taberei sale, de undeva, ascunsă vederii, pândea neagra nenorocire. Iscoadele se întorceau unele după altele şi vesteau Măriei Sale că păgânii au lăsat Brăila şi au pornit către Isaccea, pentru că în jurul Cetăţii Brăila, în afară de garnizoana otomană din cetate, cale de cinci poşte, nu s-a mai aflat nici picior de păgân. Adevăr grăiau iscoadele către Măria Sa, căci aşa cum se înţelesese hatmanul Eremia cu Petru Vodă, oştirea păgână a fost retrasă de pe malul Dunării dintre Brăila şi Galaţi, lăsând ţărmul drept slobod, depărtându-se de acesta cale de şapte poşte, ceea

ce-i făcu pe moldoveni să se încredinţeze că din partea aceasta nu-i mai paşte nici un pericol. Însă, deîndată ce Ion Voievod porunci ridicarea taberei de la Brăila şi retragerea oştirii de pe malul strâng al Dunării ca să vină cu toţii în tabăra de la Cahul, păgânii s-au întors de unde plecaseră începând a trece Dunărea în linişte şi pace. După ce au trecut toată urdia dincoace de Dunăre, păgânii au început rânduirea ei, întărind-o cu oştirea Ţării Româneşti, după care au pornit către Galaţi, unde au rămas în tabără în aşteptarea trecerii peste Dunăre a oştirii de la Isaccea, cu care voia să se unească şi să-şi deschidă calea către tabăra moldoveană.

Bănuind că turcii vor încerca cu toate puterile să treacă Dunărea pe la Isaccea, Măria Sa porunci ridicarea taberei de la Bârlad şi rânduirea ei în apropiere de Cahul, de unde, în caz de primejdie putea să se repeadă uşor în ajutorul hatmanului Eremia, care ţinea în loc urdia păgână, la Isaccea, neîngăduindu-i să treacă pe pământul Moldovei. Ceea ce nu ştia Măria Sa şi nici nu avea de unde să afle, a fost trădarea marelui hatman, care se înţelesese cu Petru Vodă, să le îngăduie trecerea peste Dunăre.

După câteva zile, marele hatman Eremia fu înştiinţat de iscoadele sale de încredere că oştirea păgână, unită cu aceea a Ţării Româneşti a ajuns la Galaţi, unde aşteaptă trecerea peste Dunăre a oştirii de la Isaccea, cu care se va uni ca să pornească spre tabăra Voievodului Ţării Moldovei, de la Bârlad.

Atunci când marele hatman Eremia a desluşit flamura roşie pe corturile păgâne de dincolo de Dunăre, a înţeles că planurile sale de vânzare a Voievodului Moldovei se înfăptuiseră după cum le cumpănise. Porunci de îndată ridicarea oştirii şi întoarcerea ei spre Bârlad, lăsând urdiei păgâne cale liberă peste Dunăre. În drumul său către Bârlad, marele hatman fu înștiințat că Măria Sa mutase tabăra la Cahul, aşa că oştirea s-a oprit aici, unde hatmanul s-a înfăţişat la Măria Sa, zicând:

— Ruşinat şi nevolnic mă plec în faţa Măriei Tale, Doamne, vestindu-te că n-am fost vrednic a-i dovedi pe

păgâni, care în cele din urmă au izbândit şi au trecut Dunărea, năvălind pe pământul Ţării Moldovei.

— Cum aşa, Eremio?! Cum s-a întâmplat aceasta, când tunurile noastre nu îngăduiau păgânilor nici să se apropie de apa Dunării, dar s-o mai şi treacă?

— Măria Ta, rămăsesem fără ghiulele la tunuri şi până au venit căruţele cu ele şi-au reluat bătaia Dunării, păgânii şi-au bulucit urdia peste apă, izbândind a trece pe pământul nostru, învăluindu-ne. Ca să nu cădem în mâna păgânilor, am dat poruncă de retragere către tabăra Măriei Tale, ca să-i izbim cu toată puterea noastră.

— Mare nenorocire ai adus asupra Ţării Moldovei, hatmane Eremia, mai ales că în puterea şi dârzenia domniei tale îmi pusesem cele mai mari nădejdi. De ce n-ai slobozit olăcari prin care să ne vesteşti că te împresoară păgânii şi slobozeam către domnia ta o parte a oştirii, care ar fi izbândit asupra păgânilor şi i-ar fi aruncat îndărăt peste apă?!

— N-a mai fost vreme, Măria Ta, căci ne-nvăluiau păgânii dinspre Galaţi, cei care au trecut Dunărea pe la raiaua Brăilei, unde s-au unit şi cu oştirea Ţării Româneşti, sosită aici cu Alexandru Voievod.

— Am fost vânduţi, hatmane şi ticluirea hainilor Bilăi, Slăvilă şi Murgu a dat roade. De-acum, numai tăria şi dârzenia noastră mai poate salva Ţara Moldovei. Măcar spune-mi, sunt mulţi?

— Nu-s aşa de mulţi, Măria Ta, cam la douăzeci şi trei de mii de oşteni.

— Numai atâţia, hatmane?!

— Cam atâția, Măria Ta. Dacă oştirea care venea de către Galaţi nu ne-ar fi ameninţat cu împresurarea, i-am fi putut birui pe cei care au trecut pe la Isaccea.

— Atunci îi putem birui lesne, hatmane Eremia, căci nu-s mai mulţi decât suntem noi, chiar dacă s-au unit cu oştirea munteană a Voievodului Alexandru.

— Îi putem, Măria Ta, răspunse marele hatman privind în altă parte.

— Îţi cam fereşti privirea, Eremio! Ori te-a muşcat

şarpele hainiei şi pe domnia ta?

— Ferească Dumnezeu, Măria Ta!

— Să te ferească, mărite hatmane.

— Pe toţi, Măria Ta.

— De domnia ta?!

— De păgâni, Doamne, căci n-am păcătuit cu nimic.

— Să fie precum zici, Eremio, căci într-altfel îţi vei blestema zilele pe care le vei mai apuca.

— Mă osândeşti pe nedrept, Măria Ta.

— Păcatul acesta să fie asupra Domniei Mele, hatmane, altfel blestemat vei fi de tot neamul acesta al nostru, până la al şaptelea neam al domniei tale.

— Măria Ta…!

— Ajunge, hatmane! Nu-i vremea pentru judecată căci ne împresoară păgânii. Va trebui să le ieşim înainte şi să-i întoarcem pe cale, să-i prăvălim în ţărâna acestui pământ, în care-şi vor afla iertarea tuturor păcatelor.

— Să se adune la sfat toate căpeteniile oştirii, porunci Măria Sa căpitanului străjii.

— Îndată, Mărite Doamne.

În scurtă vreme în cortul Voievodului se aflau la poruncă toate căpeteniile oştirii, fără cei hainiţi, care fugiseră la Petru Vodă, în tabăra păgânilor, vornicul Bilăi, hatmanul Slăvilă şi pârcălabul Murgu de la Hotin, pe care Domnul îl înlocuise cu Lupu Huru, socrul Măriei Sale.

— Iubiţii mei viteji, furtuna stă gata să se prăvălească asupra noastră şi a întregii Ţări. Vrăjmaşul a păşit pe pământul Moldovei şi numai dârzenia noastră îl va mai putea opri şi întoarce pe cale.

— Să facem pace cu turcii, grăi marele hatman Eremia şi ferim Moldova de stricăciuni, căci după atâta păgubire şi opinteală se vor învoi şi păgânii.

— Cum de le ştii cumpănirea, hatmane Eremia?!

— Ziceam şi eu aşa, Măria Ta, nu c-aş fi pătruns înţelesul cumpănirii lor.

— Parcă spuneai că-s mai puţini decât noi, hatmane?! Ori n-ai văzut bine sau şi mai rău, te-ai fi hainit şi domnia ta, precum ceilalţi fugari şi te-ai înţeles cu păgânii?!

— Dumnezeu să mă ferească de aşa cuget, Măria Ta!

— Să te ferească, hatmane, căci nu vei afla nici milostivire şi nici scăpare.

— Nu mă osândi, Măria Ta, că nu-s hain.

— Precum grăieşti să fie, hatmane Eremia, căci Moldova în veci nu te va ierta.

— Le vom sta potrivnici, Măria Ta, cu toată puterea şi cu toată credinţa noastră şi cum va voi Cel de Sus, aşa să *i* se împlinească.

— Aşa vom face, cinstite vornice Dumbravă.

— Nu vom lăsa Moldova la cheremul păgânilor, Măria Ta şi nici la-ndemâna lui Petru Vodă, grăiră boierii.

— Vom aşeza şi vom întări tabăra noastră pe ţărmul de răsărit al lacului Cahul, nu prea departe de tabăra otomanilor. O vor înconjura cu căruţele oştirii şi cu pălănci ridicate deasupra şanţului care o va înconjura ca un brâu, vom întări straja şi vom veghea cu străşnicie asupra păgânilor. Iscoadele noastre vor pătrunde în tabăra duşmanilor făcându-ne cunoscute din vreme puterea şi numărul lor dar mai cu seamă locurile prin care păgânii vor încerca să ne izbească sau să ne împresoare.

— Suntem gata la porunca Măriei Tale, Doamne şi hotărâţi să nu îngăduim duşmanilor a ne îngenunchea, glăsuiră căpeteniile toate.

— Dumnezeu să ne-ajute, boieri dumneavoastră.

Iscoadele plecară chiar în acea noapte, însă n-au avut izbândă deplină, căci s-au întors zicând Voievodului că oştirea păgână se află cu mult peste cea moldoveană. Oştirea munteană se alipise şi ea oştirii păgâne şi aşteptau numai clipita când vor da năvală asupra moldovenilor.

Aşezată între cele două iezere, al Cahulului şi al Ialpugului, având Dunărea înaintea ei, oştirea moldoveană se afla bine apărată şi nu putea fi atacată fără veste. Tunurile se aflau şi ele rânduite după buna ştiinţă a Măriei Sale, care le statornicise locurile de bătaie, cât mai bine cu putinţă. Rânduită în felul acesta oştirea moldoveană aştepta năvala duşmanilor, care nu se încumetau a porni la atac. Măria Sa se tot întreba de ce îngăduiau păgânii atâta

vreme şi nu dădeau năvală asupra taberei moldovene. Taina aceasta a fost desluşită atunci când căpitanul Gorun se înfăţişă la Voievodul Ţării şi-i zise:

— Măria Ta, păgânii aşteaptă să le vină bombardele cele mari, care au intrat pe Dunăre cu barcazurile şi vor fi date pe ţărm la Chilia, de unde vor porni către tabăra păgână aflată în faţa noastră.

— Vornice Dumbravă!

— Poruncă, Măria Ta.

— Cu trei mii de călăreţi goneşti către Chilia şi tai calea tunurilor păgâne către tabăra noastră. Faci prăpăd cât poţi şi le distrugi bombardele, după care faci cale-ntoarsă cât mai grabnic cu putinţă.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

Marele vornic Dumbravă, însoțit de cei trei mii de călăreţi porniră valvârtej către Chilia unde făcu mare prăpăd printre păgâni, după ce le răsturnase în Dunăre bombardele cu care voiau să împroaşte oştirea moldovenilor.

— Ce-i, logofete Golăi, de pari aşa de-ntunecat la faţă, de parcă ne-ar fi împresurat păgânii?!

— Vestirile cele rele, Măria Ta, răspunse marele dregător, intrând.

— Cât de rele, mărite logofete?!

— Mai rele nici că se poate, Măria Ta.

— Dă-le drumul, logofete, ca să aflăm cât de potrivnice ni-s toate.

— Tătarii, Mărite Doamne, au trecut Nistrul şi purced către noi, vreme în care steagurile multor boieri potrivnici îi aşteaptă să pornească laolaltă cu ei către tabăra noastră.

— S-au strâns la anumit loc?

— Nu, Măria Ta. S-au înţeles între ei, ca atunci când tătarii vor trece prin locurile lor, să se alipească nogailor.

— Doamne, cât ai să mai îngădui asemenea înfăptuiri în Ţara Moldovei?!

— Ce facem, Măria Ta, stăm şi-i aşteptăm pe păgâni să se dezlănţuiască asupra noastră?

— Nicidecum, spătare Grigorie. Domnia ta, cu opt mii

de oşteni, din care trei mii de călăreţi, ieși în calea tătarilor şi-i faci una cu pământul, îi risipeşti şi-i arunci îndărăt peste Nistru, de unde au venit, apoi te întorci pe cale şi izbeşti urdia păgână din spate, dacă aceasta se va încumeta să dea năvală asupra taberei noastre, până te întorci domnia ta.

— Precum porunca, Măria Ta.

— Vistiernice Iane!

— Poruncă, Măria Ta!

— Domnia ta vei da năvală asupra păgânilor pe partea stângă a oştirii lor, vreme în care, de pe colina din apropiere, cele treizeci de tunuri puse sub porunca domniei tale vor arunca asupra păgânilor trăsnet şi moarte. La fel va face şi cinstitul nostru paharnic, Bucium, de pe aripa dreaptă a taberei noastre. În faţă, către păgâni, va sta Eremia, hatmanul, cu zece mii de oşteni călări, izbindu-i cu toată puterea. Domnia Mea, cu Garda Domnească şi cu oştenii cazaci, vom sări în ajutor, acolo unde vor fi de trebuință braţul şi sabia noastră.

— Precum porunca Măriei Tale, Doamne, aşa vom împlini totul, răspunseră căpeteniile.

— Mâine în zori vom da năvală asupra taberei păgânilor, pe care o vom trece prin ascuţişul fierului nostru, precum am făcut la Jilişte. Bunul Dumnezeu să ne învrednicească să-i dăm peste cap pe păgâni, pe care să-i stropşim în copitele cailor noştri, făcându-i una cu pământul peste care voiesc a se face stăpâni. Iar pe cel care a dezlănţuit furtuna asupra Ţării Moldovei să-l prindem şi să-l aducem în faţa judecăţii noastre, plătindu-i după faptă şi cuget. Acum mergeţi la oamenii pe care-i aveţi sub poruncă şi fiţi gata a da răsplata voastră celor care au venit pe pământul Moldovei ca neprieteni.

— Aşa vom face, Măria Ta, răspunseră căpeteniile.

Porunca de năvală asupra păgânilor a fost dată în zorii celei de-a zecea zi a lunii Cireşar din văleatul 7082 (1574). Întâi a pornit hatmanul Eremia cu călăreţii săi, într-un galop nebun al cailor, de se credea că va spulbera întreaga tabără păgână. De pe laturi năvăliră şi ostile aflate sub

porunca vistiernicului Iane şi cea a paharnicului Bucium. Călăreţii hatmanului Eremia izbiseră păgânimea care-i ieşise pe cale, intrând în mijlocul acesteia, de unde slobozi un olăcar către Măria Sa, cerând să-i vină în ajutor, cu gândul de a-l atrage pe Voievod în mijlocul păgânilor, să-l împresoare şi să-l dea prins în mâinile Paşei Cighaleg. Căpitanii aflaţi în jurul Voievodului nu i-au îngăduit Măriei Sale să se avânte în mijlocul păgânimii, la chemarea hatmanului.

— Nu te lăsăm, Doamne! Mai cu seamă ne prăpădim cu toţii, decât să te lăsăm pe Măria Ta să intri în urdia păgână.

— Pentru ce nu îngăduiţi, vitejii mei căpitani, au un e de datoria Voievodului Ţării să sară în ajutorul oştenilor săi, aflaţi la strâmtoare?

— Hatmanul nu-i la strâmtoare, Mărite Doamne. A intrat în păgâni ca plugul în brazdă şi se nevoieşte destul să-i risipească, însă nechibzuită-i chemarea domniei sale, pentru că nu-i în primejdie.

— Cumpăneşti oarece, căpitane Gorun?!

— Iertare, Mărite Doamne, însă chemarea hatmanului nu mi se desluşeşte a fi cu folos pentru Moldova, ci mai cu seamă pentru a te pierde pe Măria Ta.

— Ce grăieşti, căpitane?!

— Îngăduie, Doamne, să dau năvală cu oştenii mei asupra păgânilor şi de va fi cu adevărat trebuinţă, vom sta şi în ajutorul hatmanului.

— Dreaptă ţi-e cumpănirea, căpitane Gorun. Să-ţi fie după voie.

Căpitanul Gorun, în fruntea celor trei mii de călăreţi pe care-i avea sub poruncă, se năpusti, ca un vârtej, asupra păgânilor, cumpănind a-şi face drum către oamenii hatmanului Eremia, care mai mult se învârteau în mijlocul turcilor, decât îi atingeau la mir. Văzând aceasta, căpitanul Gorun îşi struni calul la vreme şi-ncepu a secera printre duşmani, fără a mai căuta să ajungă la marele hatman. În aceeaşi vreme, oştenii vistiernicului Iane şi cei ai paharnicului Bucium izbeau păgânii de pe cele două laturi,

încât urdia începu să se clatine. Văzând că planul său dăduse greş şi nu se mai putea înfăptui, hatmanul Eremia se opri pentru o clipă în mijlocul oamenilor săi, poruncindu-le scurt. Atunci o parte dintre călăreţii săi şi-au pus cuşmele în vârful săbiilor şi s-au năpustit în galop către tabăra păgânilor, care-i primiră în uralele lor.

— Bănuiam că-i hain, grăi căpitanul Gorun către oştenii săi, aruncându-se cu disperare asupra păgânilor care începuseră a se retrage către tabăra lor.

— Mi s-a dovedit bănuiala, Măria Ta, pe care o aveam asupra măritului hatman, ce voia să te dea prins în mâinile Paşei Cighaleg.

— Hainul ticluise aceasta de multă vreme, cinstite căpitane Gorun, iar astăzi şi-a împlinit cugetul, nu precum îl alcătuise în adâncul tainic al făpturii sale de câine pribeag, ci cum a îngăduit Cel de Sus. Prin fapta sa şi a căpitanilor săi a lovit în Ţara Moldovei, însă nu ne vom lăsa, ci ne vom ţine cu dinţii de pământul nostru şi de va fi nevoie, ne vom acoperi cu ţărâna lui, dar tot nu le vom îngădui păgânilor să-l robească. Să dăm năvală asupra potrivnicilor noştri, vitejii mei căpitani!

— Îngăduie olecuţă de vreme, Măria Ta, grăi către Voievod marele hatman Swierezewski.

— Ai oarece îndoială, mărite hatmane?!

— Să-i lăsăm pe păgâni să năvălească asupra noastră, Măria Ta. Tabăra-i bine întocmită şi mult apărată. Dacă păgânii vor da năvală spre noi, tunurile de pe laturi îi vor culca la pământ pre mulţi dintre ei şi numai celor care vor ieși de sub bătaia tunurilor noastre să le ieşim înainte ca să-i înfruntăm, căci de vor face cale-ntoarsă, cei ce vor scăpa teferi de ascuţişul săbiilor noastre, vor nimeri iarăşi sub focul ucigător al ghiulelelor, fără putinţă de scăpare.

— Frumoasă cumpănire, cinstite hatmane.

Întâia ciocnire umpluse câmpia Cahulului de trupurile păgânilor, care muşcaseră ţărâna pe care o călcaseră în picioare cu gând duşman, însă şi mulţi oşteni moldoveni se aflau căzuţi printre păgâni.

Pentru o vreme se părea că păgânii îşi vor îngădui un

răgaz, însă acesta fusese tare scurt. Urdia s-a pus din nou în mişcare către tabăra moldoveană, de această dată avându-i în frunte pe hatmanul Eremia cu căpitanii şi călăreţii săi, cu care trecuse la turci.

Păgânii îi primiră în urale pe hatmanul Eremia şi pe toţi oştenii săi, atunci când se lepădară de Voievodul Ţării Moldovei pe care-l trădară şi se aşteptau ca Paşa Cighaleg să nu-i bage în luptă. Însă căpetenia otomană, scârbită de purtarea marelui hatman Eremia, care se şi înfăţişă la Petru Vodă, de cum intrase în tabără, cerându-i cele treizeci de pungi cu galbeni, fără îngăduinţa vreunei amânări, le porunci să se afle în faţa oştirii, la următorul atac asupra oştirii moldovene.

— Mai îngăduie o vreme, hatmane Eremia şi te voi răsplăti pe măsura faptelor domniei tale.

— Nici gând, Măria Ta. L-am lăsat de izbelişte pe Ion Voievod şi am venit la chemarea Măriei Tale, după cum ne-a fost înţelegerea. Am împlinit drept şi cinstit partea mea de înţelegere, acum fa şi Măria Ta la fel.

— Cinstit şi drept grăieşti, mărite hatmane? Ţi-ai vândut Ţara şi Voievodul, slugă necredincioasă ce te afli şi îndrăzneşti a grăi despre cinste şi credinţă în faţa domniei mele?! Mâine ori poimâine mă vinzi şi pe mine, câine de pripas ce te afli, dacă altcineva îţi aruncă niscavai gologani de aur, ca unei slugi netrebnice. Cum m-aş putea încrede în faptele tale şi ce temei aş putea pune pe ele, când ochii îţi strălucesc numai la arătarea aurului şi credinţa ta e vorbă slobozită-n vânt?!

— Voiesc a-ţi împlini făgăduiala, Măria Ta, aşa cum şi-a împlinit-o şi domnia mea.

Intrând în cortul Voievodului Petru, Cighaleg Paşa nimeri peste cearta dintre cei doi. Văzându-l pe hatman cum se îmbăţoşa în faţa Voievodului Petru, porunci ceva în limba turcă icoglanului său. La scurtă vreme acesta s-a întors în cort, aducând un cufăr ferecat în argint, pe care îl puse în faţa stăpânului său. Căpetenia otomană deschise capacul cufărului în care se aflau multe pungi cu aur, luă una dintre ele şi i-o aruncă în faţă hatmanului Eremia,

scuipându-l.

— Ia-ţi răsplata mârşăviei tale, câine necredincios, ce te afli şi dacă voieşti a-ţi primi toată răsplata, te vei aşeza cu căpitanii şi toţi oştenii tăi, în faţa oştenilor noştri, atunci la vremea năvalei noastre asupra taberei ghiaurului moldovean şi altfel să nu faci, căci vor sta căpăţânile voastre cele seci în locul picioarelor.

Cumpănind că în cele din urmă tot îşi va primi răsplata netrebniciei sale, dar şi de teama iataganului care-i atârna deasupra grumazului, hatmanul Eremia nu mai avu încotro şi se supuse poruncii. De aceea, atunci când urdia păgână a dat năvală asupra taberei moldovene, hatmanul se afla înaintea păgânilor, cu toţi căpitanii şi oştenii săi. Când au ajuns în bătaia tunurilor moldovene, moartea şi focul se năpustise asupra trădătorilor, care cădeau ca muştele sub loviturile ucigătoare. Înţelegând că nu pot răzbate prin furtuna aceea de moarte şi foc, hatmanul Eremia porunci cale-ntoarsă oştenilor săi, însă nimeriră în iataganele ienicerilor, care-i măcelăriră pe toţi, făcându-i să plătească cu viaţa, necredinţa faţă de Voievodul Ţării Moldovei pe care-l vânduseră păgânilor.

Văzând grindina de foc ce se abătuse asupra urdiei pornite la atac, ce-i culca de-a valma la pământ pe păgâni, căpeteniile acestora porunciră întoarcerea urdiei în tabără, căutând alte căi de a da năvală asupra moldovenilor.

Cighaleg Paşa plănuia să năvălească asupra moldovenilor cu toată puterea oştirii sale deodată, cumpănind a da peste cap Oştirea Moldovei, împresurându-i tabăra şi asediind-o până la înfrângere.

Măria Sa, Ion Voievod, care-i cunoştea bine pe turci, parcă desluşindu-le gândurile, a poruncit tunarilor să se retragă cu tunurile mai aproape de tabără, de o parte şi de alta a acesteia, pe cele două coline care străjuiau intrarea între cele două iezere, unde se afla tabăra moldoveană.

În ceasul în care urdia otomană s-a dezlănţuit, într-un atac năprasnic asupra moldovenilor, Măria Sa porunci căpeteniilor sale să iasă cu oştirea în calea puhoiului păgân şi când acesta a ajuns la locul pe care-l statornicise

Ion Voievod, Măria Sa porunci căpitanilor săi să retragă oştirea îndărăt, lăsându-i pe păgâni în bătaia celor o sută de tunuri moldovene, aşezate de o parte şi de alta a intrării în tabăra moldoveană. Măcelul a fost îngrozitor. Mormane de oameni şi cai zăceau în calea păgânilor care, împinşi din urmă de alte valuri, se buluceau peste cei morţi, împărtăşindu-le soarta. Luând seama la ceea ce se întâmpla în faţa sa şi înţelegând că nu va avea sorţi de izbândă, Cighaleg Paşa porunci cavaleriei sale să atace pe flancuri şi mai cu seamă să-şi îndrepte năvala către cele două coline, de unde îi împroşcau cu moarte tunurile moldovenilor. Într-o năvală uluitoare, cavaleria otomană reuşi să ajungă la tunurile moldovene, pe care le împresurară şi când credeau că nimic nu le mai putea zădărnici izbânda, se treziră daţi peste cap de cavaleria moldoveană, ce se ivi ca din pământ, izbândind a scoate din mâinile păgânilor şaizeci de tunuri, din cele o sută care căzuseră în puterea acestora.

Uluiţi de apariţia neaşteptată a călăreţilor moldoveni, păgânii au început a da îndărăt, când de după colină năvăliră asupra lor cazacii hatmanului Swierezewski, care în frunte cu hatmanul lor făcură prăpăd în rândurile păgânilor, ce-şi căutau scăparea îndărăt, spre tabăra lor. Spaima şi groaza pusese stăpânire pe întreaga urdie păgână. Loviţi din faţă şi de pe lături, ienicerii au rupt-o la fugă, năvălind peste spahiii care veneau din urma lor. Înspăimântată de ceea ce se întâmpla, urdia păgână s-a desfăcut în două şi a făcut cale-ntoarsă, căutându-şi scăparea către Dunăre. Lipsindu-i călărimea de care ar fi avut trebuinţă să-i urmărească pe păgâni până la pragurile Dunării, pe care în buimăceala aceea i-ar fi aruncat peste apă, Măria Sa se văzu nevoit să-şi rânduiască oştirea care-i mai rămăsese şi să poruncească retragerea ei pe alte locuri, mai priincioase şi necunoscute de păgâni.

Ca să nu fie surprinsă de otomani, Măria Sa porunci oştirii moldovene să se retragă cu toate tunurile pe mijlocul ei, ca la vreme de cumpănă, acestea să poată deschide focul împotriva turcilor. Cugetase bine Măria Sa,

căci Paşa Cighaleg, văzând că Oştirea Moldovei nu-i mână din urmă cu călărimea, aşa cum ar fi trebuit, îşi opri urdia, o rândui iarăşi şi se năpusti din nou asupra moldovenilor care porniseră către alte locuri. Ariergarda oştirii moldovene se prefăcu că se opune năvălirii duşmane şi când păgânii s-au apropiat destul de mult, moldovenii s-au dat în lături din calea acestora, lăsând tunurile să-i măcelărească pe turci. Tot atunci, Măria Sa, Ion Voievod, cu călărimea pe care o mai avea, căzu ca un trăsnet asupra păgânilor care, buimăciţi de atâtea lovituri aducătoare de moarte, nu mai ştiau încotro să apuce. Desluşind cumpăna în care se aflau oştenii săi, Cighaleg Paşa se aruncă şi el cu ienicerii săi asupra moldovenilor. Încleştarea era groaznică, iar moartea hărnicea într-o parte şi-n alta, fără odihnă. În cele din urmă moldovenii îi dovediră pe turci, care făceau cale-ntoarsă, de nu se mai ştia pentru a câta oară. Din această încăierare a morţii oştirea moldoveană ieși biruitoare, însă nu-şi mai *i* putea întrebuinţa tunurile, care fuseseră stricate în toiul luptei. Având mare nevoie de tunuri, ca să poată ţine piept turcilor, Măria Sa se hotărî să le ia de la păgâni. Întors în tabără, după ce-i spulberase pe turci la Chilia, unde voiau să-şi treacă pe uscat bombardele cele mari, aduse până aici cu barcazurile, marele vornic Dumbravă se înfăţişă în faţa Măriei Sale, grăind către Voievod:

— Măria Ta, îngăduie domniei mele să aduc din tabăra păgână tunurile pe care oştirea noastră le-a pierdut în bătălie, căci mare trebuinţă am avea de ele.

— Nu-i rău cum cumpăneşti, cinstite vornice, dar mai înainte de toate va trebui să iscodim oştirea păgână, ca să aflăm pe unde-şi ţine tunurile şi numai după aceea deslușivom şi calea către ele.

— Precum ţi-e porunca, Mărite Doamne.

— Dac-am putea pune mâna pe câteva tunuri turceşti, altfel am sta în faţa păgânilor, căci i-am stropşi cu armele lor, vornice Dumbravă.

— Să-ncercăm, Măria Ta.

— Facă-ţi-se pre voie, cinstite vornice.

— Mulţumesc de-ngăduinţă, Mărite Doamne, grăi marele vornic gata pentru înfăptuirea celor statornicite. Ieşi de la Măria Sa şi-l chemă la poruncă pe căpitanul Nicoară.

— La porunca domniei tale, mărite vornice, grăi căpitanul după ce intră în cortul marelui vornic Dumbravă.

— Căpitane Nicoară, mă bizui pe cutezanţa şi destoinicia domniei tale.

— La orice vreme, domnia ta.

— Alege-ţi zece oşteni dintre cei mai buni ai domniei tale, vă schimbaţi hainele cu cele turceşti, căci slavă Domnului se găsesc din belşug şi la noapte te strecori printre păgâni. Cunoscându-le graiul, nu vei trezi bănuieli asupra domniei tale şi nici a oştenilor pe care-i alegi. Ajuns printre păgâni, caută şi află câte tunuri au, pe unde se află acestea, atunci când oştirea face popas, dar şi atunci când porneşte la drum, care-i tăria cu care le păzeşte şi mai cu seamă cum vom izbândi să punem mâna pe ele, fără ştirea păgânilor.

— Precum ţi-e porunca, mărite vornice.

— Mâine în zori să te afli înapoi în tabără, ca să putem rândui cele de trebuinţă pentru aducerea tunurilor păgâne în tabăra noastră.

— Aşa vom face, mărite vornice.

— Mult noroc, cinstite căpitane!

— Dumnezeu să ne-ajute, domnia ta, răspunse căpitanul Nicoară, ieşind grăbit pentru împlinirea poruncii.

În zorii celei de-a doua zi, căpitanul Nicoară se înfăţişă la marele vornic Dumbravă.

— Izbândit-ai, căpitane Nicoară?

— Izbândit, domnia ta.

— Şi cum stau lucrurile?

— Nu prea la-ndemâna noastră, mărite vornice, dar nici potrivnice în toate cele. Oştirea păgână, când porneşte la drum, are spahiii în faţă, apoi ienicerii, în mijlocul cărora se află Paşa Cighaleg şi Petru Vodă, după care vin akingiii şi după ei devşirmea, în urma cărora, la oarecare distanţă, înaintează greoi şi cu strajă neîndestulătoare, tunurile

trase de câte două perechi de boi.

— Cam câte tunuri au păgânii, căpitane Nicoară?

— Să tot fie la vreo sută de guri de foc, domnia ta, căci nu ne-a îngăduit vremea să le desluşim chiar pe toate.

— Mare folos am dobândi dacă ne-am învârtoşa asupra tunurilor şi i-am păgubi pe turci măcar de câteva dintre ele.

— Să-ncercăm, mărite vornice şi de nu vom izbândi să le luăm cu noi, măcar să le stricăm, ca să nu le mai poată folosi nici păgânii.

— Drept ai grăit, căpitane Nicoară. Cumpăneşte bine şi statorniceşte cu ce oameni am putea izbândi asupra tunurilor păgâne, pe care să le luăm în dobândă, până ce domnia mea dă fuga la Măria Sa ca să-l înştiinţez de cele aflate.

— Precum e porunca domniei tale, mărite vornice, grăi căpitanul Nicoară, după care ieşi grăbit ca să împlinească cele de trebuinţă.

— Îngăduie, Măria Ta, grăi marele vornic Dumbravă intrând în cortul Voievodului.

— Ce vânt te mână către Domnia Mea aşa de dimineaţă, vornice Dumbravă?!

— Prielnic şi cu folos pentru Măria Ta, Doamne, dacă vom desluşi calea cea bună pe care să purcedem.

— Ce zici, mărite vornice?!

— Precum am grăit, Măria Ta.

— Aflat-ai cumva cum i-am putea întoarce pe turci din drum, poftindu-i să se întoarcă pe cale?!

— Mare folos am fi avut, Măria Ta, să fi desluşit taina aceasta, însă am desluşit alta, cu mult folos pentru oştirea noastră, dacă vom izbuti să ne învrednicim până la ea.

— Care-i aceea, cinstite vornice?!

— Măria Ta, azi noapte l-am slobozit pe căpitanul Nicoară în tabăra păgânilor, cu zece iscoade.

— Şi i-au mai lăsat păgânii să se înturneze în tabăra noastră?!

— Nici nu i-au băgat în seamă, Mărite Doamne, căci se aflau îmbrăcaţi în haine turceşti şi le grăiau în graiul lor.

— Avem asemenea oameni în oştirea noastră?!

— Avem, Măria Ta.

— Şi ce-au aflat oamenii domniei tale, cinstite vornice?

— Au desluşit câte tunuri au păgânii, cum le mână către tabăra noastră şi mai cu seamă cum am putea pune mâna pe ele, Mărite Doamne.

— Mare grozăvie mai spui, vornice Dumbravă!

— Adevărat-îi, Măria Ta.

— Zici c-am putea lua de la duşmanii noştri ceea ce face atâta trebuință oştirii noastre?

— Da, Mărite Doamne, numai să îndrăznim.

— Păi să-ndrăznim, mărite vornice, căci altă cale nu deslușesc.

— Aşa vom face, Măria Ta, numai s-avem poruncă.

— Cum ai cumpănit să iei tunurile păgânilor?

— Voi avea trebuință de mulţi oşteni, Mărite Doamne şi nu oarecare, ci dintre cei aleşi.

— Cam câţi ti-ar fi de trebuință, vornice Dumbravă?

— La vreo patru mii de oşteni, Măria Ta, pe care să-i împart în două părţi şi sub oblăduirea întunericului să dăm o raită prin tabăra păgânilor.

— Cam mulţi musafiri nepoftiţi deodată pe capul păgânilor, vornice Dumbravă, şi-ar putea intra la bănuieli potrivnicii noştri, ceea ce n-ar prii oştenilor domniei tale.

— Nu vom năvăli asupra lor, Măria Ta, ci ne vom strecura printre ei numai atâţia cât vor fi de trebuinţă ca să punem mâna pe tunuri şi să le stricăm pe celelalte.

— Atunci de ce ai trebuință de atâția oşteni?

— Ceilalţi ar fi de trebuință numai în măsura în care păgânii ar băga de seamă şi s-ar năpusti asupra noastră, într-altfel nu, Măria Ta.

— Cum voieşti a împlini toate acestea, cinstite vornice?

— Măria Ta, pe cei patru mii de oşteni i-aş despărţi în două. Cu ei mă voi apropia de tunurile păgâne venind din spatele urdiei, pe cele două laturi. Cei care se vor strecura către tunuri, cam şase sute de oşteni, toţi vor fi îmbrăcaţi în haine turceşti. Numai aceştia vor ajunge la tunuri, vor sugruma, la nevoie, straja păgână şi vor scoate tunurile din

tabără, în cele două părţi, către oştenii care vor adăsta la pândă pe margini. Aceştia vor lua tunurile şi le vor aduce în tabăra noastră. Dacă vremea ne va îngădui, după ce vom lua tunurile de trebuinţă, celor rămase le vom face atâtea stricăciuni încât nu vor mai fi de folos păgânilor.

— Te-ncumeţi la o aşa năzdrăvănie, cinstite vornice?!

— Cu toată credinţa în izbânda noastră, Măria Ta.

— Atunci să-ţi fie după voie, vornice Dumbravă.

— Dumnezeu să ne-ajute, Mărite Doamne!

— Dumnezeu să-ţi îngăduie biruinţa, cinstite vornice, căci mare trebuinţă am avea de aceste tunuri.

— Vom birui, Măria Ta.

— Când cumpăneşti a da pas către împlinirea aceasta?

— La noapte, Mărite Doamne.

— Slobod la-mplinire, cinstite vornice Dumbravă.

— Doamne, grăi Voievodul după plecarea marelui vornic, dac-ai fi hărăzit Ţării Moldovei numai oşteni precum vornicul Dumbravă, Ţara noastră n-ar fi fost îngenuncheată în vecii vecilor, iar duşmanii s-ar fi temut de noi.

Ajuns în cortul său, marele vornic Dumbravă, chemă la sine pe cei mai destoinici căpitani pe care-i avea sub poruncă şi le grăi:

— Vitejii mei căpitani, v-am chemat la poruncă pentru că în domniile voastre pun toată nădejdea Ţării Moldovei şi pe aceea a Măriei Sale Ion Voievod. În noaptea aceasta ne vom strecura în tabăra păgânilor, nu ca să-i vedem la faţă, ci pentru a le răpi tunurile de care avem trebuinţă. Pentru aceasta, fiecare dintre domniile voastre veţi fi însoţiţi de câte o sută de oşteni, pe care îi veţi alege după cum veţi crede de cuviinţă şi vă veţi îmbrăca cu toţii în haine turceşti. La vremea statornicită din această noapte vom da pas către tabăra păgânilor, însoţiţi de patru mii de călăreţi, puşi sub porunca marelui comis Nicoară şi a paharnicului Bucium. Cele două corpuri de oaste se vor apropia de tabăra păgână la ceas de noapte, din cele două părţi şi vor adăsta la poruncă. Domniile voastre, împreună cu domnia mea şi cu cei şase sute de oşteni, îmbrăcaţi în haine

turceşti, vom descinde printre păgâni, vom sugruma străjile de la tunuri, dacă ne va-mpinge nevoia, după care luăm şi ducem tunurile către oştenii noştri de pe laturi, care aşteaptă în popas. Aici le lăsăm în grija lor şi ne-ntoarcem după altele şi tot aşa câtă vreme ne va îngădui întunericul nopţii. Tunurilor pe care nu le vom putea lua şi vor rămâne în tabăra păgână, le vom pricinui atâtea stricăciuni, încât să nu mai fie de nici un folos pentru turci, după care vom face cale-ntoarsă către tabăra noastră. Tunurile pe care le vom lăsa în grija oştenilor noştri vor fi duse de îndată în tabăra noastră, ca să nu le prindă zorii zilei pe cale. Tot aşa vom face şi noi, după ce vom împlini porunca Măriei Sale.

— Precum ţi-e porunca, mărite vornice, glăsuiră cei şase căpitani domneşti.

— Împliniţi cele de trebuinţă şi la lăsarea întunericului vom da pas către tabăra păgânilor, precum-îi porunca.

— Aşa vom face, domnia ta, grăiră căpitanii.

După lăsarea întunericului, cele două corpuri de oştire moldoveană primiră poruncă de plecare către tabăra păgânilor, care se afla cam la trei, patru poşte de tabăra moldovenilor. Oştenii moldoveni se apropiară de partea din urmă a oştirii păgâne, ale cărei căpetenii încredinţate că oştirea moldoveană se afla în faţa lor, nu-şi închipuiau că o parte dintre ghiauri, cum îi numeau turcii pe români, se apropiaseră de tabăra lor şi-i ţineau sub priviri de pe laturi, oblăduiţi de întunericul nopţii. Istoviţi de osteneala din timpul luptelor de peste zi, tunarii păgâni se lăsaseră pradă somnului, lăsând tunurile în grija câtorva străji, care moţăiau şi ele sprijinite de roţile tunurilor. Desluşind starea de istovire a oştirii păgâne, vornicul Dumbravă îi chemă la poruncă pe cei şase căpitani ai săi, zicându-le să se apropie de tunuri şi în grai turcesc să le spună păgânilor care le străjuiau să meargă la odihnă, lăsându-le în seama lor, înlocuindu-i pe păgâni, cu oşteni moldoveni îmbrăcaţi în haine turceşti. Nebănuind cine le este binefăcătorul, păgânii au lăsat cu mare bucurie straja tunurilor pe seama celor care veniseră să-i înlocuiască şi

au pornit grăbiţi către odihnă, ştiind că la ivirea zorilor vor porni din nou la atac spre tabăra moldovenilor. În felul acesta, moldovenii izbutiră să scoată din tabăra turcilor, şaizeci de tunuri, douăzeci de care cu ghiulele şi praf de puşcă, după care prăvăliră la pământ celelalte tunuri, împrăştiară tot praful de puşcă rămas, scoţând şi fitilele de aprindere de la ghiulelele rămase, după care se grăbiră să ajungă din urmă cele două convoaie de care şi tunuri, aflate pe cale către tabăra moldoveană.

Când soarele îşi revărsa lumina peste tabăra Măriei Sale, cele şaizeci de tunuri, carele cu pulbere şi ghiulele se aflau rânduite în faţa cortului Voievodului Moldovei.

— Măria Ta, grăi stolnicul Lupu Ciortan intrând în cortul Voievodului, binevoieşte a-ţi arunca privirile afară şi a vedea înfăptuirea marelui vornic Dumbravă, care aşteaptă ieşirea Măriei Tale.

— De ce nu intră, vornicul Dumbravă, stolnice Lupu?!

— Domnia sa te roagă, Doamne, să îngădui a privi cu ochii Măriei Tale isprava oştenilor săi.

— Să vedem, stolnice, dacă-i musai.

Când Măria Sa ieşi din cort şi văzu cele şaizeci de tunuri frumos rânduite şi carele încărcate cu cele de trebuinţă pentru acestea, vreme în care oştenii care se învredniciră la această ispravă îngenuncheară la ivirea Voievodului lor, căruia nu-i venea a crede că se înfăptuise cutezanţa vornicului Dumbravă, ochii i se umeziră de drag pentru vitejii care-i stăteau dinainte, îngenuncheaţi în credinţa lor faţă de Ţara Moldovei, aflată mai presus de toate.

— Vitejii mei oşteni, căpitani şi dregători ai Ţării Moldovei, grăi cu glasul sugrumat de lacrimi Măria Sa, Bunul Dumnezeu a îngăduit domniilor voastre să vă acoperiţi de glorie, prin faptele săvârşite întru apărarea sfintei noastre Moldove, iar Domniei Mele bucuria necuprinsă de a vedea înfăptuirea cutezanţei voastre, a credinţei şi dragostei pe care le-aţi pus în slujirea Ţării. Dumnezeu să vă binecuvânteze, să vă apere de toate relele, să vă proteguiască şi să îngăduie Voievodului vostru

a vă milostivi pe toţi, pe măsura vitejiei voastre.

— Să ne trăieşti întru mulţi ani, Măria Ta! detună glăsuirea de răspuns a oştenilor.

— În mijlocul domniilor voastre şi cu toţii laolaltă, vitejii mei, răspunse Voievodul. Ridicaţi-vă şi vă bucuraţi de cinstirea pe care Domnul Ţării v-o face în această zi, în care aţi arătat că mai presus de făptura fiecăruia, pe locul cel mai de sus, aţi pus sfânta noastră Moldovă. Să vi se îngăduie odihna binemeritată pe toată durata zilei de astăzi şi mâine să fiţi tot atât de cutezători când vom da pas să-l înfruntăm pe păgân, care ne tot calcă pe urme de ceva vreme încoace, fără-ncetare.

Având iarăşi tunurile de care avea atâta trebuinţă, Măria Sa cumpănea asupra altui plan de bătaie, pe care se grăbi să-l facă cunoscut căpeteniilor oştirii sale. După ce soarele a trecut de cumpăna acelei zile de pomină, Măria Sa chemă căpeteniile la sfat.

— Cinstiţi dregători şi căpetenii ale oştirii noastre, începu Voievodul, Dumnezeu ne-a îngăduit să înlocuim tunurile pierdute şi să întărim forţa de izbire a oştirii noastre. Păgânii au rămas fără tunuri şi chiar dacă ar mai avea răgazul ca să primească altele, pe care le-ar putea aduce din raialele de pe Dunăre, am avea răgazul să ne întărim în tabăra pe care voiesc s-o ridicăm şi s-o întărim în apropierea satului Roşcani. Vom întări această tabără cu valuri de pământ şi cu palisade, iar din pălăncile ridicate îi vom ţine departe pe păgâni, cu ghiulelele aruncate de tunurile luate din tabăra lor, pe care le vom sui în aceste pălănci. Păgânii sunt mulţi, de aceea va trebui să întărim tabăra noastră cât mai bine, ca să nu ne poată răzbi.

— Cât vom putea ţine în loc puterea păgânului, Măria Ta, dacă ne va împresura tabăra şi nu vom mai avea scăpare din ea?

— Ne vom deschide calea cu tunurile, comise Nicoară, dacă ne va împinge nevoia şi nu vom adăsta la cheremul păgânilor, pentru că, după ce ne vom întări în tabără şi-i vom ţine în loc pe păgâni, vistiernicul Iane, paharnicul Bucium şi spătarul Grigorie vor pleca să ridice oştirea din

Ţara de Sus, cu care va coborî asupra păgânilor, învăluindu-i din spate, în vreme ce din tabără îi vom împinge cu tunurile. De asemenea, vom slobozi solie către megieşii noştri din Ţara Ardealului şi către Lehia, rugându-i să ne vină în ajutor, pentru a răpune fiara păgână.

— Bine cumpănit, Măria Ta, răspunseră boierii.

— Cu nădejdea că Bunul Dumnezeu va sta în ajutorul oştirii noastre, nu vom înceta să ne împotrivim păgânilor.

— Măria Ta! grăi, ridicându-se, vornicul Dumbravă.

— Grăieşte, cinstite vornice.

— Cumpănesc în sinea mea că s-ar afla cu folos pentru oştirea noastră dacă cei rânduiţi să ridice Oştirea Ţării de Sus ar fi sloboziţi la împlinirea aceasta mai înainte de a ne întări în tabără, ca să aibă vreme destulă a aduna oştirea şi a se întoarce asupra păgânilor. Căci având timpul de partea noastră, vom răzbate mai lesne către oştirea păgână şi nu vom fi nevoiţi să stăm închişi în tabără ca-ntr-o cetate, din care numai să-i zădărâm pe turci.

— Dreaptă cumpănire şi bun sfat, cinstite vornice. Desluşesc mare folos în împlinirea aceasta, de aceea ongădui în toate cele. Mâine în zori vom da pas oştirii noastre către Roşcani, vreme în care boierii noştri, Iane, Bucium şi Grigorie, vor grăbi către Ţara de Sus a Moldovei, de unde vor ridica oştenii la luptă, îi vor rândui după trebuinţă şi vor grăbi către oştirea păgână, pe care o vom hărţui zi şi noapte, neîngăduindu-i odihnă.

— Aşa vom face, Măria Ta, grăiră boierii.

De după colinele Roşcanilor, soarele-şi slobozise cele dintâi raze, în acea dimineaţă caldă şi senină de Cireşar, risipindu-şi lumina peste toată valea aceea netedă, care se deschidea în faţa satului Roşcani. Pe după colinele cele din dreapta satului, Prutul îşi mâna apele molcome către cele ale Dunării, în a cărei îmbrăţişare se pierdeau la răsărit de Galaţi. Aici alesese Voievodul Moldovei loc de tabără şi înfruntare, unde cumpănea a-i ţine în loc pe păgâni, până ce din miazănoapte vor coborî oştenii Ţării de Sus, năpustindu-se asupra celor care năvăliseră pe pământul Moldovei. Locul ales îngăduia o apărare uşoară împotriva

păgânilor, însă nu şi pentru vreme îndelungată, căci împresuraţi de păgâni, dac-ar fi fost, moldovenii n-ar mai fi putut asigura hrana oştenilor, a animalelor de povară şi nici pe aceea a cailor. Măria Sa, Ion Voievod, ştia bine această împrejurare, dar după cum în câmp deschis nu ar fi avut sorţi de izbândă, dacă ar fi ieşit împotriva păgânilor, nădăjduia că Oştirea Ţării de Sus nu va zăbovi multă vreme şi-atunci izbânda ar fi fost de partea moldovenilor. Cu aceste gânduri, Măria Sa porunci ridicarea taberei după toată rânduiala cea bună şi marşul acesteia către noul loc de tabără de la Roşcani. Şi cum păgânii venea pe urmele Oştirii Moldovei, anevoios şi cu mare băgare de seamă, lăsară la-ndemâna moldovenilor vremea de trebuinţă pentru ridicarea taberei şi întărirea acesteia, după cum le era voia. În cele din urmă, păgânii au ajuns şi ei în preajma satului Roşcani, însă nu cutezară a se apropia prea mult, temându-se de atacurile oştirii moldovene, care îi pricinuise atâtea pierderi de vieţi omeneşti, rărindu-i rândurile, păgubind-o de puterea tunurilor, care stăteau acum cu gurile aruncătoare de moarte şi foc căscate către păgâni.

Chemându-şi paşalele la poruncă, Cighaleg Paşa, căpetenia oştirii, grăi:

— Nu vom intra în bătaia tunurilor, pe care ghiaurii au izbutit a ni le lua de sub nas, ci ne vom opri mai departe de ele, pentru că nevrednicia voastră dă acum putere duşmanului. După ce vom desluşi întru totul cumpănirile ghiaurilor, vom începe să-i împresurăm din toate părţile, neîngăduindu-le ieşirea din tabără pentru cele de trebuinţă oştirii. La vremea potrivită îi vom izbi din aceste părţi, după cum ni se va îngădui. Să vegheaţi cu străşnicie asupra taberei moldovene, căci şiretenia ghiaurilor ne-a păgubit de atâtea ori, iar voinţa lor nu are margini, de aceea ne târâm ca neputincioşii pe urmele lor şi cu toate că suntem de trei ori mai mulţi decât ei, siliţi ne aflăm să le-ngăduim voinţa.

— La porunca înălţimii Voastre, răspunseră paşalele.

— Să nu-ndrăzniţi a face altfel de cum v-am poruncit.

— Nicidecum, înălţimea Voastră.

— Acum plecaţi şi împliniţi porunca! grăi răspicat Paşa Cighaleg către paşalele sale, care se retrăseseră cu spinările încovoiate, îndărăt, ieşind grăbite din cortul acestuia.

***

Aşteptarea începea să se facă simţită din ce în ce mai mult, în tabăra moldovenilor, care nu răzbăteau dincolo de încercuirea păgânilor. Alături de animale, oştenii au început a îndura lipsa hranei şi a apei, care din cauza arşiţei se împuţinase atât de mult în albia pârâului care trecea prin tabără, încât nu mai putea astâmpăra setea unei asemenea mulţimi de oameni şi animale. De la oştirea care ar fi trebuit să coboare din Ţara de Sus nu venea nici o veste. Era un semn că nenorocirile aveau să se abată asupra oştenilor moldoveni.

Oştirea Ţării de Sus, în drumul său către tabăra de la Roşcani, întâlni pe cale o parte a hoardei tătare care intrase în Moldova şi grăbea către tabăra turcească, pe două coloane, una care venea pe malul Prutului, către Galaţi şi cealaltă dinspre Tighina, urmărind a cuprinde tabăra moldovenilor din două părţi. Izbirea coloanei tătare care urma cursul Prutului către Roşcani, pe malul stâng al acestuia, a fost sângeroasă şi cu multe pierderi de o parte şi de alta, fără a se statornici izbânda de partea cuiva, de aceea urmărirea şi hărţuirea tătarilor se făcea în fiecare zi, ceea ce îngreuna şi mai mult calea moldovenilor care se grăbeau să ajungă la vreme în tabăra de la Roşcani.

Nemaiputând aştepta, Măria Sa porunci dezlănţuirea atacului asupra oştirii păgâne, care îi împresurase din toate părţile. Tunurile îşi începură canonada fără a pricinui mari pagube turcilor, întrucât păgânii se aflau dincolo de bătaia lor. Atunci Voievodul a poruncit scoaterea tunurilor dincolo de palisadele taberei şi punerea lor în bătaie, cât mai aproape de tabăra păgână, cumpănind a-i mâna cât mai departe de tabăra lor, îngăduind oştenilor moldoveni

să se năpustească asupra acestora. Câteva tunuri pentru apărare au fost lăsate în tabără, pentru a-i opri pe păgâni să se apropie de aceasta, dacă moldovenii ar fi fost daţi peste cap.

Atacul moldovenilor, dezlănţuit din afara taberei, i-a luat pe nepregătite pe turci, care se treziră sub ploaia aducătoare de moarte a tunurilor, fiind daţi peste cap de năvala moldovenilor, care se iviră ca din pământ în apropierea taberei lor. Bătălia fusese crâncenă. Colinele Roşcanilor erau pline de trupurile celor căzuţi, moldoveni şi păgâni laolaltă. Îngroziţi de năvala moldovenilor, păgânii dădeau îndărăt, în vreme ce moldovenii se aruncau asupra lor cu disperare. Bătălia ţinu până în crucea zilei, când moldovenii izbutiră să se statornicească pe colinele din dreapta taberei lor, pe care le ocupară şi le întăriră cu câteva tunuri. Izbânda moldovenilor aducea salvarea celor din tabără, căci deschidea calea prin încercuirea păgână, pe unde puteau să aducă hrană şi apă, pentru oameni şi animale. Noaptea, care s-a lăsat peste colinele pline de morţi, îngădui moldovenilor să se întărească şi mai mult pe locurile lor şi să rânduiască un alt atac asupra păgânilor, care se aflau alungaţi de poziţiile lor.

Cighaleg Paşa, căpetenia oştirii păgâne, spumega de furie şi porunci paşalelor sale nu numai să recapete poziţiile pierdute, ci să spulbere întreaga oştire a ghiaurilor cât mai repede cu putinţă, temându-se de o nouă năvală a oştenilor moldoveni, care i-ar fi pus întreaga oştire pe fugă.

A doua zi, moldovenii dădură năvală din nou asupra păgânilor, făcând mare prăpăd în rândurile lor, împingându-i şi mai departe de tabără. Oştenii Măriei Sale izbutiseră să suie tunurile pe colinele din preajma taberei lor, de unde prăvăleau moartea asupra păgânilor, siliţi a se retrage cât mai mult din calea ghiaurilor. Atunci când se părea că nimic nu mai putea opri izbânda deplină a moldovenilor, nenorocirea se abătu ca un trăsnet asupra taberei lor. Nori negri ca smoala începuseră să astupe zarea, trăgând pănură întunecată peste strălucirea

Soarelui, slobozind scăpărare de fulgere şi muget asurzitor din tăriile cerului. Lumina zilei s-a învineţit şi vântul a-nceput a-nfiora frunzele plopilor care au prins a fremăta neliniştite. Păsările săgetau din văzduh în căutare de adăpost aciuându-se prin locuri ferite, pe când urgia prinsese a se dezlănţui într-un potop de ape ce se rostogoleau peste pământul care, încins de arşiţa verii, ridica valuri pâcloase de aburi. Cerul clocotea ca un cazan sub puterea urgiei dezlănţuite, în vreme ce un vânt smuncit şi bezmetic răscolea luncile, încovoind plopii şi sălciile până la pământ, zvârcolind păpurişul şi trestia iezerelor cu apă plumburie. Fuioare de apă se lungeau pe cărări colbuite, repezindu-se în pâraie turbate de pe povârnişurile înalte ale Roşcanilor, învolburându-se pe văile strâmte, căutându-şi scăparea către Valea Prutului ale cărui ape dădeau peste maluri sforăind ca un cal nărăvaş.

Vântul zvârcolea norii însuliţaţi de fulgere, cutremuraţi în detunături cumplite ce prăvăleau iadul pe pământ. Flăcări albastre spintecau catapeteasma cerului în vreme ce tunete necurmate cutremurau pământul, slobozind asupra oştirii moldovene urgia văzduhului într-o rostogolire nebună, ce udă şi luă la vale toată pulberea tunurilor, pe care moldovenii, în graba cu care suiseră tunurile pe colinele din preajma taberei lor, uitaseră s-o adăpostească, pecetluind soarta tunurilor.

A lăcrimat cerul Moldovei de la un cap la altul, vărsând potop de lacrimi peste colinele Roşcanilor, jeluindu-i pe cei căzuţi în încleştarea lor cu păgânii, întru apărarea Ţării, urmându-şi în moarte moşii şi strămoşii, care au stat de strajă Moldovei şi au vegheat la liniştea ei. Pierderea era de neînlocuit pentru moldoveni, căci nu mai aveau forţa cu care, până atunci, îi ţinuseră departe pe turci.

Văzând cele întâmplate, Măria Sa porunci întărirea oştirii de pe colinele învecinate şi scoaterea tunurilor din trebuinţă, cărora le pricinuiseră stricăciuni, ca să nu mai poată fi de folos nici păgânilor, dacă ar fi fost luate de aceştia. Atunci ieşi înaintea Voievodului căpetenia

tunarilor, care grăi către Măria Sa:

— Dacă tot nu ne mai sunt de trebuinţă, îngăduie, Mărite Doamne, să le stric după meşteşugul domniei mele, spre paguba deplină a păgânilor şi spre amintirea veşnică a tot ce se va împlini în ziua aceasta.

— Şi ce voieşti a face, staroste Arbore?!

— Le umplu pe toate, Mărite Doamne, cu toată pulberea care ne-a mai rămas, băgăm ghiulelele în pântecele lor şi le astupăm la gură, lungim mai mult feştilele de aprindere şi le dăm foc numai atunci când păgânii se vor apropia de ele. Vor sări în văzduh toate, prefăcându-se în mii de ţăndări ce-i vor păli pe păgâni asemenea oştenilor noştri. Asta voiesc a înfăptui, Măria Ta.

— Măiastră ţi-e născocirea, staroste Arbore şi cu mult folos pentru oştirea noastră. Împlineşte-o după voia şi iscusinţa domniei tale, iar după ce vom săvârşi cu păgânii să te înfăţişezi la Scaunul Domniei Noastre de la Suceava, ca să te răsplătim cum se cuvine.

— Mulţumesc Măriei Tale, Doamne, însă mai mare răsplată decât să-i văd îngenuncheaţi pe turci şi alungaţi de pe pământul nostru nu-mi este de trebuinţă.

— Să împlineşti porunca Domniei Mele în toate cele, staroste Arbore.

— Aşa voi face, Mărite Doamne.

Starostele Arbore împlini porunca Voievodului şi folosul acesteia îl răsplăti din plin, căci atunci când păgânii se avântară asupra oştenilor moldoveni, aceştia se dădură îndărăt lăsând tunurile cu fitilele aprinse să fie cuprinse de păgâni. Când acestea toate, detunară deodată prefăcându-se în mii de bucăţi ucigătoare, doborâră zeci şi sute de păgâni, îngrozind toată urdia. În aceeaşi clipită oştenii moldoveni s-au aruncat şi ei asupra păgânilor îngroziţi, pe care începură a-i doborî la pământ pâlcuri întregi. Văzând nenorocirea abătută asupra oştirii sale şi prăpădul dezlănţuit de moldoveni, Cighaleg Paşa începu să cumpănească în sinea sa, dacă nu cumva zbaterea oştirii sale pe pământul acesta, care nu-i voia cu nici un chip, nu era zadarnică şi de nici un folos şi dacă n-ar fi fost mai

bine să se retragă dincolo de Dunăre, unde să adaste la vremuri mai prielnice sau să lepede cu totul poftirea lui Petru Vodă. Îşi aminti însă de porunca Marelui Vizir, Mehmed Socoli, care n-ar fi îngăduit înfrângerea pentru care, încă de la plecare către hotarul Ţării Moldovei i-a amenințat cu pierderea capului. De aceea se hotărî ca în ziua următoare să năvălească iarăşi asupra oştirii moldovene, cu toată puterea oştirii sale şi să nu dea înapoi cu nici un chip, orice s-ar întâmpla, chiar dacă ar trebui să se prăbuşească cu toţi în ţărâna Moldovei. Se mai linişti, când fu înştiinţat că tătarii din părţile Tighinei îi veniseră în ajutor şi se aflau în tabără.

A doua zi, cerul se dezlănţuise parcă asupra oştenilor moldoveni, atât de înfuriaţi se năpustiseră păgânii asupra lor, împresurându-i din toate părţile. Moldovenii însă erau hotărâţi să piară până la unul, de aceea furia cu care năvăliseră turcii asupra lor nu-i descumpăni. Îi înfruntau cu seninătate pe duşmani şi hărniceau gospodăreşte printre ei, miruindu-i de li se rostogoleau turbanele, odată cu căpățânile, precum bostanii daţi de-a dura pe corhană. Se prăbuşeau osmanlâii, precum iarba tăiată de coasă. Pâlcuri întregi de turbane se rostogoleau în faţa păliturilor moldovene, pentru a nu se mai ridica niciodată. Târziu, când soarele scăpăta în asfinţit, încă nu se statornicise izbânda. Moldovenii s-au întors în tabără pentru odihnă, pregătindu-se pentru ziua care urma, când aveau să se ridice iarăşi împotriva păgânilor care voiau să dea năvală peste ei. Ziua care a urmat a adus multă moarte printre oştenii celor două oştiri potrivnice. Măcelul se arăta îngrozitor şi oştenii moldovenii păreau copleşiţi de furnicarul păgân. Atunci, Măria Sa, urmat de Garda Domnească şi de cazacii hatmanului Swierezewski, se năpusti în mijlocul păgânilor şi începu a-i culca la pământ şiruri întregi. Oştenii moldoveni parcă se luau la întrecere cu oştenii cazaci, aşa secerau printre păgâni, al cărui puhoi neîntrerupt parcă nu mai avea sfârşit.

— Ne prăpădim cu toţii, Măria Ta, ni se prăpădeşte oştirea zadarnic, fără a putea opri stihia ce s-a dezlănţuit

asupra noastră, strigă marele vornic Dumbravă, năclăit din cap şi până-n picioare de sânge păgân, nemaiprididing cu loviturile pe care le slobozea în dreapta şi-n stânga.

— Cât mai avem viaţă în noi, nădejdea nu-i pierdută, mărite vornice, îi răspunse Măria Sa, al cărui buzdugan fulgera în toate părţile sfărâmând tigvele păgâne.

— Pe ei, vitejii mei, strigă marele vornic, intrând şi mai adânc în urdia păgână, iar moldovenii se avântară cu şi mai mare sârg asupra păgânilor. Măcelul era groaznic. Cădeau moldovenii şiruri întregi, însă nici păgânii nu se aflau mai prejos. Sub loviturile năprasnice ale moldovenilor, turcii începură a da îndărăt, căutându-şi scăparea. Urdia păgână se afla dată peste cap şi aruncată dincolo de colinele Roşcanilor, urmărită de moldoveni, care-i vânau pe păgâni ca pe iepuri. Ajunşi pe colinele de deasupra taberei, Măria Sa porunci oştenilor săi să se oprească, pentru a se întări pe vârful colinelor, ştiind că a doua zi păgânii vor năvăli iarăşi cu şi mai mare îndârjire.

Noaptea se petrecu peste cele două oştiri potrivnice, în linişte şi pace, căci fiecare dintre ele avea nevoie de răgaz şi odihnă.

Măria Sa plănuia să stăvilească năvala păgânilor şi să înfrunte atacul acestora, până când Oştirea Ţării de Sus avea să ajungă în tabără. N-avea de unde să ştie Voievodul că Oştirea Ţării de Sus se împotrivea tătarilor care năvăliseră în Moldova, căutând să răzbată către tabăra otomană. Hotărârea Măriei Sale şi a oştenilor moldoveni de a se ridica la luptă în zorii care aveau să vină era îndârjită şi nestrămutată. A doua zi, când se aflau gata să-şi întâmpine musafirii, mai hotărâți ca oricând, mare le-a fost mirarea moldovenilor, atunci când băgară de seamă că păgânii nu mai aveau de gând să iasă din tabără. La scurtă vreme, din tabăra păgână porniră câţiva oşteni cu steag alb, ridicat în văzul tuturor, care se îndreptară către tabăra Măriei Sale.

— Măria Ta, Cighaleg Paşa şi-a mânat solia de pace către tabăra noastră.

— Unde-i, vornice Dumbravă?!

— Acuşi ajunge la oştenii noştri de pe colină.

— Sloboade vorbă către comisul Nicoară să-i lase să se apropie de tabăra noastră.

— Numaidecât, Mărite Doamne, răspunse vornicul repezindu-se să împlinească porunca.

La scurtă vreme, trimişii turci se aflau în fata Voievodului Ţării Moldovei, căruia i se închinară până la pământ.

— Cuvântaţi şi nu vă puneţi piedică la limbă temându-vă, căci vă aflaţi sub ocrotirea Voievodului Ţării Moldovei şi nimeni nu va îndrăzni să se atingă de voi, grăi vornicul Dumbravă către solii turci, care priveau înfricoşaţi la căpeteniile oştirii moldovene, aflate în cortul Măriei Sale.

— Către tine, Ion Voievod, Beiul de la Moldova, trimitem solia aceasta, pentru a-ţi face cunoscută voinţa noastră. Îţi cerem ţie, să porunceşti oştirii tale a opri această vărsare de sânge, care nu aduce nici un folos de nici o parte, ca să avem îngăduinţa a ne înţelege asupra celor ce vor urma. Voim ca Ion Voievod să vină în tabăra noastră împărătească, de unde va purcede la Înalta Poartă, pentru a cere milostivirea Măritului Sultan, nădăjduind în iertarea sa. Făgăduim, sub aspru jurământ, că nimeni nu se va atinge de tine, până vei ajunge în faţa Padişahului nostru, ostenii fiind liberi a se întoarce nevătămaţi la vetrele lor. Îţi mai făgăduim că Petru Vodă nu va avea îngăduinţa a se sui în Scaunul Moldovei, până la o nouă hotărâre a Măritului nostru Sultan, care milostivindu-se de tine, ar putea îngădui rămânerea ta în Scaunul Ţării Moldovei. Cugetă adânc şi cumpăneşte fără răgaz asupra voinţei noastre şi dă-ne de ştire dacă te afli hotărât a te învoi asupra făgăduielilor noastre.

— Întoarceţi-vă la stăpânul vostru şi-i spuneţi că-i voi trimite răspuns, înştiinţându-l asupra hotărârii pe care o voi lua. Până atunci, ostenii moldoveni nu vor mai da năvală asupra taberei voastre, grăi Voievodul în graiul păgânilor.

Solii se închinară adânc în faţa Măriei Sale, apoi ieşiră, fiind îndrumaţi de oştenii moldoveni, până dincolo de

colinele pe care puseseră stăpânire.

— Să nu dai crezare vorbelor grăite de turc, Măria Ta şi să nu te duci cu nici un chip, că Paşa-i şiret şi vorbele sale n-au nici un temei.

— Să mai chibzuim, vornice Dumbravă.

— Măria Ta, i-am dat peste cap pe turci şi i-am făcut să se teamă de noi, să năvălim iarăşi asupra lor şi să-i azvârlim peste Dunăre, căci stă în puterile noastre.

— Cum n-aş făcea asta, cinstite vornice?! dac-aş şti că vom izbândi. Şi dacă nu izbândim şi ne cuprind păgânii, atunci ce vom mai face? Oştirea ni-i împuţinată şi chiar dacă ne vom îmbăţoşa împotriva păgânilor, va fi pentru puţină vreme, căci ne vor copleşi păgânii şi Moldova ar cădea pradă acestora. Dacă Cighaleg Paşa, căpetenia păgânilor îmi va jura de şapte ori pe Coran că-şi va ţine făgăduiala şi Petru Vodă pe Sfânta Evanghelie, tot de atâtea ori, că voi ajunge teafăr în faţa Sultanului, iar oştenii mei şi cei cazaci se vor întoarce nevătămaţi la vetrele lor, voi primi.

— E cu primejdie asupra Măriei Tale, Doamne.

— Primejdia-i peste tot, mărite vornice, iar altă cale de ieşire nu deslușesc. Oştirii noastre nu are cine să-i vină în ajutor, căci megieşii noştri stau liniştiţi pe la vetrele lor, la adăpostul paloşului nostru şi după cum vezi şi domnia ta, nici Oştirea Ţării de Sus n-a mai ajuns, că s-a risipit şi ea în moarte, odată cu hoarda tătarilor care au năvălit în Ţara Moldovei.

— Nu te lăsăm, Măria Ta, să te bagi în cuşca leului, că-ţi pui capul în mare primejduire.

— Să ferim Moldova de stricăciuni, mărite vornice, că stă în puterile noastre s-o facem.

Trecură două zile de la înfățișarea soliei păgâne în tabăra moldovenilor şi Voievodul Ţării Moldovei încă nu se hotărâse. Nemaiavând răbdare, Cighaleg Paşa slobozi altă solie către tabăra moldovenilor, în cea de-a treia zi, cu aceeaşi făgăduială.

— Măria Ta, păgânii se ştiu încolţiţi, de aceea se-ntrec în solii către noi.

— Mărite vornice, chiar dac-ar fi să nu-şi ţină făgăduiala făcută, Cighaleg Paşa n-ar mai pustii Ţara, dacă Domnia Mea ar pleca la Sultan.

— Şi dacă nu-şi ţine făgăduiala, Mărite Doamne?!

— Să ne-ncredem în jurămintele lor, cinstite vornice.

— Precum ti-e voia, Mărite Doamne.

— Spuneţi stăpânului vostru, grăi Măria Sa către solia păgână, că primesc şi mă-nvoiesc asupra cumpănirilor sale, dacă-şi ţine făgăduiala şi numai dacă va jura, în faţa Domniei Mele, de şapte ori pe Cartea Sfântă a lui Allah şi Petru Vodă pe Sfânta Evanghelie, tot de atâtea ori, că mă voi afla slobod a purcede către Sultan. Pentru aceasta, voiesc a ne afla faţă în faţă, la jumătatea drumului dintre taberele noastre, cu Cighaleg Paşa şi cu Petru Vodă, pentru împlinirea jurământului. Numai aşa mă voi învoi şi voi pune temei pe făgăduielile stăpânului vostru.

Solii păgâni fuseseră lăsaţi slobozi a se întoarce în tabăra păgână, ducând spre ştiinţă stăpânului lor voinţa Voievodului Ţării Moldovei. După o zi de frământare, Cigheleg Paşa îşi îndruma iarăşi solia către tabăra moldoveană, înştiinţându-l pe Măria Sa că primea propunerea făcută.

— Nu te-ncrede în făgăduiala lor, Măria Ta şi nu te duce, căuta să-l înduplece pe Voievod boierul Dumbravă, marele vornic al Ţării de Jos a Moldovei.

— N-am încotro, mărite vornice Dumbravă. Domnia ta rămâi să veghezi asupra oştirii şi de-o fi să-mi aflu sfârşitul în cortul Paşei Cighaleg, ridică tabăra şi slobozeşte oştenii, înturnându-vă pe la casele domniilor voastre, căci nu s-ar afla de nici un folos să vă mai împotriviţi păgânilor.

— Cu sufletul greu mă supun poruncii Măriei Tale, Doamne, răspunse marele vornic cu amărăciune în glas.

— Nu te-ntrista, mărite vornice, grăi Măria Sa prinzându-l de umeri, voiesc să afli că ai fost şi ai rămas cel mai credincios dregător al Domniei Mele şi cel mai destoinic şi cutezător oştean al Ţării Moldovei. Dumnezeu să te ocrotească şi să îngăduie Moldovei noastre, cât mai mulţi oşteni ca domnia ta.

Marele vornic Dumbravă puse un genunchi în pământ şi sărută mâna Măriei Sale, cu lacrimi în ochi. Voievodul ieşi, încălecă pe calul său şi, însoţit de zece oşteni călări, aflaţi sub ascultarea viteazului căpitan Gorun, dădu pas către tabăra păgână, oprindu-se la jumătatea drumului dintre cele două tabere potrivnice. Îndată se desprinse de tabăra sa şi Cighaleg Paşa, însoţit de Petru Vodă şi de zece ieniceri, aşa cum ceruse Măria Sa Ion Voievod. Ajuns în faţa Voievodului Ţării Moldovei, Petru Vodă jură de şapte ori, pe Sfânta Evanghelie, că nu va sta potrivnic Măriei Sale şi tot de atâtea ori a jurat şi Cighaleg Paşa pe Coran că Voievodul Ţării Moldovei va ajunge slobod şi nevătămat în faţa Sultanului. Aflându-se înfăptuit jurământul, Măria Sa porunci căpitanului Gorun să se întoarcă îndărăt la vornicul Dumbravă, care privea de sus de pe colină, cu toţi oştenii săi, la ceea ce se întâmpla.

Măria Sa pornise către tabăra păgânilor, însoţit de Paşa Cighaleg, de o parte şi de Petru Vodă de cealaltă parte, urmaţi de cei zece ieniceri. Înainte de a intra în tabăra păgână, Măria Sa se opri, îşi întoarse calul şi ridică mâna dreaptă către oştire, în semn de rămas bun. Cighaleg Paşa şi Petru Vodă încremeniră, crezând că Voievodul Moldovei îşi călcase jurământul şi poruncea oştirii sale să se năpustească asupra taberei otomane.

Atunci când Măria Sa, Ion Voievod ridicase mâna, luându-şi rămas bun de la oştenii săi, întreaga oştire descălecă, se descoperi, luându-şi cuşmele în mâini şi îngenunche la pământ, ca o ultimă închinare de credinţă către cel care se jertfea pe sine, pentru libertatea lor şi neatârnarea Ţării Moldovei. Într-o singură glăsuire, din piepturile oştenilor moldoveni se ridică o rugă spre cer:

— Apără-l Doamne pe Ion Voievod, părintele nostru bun şi viteaz!

Îngenuncheaţi în ruga lor rămăseseră moldovenii până ce Voievodul lor intră în cortul căpeteniei păgâne.

— Iată-te în puterea noastră, ghiaur îndărătnic, grăi Paşa Cighaleg către Măria Sa, Ion Voievod.

— Pre voia Domniei Mele şi nu pre vrednicia voastră,

Cighaleg Paşa.

— Cum ai cutezat a te ridica potrivnic stăpânului tău, ghiaure nevrednic?!

— Tu ai stăpân, slugă nevolnică şi necredincioasă, îi răspunse Măria Sa. Voievodul Moldovei şi Ţara sa nu au alt stăpân decât pe Dumnezeu din Ceruri, ori ai uitat că Ţara Moldovei nu face parte din împărăţia Otomană şi că Voievodul ei nu se află supus al Sultanului?!

Paşa Cighaleg tăcu, încruntat.

— Ţi-ai înghiţit limba, slugă netrebnică ce eşti, de nu mai ai tăria să cuvânţi?!

Nemaiputându-şi stăpâni mânia, Cighaleg Paşa îl izbi pe Măria Sa în piept cu iataganul, care scoase scântei pe platoşa Voievodului.

— Cum îndrăzneşti să-ţi calci jurământul, pui de căţea? îi zise Măria Sa, care, dintr-o singură lovitură, îl prăvăli pe Cighaleg Paşa până-n colţul cortului său, fără suflare.

În aceeaşi vreme, Ibrahim Paşa, aflat şi el în cort, se aruncă în spatele Măriei Sale, implântându-i hangerul în grumaz. Dintr-o fulgerare, cu sângele gâlgâind, ce ţâşnea ca un şuvoi, Măria Sa îşi smulse hangerul din grumaz şi-l descăpățână pe turc, rostogolindu-l fără cap lângă Cighaleg Paşa, care fusese prăvălit ca de fulger de pumnul Voievodului Ţării Moldovei. Privirile Măriei Sale se afundau tot mai mult, într-o negură întunecată, făptura-i înaltă începu a se clătina, în vreme ce toţi păgânii din jurul său priveau încremeniţi de groază, la dârzenia omului care înfrunta moartea, doborându-şi potrivnicii. În clipita în care Voievodul Ţării Moldovei, părăsit de puteri, se prăbuşea la pământ, asemenea unui munte care se prăbuşeşte îngropând sub el tot ceea ce prindea pe cale, Ahmed Paşa, beiul de Semendria, sări ca ars şi dintr-o lovitură de iatagan, desfăcu de trupul Voievodului moldovean capul acestuia, care-l privea cu ochii deschişi pe călăul său. Paşa se-nfioră până-n adâncul făpturii sale, apoi ieşi afară din cort şi ridică în vârful unei suliţe, capul cutezătorului Voievod moldovean. Trezindu-se din pălitura primită, care-l rostogolise ca pe un neputincios, Cighaleg

Paşa dădu poruncă oştenilor săi să scoată trupul Voievodului moldovean în afara taberei, să-l lege de două cămile, pe care să le mâne, apoi, în direcţii potrivnice, rupând în două trupul viteazului Ion Voievod, Domnul Ţării Moldovei. Oştenii moldoveni priveau înmărmuriţi la ceea ce se petrecea, apoi, treziţi ca dintr-un vis urât, de tunetul poruncii marelui vornic Dumbravă, se năpustiră asupra taberei păgâne cu o furie oarbă, precum s-ar fi dezlănţuit furiile cerului, vărsând potop de moarte asupra păgânilor. În furia lor nestăpânită, moldovenii culcau la pământ tot ceea ce le ieşea în cale, spahii, ieniceri, azapi şi căpetenii, animale şi oameni, dădeau foc corturilor, prăvălind carele şi tunurile, căutând să răzbată către cortul căpeteniei Cighaleg Paşa care, încă năucit de pălitura primită de la Măria Sa, Ion Voievod, nu se mai afla vrednic să poruncească oştenilor săi. Încăierarea şi dezastrul căzut asupra păgânilor ţinură câteva ceasuri bune, până când, aproape de asfinţit, dinspre Dunăre sosi în ajutorul păgânilor un corp de oaste de la raiaua Giurgiului, care îi învălui pe moldoveni. Dându-şi seama că nu mai aveau nici o scăpare, moldovenii s-au aruncat asupra păgânilor precum fiarele pădurilor, încolţite de moarte, ceea ce i-a descumpănit pe turci. Când întunericul nopţii coborî peste furnicarul de oameni, care se sugrumau unii pe alţii, marele vornic Dumbravă, plin de sânge duşman, din cap până-n picioare, porunci retragerea oştenilor săi, care mai rămăseseră în viaţă şi urmat de aceştia porni către Lunca Prutului, pierzându-se de urmăritorii păgâni.

Priveliştea din tabăra turcilor se arăta înfiorătoare, oameni morţi peste tot, căruţe şi tunuri rostogolite cu roţile către cer, corturi arse ori în flăcări la tot pasul şi-ntreaga urdie risipită pe văile pâraielor.

Aflaţi în mijlocul taberei păgâne, încleştaţi pe viaţă şi pe moarte în lupta cu turcii, cazacii hatmanului Swierezeski, atâţia câţi mai rămăseseră în picioare, fuseseră înconjuraţi de păgâni şi luaţi prinşi. Legaţi în lanţuri, împreună cu marele lor hatman, au fost trimişi sub straşnică păzire, la Istambul pentru a fi înfăţişări împăratului. Sultanul, uimit

de vitejia cazacilor şi de cutezanţa hatmanului lor, îi slobozi, poruncind să fie lăsaţi liberi pentru a se întoarce la locurile lor, ducând cu ei recunoştinţa unui popor întreg, pentru credinţa cuvântului dat şi pentru vitejia cu care s-au împotrivit păgânilor, alături de moldoveni, pentru neatârnarea şi libertatea Ţării Moldovei.

Aşa s-a jertfit pentru Ţara Moldovei Ion Voievod cel Viteaz, căruia mulţimea de rând i-a zis Părintele nostru cel Bun şi Drept, căci s-a ridicat potrivnic marilor boieri, pentru a-i apăra pe cei de jos şi pentru a lăsa Moldova liberă şi neatârnată.

Pentru că nu se milostivea de cei haini şi răi, de tâlhari, vânzători de Ţară şi călcători de credinţă şi lege, pe care i-a osândit cu cele mai cumplite pedepse, boierii şi răufăcătorii i-au zis Ion Vodă cel Cumplit. Dar cum s-ar fi putut într-altfel să fie dezbăraţi de cele rele apucături cei nărăviţi în spurcate obiceiuri, când nu puneau nici un temei pe legiuirile Ţării şi pe rânduielile cele bune statornicite de Măria Sa Ion Voievod, când nu ascultau de porunca Domnului Ţării şi neguţau Moldova precum vitele la iarmaroc, numai pentru poftirile lor cele nesăţioase?

Odată cu jertfa vieţii Măriei Sale, Ion Voievod cel Viteaz, pe care Domnul Ţării a aşezat-o la temelia Moldovei, alături de marile înfăptuiri ale înaintaşilor săi, se încheia şirul Voievozilor Muşatini la Scaunul Ţării Moldovei, pentru care s-au jertfit şi n-au avut alte bucurii şi nici alte dureri decât numai durerile şi bucuriile Ţării Moldovei, pe care s-au învrednicit a o ridica tot mai sus, făcând-o cunoscută printre ţările Europei, respectată de prieteni şi temută de duşmani.

Şi dacă Ştefăniţă Voievod, părintele Măriei Sale Ion Voievod, nu s-a putut ridica la înălţimea părintelui său, Bogdan al III-lea Voievod şi mai cu seamă la măreţia bunicului său, Slăvitul Ştefan Voievod cel Mare şi Sfânt, din cauza anilor săi tineri, feciorul său, Ion Voievod cel Viteaz a atins culmile străbunicului său, Ştefan Voievod cel Mare şi Sfânt, călcându-i apăsat pe urme.

Câteva zile mai târziu, în Scaunul Ţării Moldovei a suit

Petru Şchiopul, feciorul Chiajnei, fiica cea mare a Măritului Petru Rareş Voievod, apriga Doamnă a Ţării Româneşti, nepotul de fiică al acestuia, care însemna şi Domnia celui dintâi Basarab în Ţara Moldovei. Voievodul a domnit pre pofta boierilor cei mari, din îngăduinţa cărora n-a ieşit niciodată cât s-a aflat în zbuciumatele sale Domnii în Ţara Moldovei (1574-1577); (1578-1579) şi (1582-1591).

După cincizeci de ani se împlinea şi jurământul domniţei Serpega, mama Măriei Sale, Ion Voievod şi a comisului Nicoară, cel care avea să ajungă vestitul Nicoară Potcoavă, numit aşa pentru puterea pe care o avea, de rupea potcoavele cailor în mână.

După jertfirea Măriei Sale Ion Voievod, Nicoară comisul, a dus mai departe lupta împotriva Voievodului Petru care lăsase Moldova la-ndemâna marilor boieri, suind pe Tronul Ţării pentru scurtă vreme. De şi nu se afla coborâtor din os domnesc, aflându-se frate numai după mamă cu Ion Voievod, a urcat pe Scaunul Moldovei, dar fiind înconjurat de megieşi potrivnici, care la porunca Sultanului îşi sloboziseră ostile asupra Ţării Moldovei, Nicoară Potcoavă, sub numele de Ion Voievod, nemaiîngăduind şi alte nenorociri care s-ar fi abătut asupra Ţării Moldovei, s-a lepădat de Domnie şi s-a îndreptat către regatul Lehiei, unde şi-a aflat sfârşitul.

Jertfa Viteazului Voievod Ion n-a fost zadarnică, pentru că Înalta Poartă Otomană, uimită de vitejia şi dârzenia cu care moldovenii şi-au apărat Ţara, n-a mai mărit nici tributul, care a rămas acelaşi până în văleatul 7098, Anul Domnului 1590 şi n-a mai pus nici angherii pe Ţară, Moldova rămânând neatârnată ca şi până la acea vreme. Aceasta pentru că turcii n-au putut uita, multă vreme, îndârjirea cu care moldovenii se împotriveau tuturor acelor care voiau să-i facă robii lor, să le ia Ţara şi să le piardă credinţa, moştenite din moşi, strămoşi, cu aspră poruncă întru apărarea lor.

Comănești 20 iulie 2010

Despre cei care au dus mai departe lupta pentru neatârnarea Moldovei, în volumul următor:

— *Vremuri Zbuciumate* –